

*2012 - Anul Caragiale***Ion Luca Caragiale**

*160 de ani de la naștere
și
100 ani de la moarte*

30 ianuarie 1852 - 09 iunie 1912

descoperi sub fluiditatea degetelor, ca atunci când înconjuri cu mâna o tiară veche de aur, pietrele scumpe prinse definitiv în metalul de preț...”

(Tudor Arghezi)

„Literatura lui Caragiale reprezintă cea mai expresivă și mai îndrăzneță tentativă de acreditare artistică din întreaga noastră literatură.”

(Florin Manolescu)

Colegiul editorial:

Acad. prof. dr. Dinu C. Giurescu

Acad. prof. dr. Gheorghe Buzatu

Acad. prof. univ. dr. Constantin Gh. Marinescu

Prof. univ. dr. Adrian Dinu Rachieru

Conf. univ. dr. Elena Țîrziman

Dr. Doru Bădără

Lector univ. dr. Cătălin Negoită

Despre lectură sau cum să ajungi la izvoare

Orice-am face, orice-am zice ne întoarcem la Caragiale. Cu atât mai mult cu cât anul acesta orice demers cultural se află sub zodia lui „nenea Iancu”. Și are el o vorbă înțeleaptă despre carte și citit în articolul „O bună lectură”. Este o dreaptă punere în lumină a raportului literatură/valoare: „nu e vorba de dimensiunile, de obiectul

sau de pretențiunile unei lucrări literare; e vorba numai de raportul între osteneala ce și-a dat spiritul meu cu dînsa citindu-o și folosul ce el a obținut după osteneala sa.”

Lectura este o călătorie interioară! „Lectura este o formă a fericirii. Ultima la care vom renunța”, spune Fernando Savater dând formă exterioară propriilor noastre convingeri. Lucrători într-o catedrală a lecturii suntem conectați permanent la fenomenul contemporan al osmozei mediilor de comunicare și al impactului contradictoriu asupra publicului. Lectura, în sens tradițional, este tot mai mult concurată, în rolul ei formativ, documentar, instructiv, de către internet, mass-media care cunosc o extensie a canalelor de comunicare și o diversificare a mesajului, nu întotdeauna spre beneficiul receptorilor.

Este lectura cărților în pericol? După ultimele statistici, interesul pentru lectură a scăzut continuu, cauza fiind de cele mai multe ori pusă pe seama internetului, televiziunilor, pe impactul imaginii și accesul facil și comod la informații oferit de noile tehnologii. Realitatea virtuală și imaginile de sinteză au devenit mai atractive pentru copii și tineri în defavoarea paginilor scrise.

Privilegiu cultural, cititul cărților este în zilele noastre o activitate la îndemâna tuturor, și așa cum cerințele societății moderne o impun, ea trebuie să devină o activitate cotidiană fundamentală pentru valoarea contribuției sale la formarea și dezvoltarea personalității, la îmbogățirea vieții fiecăruia dintre noi. Dar, pentru ca plăcerea de a citi să devină o necesitate de la dorință la faptă, ea trebuie cultivată înainte chiar de învățarea alfabetului, prin preocuparea părinților de a-i obișnui pe cei mici cu farmecul inegalabil al lecturii basmelor, poveștilor, povestirilor. Atragerea la lectură nu este însă un scop în sine. Revenind la Caragiale, se pune atât problema calității obiectelor lecturii, cât și a valorii subiectelor și a textului. Dar nu numai atât. Ca în orice proces de comunicare contează și calitatea, pregătirea și „dotarea” intelectuală a receptorului. Este una din priorități în fundamentarea programelor de atragere la lectură,

pentru că, nu-i așa: „Mai vârtos să înțelegi ce citești, că a citi și a nu înțelege este a vântura vântul și a fierbe apa” - cum spunea Miron Costin.

Recent, Secretarul de stat în Ministerul Educației, Oana Badea, declara pentru Mediafax, că „*unul din doi tineri de 15 ani citește și nu înțelege. Este analfabetism funcțional. Așadar, reintroducerea lecturii în clasele I - VIII este obligatorie*”.

Atragerea spre lectura publică și susținerea accesului la cultură prin intermediul cărții, care servește interesele publicului, indiferent de vârstă, pregătire profesională, proveniență, reprezintă reperele aplicative ale politicilor manageriale ale instituției noastre. Experiența colectivului nostru în acest sens confirmă adevărul exprimat de Paul Cornea în *Introducere în teoria lecturii* „... că nici computerul, nici televizorul nu vor duce la dispariția cărții, că lectura va continua să joace un rol cardinal în viața oamenilor, că accelerarea progresului tehnic va fi mereu însoțită de remedierea compensatoare a unui spațiu liber pentru închipuire, visare și căutare de sens...”

Pentru că ne dorim să schimbăm impresii de lectură cu prieteni, sau să aflăm opiniile exegeților despre noile apariții, Biblioteca „V.A. Urechia” a inițiat Salonul literar „Axis Libri”, cu întâlniri săptămânale la care sunt invitați scriitori, cititori, iubitori ai lecturii, critici, oameni de litere, personalități din domeniul științei și culturii. Festivalul Național de Carte „Axis Libri”, aflat la cea de-a 4-a ediție, revistele: „Axis Libri”, „Buletinul Fundației Urechia”, „Asociația”, producția editorială cu peste 40 de titluri a editurii „Axis Libri” (între care se regăsesc: *Oameni în memoria Galațiului, Aniversări culturale, Brandul cultural „Axis Libri”, Ghidul municipiului Galați și Ghidul Bibliotecii „V.A. Urechia”*), expozițiile tematice și omagiale sunt dintre cele mai importante și de impact acțiuni organizate pentru promovarea lecturii.

Ne aflăm în preajma deschiderii noii ediții a Festivalului Național de Carte „Axis Libri” (23-27 mai a.c.) și vă invit la lectură cu îndemnul geniului românesc, Mihai Eminescu: „*Citește! Numai citind mereu, creierul tău va deveni un laborator nesfârșit de idei și imagini.*”

„*Lectura tuturor cărților bune este ca o convorbire cu cei mai luminați oameni ai secolelor trecute.*” (Descartes. Discurs asupra metodei)

Biblioteca „V.A. Urechia” este și va rămâne o poartă larg deschisă pentru toți iubitorii de lectură.

Poftiți și vă bucurați de comorile sale de frumusețe și înțelepciune!

Galați, mai 2012

Prof. Zafir Ilie,
Director

Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” Galați

Valorile bibliofile și condiția noastră de neam (I)

Alexe Rău
Director general,
Biblioteca Națională a
Republicii Moldova

Venind astăzi la inaugurarea primei ediții a simpozionului național „Valori bibliofile”, mă gândeam că asocierea, în formula acestui generic, a bibliofiliei cu noțiunea de „valoare” și nu cu cea de „ediție”, ne orientează spre o dimensiune esențială a lumii cărții românești. De bună seamă, atunci când stabilim că o publicație ține de domeniul bibliofilic, noi

avem în vedere mai ales niște criterii formale, care se referă în special la suportul material al unei lucrări, al unei creații și nu la conținutul, la mesajul ei. E drept că bibliofilul, în virtutea mobilurilor speciale care constituie pasiunea sa de colecționar, e firesc să fie interesat mai mult de ceea ce noi numim arta cărții. În foarte multe cazuri însă numărul foarte mic de exemplare ale unei ediții, sau un autograf rar și devin un criteriu primordial pentru el, chiar dacă publicația nu comportă nici o calitate din punct de vedere al realizării poligrafice. Raritatea compensează, în calitate de criteriu de selecție, lipsa de măiestrie, uneori chiar și neglijența cu care s-a confecționat o carte. Predominarea criteriilor formale face posibilă includerea în aceeași colecție și a unor lucrări cu conținut banal, chiar vicios ori cu caracter de subminare, mai ales în perioadele tulburi, cum e tranziția actuală la noi, când mediocritatea începe să aibă, nu știu de ce, un acces mai mare la sursele de finanțare, iar nonvalorile sunt editate, de regulă, în condiții poligrafice luxoase. Și dacă aceste kitschuri, în virtutea corespunderii lor criteriilor formale la care m-am referit, vor nimeri sau nu în colecțiile particulare, va depinde într-un totul de alegerea ce o vor face bibliofili înșiși. Aceasta e, să zic așa, premisa subiectivă a bibliofiliei.

Dar există și o altă premisă și anume ea a generat, subiacent, asocierea celor două cuvinte din genericul simpozionului nostru. Mai multe comunicări vor fi consacrate, așa cum arată programul, valorilor bibliofile din colecțiile marilor biblioteci și muzee basarabene sau de peste Prut. Este clar că criteriile de selecție în aceste instituții diferă de acelea ale colecționarilor particulari. Edițiile bibliofile din aceste colecții publice

sunt în primul rând valori ale patrimoniului național scris și imprimat, lucrări incluse în circuitul național (multe din ele - și în cel internațional) de valori culturale și spirituale, opere care au asigurat și asigură continuitatea culturală a neamului nostru. Criteriile bibliofilice formale, deși se ține cont și de ele, sunt subordonate aici unor principii de conținut. Nu prea este probabil ca edițiile bibliofile ca formă, dar având un conținut compromis sau anticomunitar să-și poată ocupa un loc onorabil în colecțiile speciale constituite și întreținute din contul banilor publici (cu excepția, din păcate, a perioadelor totalitariste (comuniste), când, asemenea ediții sunt introduse în mod abuziv, perioade care, slavă Domnului, s-au arătat a fi totuși trecătoare. Se adaugă, prin urmare, aici și un al treilea criteriu de selectare, cel etic, astfel încât colecțiile bibliofile ale acestor instituții se confundă pe drept cuvânt cu moștenirea culturală scrisă, se pivotează pe criteriul valoric și tocmai de aceea ziceam eu la început că sintagma „valori bibliofile” e o deschidere spre dimensiunea esențială a universului cărții românești.

Acest univers e o reflectare a conștiinței naționale și este chiar una din premisele principale ale apariției și existenței acestei conștiințe. Mircea Eliade spune că tot ce a fost până la apariția scrierii este preistorie, iar istoria și civilizația încep numai o dată cu apariția cuvântului scris. Lucrul acesta se subînțelege și din dictonul biblic „La început a fost cuvântul” - tabla cu Legea încrustată pe ea, primită de la Dumnezeu pe munte, a determinat constituirea conștiinței istorice, iar aceasta, la rândul său, a dat naștere credinței ca formă superioară de conștiință și a întărit-o. În același timp, lumea cărții naționale se confundă cu istoria noastră (a fi conștient, după Janet, înseamnă a-ți putea povesti experiența), iar în acest sens importanța ei pentru dăinuirea neamului este una majoră. Și chiar importanța pentru viața fiecăruia dintre noi, așa cum îi plăcea lui Nietzsche să pună problema.

E drept că părintele lui Zarathustra ne atrage atenția și asupra pericolelor ce le poate comporta, în anumite circumstanțe, istoria. Vă amintiți cum abordează el această problemă în eseul „Despre folosul și dauna istoriei pentru viață”? Se spune acolo că, alături de alte simțuri și sentimente, omului îi este caracteristic și simțul istoric. În funcție de avatarurile acestuia din urmă și de sensurile în care omul apelează la istorie pentru viață, s-au constituit

trei genuri ale acesteia: monumental, de anticariat și critic. În primul sens, omul se adresează la istorie ca ființă activă, avântată; în cel de-al doilea, ca ființă ocrotitoare și veneratoare; în cel de-al treilea, ca ființă care pătimește și are nevoie de eliberare.

Istoria monumentală, zice Nietzsche, aparține mai ales omului dornic de afirmare, omului puternic care are nevoie de modele, de învățători și de consolatori și nu-i poate afla printre contemporanii săi. Ea este ca o școală care formează conducători și în același timp un mentor care ne ajută să înfruntăm cu bărbăție nestatornicia fericirii, amintindu-ne de nefericirile altora. Ea se îndreaptă numai spre ceea ce este tipic, demn de imitat. Măreția, în contextul ei, trebuie să fie ceva neschimbat, etern, drept care ea ignorează cauzele și alege doar efectele, devenind astfel „o colecție de efecte în sine”. Arhitectura și arta monumentală au, în acest sens, un impact educativ efectiv. Cât privește istoriografia de acest gen, ea recurge adeseori la idealizare și chiar la ficțiune, încât este aproape imposibil să tragi o linie de demarcație între trecutul monumental și mit. Dar pericolul cel mai mare al ei, generat de excesul de zel al său, este acela al fanatismului. Mai ales atunci când un astfel de sentiment istoric „afectează mințile unor egoiști dotați sau ale unor răufăcători visători”. Se declanșează, pe această bază, următorul mecanism: eternul, neschimbătorul promovată de naturile active, făuritoare devin o provocare pentru naturile slabe, pasive care nu au decât interesul de a trăi aici și acum și dezaprobă orientarea spre cele veșnice în favoarea viului actual, consecințele acestei contradicții fiind revoluțiile, războaiele, nimicirea conducătorilor, distrugerea împărățiilor, țărilor; și toate acestea se circumscriu principiului istoriei monumentale al efectelor fără cauze suficiente. „Întotdeauna, scrie Nietzsche, naturile creatoare sunt marginalizate ori înlăturate de cei care au fost numai spectatori și nu au pus umărul la făurire”. Depersonalizarea, umilința, sclavia ideologică, despotismul sunt fructele fanatismului.

Istoria „de anticariat” aparține omului ca ființă care ocrotește și venerază trecutul, care își îndreaptă privirile spre originile sale și prin atitudinea sa evlavioasă, ca și cum și-ar exprima recunoștința (înțeleasă ca datorie) pentru însuși faptul existenței sale. Sufletul conservator și pios al acestui om ca și cum ar transmigra în lucruri și s-ar cuibări în ele. Pronumele „eu” este înlocuit la el de „noi”, iar cu ajutorul acestui „noi” el se înalță deasupra trecătoarei și enigmatice existențe individuale și se redă sieși prin geniul casei, orașului, neamului. Dragostea pentru părinți, pentru strămoșii concreți, pentru baștină etc., îi va trezi o pasiune neostoită pentru adunarea datelor

factologice și colecționarea a tot ce a existat cândva. Pasiunea aceasta devine cu timpul oarbă, încât se produce o îngustare a orizontului, însoțită de pierderea viziunii de ansamblu și, mai ales, de pierderea simțului proporțiilor (el încetează să delimiteze lucrurile reprezentative de cele ce nu au vreo semnificație). „El este ca un copac, spune filosoful, care mai mult își simte rădăcinile decât le vede, iar puterea acestui sentiment e comensurabilă pentru el cu măreția și cu forța cetinii. Despre pădurea înconjurătoare acest copac știe numai ceea ce îl ajută sau îl împiedică să crească. Când acest copac se dezvoltă în mod exuberant, el înăbușă celelalte metode de studiere a trecutului. O astfel de istorie este capabilă, în cel mai bun caz, să conserve viața, dar nu să o genereze”.

Tocmai din această cauză omul are nevoie uneori de un al treilea gen de istorie, de cel critic. „Din când în când omul trebuie să manifeste capacitatea de a demola trecutul pentru a avea posibilitatea de a trăi mai departe”. El își poate atinge acest scop „chemând trecutul la judecata istoriei”. Această judecată însă este îndreptățită numai atunci când se face în numele vieții. Dar și atunci ea comportă un pericol evident prin faptul că este dificil să intuiești momentul când un asemenea „proces” este necesar. Or, fiind un rod al generațiilor anterioare, noi suntem în același timp și produse ale rătăcirilor, pasiunilor, greșelilor, chiar ale crimelor acelora. Chiar condamnăm aceste metehne ale trecutului și declinându-ne de ele, noi nu putem înlătura faptul că suntem legați de ele prin obârșie. În cel mai bun caz, am ajunge la un conflict între calitățile ce le-am moștenit și acelea pe care ni le-am dori, ne-am strădui să ne cultivăm deprinderi și instincte noi, dar nici prin aceasta pericolul nu va fi depășit. Pentru că, în primul rând, o a doua natură ce ne-am crea-o ar fi iminent mai slabă decât prima, iar, în al doilea rând, e foarte greu să găsești limita potrivită în negarea trecutului. Tăind în ceea ce a fost, s-ar putea să tăiem și în ceea ce este, devenind astfel nihilisti și pierzând orientarea în timp și spațiu.

Este incontestabil faptul că toate aceste trei genuri de istorie sunt necesare pentru viață. Problema însă constă în a găsi acel simț al măsurii care să permită folosirea lor fără a crea careva pericole existențiale. Nietzsche a făcut deducțiile sale bazându-se pe studierea sufletului german. Și găsește în acesta multă lipsă de măsură. Situația aceasta, judecând numai după referințele bibliografice făcute de filosof, s-a răsfrânt și asupra conținutului universului cărții nemțești. Ori mai curând, s-a răsfrânt, s-a oglindit nu asupra, ci în acest univers.

(Va urma)

Din Colecțiile Bibliotecii

Vechi reprezentări iconografice ale Galațiului (1826-1856)

Valentina Oneț
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

Colecția de stampe a Bibliotecii „V.A. Urechia”, care numără 2420 de piese, a fost donată aproape integral de istoricul V.A. Urechia și a reprezentat o raritate în peisajul cultural al epocii.

Nu vom schița bogăția și raritatea gravurilor, cunoscut fiind că această colecție deține inclusiv lucrări rembrandtiene în ediție Basan, editate la Paris înainte de 1800, ci ne vom opri doar la reprezentarea în litografia de epocă surprinzând (real sau imaginar) Galațiul în timpuri trecute. Pe lângă izvoarele

scrise, există și această categorie - reprezentarea orașelor prin stampe, gravuri, vedute, acuarele realizate de contemporani care ne ajută la reconstituirea istorică a orașului în care trăim.

Cele mai vechi imagini originale cu Galațiul, conservate la secția Colecții Speciale din Biblioteca „V.A. Urechia”, sunt două gravuri semnate de Ludwig Erminy (sau Ermini), desenator vienez, care a călătorit pe Dunăre între anii 1823 și 1824. Acest artist apare menționat în albumul realizat de Adolf Kunike, după desenele lui Jacob Alt și respectiv Ludwig Erminy, sub titlul *Zwei hundert vier und sechzig Donau-Ansichten....Wien*, Leopold Grund, 1826 (pe care biblioteca gălățeană îl deține în copie), un album turistic, un itinerar danubian din Europa centrală și până la vărsare în Marea Neagră.

Se pare că au apărut și litografiile (identice) independente de albumul menționat, iar Biblioteca „V.A. Urechia” deține două dintre acestea (care se regăsesc și în albumul editat în 1826), cu titlul : *Moldau. Stadt Gallatz. 1-2 Ansicht* (Orașul Galați – priveliște, gravură), semnate de Erminy (del.), ca desenator, și A. Saar (lith.), ca litograf (tipograf specializat în litografie). Litografiile sunt nedatate, dar am optat să atribuim anul editării albumului, respectiv anul 1826.

În ambele lucrări Galațiul este schițat de pe țărmul dobrogean, iar imaginile par plauzibile, redând cu destulă fidelitate aspecte ale falezii Dunării la acea dată (1823-1824).

Ambele litografii au fost reproduse în volumul „*Galații*”, apărut în 1927, și semnat de profesorul Gh.N. Munteanu-Bârlad, care a făcut și următorul comentariu pentru imaginea - document *Moldau. Stadt Gallatz 1 Ansicht*:

„Pe malul foarte înalt și râpos formând un cot în Dunăre, se văd casele clădite fără nici o regulă și bisericile cu turnurile dărămate sau crăpate de năvăliri și cutremure. Clopotnița este la o parte de biserică. Jos la vad, șapte corăbii așteptau încărcarea cu cereale sau cherestele. La stânga e un foisor cu paznicii pentru polița Dunării. Pe malul opus, în Dobrogea, numeroși negustori fac tocmeala pentru marfa din corabia ce a sosit de curând.”(1)

Numărând negustorii din imagine, 17 la număr, și judecându-i după îmbrăcăminte, parcă am avea reprezentanți din comunitățile care s-au format și au conviețuit la Galați : turci, ușor de recunoscut după turbane și narghilea, greci după costumul național, armeni și evrei (care nu puteau lipsi fiind vorba de comerț), sârbi, bulgari, dar și negustori europeni (italieni, austrieci, francezi), echipați cu joben și haine cu o croială occidentală.

Artistul plastic Erminy a surprins un fapt real – negoțul ca principala îndeletnicire a locuitorilor.

Luând în calcul numărul mare de corăbii cu pânze ancorate la mal, putem presupune că era zona portului, zona fierbine a târgului-port, pentru că un lucru este mai mult ca sigur – portul a înflorit în același timp cu orașul sau, mai bine zis, orașul a înflorit datorită existenței portului.

În documentata *Istorie a orașului Galați de la origini până la 1918*, distinsul istoric Paul Păltânea, consemnează că la 1799 „târgul Galațiului [era] tot strâns în jurul vadului” (vadul de la Dunăre). (2)

Măsurile pregătitoare, de îmbunătățire, cum ar fi construirea șanțului înconjurător, a barierelor, a depozitelor de cereale etc. pentru înființarea viitorului port-liber la Galați vor fi luate puțin mai târziu, începând cu anul 1834, prin hrisovul semnat de domnitorul Mihail Sturza, care va decreta și privilegiul de porto -franco al Galațiului, cu data de 1 iunie 1837.

A doua litografie, *Moldau : Stadt Gallatz. 2 Ansicht*, este însoțită de următorul text explicativ (din 1927):

„Pe deal se văd casele împrăștiate, cu străzi neregulate și nepavate. Bisericele sunt cu totul transformate sau desființate. Pavilionul din dreptul corăbiilor pare a fi al starostiei austriece, care avu titular în 1797, pe negustorul Iosif Manzuoli de Corrolari. Pe malul Dunării se văd numeroase stive de cherestea, gata să fie încărcate în corăbiile acostate. Peste Dunăre erau păduri, la umbra cărora negustorii preparau pastrama și

ghiudemul, cum se vede în figură, spre a le exporta în țările Apusului”. (3)

În această imagine, malul este mai puțin înalt, dar, ca și în prima imagine, are vaduri și maidanuri și putem presupune că era mahalaua principală a schelei, locul de plimbare a gălățenilor. Am putea localiza aici, cu puțină imaginație, actuala

faleză dintre zona Mazepa, altădată Mahalaua Râpii, și Vadul Sacalelor, care era în apropiere de mahalalele Precistei (cu biserica fortificată, construită în 1647), a Sfântului Dumitru (cu biserica zidită la 1641) și a Sfântului Gheorghe (cu biserica zidită în 1664, în care ar fi fost înmormântat, potrivit legendei, hatmanul Mazepa, în 1710).

Când menționa ținutul Covurluiului în *Descrierea Moldovei* (1714), Dimitrie Cantemir spunea că „...aici se cade să pomenim Galații, un târg care nu bate la ochi

printr-o arhitectură frumoasă sau prin mărime, dar este târgul cel mai vestit al întregii Dunări... De două - trei ori pe an sosesc aci nu numai corăbii din porturile Mării Negre, din Cremea, din Trapezunt, Sinope, Țarigrad, ci și din Egipt și chiar corăbii din Barbaria (nume dat Africii de Nord), care pleacă de aici încărcate cu lemn din Moldova, cu stejar, corn, brad, precum și miere, ceară, sare, unt, silistră și grâu, din care toți locuitorii Moldovei trag mari foloase.”(4)

Încercând să reconstituim atmosfera din schela Galaților prin fragmente din descrierile de călătorie (existente în colecțiile bibliotecii) mai apropiate de data elaborării litografiilor, vom menționa însemnarea consulului francez Peysonel, care scria că pe la 1760 la Galați existau șantiere navale „unde se construiesc cu preț foarte ieftin bastimente comerciale de orice tonaj, pentru navigația pe Marea Neagră și pe Dunăre”. (5)

Iar consulul austriac St. Raicevichi, care a trecut prin Galați, în lucrarea *Viaggio în Valachia e Moldavia*, spunea că „pe timp de vară ancorează în porturile Galați și Brăila, situate pe malul Dunării, numeroase vase turcești”. (6)

În cartea prințului Anatole Demidoff intitulată „*Voyage dans la Russie méridionale et la Crimée par la Hongrie, la Vallchie et la Moldavie*”, în urma călătoriei efectuate în 1837, aflăm că Galațiul se numără între primele șase orașe principale ale Moldovei, menționate în următoarea ordine: Iași, Galați, Focșani, Brăila, Botoșani, Bacău și Țârgu -Frumos. (7)

Perioada surprinsă în litografia este perioada de dinaintea înființării unei Comisii de înfrumusețare a orașului (1836), este perioada premergătoare luării măsurilor de transformare a orașului în porto-franco, regim sub care orașul va prospera și care a durat timp de aproape 50 de ani (1837-1883).

Artistul plastic, Erminy, pare să fi văzut cu ochii lui ceea ce a schițat, dar asta nu înseamnă ca a reprezentat și adevărul. Imaginea are un caracter pronunțat grafic, el nu desenează orașul, ci marchează ideea de oraș. Impresia produsă de stampe este amplitudinea pe care o ia înregistrarea detaliului, claritatea desăvârșită a detaliului, în rezumat este imaginea de călătorie a epocii, în care oamenii par personaje pregătite să intre într-o scenă de operetă. Ilustratorul descrie o configurație a malului Dunării, partea cea mai vie a orașului comercial.

Dar frumusețea acestor imagini de epocă stă în bogăția de informație furnizată, în claritatea desăvârșită a detaliului. Dunărea apare subdimensionată, dealul, pe care se desfășoară în terase așezări omenești, atrăgătoare, pare decorul unui act teatral încremenit în timp. Ansamblul, viziunea generală este determinantă.

Erminy realizează, de fapt, niște autentice vederi turistice, insistă asupra activității febrile de la debarcare, descriind cu deosebită atenție structura complicată a velaturii corăbiilor ce tocmai trăsese la mal. Planul îndepărtat este luminos, bogat în amănunte, planul apropiat este foarte animat.

Destinația litografiilor era și o reclamă, menită să facă propagandă, desigur, noii căi de navigație europeană care era Dunărea. Creșterea considerabilă a traficului comercial pe Dunăre și mai ales progresul comerțului austriac, prin apariția primelor companii de navigație fluvială încă din anul 1783, sunt determinante în abordarea acestui subiect.

Accentul pus pe redarea vieții comerciale și urbane riverane a dus și la procesul de integrare în circuitul european a țărilor din bazinul inferior al Dunării, în particular Țările Române, și în special Galațiul.

O altă imagine cu Galațiul apare într-o lucrare tipărită la Paris în 1856, cu titlul *Provinces danubiennes et roumaines* și subtitlul: *Valachie, Moldavie, Bukovine, Transylvanie, Bessarabie*. (8)

Gravura *Moldo-Valachie : Eglise à Galatz*, semnată de Salvador Cherubini del (desenator) și Lematre sc. (gravor), face parte dintr-o suită de 34 de imagini reprezentative pentru țările danubiene descrise (Istria, Dalmația, Albania, Muntenegru, Bulgaria, Serbia și Moldo-Valachia), reprezintă Biserica fortificată Precista (1647) și o putem plasa în categoria documentarismului arhitectonic, în variantă urbană. „L'Eglise à Galatz” a fost aleasă să reprezinte Moldo-Valahia, alături de gravurile *Monument de la Mânăstirea Câmpulung, Stepa din Valahia* și o imagine cu Hârșova.

Litografia prezintă biserica fortăreață de pe malul Dunării cu două turlle semețe, încadrate într-un peisaj semisălbatic. Din istoria Galațiului, aflăm că în 1653, călătorul „Paul de Alep a fost impresionat de construcția acestei mânăstiri toată din piatră lustruită, cu trei turlle înalte, zvelte, pe vârful cărora sunt cruci mari aurite. Înăuntru exista o foarte mare clopotniță cu creneluri”. (9) Iar în monografia dedicată Precistei de istoricul gălățean C. Căldăraru este reprodusă gravura din 1856, ca și cum ar fi cea mai veche imagine a bisericii, „o construcție de cărămidă și piatră cu ziduri groase până la 1,80 m”. (10)

Putem presupune că gravura susmenționată reprezintă un stadiu al bisericii fortărețe între două incendieri sau distrugerii.

Gravura prezintă, în apropierea lăcașului de cult, și două personaje feminine, minuscule, în costum național (amănunt semnificativ pentru a putea considera că desenatorul a văzut aceste locuri) care duc carafe cu apă pe umeri. Biserica fortăreață este un simbol al Galațiului, un simbol al rezistenței în fața tuturor nenorocirilor care au lovit acest oraș.

În textul tipărit (1856), în care apare gravura, autorul A. Ubcini notează:

„Importanța Galațiului ca port comercial creștea de la an. În 1845, acostaseră 663 de nave iar exportul de cereale depășea 240.000 de Kg.”(11)

Aceste trei litografii de epocă, prin prezentarea unor imagini specifice, emblematice pentru o realitate care valorifica stadiul comerțului, pitorescul ținutului, au introdus imaginea Galațiului în circuit european, iar pentru istoria iconografică a Galațiului considerăm că sunt documente de valoare, fiind cu atât mai prețioase cu cât sunt și rare.

Litografiile originale cu imaginea Galațiului la 1826 și 1856, păstrate în colecțiile speciale ale bibliotecii, sunt un dar pentru toți gălățenii, indiferent de generație, făcut cu bună știință de un mare român și un mare iubitor al acestor locuri, istoricul V.A. Urechia.

Note:

1. Munteanu – Bârlad, Gh. N. Galații. Galați: Societatea de Editură Științifică - Culturală, 1927, p. 24.
2. Păltănea, Paul. Istoria orașului Galați : De la origini până la 1918. Partea I. Ed. a 2a coordonată de pr. Eugen Drăgoi. Galați: Editura Partener, 2008, p.83.
3. Munteanu – Bârlad, Gh. N., op.cit. p. 25.
4. Cantemir, Dimitrie. Descrierea Moldovei. București: Editura Academiei, 1973, p.75.
5. Bușe, C. Comerțul exterior prin Galati sub regimul de port – franc (1837-1883). Iași: Tipo Moldova, 2010, p. 24.
6. [Raicevich, Stephan]. *Viaggio în Valachia e Moldavia*. Milano: Per Giovanni Silvestri, 1822, p. 89.
7. Demidoff, Anatole. „*Voyage dans la Russie méridionale et la Crimée par la Hongrie, la Vallchie et la Moldavie exécuté en 1837*. Paris: Ernest Bourdine et C.ie, Editeurs, 1840, p. 227.
8. Chopin, M.; Ubcini, A. *Provinces danubiennes et roumaines*, Paris, Firmin Didot Frères, Editeurs, 1856, p. 150.
9. Păltănea, P. op. cit. p. 116.
10. Căldăraru, C.D. *Biserica fortificată Precista: Monument de cultură românească*. Galati: Editura Arhiepiscopiei Tomisului și Dunării de Jos, 1989, p. 25.
11. Chopin, M.; Ubcini, op.cit. p. 168.

Aspecte ale analizei documentelor în procesul indexării

Mia Băraru
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

Indexarea publicațiilor este componenta cea mai complexă a prelucrării biblioteconomice și cea mai importantă și sigură cale care mediază accesul la informație.

„Această operațiune constă în a exprima, după analizarea cărții, subiectele tratate, cu maximum de precizie și

sub o formă lizibilă...” (1)

Indexarea pe materii, calitatea ei, depinde de competența bibliotecarului, de nivelul intelectual, de cultura generală și de experiența sa pentru că, de cele mai multe ori, o indexare fără echivoc pretinde cunoșterea aprofundată a domeniilor specializate pe lângă cunoștințele de tehnică de bibliotecă. Cu atât mai dificilă este sarcina unui bibliotecar într-o bibliotecă ale cărei colecții au caracter enciclopedic, iar utilizatorii săi provin din medii sociale și categorii de vârstă și profesii extrem de variate.

Practica indexării enciclopedice este arta realizării unui echilibru în diversitatea cerințelor adeseori contradictorii. Este un exercițiu de măiestrie care solicită preocupare consecventă pentru dobândirea de noi cunoștințe profesionale, de specializare, dar și de largire continuă a orizontului cultural. Este unanim acceptată opinia că un bun indexator se formează în 8-10 ani de muncă susținută cu pasiune.

Explozia informațională actuală, apariția de noi discipline, dezvoltarea limbajului științific ca și tendințele abordării pluridisciplinare a temelor, solicită indexatorului un foarte bun simț de orientare în volumul mare de informații, ceea ce presupune pe lângă cunoștințe multe, variate și o experiență bogată.

Comunicarea informației pe diverse suporturi justifică existența serviciilor de prelucrare și documentare din bibliotecă. Această funcție este asigurată de acest tratament intelectual specific al documentelor numit indexare.

Indexarea, ca acțiune de descriere sau de identificare a unui document în ceea ce privește conținutul său,

este condiționată de o fază prealabilă, ANALIZA, care extrage din texte toate elementele informaționale care pot fi necesare unui beneficiar. Acestea sunt exprimate cu ajutorul unor cuvinte cheie, semnificative pentru conținutul publicației, care la rândul lor sunt transpuse într-un lexic documentar codificat ce va permite stocarea și comunicarea informației. Indexarea, ca proces „se efectuează în trei etape care, în practică, au tendința să se suprapună:

- examinarea documentului și definirea subiectului său;
- identificarea și selectarea noțiunilor esențiale ale subiectului;
- exprimarea noțiunilor în termeni de indexare. (2)

Cei patru factori antrenați în procesul de indexare sunt: documentul primar, purtător de informație; un document secundar care descrie și identifică documentul primar prin caracteristicile sale externe și prin conținut; bibliotecarul care realizează indexarea; potențialul beneficiar al informației.

Precizia și pertinența sunt cele două principii care guvernează etapa de examinare a documentului.

Analiza atentă și detaliată a conținutului documentului de indexat este o operație de a cărei exactitate depinde în măsură decisivă reușita indexării. Diseminarea informației și identificarea corectă a subiectului este cheia reușitei în optimizarea accesului beneficiarului informației. O carte greșit caracterizată poate fi o carte pierdută pentru utilizator.

Înțelegerea completă a documentului presupune cunoașterea conținutului. Parcurgerea integrală a textului nu este posibilă și adesea nici necesară. Totuși, indexatorul trebuie să se asigure că nu a neglijat nicio informație utilă acordând pentru aceasta atenție sporită următoarelor elemente:

- titlul;
- rezumatul (dacă există);
- introducerea (prefața, cuvânt înainte), începutul capitolelor și paragrafelor, concluziile (postfața, aparatul critic);
- cuvintele sau grupurile de cuvinte subliniate sau evidențiate în text printr-o grafie deosebită;
- bibliografia.

Activitatea de indexare se realizează cu cartea în față. Textul propriu-zis al cărții trebuie parcurs în diagonală pentru a desprinde liniile directe urmărite de autor, mai ales atunci când nu există prefață, postfață sau cuprins sau dacă lucrarea aparține unui domeniu de specialitate nefamiliar bibliotecarului indexator. Așadar, analiza distinge o informație principală (subiectul sau subiectele tratate) și informații complementare care încadrează subiectul în limite geografice și cronologice, evidențiază punctul de vedere al autorului sau precizează forma și limba textului. Dacă analiza lucrării în ansamblu nu oferă suficiente informații pentru o indexare precisă sau dacă indexatorul nu are cunoștințe temeinice în domeniul de indexat este absolut necesar să consulte materialele de referință – enciclopedii, dicționare de specialitate și, cu discernământ, să utilizeze internetul după ce se asigură de calitatea surselor.

Pentru o analiză conceptuală eficientă, indexatorul trebuie să cunoască atât ceea ce tratează documentul, adică să aibă o anumită înțelegere a subiectului tratat, cât și o bună cunoaștere a nevoilor utilizatorilor sistemului. Într-o bibliotecă publică județeană, cu un fond enciclopedic care trebuie să satisfacă cererile de lectură ale tuturor categoriilor de vârstă și a unei mari diversități de profesii și ocupații este foarte important ca procesul de indexare să țină întotdeauna cont de adresabilitatea lucrării și calitatea beneficiarului.

„Mediator între document și cititor, bibliotecarul trebuie să creeze condițiile unei comunicări eficiente.” (3)

O bună comunicare înseamnă o calitate superioară a indexării pentru că de ea depinde fiabilitatea regăsirii informației. Calitatea și coerența indexării depind de:

1. competența indexatorului (cultură generală, cunoștințe profesionale temeinice, experiență);
2. calitatea instrumentelor de indexare.

În condiții de optim profesional, specificitatea termenilor de indexare atribuiți unui document și exhaustivitatea indexării nu trebuie să difere de la un indexator la altul. „Obiectivitatea indexatorului este un factor necesar pentru realizarea coerenței indexării, cu atât mai mult cu cât funcționarea sistemului de indexare este inevitabil influențată de un raționament subiectiv...” (4)

Indexatorul trebuie să cunoască atât domeniul corespunzător documentelor pe care le analizează, terminologia de specialitate, cât și structura și tehnologia de utilizare a limbajului de indexare

specific sistemului. Colaborarea dintre indexatori și utilizatori favorizează eliminarea riscurilor unor regăsiri nepertinente.

Calitatea instrumentelor este o componentă decisivă în realizarea calitativă a indexării. Este de apreciat efortul depus de Biblioteca Națională a României inițiatorul proiectului de traducere și adaptare a tezaurului francez RAMEAU și a întregului grup de lucru constituit din specialiști ai bibliotecilor județene și universitare, pentru furnizarea unui instrument științific eficient menit să îmbunătățească activitatea de prelucrare a resurselor și să asigure o mai mare uniformitate indexării.

Măsura în care se realizează calitatea indexării este oferită de calculul coeficienților de regăsire și de pertinență.

Nu în ultimul rând, utilizatorii vor resimți pozitiv avantajele folosirii tezaurelor în activitatea de indexare, dacă și programele pe calculator sunt capabile:

- să genereze, ori de câte ori se face o trimitere, trimiterea reciprocă (ex.: UP→Vezi, TA, TG, TS);
- să ofere posibilități multiple de afișaj (ex.: alfabetic, ierarhic);
- să asigure viteză de navigare printre ierarhii.

O casă a cărții, indiferent cât de mare ar fi colecția sa de documente-tezaur deschis al cunoștințelor omenești, pentru a îndeplini cu adevărat rolul de bibliotecă, trebuie ca aceste documente să fie identificate, dezvăluite și consultate cu ușurință. De aici, s-a născut și prima condiție a existenței bibliotecarului, a unei persoane anume pregătite profesional și înzestrată cu capacități intelectuale distinctive, capabile să transforme documentul depozitat în document consultabil.

Note:

1. Richter, Brigitte. Ghid de biblioteconomie. București: Grafoart, 1995, p. 63

2. STAS 12598-87: Metode de analiză a documentelor, de determinare a conținutului lor și de selectare a termenilor de indexare. București: Institutul Român de Standardizare, 1987, p. 2

3. Zecheru, Mihaela. Catalogul alfabetic pe subiecte. În: 100 de ani de la înființarea Bibliotecii „V.A. Urechia” Galați. Galați: Biblioteca „V.A. Urechia”, 1991, p. 125

4. STAS 12598-87: Metode de analiză a documentelor, de determinare a conținutului lor și de selectare a termenilor de indexare. București: Institutul Român de Standardizare, 1987, p.4

Constrângeri și obstacole în politica de distribuție a serviciilor de bibliotecă

Cornelia Spiridonescu
bibliotecar, Biblioteca
Universității
„Dunărea de Jos”

Biblioteca trebuie să aibă o politică și un plan strategic care să definească misiunea ei, obiectivele, prioritățile și serviciile, să excludă pe cât posibil constrângerile și obstacolele în difuzarea serviciilor și produselor de bibliotecă.

Prin urmare, factorii relevanți de decizie de la toate nivelurile și comunitatea bibliotecară trebuie să stabilească și să finanțeze adecvat bibliotecile și sistemele de bibliotecă pentru ca acestea să ofere servicii cât mai complete, complexe și eficiente.

În Constituția României Art. 33 se face referire la accesul la cultură după cum urmează:

- Accesul la cultură este garantat în condițiile legii;
- Libertatea persoanei de a-și dezvolta spiritualitatea și de a accede la valorile culturii naționale și universale nu poate fi îngrădită;
- Statul trebuie să asigure păstrarea identității spirituale, sprijinirea culturii naționale, stimularea artelor, protejarea și conservarea moștenirii culturale, dezvoltarea creativității contemporane, promovarea valorilor culturale și artistice ale României.

Accesul liber și neîngrădit al persoanei la orice informație de interes public este definit și prin Legea 544/12 oct. 2001 în art. (1), iar art. (2), alin. (b) din aceeași lege arată că, prin informație de interes public, se înțelege orice informație care privește activitățile sau rezultă din activitățile unei autorități sau instituții publice, indiferent de suportul ori de forma sau modul de exprimare a informației.

Facilitatea accesului tuturor în sistemele de educație și de formare spre lumea largă a fost evidențiată în indicatorii pentru educație continuă în Europa, la întrunirea Consiliului Europei de

la Lisabona din martie 2000 care a prefigurat scopurile strategice pentru Europa până în 2010 regăsite în Aria B-Acces și participare cu două componente :

- Acces la educație;
- Participare la educația continuă.

Obiectivele strategice definite în documentele elaborate cu ocazia acestei întruniri sunt menite să influențeze dezvoltarea sistemelor de educație și de formare din Europa.

Politica de distribuție a bibliotecilor se referă în principal la anumite facilități (amplasamentul, mobilierul, microclimatul, atitudinea personalului etc...) pe care acestea ar trebui să le ofere utilizatorilor pentru a-i stimula să apeleze la serviciile prestate în cadrul acestora.

Retic, punem următoarele întrebări pentru a evidenția factorii care influențează politica de distribuție în bibliotecă:

- Prezentarea ofertei are loc într-o ambianță atrăgătoare?

- Bibliotecarul este cel indicat pentru a deservi serviciul public ?

Constrângerile împiedică promovarea valorilor esențiale și ele pot fi formale și informale. Practic, oamenii își impun aceste constrângeri sub formă de ritualuri, convenții, adică instituții, unele sunt formale ca: reguli și norme juridice, drepturi de proprietate, drepturi și responsabilități individuale, altele sunt informale (nescrise) sub forma codurilor de conduită, normelor comportamentale, convenții etc.

Regulile formale completează și cresc eficacitatea constrângerilor informale. Acestea pot fi de natură politică, juridică, economică și contractuală, în vârful lor se află regulile constituționale, iar la bază statutele și instrucțiunile de aplicare a legilor.

Constrângerile informale sunt evidențiate dacă avem răspunsurile întrebărilor:

- Dacă informația este preluată de activul social și cum?

- Dacă intervine filtrul cultural în receptarea și prelucrarea informației noi și cum?

Întâlnim în practică o varietate de constrângeri. Considerăm că sunt mai evidente următoarele:

- constrângeri de natură instituțională, care sunt legate de statutul bibliotecii, de poziția ocupată de aceasta în cadrul ierarhiei instituționale și sub raport teritorial, geografic, de secretul anumitor surse;

- constrângeri de natură tehnică, precum ar fi decalajul între achiziția și tratarea informației, absența echipamentelor și/sau a personalului, necunoașterea unor forme și modalități de difuzare a informațiilor care limitează cantitatea și calitatea serviciilor și produselor de bibliotecă;

- constrângeri de natură financiară, care limitează satisfacerea nevoilor de informare ale utilizatorilor, biblioteca fiind obligată să ofere servicii și produse standard, nepersonalizate;

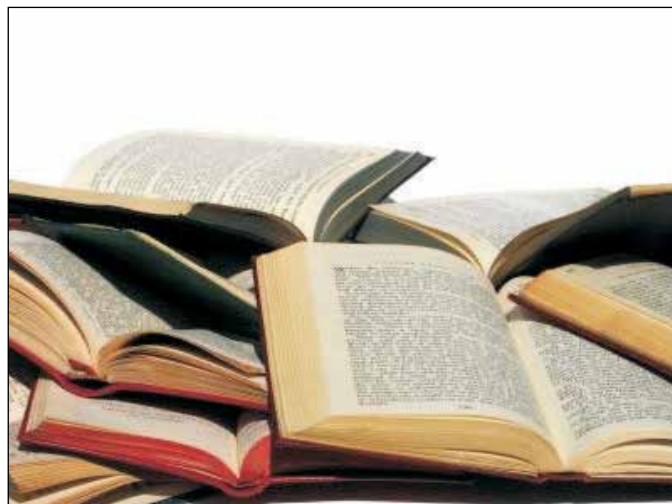
- constrângeri legate de unele lacune de gestiune, cum ar fi lipsa de contact sau ineficientul contact dintre bibliotecă și utilizator, absența unei activități de promovare a serviciilor și produselor, concentrarea atenției asupra serviciilor și produselor „tradiționale” care pot fi anacronice nevoilor reale ale utilizatorilor;

- constrângeri datorate diversității nevoilor de informare ale utilizatorilor sau preferințelor pentru anumite moduri de comunicare a informațiilor, ambiguităților, exigențelor și a criteriilor de satisfacție, necunoașterii de către aceștia a activităților de informare și posibilităților reale ale bibliotecii.

Pentru a controla, a reduce sau chiar a elimina aceste constrângeri și dificultăți de difuzare a serviciilor și produselor de bibliotecă sau pentru a reduce perioada de timp în care operează aceste constrângeri, este necesară o gestiune dinamică și inteligentă a lor.

Sunt multe obstacole care-i opresc pe oameni să utilizeze biblioteca, nu toate pot fi eliminate de către personalul bibliotecii, aceștia trebuie să gândească mereu creativ la ceea ce pot face pentru a reduce sau elimina obstacolele.

Promovarea serviciilor de bibliotecă este afectată și de marile obstacole culturale și juridice care îngreunează difuzarea informațiilor prin intermediul bibliotecilor, acestea sunt abordate în comunicări cu privire la dreptul la cunoaștere al cetățenilor noștri, pentru ca vastul patrimoniu al bibliotecilor să devină mai accesibil publicului activ.

Biblioteca și serviciile de informare trebuie să includă pregătirea de servicii pentru toate tipurile de utilizatori ai bibliotecii. Este necesar să se acorde o atenție specială grupurilor cu dizabilități sau cele marginalizate în societăți culturale diverse: persoane cu handicap (nevăzători), muncitori imigranți, rezidenți cu permis de ședere temporară, minorități, cei care solicită azil politic, comunitățile indigene.

Declarația universală UNESCO privind Diversitatea Culturală, 2001, arată că „Respectul pentru varietatea de culturi, toleranță, dialog și cooperare într-un climat de încredere reciprocă și înțelegere sunt printre garanțiile cele mai bune de pace și securitate internațională”.

Concluzionăm că în societatea noastră modernă, relațiile publice în bibliotecă cunosc o nouă structură ca urmare a modificărilor survenite în activitatea și în funcțiile fiecărui tip de bibliotecă.

În vederea minimizării constrângerilor și a obstacolelor în bibliotecă trebuie să luăm în considerație următoarele:

- biblioteca trebuie să fie considerată un spațiu „comunicațional și informațional concentrat”, de aceea, serviciile de bibliotecă au obligația să aplice principiile fundamentale de libertate și echitate în ceea ce privește accesul la informație și cunoaștere exhaustivă, să lucreze pentru dialogul intercultural și cetățenia activă;

- bibliotecarii sunt factori decizionali în politica de distribuție a serviciilor de bibliotecă, sunt cei care trebuie să răspundă unor cerințe diversificate ale unui public numeros și exigent care dorește să învețe, să se cultive sau să-și petreacă în mod util și plăcut timpul.

Modelele conceptuale în catalogare : Familia FR

Violeta Moraru
șef serviciu Dezvoltarea,
evidența și prelucrarea colecțiilor,
Biblioteca „V.A. Urechia”

Din 1961, momentul apariției primelor principii de catalogare (Declarația de principii de la Paris), preocupările catalogatorilor s-au îndreptat constant către îndeplinirea obiectivului primordial pe care îl are orice bibliotecă: acela de a asigura utilizatorilor accesul la informație prin crearea

unor instrumente cât mai competitive, respectiv a cataloagelor performante de bibliotecă.

Odată cu evoluția tehnologiei și cu apariția programelor și a sistemelor în mediu electronic, evoluția regulilor de catalogare s-a realizat în concordanță cu diversificarea tipurilor de materiale și a informațiilor înmagazinate în colecțiile bibliotecilor, precum și a suporturilor pe care acestea sunt stocate.

Dezvoltarea concepțiilor internaționale de catalogare în condițiile informatizării au condus la crearea unor viziuni noi asupra funcțiilor pe care trebuie să le îndeplinească înregistrările bibliografice, creând premisele apariției modelelor conceptuale: FRBR, FRAD, FRSAD, dezvoltate și publicate de IFLA în perioada 1992-2011.

Primul model al familiei, FRBR (Cerințe Funcționale pentru Înregistrările Bibliografice), este un model conceptual dezvoltat de un grup de studiu al IFLA în perioada 1992-1997, al cărui raport a fost publicat pentru prima oară în 1998. În urma amendamentelor aduse de grupul de lucru între 1998 și 2008, în februarie 2009 a fost publicată varianta revizuită a acestuia.

În FRBR universul bibliografic este conceput prin prisma entităților, cărora le sunt asociate anumite

atribute și între care se stabilesc legături numite relații. Entitățile abordate în FRBR sunt grupate în trei categorii:

1. Entitățile din grupa 1 (bibliografice): lucrare, expresie, manifestare, exemplar;
2. Entitățile din grupa 2 (nominative – reprezintă responsabilitatea intelectuală): persoană, colectivitate;
3. Entitățile din grupa 3 (servesc drept subiecte pentru lucrări): concept, obiect, eveniment, loc.

Modelul FRBR se referă numai la înregistrările bibliografice și la legăturile dintre ele. IFLA a căutat să-și extindă eforturile asupra tuturor informațiilor conținute într-un catalog de bibliotecă, incluzând referințe asupra datelor de autoritate. FRANAR, grupul de lucru al IFLA privind cerințele funcționale și numerotarea înregistrărilor de autoritate, înființat în 1999 de către diviziunea „Control bibliografic” și programul UBCIM (Control bibliografic universal și MARC internațional), cu misiunea de a stabili/cerceta conținutul datelor de autoritate, a extins modelul FRBR asupra acestora, dezvoltând FRAD (Cerințe Funcționale pentru Datele de Autoritate), publicat în 2009.

Acest model conceptual a fost elaborat pentru entitățile întâlnite în înregistrările de autoritate - datele de autoritate (puncte de acces controlate conținând forme autorizate și variante de formă stabilite de catalogatori pentru a identifica o entitate).

Entitățile descrise în FRAD sunt în mare parte cele întâlnite în FRBR, la care se adaugă entități definite în GARR (Ghidul pentru Înregistrările și Referințele de Autoritate). În cadrul entităților reprezentând responsabilitatea intelectuală este introdusă, ca noutate, familia. Apar o serie de entități specifice înregistrărilor de autoritate: nume, identificator, punct de acces controlat, reguli, agenție.

FRAD nu a abordat anumite aspecte referitoare la înregistrările de autoritate pentru subiect. Având în vedere acest lucru, în anul 2005 a fost

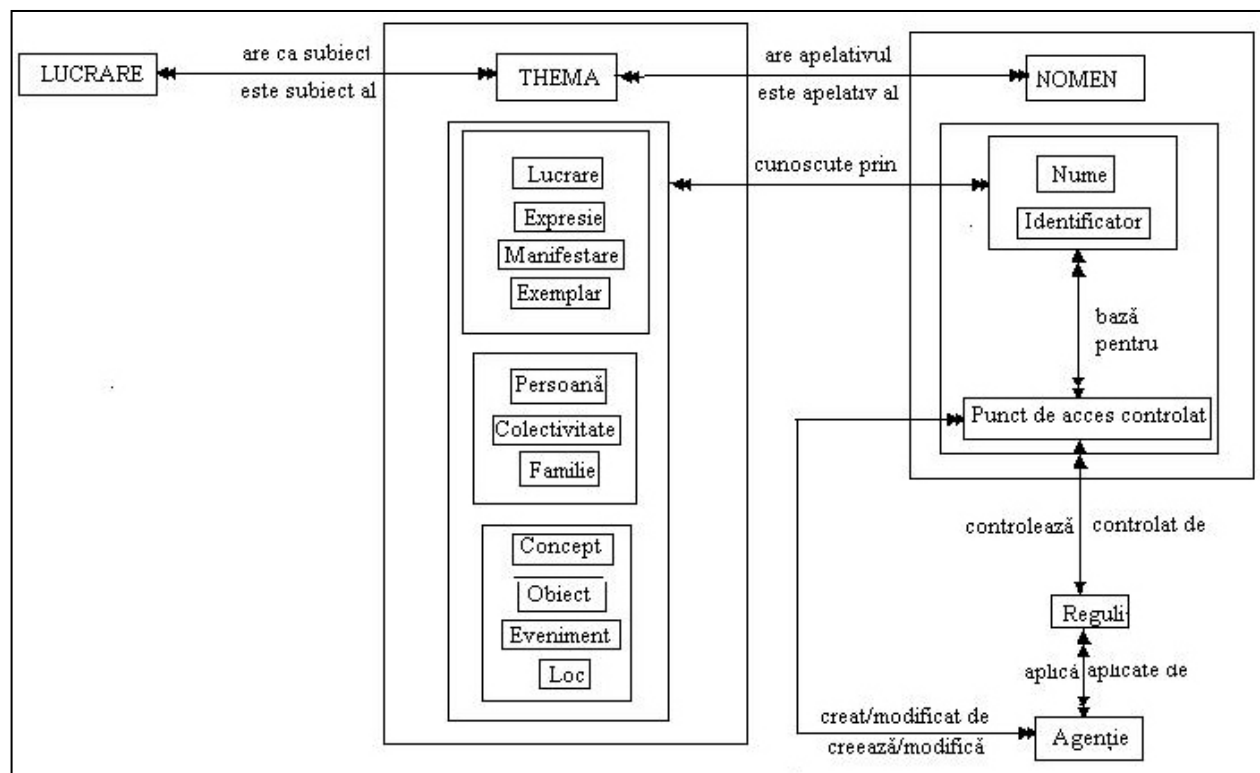

Fig. 1

creat Grupul de lucru IFLA privind Cerințele Funcționale pentru Înregistrările de Autoritate Subiect – FR SAR, cu rolul de a investiga și de a trata utilizarea directă și indirectă a datelor de autoritate referitoare la subiect. Acesta a creat FR SAD – Cerințe Funcționale pentru Datele de Autoritate Subiect, publicat în iunie 2010.

În FR SAD au fost alese ca denumiri ale entităților termeni latini, neutri din punct de vedere cultural și care nu necesită traducere: *thema* – o entitate utilizată ca subiect în lucrare – și *nomen* – orice semn sau secvență de semne (caractere alfanumerice, simboluri, sunet etc.) sub care o temă este cunoscută. O *thema* are unul sau mai multe *nomen*, iar un *nomen* se poate referi la mai mult de o *thema*.

De remarcat este legătura primelor două modele ale familiei cu cel de-al treilea (fig. 1): în general, orice entitate bibliografică definită în FRBR și/sau FRAD poate deveni un tip de *thema*, deci poate reprezenta subiect pentru o lucrare. Orice lucrare are ca subiect o temă. Persoana, colectivitatea sau familia, locul, obiectul, conceptul sau evenimentul pot reprezenta teme pentru lucrare, deci lucrarea are ca subiect teme definite prin entitățile respective. Însăși lucrarea poate reprezenta subiectul altei lucrări, deci poate fi *thema* pentru aceasta.

Apariția FRBR a reprezentat un moment deosebit de important în domeniul catalogării și a influențat toate normele din această sferă concepute ulterior, constituind totodată punctul de plecare al următoarelor două modele conceptuale: FRAD și FR SAD. Se poate afirma, fără îndoială, că familia de cerințe funcționale, prin cele trei modele elaborate de grupurile profesionale de lucru ale IFLA, a determinat crearea unei viziuni noi asupra obiectului catalogării, în special asupra funcțiilor înregistrărilor bibliografice și de autoritate.

Bibliografie:

1. FUNCTIONAL Requirements for Authority Data: Final Report, 2009. Disponibil la: <http://www.ifla.org/publications/functional-requirements-for-authority-data>. Data: [2012/03/10]
2. FUNCTIONAL Requirements for Bibliographic Records: Final Report, 2009. Disponibil la: http://www.ifla.org/files/cataloguing/frbr/frbr_2008.pdf. Data: [2011/08/20]
3. FUNCTIONAL Requirements for Subject Authority Data: Final Report, 2010. Disponibil la: <http://www.ifla.org/files/classification-and-indexing/functional-requirements-for-subject-authority-data/frsad-final-report.pdf>. Data: [2012/03/10]

Businessmanul din noi – proiect câștigător la Concursul „Instruiește-ți comunitatea”

Titina Dediu
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

Biblioteca „V.A. Urechia” a câștigat un proiect de curând la ultima sesiune de proiecte organizată și finanțată de Fundația IREX, în cadrul Concursului „Instruiește-ți comunitatea”. Tema anunțată de către IREX pentru această sesiune a fost *Educație pentru viața cotidiană*. Suma acordată Bibliotecii pentru implementarea proiectului este de 1500 de dolari, iar perioada de implementare este de șase luni.

Biblioteca „V.A. Urechia” a implementat de la sfârșitul anului 2011 un nou serviciu în cadrul paletii de servicii și anume: formarea utilizatorilor. Primul curs care se desfășoară gratuit în cadrul Centrului de Formare al Bibliotecii (dotat prin Programul Biblionet) este destinat persoanelor de peste 50 ani, care doresc să se inițieze în utilizarea calculatorului și a Internetului. Până acum au absolvit aceste cursuri 100 de utilizatori.

O altă categorie de persoane care are nevoie de instruire este categoria șomerilor. La nivelul județului Galați, rata șomajului este, în luna decembrie, 7,25 % (conform statisticii ANOFM), în creștere față de lunile precedente, iar cei care reușesc să se încadreze ulterior în câmpul muncii sunt foarte puțini. În general, șomerii nu au o cultură a reorientării profesionale spre deschiderea unei mici afaceri, din lipsa unei educații antreprenoriale. Comunitatea vizată a proiectului/cursului o reprezintă șomerii înregistrați la AJOFM Galați, care doresc să se inițieze în noțiuni introductive despre antreprenariat. Marea majoritate urmează un curs de operare pe calculator sau de practicare a unei meserii. Din păcate, se opresc aici. Sustenabilitatea investiției făcută în ei nu este deplină fără oportunitatea de a ști că pot fi și patroni, nu doar simpli angajați. Pentru aceasta s-a încheiat un protocol de colaborare cu această instituție.

În urma solicitărilor adresate de către utilizatori la Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” Galați și în urma analizei propunerilor de achiziție s-a observat nevoia de informare și instruire în dobândirea de abilități și competențe pentru a deschide o mică afacere (a deveni întreprinzător).

Pentru reintegrarea în muncă a șomerilor, Biblioteca a contactat AJOFM Galați, de la care a obținut informații despre interesul șomerilor pentru a învăța ce pași trebuie parcurși pentru derularea procedurii de înființare a unei mici afaceri. Interesul este de ambele părți. Pe de o parte administrația dorește ca șomerii să participe la

cursuri care să le asigure sustenabilitatea după ieșirea din perioada de șomaj. Pe de altă parte, șomerii caută o soluție de a învăța.

Scopul general al proiectului/cursului este să ofere comunității oportunitatea de a dezvolta competențe legate de antreprenariat, utile pentru deschiderea, administrarea și închiderea unei afaceri. În acest scop biblioteca va organiza 3 serii de curs cu câte 10 participanți selectați dintre șomerii din Galați.

Obiectivele organizării programului de instruire sunt:

- Dezvoltarea și perfecționarea unui curs pentru formarea competențelor de bază privind deschiderea unei organizații cu scop lucrativ în regim privat;
- Livrarea cursului pentru 3 serii a câte 10 persoane selectate dintre șomerii din orașul Galați;
- Dezvoltarea portofoliului de cursuri al Centrului de Formare al Bibliotecii Județene prin includerea în oferta bibliotecii a cursului de alfabetizare antreprenorială pentru adulți.

Cursul își propune să transmită competențele de bază specifice educației antreprenoriale în asociere cu practica necesară. 30 de șomeri vor avea ocazia să fie primii dintr-o serie mult mai mare, care să aibă suportul necesar pentru luarea unei decizii importante.

Furnizarea unui curs specializat, în acest sens, se alătură celorlalte servicii specifice de informare și asistență specializată organizată individual. Cursul furnizat de către bibliotecă, în spațiul bibliotecii, de către un formator specializat asistat de bibliotecari, reprezintă o scoateră din contextul, încă formal, al învățământului oferit prin sursele alternative oferite de instituțiile statului. În plus, cursul beneficiază de imersarea controlată de către bibliotecar a beneficiarilor în sursele de informare și instrumentele specifice care-i înconjoară, în bibliotecă.

Cursul în sine este o etapă în procesul de eradicare a șomajului. Prin natura sa este o continuare a unui proces social inițiat de stat. Dincolo de finele proiectului, cursul poate deveni un serviciu oferit constant tuturor categoriilor de utilizatori, nu doar pentru șomeri. Numărul celor care își închid astăzi afacerile este destul de mare. Cursul poate preveni și chiar scădea rata abandonului activităților care implică întreprinderea.

De asemenea, colaborarea Bibliotecii Județene cu formatori în această specialitate poate conduce la extinderea serviciilor specifice de bibliotecă în sensul perfecționării bibliotecarului de business în înțelesul anglo-saxon al termenului din biblioteconomia internațională.

Salonul Literar „Axis Libri”

Silvia Matei
șef serviciu Săli de lectură
Biblioteca „V.A. Urechia”

Salonul literar „Axis Libri”, ajuns deja în al treilea an de activitate, și-a urmat cursul de fiecare joi și a adus în atenția publicului gălățean noi apariții editoriale gălățene și naționale.

În ediția de joi 16 februarie au fost lansate volumele „Anonimul gălățean”, autor a.g. secară și „Hotel în Atlantida”, autor

Andrei Velea. Seara a debutat cu un moment artistic dedicat Anului Caragiale, în interpretarea actorilor de la Teatrul Dramatic „Fani Tardini”: Grig Dristaru, Stelian Stancu, Dan Căpățână și Vlad Vasiliu. Așa cum ne-am obișnuit deja cu formatul salonului literar, directorul Bibliotecii, Zanfir Ilie, a prezentat cv-ul biobibliografic al fiecărui autor și a predat ștafeta moderatorului, Theodor Parapiru. Acesta a făcut mai întâi o scurtă trecere în revistă a celor două volume, dând apoi cuvântul bibliotecarelor Leonica Roman și Violeta Opaîț care au prezentat recenziile celor două cărți. Despre autori și cele două volume au mai vorbit scriitorii Speranța Miron, Alina Cheșcă și Dan Plăeșu. Zanfir Ilie, Directorul Bibliotecii a oferit, ca de fiecare dată, diplome de participare celor doi autori și o diplomă aniversară istoricului Dinu C. Giurescu la împlinirea a 85 de ani de la naștere, în semn de recunoștință pentru întreaga sa activitate și pentru generoasa donație de carte făcută Bibliotecii „V.A. Urechia” la finele anului 2011. Seara s-a încheiat cu nelipsita ședință de autografe.

Lansarea din 23 februarie a fost din nou una specială care a făcut sala de lectură iarăși neîncăpătoare pentru toți gălățenii dornici să participe la eveniment. Des-

chiderea a fost făcută cu un microrecital muzical susținut de artiștii Teatrului Muzical „Nae Leonard”. Evenimentul a fost dedicat lansării a trei cărți. Este vorba de romanul autobiografic „Memoria lui Femios”, semnat de Sterian Vicol, apărut la editura Timpul în 2011, volumul de proză „Procuror în provincie”, apărut la editura Pax Aura Mundi în 2011, autor Ana Călin Almășanu și studiul lui Ionel Necula pe marginea publicisticii lui Eminescu, apărut sub titlul „Eminescu în tentații metafizice”, la Editura Rafet, în 2012. Recenziile cărților au fost făcute, din partea Bibliotecii „V.A. Urechia”, de Mihaela Bute, Camelia Găvănescu și Simona Felea. Au avut intervenții pe marginea operelor, scriitorii: Gheorghe Gurău, Alina Cheșcă, Dan Plăeșu, Ion Manea, Maximilian Popescu și alții. Întâlnirea s-a încheiat ca de obicei cu oferirea diplomelor de participare și sesiunea de autografe.

În ediția specială din 24 februarie a fost lansat volumul „Combinatul Siderurgic Galați”, autor prof.

Elena Stela Marinescu și ing. Nicolae Aurel Constantin Marinescu. Moderatorii acestei întâlniri speciale au fost Ștefan Prică și Zanfir Ilie. În sală au fost prezenți ca invitați, specialiști ai siderurgiei gălățene. Volumul are la bază *Lucrarea pentru gradul I, specialitatea istorie*, autor prof. Elena Stela Marinescu și este un istoric al

Combinatului Siderurgic din Galați de la început (1962) și până în anul 1982, revizuită și adăugită de ing. Nicolae Aurel Constantin Marinescu, la aniversarea a 50 de ani de activitate.

Ediția din 15 martie a fost una bogată în evenimente, fiind lansate nu mai puțin de patru cărți, trei ale criticului literar Theodor Codreanu, venit de pe meleaguri moldave și una de versuri, ce se dorește a fi o antologie a operei cunoscutului poet gălățean, Viorel Dinescu. Theodor Codreanu ne-a adus în atenție cea de-a șaptea ediție a lucrării „Eminescu în captivitatea nebuniei”, care este o revizuire biografică a ultimilor șase ani din viața lui Eminescu și apare la Editura Universul din Chișinău, în 2011, „Valori din două veacuri”, apărută la editura Axis Libri în 2012 și monografia „În oglinzile lui Victor Teleucă”, apărută la editura Universul din Chișinău, în 2012. Recenziile cărților au fost prezentate ca de obicei de bibliotecarele instituției gazdă: Letiția Buruiiană, Violeta Opaț, Ioana Chicu, Iulia Băncilă și Simona Felea. Viorel Dinescu ne prezintă volumul de versuri „Dimensiunea ascunsă”, ce se vrea a fi o ediție critică realizată de Viorel Dinescu, cu o prefață de acad. Mihai Cimpoi și postfață de Theodor Codreanu. Volumul apare la editura Princeps Edit, în 2011. Atmosfera a fost destinsă încă din deschiderea salonului literar de către tinerii actori de la Școala de Arte, care au prezentat în regia actorului Grig Dristaru, piesa de teatru Five o' clock

a inegalabilului prozator Ion Luca Caragiale. Au luat cuvântul apreciind operele prezentate, scriitorii binecunoscuți ai Galațiului precum Sterian Vicol, Dumitru Tiutiuca, Apostol Gurău, Ghiță Nazare, Ion Manea sau Dan Plăeșu.

Joi 22 martie, sala de lectură Mihai Eminescu a fost neîncăpătoare pentru numărul mare de invitați care au ținut să fie alături de cei doi autori care și-au lansat lucrările. Este vorba de Constantin Trandafir și lucrarea sa „Cititul prozei, de la 1960 până azi”, apărută la Cluj-Napoca, editura Dacia XXI, în 2011 și

Mihai Androne cu lucrarea filozofică „Jean Calvin – providența, predestinarea și estetica simbolului religios”, apărută la Iași, la Editura Institutul european în 2011.

Recenziile lucrărilor au fost făcute de Dorina Bălan, Titela Trif, Florica Șerban și Andrei Parapiru. Scriitorii Sterian Vicol, Dan Plăeșu, Constantin Vremuleț și profesorii

Dumitru Tiutiuca, Viorel Rotilă, Ivan Ivlampie au făcut referiri pertinente la opera și activitatea literară a celor doi autori.

Întâlnirea din 29 martie i-a avut ca protagoniști pe Maximilian Popescu-Vella, un fidel participant la saloanele literare, cu volumul de proză „A șaptea poartă”, apărut la editura Axis libri în 2011 și lucrarea dedicată marilor enigme egiptene, cu titlul „Marea piramidă a lui Osiris, stăpânul platoului Ghiza”, autori Costel Daniel Marcu și Filuș Julea.

Întâlnirea de joi 5 aprilie a fost una de excepție pentru lumea culturală gălățeană datorită prezenței în cadrul salonului literar a istoricului, doctor în științe istorice și vicepreședinte al Academiei Române, Dan Berindei, „un senior al cercetării istorice”, după cum îl numea în deschidere moderatorul salonului, prof.

Theodor Parapiru. Dan Berindei a prezentat publicului gălățean atât lucrările proprii: „În mijlocul cetății” și „Românii între trecut și viitor” cât și volumele 12, 13 și 14 din „Jurnalul politic al lui Ioan Hudiță. Dan Berindei are meritul de a scoate în lumina tiparului o bună parte din acest jurnal, semnând totodată studiul introductiv și notele pentru fiecare volum. Recenziile lucrărilor au fost realizate, ca de obicei, de bibliotecarii din cadrul Bibliotecii „V.A. Urechia”. Despre volumele „În mijlocul cetății” și „Românii între trecut și viitor” a vorbit Mia Băraru, iar despre „Jurnalul politic vol. 12-14”, au vorbit Spiridon Dafinoiu și Silvia Matei.

Cel de-al doilea oaspete al salonului literar „Axis Libri”, scriitorul Constantin Fântâneru s-a prezentat cu două lucrări: „Poezia lui Lucian Blaga și gândirea mitică” și două volume din „Jurnale”. Recenziile acestor cărți au fost făcute de Catrina Căluian și Maricica Târălă-Sava. Editurile la care au apărut lucrările lansate, au fost reprezentate de Lucian Pricop, director Editura Comunicare.ro și Valentin Ajder, director Editura Eikon. O interesantă și documentată trecere în revistă asupra arborelui genealogic al academicianului prezent la Galați a făcut Radu Moțoc, care a subliniat printre altele prezența în familia Berindei a nu mai puțin de 3 arhitecți de valoare ai României care au lăsat posterității peste 20 de clădiri importante din București. Prelegerea despre trecutul și viitorul românilor ținută de academician la această întâlnire a subliniat câteva dintre aspectele sociale, politice

și istorice care guvernează existența românilor și „identitatea noastră în Europa”. Academicianul Dan Berindei a răspuns și la o serie de întrebări venite de la invitații prezenți la salon precum Ghiță Nazare, Tudose Tatu sau Dumitru Tiutiuca.

Scriitorul Ion Grosu i-a dedicat istoricului poezia „Un cartier liniștit”, după care a destins atmosfera, așa cum ne-a obișnuit, cu câteva catrene umoristice. Moderatorul Theodor Parapiru a încheiat această seară subliniind că punctul cheie al întâlnirii a fost „globalizarea”.

Joia Mare (12 aprilie) i-a avut ca protagoniști ai întâlnirii pe Dan Căpruciu cu volumele „Sonetele sonete” și „Orfan de soacră”, Ion Avram Dunăreanu cu volumul de poezii „Transcendențe prin geneze” și Rareș Strat cu volumul de proză „Între Dionys și Afrodita”. Prezentările au fost făcute de Daniela Pruteanu, Titina Dediu, Paula Balhui și Mihaela Pavel.

Întâlnirea din 19 aprilie a fost dedicată scriitorilor Mariana Solomon Lazanu, Coriolan Păunescu și Ionel Jecu. Maria

Solomon Lazanu ne-a prezentat volumul de versuri „Caisul din vis”, Coriolan Păunescu „Aleargă cu mine” și Ionel Jecu s-a prezentat cu două volume: „Căruța de la miezul nopții” și „5 povestioare pentru copii”.

Având în vedere numărul mare de participanți la întâlnirile săptămânale ce au loc în cadrul bibliotecii putem spune cu certitudine că Salonul și-a atins scopul, iar participanții fideli ai evenimentelor culturale au remarcat evoluția acestuia și transformarea într-un solid punct de reper în viața culturală a gălățenilor iubitori de frumos. Ne bucură și ne onorează prezența săptămânală în spațiul Bibliotecii a elitei culturale gălățene.

Eminescu în captivitatea „neburniei”, de Theodor Codreanu

Letiția Buruiană
director adjunct,
Biblioteca „V.A. Urechia”

Născut pe 1 aprilie 1945, Theodor Codreanu reiterează în contemporaneitate, încă de la momentul debutului, ceva din stilul tradițional al românului mucalit. El însuși se declară, pe propriul blog, un prozator trecut prin disciplina rigorii expresive de tip aforistic, ce rezzonează cu temperamentul de polemist, moștenit de la tatăl d-lui, un „aprig și îndemânat fierar”.

O amintire pioasă îi păstrează profesorului Constantin Parfenie, poetului Geo Dumitrescu, sub a cărui oblăduire a debutat, dar și Liceului „M. Eminescu” din Bârlad. Biblioteca acestui liceu și ambianța vegetală de dincolo de ziduri a constituit „paradisul” adolescenței sale, în contrast cu atmosfera cazonă din internat.

Prozatorul Theodor Codreanu mărturisește cu regret că a pierdut trenul generației 70, cele două romane ale sale *Marele zid și Varvarienii*, marcate de proletcultism, cât și de experiența trăită în satul românesc colectivizat în 1962, răzbătând foarte greu spre tipar abia în 1981, respectiv 1998.

Pentru că profesorul Theodor Codreanu este preocupat de soarta nației și a cetății, programul său cultural include și un militantism cultural declarat, cum ar fi *Proiectul Basarabia*, incitat de viziunile articole eminesciene despre Basarabia, dar și de descoperirea unor scriitori prieteni ca Grigore Vieru, Ion Druță și Mihai Cimpoi, după 1978. Astfel apar volumele *Basarabia sau drama sfâșierii* (2002, 2003) și *Duminica Mare a lui Grigore Vieru* (2004).

Totodată, Theodor Codreanu se simte suficient de înarmat spiritual pentru a lua poziție față de formatorii de opinie, „teleintelctualii” adepți ai postmodernismului, hotărâtori de destine culturale „și pentru morți și pentru vii”, identificându-i la acest capitol pe Gabriel Liiceanu, Tudor Octavian, Ioan Bogdan Lefter sau Liviu Antonesei.

Exegetul Theodor Codreanu este permanent preocupat de fundamentarea unei grile teoretice care să îmbine tradiția cu noile achiziții din teoria și critica literară. Constatând că absolutizarea cercetării literare la nivelul „complexelor de cultură” a favorizat neglijarea aprofundării literaturii române la nivelul „complexelor de profunzime”, încât scriitorii români par a fi condamnați la epigonism prin veșnica obligație a sincronizării, teoreticianul își propune o schimbare de paradigmă. El găsește în transmodernism o nouă

grilă de interpretare, o nouă hermeneutică (1), bazată pe teoriile transdisciplinarității, ai cărei promotori sunt Basarab Nicolescu, Lima de Freitas, Edgar Morin.

Nucleul acestei teorii - logica terțului inclus - contracarează limitele reduționiste ale logicii care nu este capabilă să treacă la un referențial superior. Transmodernismul are meritul de a integra teoria și critica literară într-un sistem complex în corelație cu teoria haosului. Sistemele complexe, cum ar fi societatea, civilizațiile, ecosistemele, în care variabilele independente interacționează în diferite moduri, au capacitatea de a se autoregla, de a face ordine în haos.

Pornind de la aceasta, Theodor Codreanu relevă cititorului în prefață metoda dublului referențial utilizată în volumul *Eminescu în captivitatea „neburniei”*, care este considerat a șaptea ediție, unele anterioare având, în fapt, alte titluri: *Dubla sacrificare a lui Eminescu*, *De ce a fost sacrificat Eminescu? Mitul Eminescu*, *Eminescu – martor al adevărului*, *Eminescu și mistica neburniei*. Ediția a apărut și în 2010 în 15 exemplare editată de Gabriel Stănescu.

Această metodă este bazată pe „o achiziție modernă a cunoașterii relativiste – referențialul sau sistemul de referință – practicat de Gonseth sau Bachelard”, dar și pe psihologia jungiana a inconștientului colectiv și a „complexelor de cultură”. Totodată, teoreticianul atrage atenția asupra unei posibile confuzii între metoda dublului referențial și dubla măsură. Prima simultaneizează complexele de cultură și cele de profunzime, iar a doua duce la schizoidie, la dedublare.

Prin investigarea sistematică a biografiei lui Eminescu, Codreanu se aliază unor investigatori biografici cum ar fi Ovidiu Vuia sau Nicolae Georgescu, Ion Filipciuc, Călin L. Cernăianu, de care se distanțează, pe alocuri, păstrând prudentă față de unele accente legate de „teoria conspirației”. Exegetul nu se cantonează în vechiul biografism, lucru pe care el însuși îl subliniază, studiul său fiind o probă a noii hermeneutici pe care o promovează.

În epocă, Eminescu a fost captivul convenționalității romantice care promova modelul mitic al geniului neburn și care a bântuit multă vreme în imaginarul românilor. Cercetând cu acribie și talent detectivistic, Codreanu remarcă însă, în fatidica dată de **28 iunie 1883**, o bifurcare a percepției publice care a planat păgubos multă vreme: poetul – salvat de geniul neburniei și jurnalistul – asociat cu mizeria și vulgaritatea patologică.

Ziua de 28 iunie 1883, numită și „ziua cea neagră” este laitmotivul acestei cărți, căruia autorul îi dedică o analiză complexă, pe mai multe planuri de semnificație. În plan individual – o mare eroare de diagnostic medical și începutul unui calvar de 6 ani, a unui martiraj, a unui sacrificiu pe care Eminescu și l-a asumat în virtutea de apărător al adevărului. În plan social, ziua a marcat,

Recenzii • Recenzii • Recenzii • Recenzii • Recenzii • Recenzii

ceea ce a calificat și Nicolae Georgescu drept „moartea civilă” a lui Eminescu. De ce este atât de important diagnosticul? Autorul observă, în capitolul Mistica „nebuliei” - noutatea acestei ediții - că în secolul al XIX-lea maladia respectivă era considerată un stigmat social, așa cum în secolele anterioare erau ciurma sau bolile venerice. Nebunii erau tratați dur, excluși din societate - „neunii sunt morții vii pentru viața civilă”. Diagnosticul a permis atunci, dar și mai târziu, atât unor detractori, cât și unor „susținători” să pună sub semnul întrebării fie valoarea operei literare, fie publicistica sa. Care a fost scopul, intriga și lupta de interese din culisele acestui episod dramatic din viața lui Eminescu, semnificațiile ezoterice din referențialul superior în cazul unor situații contradictorii - sunt chestiuni cercetate cu minuțiozitate și acribie de Theodor Codreanu în capitolele: *Miza morții civile*, *Ce spune corespondența*, *„Martor al adevărului”*, *Incomodul ghem al politicii* etc.

Alte trei capitole din volum sunt dedicate unora din cei mai importanți oameni din viața lui Eminescu: Maiorescu, Veronica Micle, Caragiale, devenite adevărate legende ale literaturii române. Figura primului este umbră, în mod regretabil, de susținerea diagnosticului nebuliei, supralicitându-și, cel puțin formal, cunoștințele în psihiatrie, și de obligația angajamentului politic pe care Eminescu nu l-a acceptat în totalitate.

Caragiale suferă o mare transformare de percepție, de la cinism și ironie, la suferință, documentele cercetate probând șocul acestuia la constatarea dramei lui Eminescu, care a fost arestat, purtat prin spitale și ospicii și tratat inadecvat prin injecții cu mercur. După acest episod Caragiale își pierde umorul, nu mai publică nimic până în 1889, apoi trece în registrul dramatic scriind „Năpasta”, care are ca temă centrală nebulia. Codreanu reține, ca mărturie relevantă, și afirmația dramaturgului la moartea lui Eminescu: „n-am plâns de moartea lui; am plâns de truda vieții, de cât suferise această iritabilă natură de la împrejurări, de la oameni, de la ea însăși...era un om dintr-o bucată și nu dintr-una care se găsește pe toate cărările”. Astfel, Caragiale inițiază ideea unei drame eminesciene sacrificiale (2).

Un capitol special, o paralelă între cei doi iluștri reprezentanți ai literaturii române, este „De la cinismul lui Caragiale la kynismul lui Eminescu”. Pornind de la concepte ale filosofiei antice, autorul analizează condiția intelectualului în Cetate, transgresată în societatea modernă, în care creștinismul profund este mascat de un comportament de Diogene, imprudent, ignorând jocurile politice, manipulările mediatice și interesele oculte cu ramificații în plan politic național și internațional.

Veronica Micle beneficiază în cartea lui Codreanu de o reabilitare de imagine, de o dreaptă evaluare etică

avându-se în vedere și corespondența inedită publicată relativ recent la Editura Polirom. Ea este identificată ca o apărătoare a adevărului, a lui Eminescu cel viu, încercând să-l scoată și chiar reușind temporar din această agonie. Numită și „martorul mut”, mușenia fiind impusă de tratamentul de „persona non grata” suferit din partea celor (amici sau inamici) care aveau la mitul unui Eminescu victimă a femeii infidele, ușurate, Veronica se dovedește perfect conștientă de sacrificiul asumat al iubitelor ei, pe care-l susține, în clipele de trezire din agonie, publicând ea însăși poeme în stil eminescian. Devenind primul epigon eminescian publică un poem sinteză în „Convorbiri literare”: „Adânca mea cucernicie/ De mitul tău când s-a legat, /Pe dulcea ta zădărnice/ Sufletu-mi de jertfă ți l-a dat.”

Volumul reprezintă nu doar un studiu complex de critică și istorie literară, o reușită lucrare transdisciplinară - aplicație a noii paradigme a exegetului. Importanța pentru cultura română este mult mai pregnantă deoarece travaliul lui Theodor Codreanu la cele șase ediții reprezintă un demers de „restitutio ad integrum” al unui simbol, al unui vârf spiritual al românilor, apărut la momentul oportun, acela al făuririi României moderne, pentru a amprenta întreaga cultură românească. Autorul impune posterității imaginea lui Eminescu eliberată din captivitatea prejudecăților, a judecăților false, eliberată de diferitele etichete cum ar fi cea de geniu romantic, răzvrătit, nebun, de persoană conflictuală, certată cu logica simțului comun și conveniențele sociale. Răsturnarea imagologică, sugerată chiar în titlu, prin ghilimelele adăugate cuvântului nebulie (poate fi vorba și de „nebulia” unei societăți care funcționează pe principiul „cercului strâmt” și al patului procutian), îl plasează pe Eminescu la un alt nivel de realitate: el este un model ontologic al românilor, este cel care a găsit calea iluminării prin sacrificiu pentru adevăr, prin bătaia pentru spiritul autentic al culturii române, asumându-și o „călugărire laică” și o verticalitate comparabilă cu a marilor spirite civilizatoare ale culturii universale.

Note:

1. Noua hermeneutică a lui Theodor Codreanu își are „premisele românești principale întru întemeierea doctrinei «noului antropocentrism» transmodern sunt ontologia arheității lui Eminescu, filosofia lui Blaga și cea a lui Noica, teologia Părintelui Stăniloae și antiteticele filosofiei lui Ștefan Lupașcu, la care se aliază logica fuzzy [pe românește, logica ideilor vagi - n. m. F. D.] a lui Constantin Virgil Negoită”

2. „un Mântuitor în mijlocul unei pături superpuse” „corupte sau zămislițoare de false modele”, p. 306.

Operele scriitorilor gălățeni în viziunea lui Constantin Trandafir

Dorina Bălan
șef birou Catalogarea
Colecțiilor. Control de
Autoritate
Biblioteca „V.A. Urechia”

A realiza critica literară este un domeniu special de exercitare a actului critic, care nu se află la îndemâna oricui și care presupune, pe lângă abilitățile hermeneutice de rigoare, și un orizont de cultură de un nivel academic. Ceea ce

îmi propun în această seară este doar o trecere în revistă a intențiilor autorului de a da „seama de dimanica genului și de imaginea

reprezentativă” a operelor scriitorilor gălățeni, nu puțini studiați de acesta. Volumul în discuție, generic denumit „Cititul prozei de la 1960 până azi”, continuă seria intitulată „Cititul cărților”, primul volum ocupându-se cu studiul poeziei de la Nichita Stănescu până în prezent. El grupează, așa cum însuși autorul afirmă, o „selecție și o sudură” de texte publicate de-a lungul timpului, în paginile unor reviste și care se constituie, în linii generale, într-o pledoarie pentru un anumit mod de a recepta și de a evalua contribuția unor scriitori în domeniul culturii și literaturii, așa încât autorii selectați să beneficieze de o privire monografică.

Structurată în trei capitole, interpretarea operelor ar mai putea fi configurată sub titlurile: trecut, prezent și viitor, luând în considerație denumirile extrem de sugestive date acestora. În al doilea capitol, „Greii trupei în acțiune”, apar aprecieri critice privitoare la literatura a doi dintre prozatorii gălățeni contemporani. Astfel, nefiresc de „modestul” *Constantin Vremuleț* este „scriitorul care se

situează pe linie kafkiană și la granița de întâlnire cu prozatorii sud-americieni, dar și cu prozatorii români”, având „vocația tragicului autentic, dar și o prodigioasă fantezie caricaturală” și o scriitură „de o expresivitate rarisimă”. Cel de-al doilea radiografiat al criticului este „prozatorul de cotă superioară încă aflat într-un nedrept con de umbră”, *Apostol Gurău*, scriitorul care creează „impresia benefică de obiectivitate rebreniană, corelativă fantasticului gogolian, ...voiculescian, sud-american”.

Este semn că autorul nu și-a uitat sorgintea gălățeană, fapt demonstrat prin preocupările domniei sale de a pune în valoare o seamă de personalități gălățene, consăteni chiar, cărora le-a dedicat sau continuă să le consacre ample monografii: este vorba despre „*Introducere în opera lui Ștefan Petică*” în care încearcă „recuperarea unui premergător, în multiple sensuri, al literaturii interbelice” și are pe masă încă o carte la care lucrează de aproximativ 7-8 ani, pe care și-o dorește

a fi cea mai valoroasă scriere a domniei sale, o lucrare închinată autoarei genului dramatic, considerată drept cea mai modernă dintre prozatorii noștri din prima jumătate a veacului XX - „*Hortensia Papadat-Bengescu - convergențe europene*”.

Nu trebuie să pierdem din vedere faptul că domnul Constantin Trandafir este primul scriitor care a realizat un eseu monografic de mare dimensiune dedicat creatorului de veritabile simfonii poematice, poetul bujorean *Grigore Hagiu*.

Remarcându-se prin stil și rigoare, socotind criteriul valoric indispensabil în definirea unei

scrieri literare, criticul Constantin Trandafir se întoarce mereu la clasici cu credința că aici trebuie căutată adevărata modernitate și specificitate a literaturii române, neuitând comparația cu literatura străină de referință.

Trandafir, Constantin. *Cititul prozei: de la 1960 până azi*

Cluj-Napoca: Dacia XXI, 2011, 340 p.

Titela Trif
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

Istoricul și criticul literar Constantin Trandafir, prin volumul intitulat „Cititul prozei – de la 1960 până azi” ne demonstrează că proza are un traseu bine definit, și nu întâmplător, după cum însuși autorul spune, anul 1960 este anul de creștere al poeziei și prozei românești. Volumul de față, tipărit la Editura Dacia XXI, în Colecția Discobolul XXI, este structurat în trei capitole: *Garda Veche, pe aliniamente; Greii trupei, în acțiune și Competiția continuă*. Prin parcurgerea acestor capitole autorul ne oferă o imagine de ansamblu a prozei românești din ultima jumătate de veac, în care sunt prezentate nume de referință ale genului care demonstrează diversitatea stilurilor abordate. Observațiile, notele, conceptele, reliefate de criticul literar Constantin Trandafir, dau claritate și nuanță operelor literare prezentate în acest volum.

Garda Veche, pe aliniamente, primul capitol al volumului, ni-l înfățișează în prim plan pe George Călinescu în ipostaza scriitorului total, prin trecerea în revistă a celor mai cunoscute romane ale sale: *Enigma Otiliei, Bietul Ioanide și Scrinul negru*. Un alt prozator la care autorul face referire, este Mircea Eliade cu romanul *Noaptea de Sânziene*, considerat de Constantin Trandafir un roman ambițios de o complexitate unică în literatura noastră, un roman total. În rândul marilor scriitori ai „vechii gărzi” sunt prezentați, tot din generația șaizecistă, Marin Preda, Fănuș Neagu, Nicolae Breban, Ștefan Bănuțescu, Augustin Buzura și alții.

A doua secțiune a cărții, *Greii trupei, în acțiune*, debutează cu prezentarea unui scriitor care „simte enorm și vede monstruos” după cum îl caracterizează Constantin Trandafir. Și tot

acesta spune: „Bun eseist este M.H. Simionescu, și comentator care vrea să lase impresia de improvizație. Iar când citează, abundent, deși îi trece în iad pe citatomanii, inventează, se joacă, deci produce literatură” Despre cum se scrie un roman ne învață Costache Olăreanu, inclus de Ctin Trandafir în acest volum prin povestirile din „Vedere din balcon”, care dau la iveală un autor bine antrenat și cu o specială perspectivă literară, situat în compania confrăților din gruparea târgovișteană. Atenția criticului Constantin Trandafir este îndreptată și către „proza feminină” privită cu unele rezerve, cu înțeles pro și contra, însă fără victoria vreunei părți. Să fie oare vorba de prea multă sensibilitate, lirism, emoție, visare, patetism în operele scriitoarelor de proză românească? Excluz! Dana Dumitriu, Rodica Braga, Alexandra Târziu, Gabriela Adameșteanu, ne demonstrează că în cazul operelor cu greutate axiologică discriminarea nu mai funcționează aproape deloc. În lucrările menționate în acest volum, dau dovadă de spirit critic, spirit literar, bărbăție și creație literară.

Tot în acest capitol îi găsim printre alții pe: Eugen Uricaru, Ioan Lilă, Radu Ulmeanu, scriitori de seamă ai generației optzeciste, care vin să întregesc tabloul „greilor” în acțiune. Autorul nu uită nici spațiul gălățean, unde îi regăsim pe doi dintre prozatorii noștri locali: Apostol Gurău și Constantin Vremuleț.

În ultimul capitol intitulat sugestiv „Competiția continuă”, criticul literar își focalizează analiza către prozatorii tineri, dornici de afirmare în proza românească. Mircea Cărtărescu este considerat poetul cu cea mai mare vizibilitate din vremea optzecismului, urmat de Radu Aldulescu, Dan Stanca, Radu Voinescu, Doina Ruști și alții, ce vin să dea contur și o nouă viziune prozei românești. În ansamblu, putem spune cu certitudine că: *dacă proză nu e, nimic nu e!*

Constantin Trandafir

Velea, Andrei. *Hotel în Atlantida*.

Galați: Fundația Culturală Antares, 2011, 84 p.

Leonica Roman
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

Poetul Andrei Velea, care a debutat în toamna anului 2010 cu volumul de versuri *Gimnastul fără plămâni*, a publicat în 2011 la Fundația Culturală Antares, în apreciată serie „Poezii de colecție”, un alt volum de poeme, intitulat *Hotel în Atlantida*.

După cum autorul însuși mărturisea, într-un interviu acordat domnișoarei Nicoleta Onofrei, poeziile, creațiile sale lirice, cuprinse în volumul *Hotel în Atlantida* au fost scrise în perioada 2007-2010. Poetul a luat decizia de a le publica gândindu-se că „destinația poemelor nu e întunericul sertarului, ci lumina tiparului” (1), un alt motiv pentru publicare fiind eliberarea definitivă a poetului de „poemele trecutului” (2).

Volumul este parțial bilingv cuprinzând 10 poeme în limba engleză, în traducerea de excepție a cunoscutului profesor Petru Iamandi.

Lucrarea structurată în trei secțiuni: „o atlantidă care nu s-a pierdut”, „poemele din ultima cameră de hotel” și „mașina de poetizat”, te îndeamnă la cugetare.

Mitul Atlantidei i-a fascinat pe oameni din cele mai vechi timpuri. Atlantida despre care vorbește poetul Andrei Velea nu este altceva decât „lumea meditației poetice”: „poemul rar, care te salută din zborul unei păsări pheonix / deasupra unei atlantide / unde poeții au adormit la umbra unei flori de zgură” (*poemul fără intenție* p. 16) sau „probabil m-am împiedicat de-o pasăre / pe țărnul unei atlantide care nu s-a scufundat niciodată / și am căzut în mine” (*anatomia unei întâmplări*, p. 22) și „nu mai e nimeni și nimic / pe continentul reinventat / între copertele acestei cărți” (*notă găsită într-o cameră de hotel din Atlantida*, p. 79).

Autorul include în versurile sale orașul natal: „mașina de poetizat umblă liberă pe străzile

Galațiului,” (*Gimnastica firii*, p. 72) sau „mașina de poetizat a transformat strada brăilei / într-o imensă broderie” (*Metamorfoza*, p. 74) ori „câinii poartă covrigi în coadă, iar pe dunăre, / la galați, curge numai lapte și miere / (oricine se plimbă pe faleză are câte o cană / în fiecare mână)” (*echilibristica*, p. 75).

Poetul utilizează des expresia „mașina de poetizat” în mai multe poeme, ca un leitmotiv, deoarece, în viziunea scriitorului, „poezia înseamnă «poetizare» a realității” (3).

Andrei Velea este un scriitor care promite și de care sigur vom mai auzi. Îi așteptăm cu interes cel de-al treilea volum de poezii ce va fi intitulat *Lumea e o pisică jigărită* (4).

Note:

1. Onofrei, Nicoleta. *Dialog într-o cameră de hotel din Atlantida : Interviul cu Andrei Velea*. În: *Dunărea de Jos*, nr. 113-115, iulie-septembrie 2011, p. 40.

2. *Ibidem*.

3. *Ibidem*.

4. Ribinciuc, Angela. *Andrei Velea colecționează premii literare – Interviul*. În: *Viața Liberă*, nr. 6773, 21-22 ianuarie 2012, p. 7.

Almășanu, Ana Călin.
Procuror în provincie.

Galați: Pax Aura Mundi, 2011, 318 p.

Mihaela Bute
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

Cu mult talent și acribie profesională, doamna Ana Călin Almășanu așterne în volumul „Procuror în provincie” 17 capitole care redau o etapă importantă din munca de procuror pe care a desfășurat-o la începutul carierei. Jurnalul reprezintă o oportunitate excelentă pentru prezentarea atât a experiențelor proprii, cât și a viziunii asupra lumii înconjurătoare și se situează

la intersecția dintre liric și epic.

Avocat cu o bogată activitate publicistică, atât strict profesională cu numeroase lucrări de drept penal și al transporturilor, cât și literară, concretizată în mai multe opere, dintre care enumerăm: *Poveste de iarnă*, *O pată albă pe harta țării*, *Parfum de liliac*, Ana Călin supune atenției publicului cea mai recentă creație a sa, o monografie ce reconstituie, din amintiri, activitatea sa profesională dintr-un oraș de provincie.

Scrisă la persoana întâi, povestea care se desfășoară pe 318 pagini, curge fluent, literar și captivează prin relatarea întâmplărilor și trăirilor. În fapt, acest jurnal literar se prezintă și ca un bildungsroman care redă etapele devenirii tinerei stagiare Ana Călin și transformarea exercitării profesiei într-o carieră de succes, printre anchetele conduse fiind și cea a naufragiului vasului „Mogoșoia”, în calitate de procuror-șef al Procuraturii Galați. Rigoarea de care a dat dovadă în anchetarea cazurilor sale provine atât din pregătirea sa universitară, cât și din experiența acumulată de la începutul carierei. Fiecare capitol evocă pașii importanți pe care autoarea i-a parcurs în familiarizarea, cunoașterea și desfășurarea profesiei de procuror. Cartea nu se adresează numai specialiștilor, ci și iubitorilor de lectură. Astfel, autoarea evocă unele din cazurile cu care s-a confruntat în perioada cât a fost la Procuratura oraș/raion Bîrlad: „Reconstituirea”, „Pe urmele Cantemireștilor”.

Autoarea redă cititorilor fapte de viață, multe comentate, alături de aspirații și piedici într-o lume care pare situată foarte departe, sfârșitul anilor ’60-’70, descriind un tablou veridic al epocii respective.

Chiar dacă sunt istorisite întâmplări trăite, deci adevărate, scriitoarea depășește în „Procuror în provincie” condiția de simplu jurnal personal, cartea fiind cu atât mai interesantă la lectură.

Codreanu, Theodor.
În oglinzile lui Victor Teleucă.

Chișinău : Universul, 2012, 272 p.

Cartea domnului Theodor Codreanu, *În oglinzile lui Victor Teleucă*, una dintre cele mai temeinice lucrări dedicate activității literare a „lirosului de la Cepeleuți”, îmbogățește colecțiile Bibliotecii „V.A. Urechia” alături de cele trei apariții – două de versuri *Momentul inimii* și *Răsărit de Luceafăr* și una de critică *Victor Teleucă-Un heraclitean transmodern*.

Iulia Băncilă
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

Informațiile cuprinse în volum sunt deosebit de importante pentru cunoașterea detaliată a unuia dintre cei mai mari poeți ai Basarabiei postbelice.

Monografia debutează cu un tabel cronologic amplu din care aflăm că poetul basarabean s-a născut în satul Cepeleuți, a debutat cu volumul *Răscruce* în 1958 și, pentru că era un scriitor incomod în perioada 1985-2000, nu a fost editat. Urmează o suită de pagini dedicate „omului” Victor Teleucă apreciat și comentat atât de personalități basarabene: Arcadie Suceveanu, Haralambie Corbu, Mihail Dolgan, Ion Ciocanu, Petru Ababii, cât și de personalități române: Marian Popa, Adrian Dinu Rachieru.

În secțiunea *Victor Teleucă și Eminescu*, este evidențiat cultul poetului din Basarabia pentru Mihai Eminescu pe care, ca mulți alții, l-a avut drept model.

Talentul de critic literar al scriitorului este ilustrat de Theodor Codreanu în secțiunea *Criticul* prin comentariile referitoare la operele lui Ion Creangă, Lucian Blaga, Nichita Stănescu, Nicolai Costenco, Grigore Vieru, Serafim Saka.

La rândul-i, *Heracliteanul transmodern* cuprinde referințe critice care relevă complexitatea derutantă a scriitorului Victor Teleucă ce pare prea sofisticată prin barochismul care amestecă diverse limbaje poetice.

În *Testamentul Carpatic* este descris destinul basarabean ce se constituie de fapt în testamentul întregii sale vieți și opere.

Așa cum afirma Vasile Gavrilan cu ocazia omagierii poetului, „Victor Teleucă a creat cele mai temeinice monumente ale poeziei noastre care încă nu au fost descoperite.”

Prin conținutul cărții de astăzi, Theodor Codreanu îl readuce în prim plan pe Victor Teleucă făcându-l cunoscut și în rândul celor interesați de critica literară și cu atât mai mult pentru literatura de specialitate de pe ambele părți ale Prutului.

Necula, Ionel. *Eminescu în tentații metafizice.*

Râmnicu-Sărat: Rafet, 2012, 141 p.

Simona Felea
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

Eminescu în tentații metafizice, cartea domnului Ionel Necula, apărută la Editura Rafet anul acesta, este un studiu impresionant prin gama largă de aspecte pe care le ia în considerare. Nu lipsesc reperle istorice, politice și filosofice, care conturează o imagine clară a poetului.

Autorul insistă asupra gândirii filosofice a lui Eminescu, deoarece această gândire stă la baza creației sale artistice.

Într-o scrisoare, rămasă însă neexpediată, Eminescu își exprima dorința de a elabora un sistem de gândire original, așezat pe baze românești solide, vechi, pornind de la conceptele-cheie de naționalitate și religie, dar, din păcate, nu s-a angajat efectiv în elaborarea acestuia.

Domnul Necula operează o distincție esențială în analiza operei eminesciene, arătând pe de o parte caracterul filosofic al scrierilor literare, iar pe de altă parte distanța pe care poezia sa o rezervă față de filosofie, distanță care se manifestă la nivel cognitiv. Astfel, poezia se împletește cu viziunea metafizică a lui Eminescu, dar, spre deosebire de rigoarea studiului filosofic, prin poezie acesta caută să umple un spațiu detemporalizat și despațializat printr-o experiență asumată subiectiv.

Această natură duplicitară dă caracterul metafizic operei eminesciene, a cărei scop este, în ultimă instanță, acela de a împleti latura lucidă și

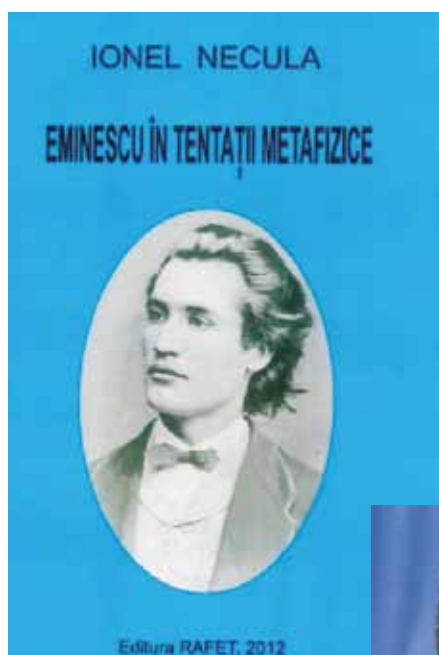
logică a cunoașterii cu aceea subiectivă și artistică.

Metodologia pe care o urmează domnul Ionel Necula are în vedere în primul rând observarea atentă, la firul ierbii, a acestei distincții. Dar nu este singurul fir pe care autorul îl urmărește pentru zugrăvirea portretului poetului. Nu lipsesc din această carte nici unele incursiuni în viața politică din ultimii ani, precum și referiri la relația sa cu Titu Maiorescu. Autorul nu este de acord cu acei istorici și profesori care doresc să submineze imaginea unor importante personalități ale culturii noastre, precum Titu Maiorescu sau P. P. Carp, care n-ar fi împărțit opiniile lui Mihai Eminescu ca jurnalist politic. Aceste discuții, consideră domnul Ionel Necula, nu ar avea decât un caracter negativ – nu avem destule personalități pentru a ne permite luxul de a căuta înadins un punct sensibil de la care să se pornească o deconstruire a imaginii acestora.

În loc de concluzii, am să recurg la îndemnul pe care autorul îl adresează tuturor românilor: „În loc să-l propunem congelării, ar fi bine să ne întoarcem la irizările lui, să încercăm câte-o baie de eminescizare, dar nu doar din șase în șase luni, la aniversarea și comemorarea lui, ci ca exercițiu permanent și întremător. Ar fi bine să facem din Eminescu locul nostru geometric, o permanență a spiritului și norocul nostru din totdeauna. Iar atunci când toate acestea vor fi așezate în act, în partitură productivă și-n diagramă ritualică, atunci putem spune că miracolul eminescian încă mai dăinuie, că neamul românesc încă nu este dat pierzării și se mai poate salva.” (1)

Note:

1. *Eminescu în tentații metafizice* / Ionel Necula - Râmnicu-Sărat : Rafet, 2012, pp. 9-10.

Vicol, Sterian. *Memoria lui Femios*. Iași: Timpul, 2011, 190 p.

**Camelia
Găvănescu**
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

Ulise ajuns acasă îi ucide pețitorii nevastei sale, cruțându-l pe poetul Femios, feciorul lui Terpias, purtător de liră, cam „dus cu mintea”, miluindu-se pentru viața sa, arătând că zeii i-au insuflat cântecele, deși la pețitori nu cu drag le-a cântat, ci fiind silit:

„Ci oameni mulți și mult mai tari ca mine

Mă tot purtau pe-aici să le cânt cu silă” (1) – după cum

sună vorbele sale în „Odiseea”, tradusă, la noi, de George Murnu.

Alegând ca titlu pentru cartea domniei-sale, „Memoria lui Femios”, Sterian Vicol aduce cititorilor sensibili la poezie două micro-romane de structuri diferite, dar coerent reunite în nostalgia și aplecarea spre trecutul deloc romanțat, ci viu colorat și real: prima parte a lucrării, „Râpa Zbancului”, îl trece pe lector, alături de copilul Terică, printre nisipurile de pe Dealul Bobocilor, acolo unde găsim satul natal, până în Dobrogea, unde Terică este deja Terian, militar în termen, într-o altă lume, la fel de tristă și rea, „unde bate vânt și crește piatră” (2), și iarăși în satul de pe malul Prutului, un sat pe care moș Mitrea, tatăl lui Terică îl descrie vecinului Meluță, negustor de tăurași, ca fiind un uriaș cosmic, un uriaș căzut aici, pe spate.

Conținutul primului micro-roman dezvăluie măiestria autorului, poet consacrat, aflat la prima carte, dar ce mare carte!, de proză: „Uriașul căzut cu fața în sus, către norii care plângeau, el, satul abia mai trăgând o gură de aer, amestecat cu fum, funingine, resturi de icoane carbonizate și cruci descompuse, se scufunda și mai mult, cu vii și cu morți, o dată și încă o dată, sub pleoapa neagră a pământului...” (3).

Poate că vulturul din final, care se sinucide când nu mai poate iubi, este

vulturul lovit de avionul în care poetul merge, de la Petrograd (Leningrad) la Moscova, în a doua parte a cărții, în micro-romanul „Cel ce-și arde corabia. Jurnalul lui Terian”. Oricum, poetul merge noaptea prin bisericile Moscovei, găsim chiar un bulgăre de pământ într-una. Sau citește Dostoievski în timp ce o pasăre rănită trece pe deasupra, plouându-i cu puținul său sânge de mesager al iubirii.

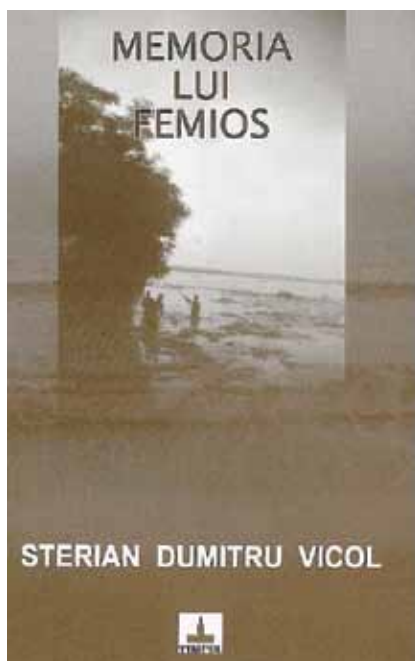
„N-am voie să râd, n-am voie să plâng,
Priviți-mi dreptul și ochiul meu stâng,
Eu merg pe muchea unui cuțit subțire
Înfipt sus, în nori, cu nuntă și mire.” (4)

Acesta este plânsul unui poet care are oroare de filele albe, crede că teii de pe Strada Domnească au măști, vede camionul enorm în care este cărată la groapă bătrâna oglindă din Primărie, care suferă pentru porumbeii din podul Primăriei, împușcați de „cei care pun țara la cale, cu capul, mereu, la vale...” (5), care are curaj să danseze pe Cutia Pandorei, un nou Zorba de la Prut, vede petecele de transcendență, scrie poeme pe scândura vânzătorului de mărar, crede că Prutul este Mirele, iar Dunărea Mireasa, el visând la a avea un râu, nu crede că lumina doare, simte infernul de semințe, privind la o piramidă a bogăției și a efemerului, una de grâu, cel care mărturisește, hristic, sincer,

curat, iubind, iubit de cititori, în așteptarea Iubirii: „După un singur lucru mai tânjesc. Să întâlnesc femeia, femeia aceea anume care să-mi ascută total simțămintele mele câte mai am, tocite sau nu, să mi le-ascută ca pe propriile cuie pentru crucea care va tăia cerul și orizontul în două.” (6)

Note:

1. Homer, *Odiseea*, Univers, București, 1979, p. 492.
2. Sterian Vicol, *Memoria lui Femios*, Timpul, Iași, 2011, p. 72.
3. *Ibidem*, p. 86.
4. *Ibid.*, p. 113.
5. *Ibid.*, p. 143.
6. *Ibid.*, pp. 186-187.

Manea, Ion. *Ion Ionescu's Story*.

Galați: Axis Libri, 2011, 167 p.

Simona Milica
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

Ion Ionescu's Story, volum scos de sub teacurile Editurii „Axis Libri” în 2011, reunește în paginile sale 53 de „pastile” umoristice, menite să surprindă plăcut cititorul tot de atâtea ori. Autorul a publicat o parte dintre aceste proze scurte în „Buzunar” – suplimentul magazin al „Vieții libere”, al cărui prim redactor

șef a fost. Jurnalist profesionist, sociolog, scriitor, redactor și colaborator la diverse reviste, Ion Manea reușește să surprindă în cartea sa caractere diverse. În materie de subiecte „cu haz”, are o inventivitate ce pare inepuizabilă, dublată de o vervă epică pe măsură. Prozele scurte se încadrează când într-un fantastic ce vizează absurdul - vezi laptele și mierea ce curgeau de la robinete, când într-un absurd al realității propriu-zise, cum ar fi deschiderea unei coride în satul natal de către căpșunarul recent întors din Spania, nimeni altul decât Ion Ionescu. Acțiunea reflectă contextul românesc, dramatic în esență, însă lipsit de tragic. Astfel, în „Toreadorul comunal” taurul condamnat la moarte reușește să se salveze și, deși calcă în picioare prea înalții oaspeți ai comunității, nu se oprește până nu ajunge în dreptul Oficiului pentru Protecția Consumatorului pentru a reclama calitatea îndoielnică a spectacolelor de coridă din România.

Ion Ionescu este un personaj generic desprins din lumea reală; el poate întruchipa atât cetățeanul obișnuit, cât și un tânăr doctorand în caprologie sau un doctor psihiatru.

Protagonistii povestirilor dlui Ion Manea pătesc câte ceva sau intră adesea în câte-o încurcătură care le modifică destinul: Geta bruneta, de exemplu, cu

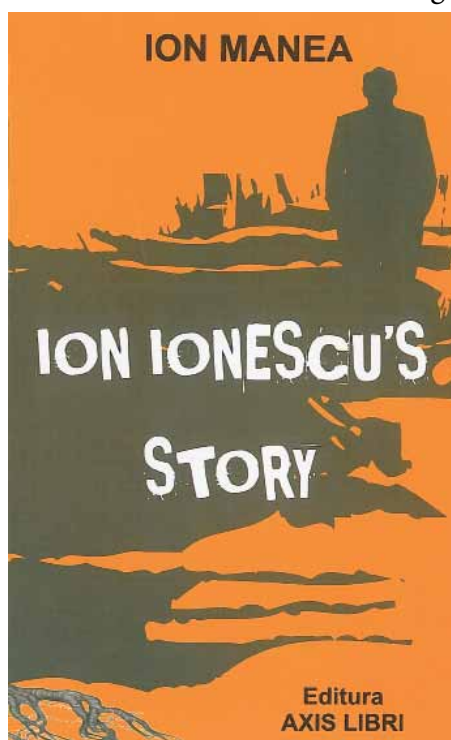
frumusețea ei nepământească – așa cum o descrie autorul, îl tulbură pe Ion Ionescu într-atât încât se căsătorește cu vecina sa de apartament în doar o săptămână.

Hazul de necaz aparține adesea chiar personajelor care intră singure în impas. În „Impozit pe lapte și miere”, locatarii unor blocuri, surprinși plăcut de utopicul situației - „Laptele și mierea, lichide benefice și echivalente metaforice ale bunăstării supreme și generale”, care curg „tăcute și nedecarate” la robinete - ajung să regrete întâmplarea atunci când primarul care locuiește la vilă și care nu beneficiază de aceeași binecuvântare cerească, se vede nevoit să ia măsuri urgente și să impoziteze cetățenii pentru veniturile directe și indirecte din laptele și mierea consumate într-un fel sau altul. Derizoriul surprinzătoarelor soluții existențiale, adoptate de protagoniști, provoacă râsul.

Beneficiile cititorilor sunt de fapt pastilele de răs pe care autorul i le oferă. Chiar dacă situațiile comice sunt puțin amare, relatând, de multe ori, contextul românesc actual, totuși ele induc gândirea pozitivă, iar efectul lecturii e unul revigorant. De exemplu, în „Piramida de la stână” același Ion Ionescu, de astă dată primar al unei comune, recent întors din Egipt, stăpânit de invidie patriotică,

pune la cale un plan egoist de a-și construi o piramidă în locul unei stâne părăsite. Personajele par autentice; fără a lua în seamă nevoile electorilor, edilul visează la piramide și criogenie: „Am un văr la Academia Medicală. Pentru el e floare la ureche. Mă îngheață și mă etalează în piramidă. La vedere, ca Lenin! Voi sta acolo în frigul meu istoric! ... Am și alte perspective! Peste sute de ani voi trage și-un ochi pe-afară și, pe cinstea mea, dacă văd că la putere e tot partidul meu, cer să mă învie.”

Lectura în registrul comic propus de autor e captivantă. Cartea dlui Manea e scrisă cu har, are umor și invită la meditație.

Gălățeni despre Nae Leonard și Teatrul Muzical de la Dunăre. Galați: Partener, 2011, 128 p.

Daniela Pruteanu
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

În urmă cu doi ani, la 17 dec. 2009, apărea cartea lui Gabi Michailescu, ediție bilingvă (română-franceză) „*Leonard, sol-datul de ciocolată*” o reeditare apărută la Editura „Eikon” din Cluj-Napoca în colaborare cu Biblioteca „V.A. Urechia”, Primăria și Consiliul local Galați.

Acum, cu ocazia împlinirii a 125 de ani de la naștere, gălățenii au adus un omagiu prețiosului tenor Nae Leonard prin intermediul volumului „Gălățeni despre Nae Leonard și Teatrul Muzical de la Dunăre”.

Acest volum jubiliar este scos de Editura „Partener”, care a colaborat cu autorii ce au făcut posibilă alcătuirea acestui volum și Biblioteca „V.A. Urechia”, cea care a pus la dispoziție fotografiile ce privesc persoana tenorului gălățean.

Memoria și personalitatea distinsului tenor sunt puse în valoare datorită celor 28 de articole, ce constituie acest volum.

Personalitate marcantă a orașului Galați, celebrul și inconfundabilul Nae Leonard a adus acest oraș pe culmile celebrității, prin interpretarea, talentul și simțirea sa, dând viață personajelor pe care le interpreta cum numai el știa să o facă.

Simțea să joace fiecare rol în parte ca și cum ar fi fost ultimul. Nae Leonard prin complexitatea sa, profesionalism și dăruire în domeniul pe care-l adora, a făcut cunoscut pe plan internațional atât orașul, cât și țara.

Nae Leonard supranumit „Prințul operetei” - datorită vocii sale minunate, un contratenor - dovadă fiind rolul lui Orlof din opereta „Liliacul”-, era înzestrat cu un suflet cald și blând, cu care capta atenția publicului, aceste lucruri fiind spuse și de cronicile din acea vreme. El a iubit în aceeași măsură atât rolurile și personajele pe care le întruchipa, cât și oamenii care-i erau alături atât pe scenă, cât și în

viața de zi cu zi, și aici vorbim de prieteni, colegi de breaslă și publicul care îl venera, iar el îi respecta în adevăratul sens al cuvântului.

Cartea de față constituie un mănunchi de impresii alese - pentru cel ce a făcut mare onoare neamului românesc, impresii despre felul său de a fi, spunându-se de cele mai multe ori că se confundau, deoarece nu-ți puteai da seama care este personajul și care este el cu adevărat; oricum s-ar fi văzut, era sublim.

Existența sa a fost una de poveste; rolurile i se potriveau de minune. A jucat numai la superlativ, ceea ce denotă că a fost mereu la apogeu și interpreta în așa fel încât nimic nu mai exista.

Sănătatea i s-a șubrezit și, în cele din urmă, la numai 42 de ani părăsește doar scena vieții, deoarece cea artistică a rămas în sufletele noastre, îngroșând linia artiștilor acolo sus, în cer.

Într-un articol intitulat „A murit Leonard” ziarul „Galații Noi” din 30 decembrie 1928 nota: „Cu Leonard, un fiu al Galaților, a plecat dintre noi un mare artist, un artist neîntrecut în geniul său, un artist răsfățat, simpatic prin excelență, un vrăjitor...”

Voi cita în continuare ceea ce avea să scrie marele Tudor Arghezi în cronicile din acele vremuri: „Viața lui Leonard a fost o existență de Hamlet. Leonard a cântat ca o vioară și a murit ca o vioară, înfășurat în crepul violet al regretatului oftat al unei lumi”.

Într-un material expus de Corneliu Stoica se spune: „Leonard nu s-a cruțat...”

În memoria cântărețului, municipalitatea a dat numele său unei străzi, a fost instituit Festivalul de operetă „Leonard”, iar la 17 oct. 2003 s-a dezvelit bustul celebrului tenor în fața clădirii Teatrului Muzical ce-i poartă numele.

În încheiere, vom enumera pe câțiva dintre cei ce au scris despre Nae Leonard în cartea de față: prof. dr. Eugen Dan Drăgoi, pr. Eugen Drăgoi, Dumitru Sandu, Lică Rugină, Corneliu Stoica, Costel Ilie, Ioan Petrușias, Marcel Ionescu, Luminița Vologa, Georgiana Munteanu, Angela Ribinciuc, Victor Cilincă, Laura Sava ș.a.

Mihai Androne. *Jean Calvin: Providența, predestinarea și estetica simbolului religios.*

Iași: Institutul European, 2011, 346 p.

Florica Șerban
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

Filosoful Mihai Androne este autorul a peste 20 de articole de specialitate dintre care menționăm câteva ce pot fi corelate cu studiul prezentat nouă astăzi: *Calvin și Filosofia Creștină, Deschidere către o antropologie a Calvinismului, Jean Calvin și Reforma.*

A susținut primul doctorat la Iași în anul 2006, iar al doilea doctorat îl va susține

în Elveția cu teza: „După chipul lui Dumnezeu: O nouă abordare antropologică a teologiei calvine”.

Profesorul gălățean Mihai Androne a scris însă și poezie, frecventând o perioadă cenaclul condus de regretatul poet Ion Chiric, dovedind, la fel ca și alți colegi de-ai domniei sale, că mintea de filosof se poate împăca bine cu sensibilitatea de poet.

Cartea pe care o lansează astăzi la Salonul Literar „Axis Libri” a văzut lumina tiparului în anul 2011, la Iași, la Editura Institutul European. Această complexă lucrare se adresează îndeosebi specialiștilor în filosofie și teologie, precum și studenților acestor specializări, dar și publicului interesat de aceste domenii ale cunoașterii. Ea vine să umple un gol în spațiul cultural românesc, îmbinând perspectiva teologică cu cea filosofică în abordarea teoriilor reformatoare ale lui Jean Calvin, apărute în secolul al XVI-lea în opoziție cu dogma catolică.

Conținutul ideatic și informațional, foarte dens, bazat pe o bibliografie amplă, vizează aspecte teologice și filosofice ale Reformei protestante în contextul Renașterii și teme precum: păcatul originar, liberul arbitru; libertatea; mântuirea - sub forma unor dezbateri dintre metafizică și teologie.

Prefața cărții este semnată de filosoful Ivan Ivlampie, decanul Facultății de „Istorie, Filosofie și Teologie” din cadrul Universității „Dunărea de Jos” Galați, și reprezintă girul dat de un specialist

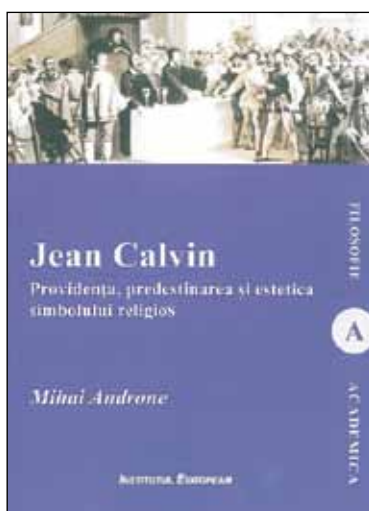
textului cărții. Totodată, ne oferă o introducere în conținutul acesteia.

Primul capitol, *Jean Calvin și gândirea Reformei*, dezvăluie amănunte privind viața, activitatea și opera reformatorului, precum și o perspectivă teologică și filosofică a celor trei mari principii ale Reformei: *solī Deo gloria, sola Scriptura, sola fide*. Cel de-al doilea capitol al cărții intitulat *Omul și căderea adamită* ne propune o perspectivă inedită teologico-filosofică asupra păcatului originar și asupra consecințelor lui asupra voinței umane. Cel de-al treilea capitol, *Providența și predestinarea*, ne indică modul în care reformatorul Jean Calvin a conceput pronia și predestinarea lui Dumnezeu, cu accent asupra legăturii strânse dintre ele.

Al patrulea capitol, intitulat *Etica protestantă și spiritul capitalismului*, urmărește o reevaluare aprofundată și critică a legăturii dintre etică și capitalism, așa cum a fost ea zugrăvită în binecunoscuta lucrare a lui Max Weber. Despre aceasta, prefațatorul Ivan Ivlampie remarcă: „Faptul că reforma lui Calvin a reprezentat un succes pe linia realizării proiectului unei bune rânduieli politico-economice justifică profunda dezbatere a capitolului al IV-lea cu întrebări și problematizări având ca nucleu tezele lui Max Weber.” Ultimul capitol, *Dimensiunea estetică a doctrinei calvine* urmărește să ne arate o ipostază inedită a

reformatorului, aceea de iubitor al valorilor de ordin estetic.

Recomand călduros publicului gălățean cartea lansată astăzi deoarece - după cum sintetizează filosoful Ivan Ivlampie în prefață - “Miza întreprinderii lui Mihai Androne este rodul unei cercetări trudoare la capătul căreia el a demonstrat că, așa cum ateii nu pot ignora din sufletul lor credința, frământarea sufletească și sentimentul vinovăției pentru faptele lor inumane, tot astfel Frumusețea nu poate fi abolită din așezarea noastră socială”.

Contribuția științifică a lui Mihai Androne referitoare la reforma lui Jean Calvin

Andrei Parapiru
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

Mihai Androne, autorul acestei lucrări filosofice despre contribuția lui Jean Calvin la universul valoric, se dovedește un sistematizator bine pus la punct pentru a-l încadra pe reformatorul protestant francez în epoca sa de referință și între personalitățile de seamă ce l-au contextualizat specific, privitor la exprimare și interacțiune.

Dacă ar fi să luăm în discuție însuși titlul volumului, se poate observa accentul său central – reevaluarea contribuției teologice, filosofice și indirect artistice a unui spirit de referință, prea ușor etichetat drept rigid prin acuzația de exces dogmatic. La Jean Calvin, dacă omul trece ușuratic de marele bine al providenței – grija miraculoasă a lui Dumnezeu pentru creația Sa și, în special, pentru om – să nu se mire nimeni cu privire la rezultatul de la admiterea în fericirea vieții pământești, iar apoi în paradis, urmare ce-i va scrie predestinarea: „Totul este supus providenței divine, nimic nu se petrece la întâmplare; toate evenimentele sunt guvernate de planul tainic al lui Dumnezeu.” Divinitatea nu improvizează, ci aranjează mai dinainte derularea tuturor evenimentelor, ideea de providență se sprijină pe ideea de ordine, pe ideea de plan (p. 150).” Dar, deoarece taina Divinității este cu totul copleșitoare și imposibil de cuprins, oamenii sunt practic de la început cunoscuți a fi înspre salvare sau pieire, consolidându-și sau nu chemarea inalienabilă ce li se face. Ceea ce este dramatic rămâne faptul că Dumnezeu, precum este reflectat de Calvin, despică tot mai adânc istoria între un grup de oameni restaurați prin Iisus Hristos, deja martori ai gloriei Sale, și un altul care se afundă neîncetat în autojustificarea tenebrelor neîmplinirii ce-l înghite tot mai mult, cu tot mai mare iuțea.

În ceea ce privește consecința estetică a abordărilor tipice acestui părinte al Reformei, miza omului este foarte bine redată în următoarea reflecție din volum: „Învățătura religioasă trimite la estetică, dar și estetica face apel constant la planul religios: omul este o ființă creată, iar toate disponibilitățile lui artistice îi sunt conferite, datorite de Sus. Dumnezeu creează capacitățile artistice ale omului pentru ca omul să poată fi fericit în viață și să se întoarcă, omagial, printr-un gest creator, către Ziditorul său.

Omul este creat spre a fi creator. El este o creatură creatoare, el este configurat după chipul și asemănarea Creatorului. (p. 246)” Întemeiat pe o asemenea concepție, reformatorul se focalizează doar asupra omului sfințit, adică asupra omului ca transfigurare permanentă a lui Dumnezeu, așa încât mesajul iubirii hristice – sacrificiul de sine pentru ca slava să-i revină Domnului – să fie actual nu doar în cel credincios, ci și-n cei dimprejurul său, așadar și-n lucrarea sa de artă. Se poate spune așa, deoarece chiar Biblia îl definește pe omul credinței lui Hristos drept un artizanat divin, o operă de artă restaurativă, în vreme ce Dumnezeu Se odihnește în el, făcându-i loc în istorie, în parteneriatul cu semenii săi și ca administrator resuscitativ al naturii. În mod constant, Noua Creație a Divinității se mulează pe aparențele trecătoare ale celei căzute, până la punctul în care supraviețuirea încetează să mai fie problema individului, încăpând pe de-a-ntregul în mâinile Creatorului său. Simbolul religios este, astfel, opera de artă ce rezultă dintr-o abordare contemplativ-cooperantă a creaturii supreme, este progresia Domnului Însuși în exprimarea durabilă din inima oglinzii Sale – făptura umană.

Jean Calvin consideră că vehicolul istoriei este o anumită revelație ascetică a credincioșilor, în termeni biblici vorbind, o revelație cu ochii spre Hristos și spre lucrarea înnoitoare a Duhului Sfânt, fapt opus dialecticii materialiste. Această mișcare se desfășoară în făptura născută din nou pentru ca esența ei inefabilă, atașată de Dumnezeu, să nu se mai poată corupe. Ca atare, izvoarele inimii răscumpărate trebuie să curgă din și în Mâna Domnului. Pe acest fond, prosperitatea este doar o binevenită consecință. Economia capitalistă, fundamentată pe aceste considerente, este gândită să fie transparentă și ușor de suportat, afirmă sociologul Max Weber. Omul este protejat de abuzul puterii banului (fie spre sărăcie, fie spre bogăție) și este ocrotit împotriva șocului economic prin chibzuita abordare a vieții în familie ca și-n societate, lucrând în favoarea sa și a semenilor săi sub lumina lui Iisus Hristos. Domnul Noii Creații este garanția interioară, printre altele, atât a stabilității, cât și a incoruptibilității în afaceri.

Autorul volumului de față, Mihai Androne, configurează un reformator cu o inimă mai mare decât aparenta asprime a doctrinelor sale. Scriitorul este capabil să sublinieze cursul valoric supraconfesional, prevăzut și de Jean Calvin, al intențiilor binefăcătoare ale lui Dumnezeu peste istoria umanității.

Galatiul la începutul veacului al XX-lea fragmente din impresiile unei străine (II)

traducere din Roumania in light & shadow, autor Ehtel Greening Pantazzi

Ioana Chicu
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

Sâmbătă

Azi este zi de îmbăiere și nimeni nu o poate confunda! Baia publică (sau, mai curând, una dintre ele, pentru că sunt numeroase) nu este departe de strada Carol. Șiruri lungi de școlari trec toată ziua (cel mai lung fiind al celor de la seminar) în direcția aceea, fiecare băiat cărându-și lenjeria curată într-o legătură.

Soldații noștri se duc și ei acolo și se întâlnesc cu camarazii lor și toți revin cu fețele îmbujorate și strălucitoare. Sunt băi de aburi și sunt pe diferite categorii – cele cu adevărat de clasă costă 40 de cenți. Ca o regulă, românii nu consideră că baia în apă curată cu adevărat; chiar și cei care au căzi moderne de zinc în casele lor se duc o dată pe săptămână, în mod regulat, la băile de aburi. B., care a călătorit atâta, îmi spune că el nu are niciodată o senzație de curățare mai profundă în afara celei de la baia turcească cu care este obișnuit încă din copilărie.

În multe gospodării, baia este o clădire separată, cu un cuptor special cu un cazan care să încălzească apa care, atunci când fierbe, umple camera cu aburi și este folosită o dată pe săptămână. Baia vieneză, emailată în alb, cu un boiler alimentat cu gaz și cu duș atașat, este prima de acest fel pe care prietenii noștri au văzut-o și atunci când vin în vizită alte cunoștințe ei cer permisiunea să le arate noilor veniți baia. De Sf. Gheorghe, am fost foarte amuzată să văd cum deasupra vehiculelor care transportau bunurile casnice era așezată, invariabil, o cadă de baie. Cada este considerată mobilier și nu ceva imobil și fiecare proprietar trebuie să o aibă pe a lui. (p. 55-56)

(...) Când eram debutantă și participam la petreceri, regretam că un fel de mâncare precum

icrele era considerat ceva care putea fi oferit unor oaspeți, deoarece consideram că era ca și cum aș fi mâncat doar sare. Nu aș fi știut niciodată cât de delicioase pot fi icrele, dacă nu aș fi venit pe aceste țarmuri.

Sunt diferite feluri de icre. Sunt icrele proaspete (caviarul) – bobite lucioase, de un gri deschis, servite reci ca ghiața, cu felii de lămâie; mai este și „presată” - icre puțin sărate, care se întind pe pâine, la fel ca untul; mai este și „tescuită” care este ușor diferită; apoi, mai sunt „icrele de știucă” („icri de stuka”) care sunt roșii și se mănâncă sub forma unei creme, amestecate cu ulei de măsline și picături de suc de lămâie – toate aceste delicatese pot fi cumpărate tot timpul anului, la prețuri destul de rezonabile.

Un alt fel de mâncare care îmi place este un amestec de carne tocată, cu multe condimente, învelit în frunze de viță de vie și servit cu smântână, care este un fel de frișcă acră. Alte feluri de mâncare cu carne preparate cu ulei de măsline nu mă tentează, pentru că par grase, deși am încercat să mă conving că sunt mult mai digerabile decât dacă ar fi preparate cu untură de porc. Untul este un aliment scump și foarte puțin folosit, iar brânza care este de multe feluri, îi ia locul.

(...) Oamenii de aici sunt foarte încântați de felurile de mâncare cu carne, două feluri fiind servite la fiecare masă, în timp ce budincile și plăcintele sunt necunoscute, desertul fiind alcătuit din fructe și nuci. Prăjiturile sunt spongioase, fiind umplute cu diferite feluri de cremă, mănâcându-se cu lingurițe de argint, și se servesc la gustarea de la ora 4, ceea ce corespunde cu ceaiul nostru de după-amiază. Aroma predominantă a tuturor dulciurilor și a prăjiturilor este cea de rom. Romul se adăugă și în ceai, cu o felie de lămâie – nimeni nu pune frișcă sau lapte – iar rezultatul este plăcut, dar nu se compară deloc cu ideea noastră de ceai. În acest scop se folosește ceaiul chinezesc, iar ceaiul meu Ceylon stârnește comentarii. (p. 56)

Martie – mai 1912

(...) Galațiul are un farmec al său; este destul de diferit de alte orașe din România, mai ales că este sediul Comisiei Europene a Dunării. Cei 8 delegați reprezintă Marea Britanie, Franța, Italia, Austria, Germania, Turcia, Rusia și România și, cu excepția delegatului francez, au domiciliul în Galați și stau tot timpul anului. (p. 77) Ei sunt liderii firești ai comunităților lor și se ocupă mult de activități distractive care au farmecul neașteptatului, căci oricine întâlnește aici persoane din cele 4 colțuri ale lumii. Pe lângă faptul că le primesc în casele lor, ei dau baluri și alte petreceri în fiecare primăvară și toamnă în palatul Comisiei (1), o clădire mare unde au loc întâlnirile. Ei sunt proprietarii, în comun, a unui yacht cu aburi, *Carolus Primus* (2), pe care își invită prietenii favoriți în excursii pe fluviu. Fiecare comisar este președintele [Comisiei] timp de 6 luni, pe rând, și în momentul în care își preia mandatul, de la Constantinopol vine un vas din țara pe care o reprezintă. Desigur că ne bucurăm să îi primim pe toți oficialii, dar suntem încântați atunci când vine *Barhamul*. (3)

În această primăvară, este rândul germanilor [la conducerea C.E.D.]. Comandantul vasului era prințul von Yenbourg, o rudă, am înțeles, cu familia noastră regală. Normal că populația feminină a Galațiului era pe culmile încântării să-l cunoască pe omul zilei. Am fost invitați la un dineu la casa comisarului german în noaptea sosirii lui. Soția comisarului este singura americană din oraș în afară de mine și întreține atmosfera în mod fermecător. Vai! pentru romantism. Von Yenbourg era scund, gras, cu fața roșie și avea, cel puțin, 45 de ani. Fetele drăguțe prezente acolo s-au consolat cu ofițerii prezentabili care îl acompaniau. Era o petrecere mare și din locul unde stăteam, lângă gazdă, nu puteam să văd bine ce se-ntâmpla în celălalt capăt al mesei. Totuși, puteam să auzim multe râsete. S-a servit o mare varietate de vinuri excelente. Când ne-am ridicat, i-am lăsat pe domni în sufragerie. A urmat un interval lung - „nobilul” prinț era foarte vesel atunci când a intrat în salon. În următoarea după-amiază, ne-a invitat, în mod insistent, la bordul vasului *Taurus* și ne-a spus cât este de atașat de femeile frumoase. (p. 78)

(...) Fără îndoială că delegații au și alte îndatoriri pe lângă divertisment; toate afacerile [care se derulează] între Porțile de Fier și până

la mare [Marea Neagră] sunt în mâinile lor și ei au în subordine o armată de angajați. Au propriul lor steag și se presupune că sunt neutri, în caz de război – dar, mă mir! Pe lângă cei din Comisie, îi mai poți întâlni pe consuli, pe conducătorii caselor de transport maritim, bancheri de diferite naționalități, proprietari funciari și ofițeri, deci ai de unde alege!

De multe ori, sunt surprinsă că printre români și greci este o mare neconcordanță între hainele lor, bijuteriile și eleganța aspectului lor general și confortul și bunul-gust afișat în casele lor. Atunci când întâlnești o englezoaică, poți să îi apreciezi proveniența și situația materială după aparențe și după vestimentație; într-adevăr, mult mai multă atenție și grijă sunt investite într-o casă decât într-o persoană. Nu și aici! O femeie elegantă și distinsă poate locui într-o casă anostă, mobilată într-un stil de nedefinit, și, deși pe stradă este elegantă, în casă stă fără corset, în halat și cu bonetă. O masă bună, mâncarea mult mai delicioasă și mai bine preparată decât a noastră este servită într-un mod haotic, exceptând ocaziile formale. Unele familii au două sufragerii, una pentru fiecare zi și una pentru musafiri și oricine poate vedea o adevărată dragoste latină pentru paradă. (p. 79)

Note:

1. Palatul Comisiei Europene a Dunării, clădire de patrimoniu, este sediul actual al Bibliotecii V.A. *Urechia* Galați.

2. *Carolus Primus* a fost vaporul de inspecție al Comisiei Europene a Dunării.

3. Denumirea completă este Her Majesty's (HMS) Ship *Barham*, navă de război care a făcut parte din flota Marii Britanii, care a luptat în timpul Primului Război Mondial.

(Va urma)

Cea mai veche biserică din Frumușița

Eugen Drăgoi
preot

Comună a județului Galați situată în bazinele hidrografice al Prutului, Frumușița (cu satele componente *Frumușița, Ijdileni și Tămăoani*) este o așezare moldovenească străveche, având o locuire continuă dovedită arheologic de peste trei milenii.

Denumirea Frumușița apare prima dată într-un document din 21 noiembrie 1669, sub forma toponimului *Valea Frumușiței*. Este vorba de un zapis prin care Dumitrașco Prăjescul vinde lui Duca Vodă satele Stoicani, Lălești, Tulucești și Ghindușani din ținutul Covurlui, în care se pomenește „*capul piscului în vale(a) Frumușiței, deci piste Frumușița...*”.

Cel mai important pentru vechimea satului Frumușița este un act de danie din 22 ianuarie 1593 prin care voievodul Moldovei dăruiește Mănăstirii Pobrata „globele și deșugubinele ce se vor face în satele Sfântei mănăstiri, anume Deleni și Iuriești în ținutul Covurlui”. Acest act de cancelarie domnească reprezintă *atestarea documentară* a satului Frumușița.

Satul Iuriești (în alte documente sub forma *Uriești*) este *Frumușița*. Într-un document din 20 martie 1727 se precizează că moșia Mănăstirii Pobrata din Uriești se întindea „*din hotarul Ijdileanilor în sus din lacul Varvarei, care-i hotarul Ijdileanilor*”, iar „*partea Urieștilor din sus hotărăște cu Frumușița*”. Mai târziu, într-un plan al unei părți din moșia satului Ijdileni, întocmit la 19 septembrie 1846, se precizează că aceasta se mărginea cu Uriești sau Frumușița.

După aceste câteva necesare precizări referitoare la vechimea localității, vom aduce în atenție mărturii, unele inedite, despre cea mai veche biserică din Frumușița.

Potrivit *catagrafiei* de la 1809, satul Frumușița făcea parte din ținutul Covurluiului, ocolul Prutului. Este menționată înainte de această dată biserica *Cuv. Parascheva*, la care slujea *preotul Ștefan, ficior păr(intelui) Dima*. Dacă admitem că preotul Dima a fost slujitor tot la biserica din Frumușița, atunci biserica fără îndoială că exista pe la 1780, oricum după 1774, deoarece în *catagrafia* publicată de Dmitriev pentru acest an nu este menționat vreun

preot la Frumușița. Aceasta trebuie să fie biserica despre care pomenește preotul Ioan Maximiuc în anul 1967: „*Cu ocazia săpăturilor pentru niște morminte am găsit urmele de cărămidă ale unei fundații de la o veche biserică, despre care nu se amintește nimic în memoria și nici în documentele satului*”. În jurul acestei biserici se afla cimitirul satului. Grație unei relatări din anul 1861 a fostului protopop al jud. Covurlui, Zaharia Rodocalat, aflăm că biserica aceasta cu hramul Cuvioasa Parascheva „*era de nuele, învelită cu stuh*” și „*de sine s-au ruinat și nu-și are fință de vro zeci ani de zile și mai bine*”. Așadar, locașul se ruinase, conform protoiereului Zaharia, prin 1850-1851 și nu mai era funcțional. Este posibil să fi suferit de pe urma groaznicului cutremur din 14 octombrie 1802. Unde vor fi slujit preoții până la 1866 când s-a ridicat noua biserică? Probabil la cea din Tămăoani, de unde vine preotul Nicolae Perju la Frumușița în 1859, sau în vreun locaș provizoriu. Nu este exclus ca totuși vechea biserică să fi fost în continuare utilizată pentru slujbe, contrar afirmației protoiereului Zaharia.

La biserica Cuvioasa Parascheva a slujit, așadar, preotul *Ștefan*. Poate și tatăl său, preotul *Dima*. În prima jumătate a secolului al XIX-lea preoți la altarul bisericii Cuvioasa Parascheva au fost *Ioan Bâgu și Constantin Sârbu*, fiii acestora, *Spiridon și Vasile*, fiind dascăli în strana bisericii înainte de anul 1858, dar și după această dată.

Un alt preot slujitor la biserica Cuv. Parascheva din Frumușița a fost *Dumitrache Bâgu* († înainte de ianuarie 1868). Ultimul slujitor la acest altar este vrednicul preot *Nicolae Perju* (1827/1828-1878), cel care va ridica, în anii 1865-1866, o nouă biserică în cimitirul satului Frumușița, cu hramul Sf. Împărați Constantin și Elena, „*prin singura silința sa*”, după expresia protoiereului de Covurlui, Ioan Severin.

În anul 1911 episcopul Nifon Niculescu sfințește actuala biserică din Frumușița – al treilea locaș al satului – cu hramul *Sf. M. M. Gheorghe și Adormirea Maicii Domnului*.

Așadar, cea mai veche biserică din Frumușița cunoscută până în prezent datează din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea și a dăinuit până înainte de anul 1866 când se ridică un nou locaș de rugăciune în acest sat.

Note:

1. Sorin Geacu, *Județul Galați. Dicționar de geografie fizică*, Editura CD Press, București, 2007, p. 97.

2. *Arhivele Naționale. Direcția Istorică Centrală*, Documente moldovenești, I/26, apud Paul Păltănea, *Toponimie gălățeană*, în „Viața liberă“, an XI, nr. 3178, 9 mai 2000, p. 7; Paul Mihail, *Documente și zapise moldovenești de la Constantinopol (1607-1806)*, Iași, 1948, p. 69-72, doc. 52 «cu data greșită, 21 noiembrie 1670, conform Paul Păltănea, *Istoria orașului Galați de la origini până la 1918*, I, ed. a doua (ediție îngrijită de pr. Eugen Drăgoi), Editura Partener, Galați, 2008, p. 104».

3. *Documente privind istoria României*, veacul XVI, A, Moldova, vol. IV (1591-1600), Editura Academiei R.S.R., București, 1952, p. 307 – 308, nr. 2. Editorii consideră documentul respectiv îndoielnic, întrucât este pus pe seama domnitorului Ștefan Răzvan (24 aprilie-august 1595), deși la acea dată pe tronul Moldovei se afla Aron Tiranul (a doua domnie, 18 septembrie 1592-24 aprilie 1595). Vezi și Paul Păltănea, *Repertoriul documentelor istorice referitoare la județul Galați, 1430-1650*, ms. dactilografiat, 1985-1990, Biblioteca V.A. Urechia, Galați, cota IV/6.787. Comentariu la doc. nr. 215.

4. Paul Păltănea și Valentin Țurlan, *Din toponimia bălții Brateșului*, în „Anuar de lingvistică și istorie literară“, tom. XXXI, Iași, 1986-1987, p. 10-11. Este inexactă opinia formulată în *Noul atlas lingvistic al României. Moldova și Bucovina* (autori: Vasile Arvinte et alii), Editura Academiei, București, 1987, p. 340 că satul Frumușița este atestat în anul 1667.

5. *Arhivele Statului București*, Fond Mănăstirea Sf. Sava-Iași, XIII/9.

6. *Serviciul Județean al Arhivelor Naționale, Galați* (în continuare se abreviază SJAN Galați), Fond Curtea de Apel Galați, sec. a II-a, 1914, dos. nr. 2, f. 60. Vezi și Paul Păltănea, *Toponimie gălățeană*, p. 7, unde numele este înscris *Iuriești*.

7. Constantin N. Tomescu, *Știri catagrafice din Biserica Moldovei în 1809*, în „Arhivele Basarabiei“, an. III, nr. 3, iulie-septembrie 1931, p. 194; Idem, *Biserica din principatele române la 1808-1812*, ediție îngrijită și note de pr. Eugen Drăgoi, Editura Partener, Galați, 2010, p. 67.

8. P.G. Dmitriev, *Moldova în epoca feudalizmului*, vol. VII, partea a II-a, Editura Știința, Chișinău, 1975, p. 86-87.

9. Preotul Ioan Maximiuc (1911-1975) a slujit ca preot paroh la biserica Sf. M.M. Gheorghe și Adormirea Maicii Domnului din Frumușița între anii 1945-1975.

10. Pr. Ioan Maximiuc, *Biserica „Sfântul Gheorghe“ din parohia Frumușița, raionul Galați. Istoric* (manuscris

dactilografiat), în „Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos“, Fond Dosare inventare parohiale, 1967, nr. 63, f. 2.

11. Despre cimitir în arhiva parohiei se însemnează că datează de la 1800 (*Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare parohiale, Parohia Frumușița, dosar nr. 184/1931-1935, f. 291v.); credem însă că este mult mai vechi.

12. *Arhiva Protopopiatului Galați*, dosar nr. 125/1861-1863, f. 5.

13. *Ibidem*. Scrisoare a exprotopopului Rodocalat din 13 iunie 1861.

14. Despre violența seismului și pagubele produse vezi Grigore Ștefănescu, *Cutremurele de pământ în România în timp de 1391 de ani, de la anul 455 până la 1874*, în „Analele Academiei Române“, seria II, t. XXIV (1901-1902), Mem. Secț. Științ., p. 16-21. Cutremurul de pământ din 14/26 octombrie 1802 s-a produs la ora 12 și 55 și a fost cu mult mai mare decât cel din noiembrie 1940. Cf. Ion Atanasiu, *Cutremurele de pământ din România*, București, 1961, p. 24, 173.

15. Despre preotul Ioan Băgu nu avem, deocamdată, alte mărturii. Din actele de stare civilă în care este înscris fiul său, dascălul Spiridon, presupunem că era născut pe la anul 1800 sau chiar mai înainte și că a slujit la Frumușița în primele decenii ale veacului al XIX-lea.

16. Pr. Constantin Sârbu (cca 1812-12 martie 1866) a slujit la Frumușița din 1836 până în 1859 (posibil și din 1861 până în 1866). Vezi *Arhiva Protopopiatului Galați*, dosar nr. 125/1861-1863; SJAN Galați, Fond Colecția registre de stare civilă comunală, jud. Covurlui, Primăria comunei Frumușița, dosar nr. 1/1866 (morti), f. 16. Același document și în dosarul nr. 2/1866 (morti), f. 17.

17. *Arhiva Protopopiatului Galați*, dosar nr. 77/1858, f. 128v.

18. Amintit într-un act de căsătorie din 1868. Vezi SJAN Galați, Fond Colecția registre de stare civilă comunală, jud. Covurlui, Primăria Frumușița, dosar nr. 13/1868 (căsătorii), f. 12. Același act și în dosar nr. 14/1868, f. 23-24.

19. *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare generale, dosar nr. 651/1866-1867, f. 6.

20. Despre sfințirea acestei biserici vezi *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare parohiale, Parohia Frumușița, dosar nr. 36/1910-1927, f. 20; pr. Marius Gavrilă, *Biserica din satul Frumușița, comuna Frumușița, cu hramul Sf. Mare Mucenic Gheorghe*, în „Buletin cultural“, Editat de Centrul Cultural „Dunărea de Jos“, nr. 13, septembrie-noiembrie 2006, p. 39.

Apostol, București, 1820 (foaia de titlu), carte care a aparținut bisericii Cuvioasa Parascheva din Frumușița, jud. Covurlui. Depozitul de carte veche al Arhiepiscopiei Dunării de Jos

Plastică**Teodor Vișan - acuarelist**

Corneliu Stoica
scriitor, critic de artă

Deși a cultivat acuarela încă din primii ani ai carierei sale artistice, în expozițiile personale organizate, Teodor Vișan a prezentat rareori lucrări realizate în această tehnică a culorilor de apă. O tehnică de altfel foarte pretențioasă, care impune din partea celui care o practică un dezvoltat simț al observației, deplină stăpânire a desenului, spontaneitate și rapiditate în execuție. De asemenea, sub aspectul conservării și păstrării, acuarela ridică serioase probleme, întrucât lucrările fiind executate pe hârtie sau pe carton, ele se pot deteriora mai ușor, necesitând un regim deosebit de protecție.

Ca gen de pictură, acuarela a cunoscut o largă dezvoltare în Anglia, Franța, Germania, Italia și Austria începând cu cea de a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, fiind folosită îndeosebi în domeniul peisajului și notației turistice, dar și a portretului. În țara noastră, ea a fost practică de Carol Pop de Szathmary și mai apoi îmbrățișată și de Grigorescu, Luchian, Ressu, Iser, Pallady, Steriadi, Dărăscu, Tonitza, Max Arnold, Al. Phoebus, Schweitzer-Cumpăna ș.a. Mai aproape de noi, în acest gen au creat opere de o mare expresivitate Constantin Găvenea, Constantin Radinschi, Mihai Cămaruț, Ștefan Hotnog, Silvia Cambir, Adrian Podoleanu, Ion Murariu, ca să menționez doar câteva nume de artiști aparținând arealului dobrogean sau moldav.

Plastica gălățeană nu a dus nici ea lipsă de acuareliști. S-a exprimat în culori de apă Dorothea (Lola) Schmierer-Roth, Elena Hanagic, Lucia

Cosmescu, iar astăzi sunt cunoscuți pentru consecvența cu care cultivă această tehnică Gheorghe Mihai-Coron, Nicolae Cărbunaru și Nicolae Placicov. Pictorul Gheorghe Andreescu, pentru revigorarea acuarelei, a organizat chiar în anii trecuți cinci ediții ale unei tabere de creație, la Argamum-Celic Dere, sub auspiciile Muzeului de Arte Vizuale din Galați și ale Institutului de Cercetări Eco-Muzeale din Tulcea.

Cunoscut pentru pasiunea și acribia cu care de-a lungul anilor a immortalizat în pictura în ulei secvențe peisagistice din orașul în care s-a născut, trăiește și creează, Teodor Vișan a surprins și cu ajutorul culorilor de apă numeroase aspecte ale acestuia. Prin intermediul imaginilor din lucrările sale ne îndreptăm spre gara de călători aflată acum într-un nou și monumental edificiu,

*Teodor Vișan -
Autoportret*

străbatem străzile Domnească, Eroilor, Universității, Nicolae Bălcescu, Portului, Dogăriei, ne plimbăm pe panglica de asfalt a Falezii Inferioare, poposim în Port, admirăm vasele acostate la mal, convoaiele care înaintază pe apele fluviului în amonte și în aval, brațele desfăcute ale macaralelor. Restaurantul „Libertatea” este și el un loc de benefic popas, după care putem să contemplăm în liniște lucrările de artă monumentală în metal amplasate pe faleză, vegetația atât de bogată sau să ne amintim de acele zile când acest fermecător spațiu a fost inundat de apele fluviului. Pe strada Alexandru Ioan Cuza admirăm casa pictorului Nicolae Mantu, aflată la nr. 46, și regretăm că ea

nu este încă un muzeu memorial. Tot din această stradă putem coborî pe Vadul Negroponte și să ne minunăm de înfățișarea scărilor și pavajului ce evocă vremuri de mult trecute. Dar dacă Teodor Vișan ne face să ne reculegem în fața ctitoriei Bisericii „Sf.

Haralambie” și să ne încântăm de atâtea priveliști gălățene, el ne poartă pașii și prin Lunca Siretului, prin localități rurale (comuna Cuca, de pildă), pe plaja de la Costinești, prin Brăila, prin Buzău, prin stațiunile balneoclimaterice Sovata și Călimănești. În toate aceste lucrări trăiește poezia autentică a peisajului românesc, în prezența căruia ochiul se încarcă de frumusețe, culoare și lumină, iar sufletul vibrează la cel mai înalt diapazon.

Teodor Vișan știe să nu cadă în banal, este un excelent observator al naturii și mediului înconjurător și reține de fiecare dată ceea ce este esențial. Calitățile sale de bun desenator și colorist îi permit să configureze cu rapiditate imaginile, lăsând să se vadă siguranța execuției, spontaneitatea cu care așterne tușele, felul cum valorifică spațiul alb al hârtiei. Știe să creeze transparente, limpidități și luminozități coloristice de mare rafinament, dar să sugereze și materialitatea obiectelor atunci când vechimea unui zid sau duritatea stâncilor îi solicită penelul. Deși suporturile pe care el pictează

lucrări predomină albastrul de diferite nuanțe, de la cele de gri, până la cele cu reflexe de violet, fapt care face să se instaleze în sufletul privitorului o stare de chietudine, de contemplație și visare.

Teodor Vișan a creat în acuarelele sale și portrete, și naturi statice și nuduri. În rândul portretelor impresionează îndeosebi cele ale unor cerșetori, chipuri dramatice pe expresia cărora suferința,

Teodor Vișan - Casa Gavrilov

lipsurile și timpul au săpat fără iertare. În genul floral, a adus în prim-plan frăgezimea, gingășia, delicatețea și prospețimea florilor, creând tablouri pe care retina le păstrează pentru mult timp pe ecranul său. Face acest lucru cu acuratețe și cu rigoarea pe care i-o permite pictarea cu culori de apă pe suport uscat.

Demonstrând că și în genul picturii în acuarelă poate să smulgă paletii frumuseți care să meargă la inima iubitorilor de frumos, Teodor Vișan își consolidează statutul său de artist profesionist și contribuie la revigorarea unei tehnici abandonată de unii pictori contemporani pentru dificultățile pe care le ridică, dar în care s-au creat de-a lungul timpului, atât la noi, cât și la alții, adevărate capodopere și încă se vor mai crea.

*Teodor Vișan -
Str. Nicolae Bălcescu*

sunt de mici dimensiuni, aproape de neîntâlnit în lucrările sale de pictură în ulei, spațiul plastic este folosit cu ingeniozitate, schemele compoziționale sunt variate, imaginile sugerează desfășurări perspective ample, planurile sunt construite cu știință. În foarte multe dintre

Teodor Vișan - Spre gară

Românii de lângă noi

Un genofag: Leo Butnaru

**Adrian Dinu
Rachieru**
critic literar, eseist și
prozator

Interesul nostru pentru fenomenul literar basarabean, în perspectiva edificării aceluia *spațiu cultural comun*, s-a izbit deseori de rezistența înverșunată a „furnicarului” scriitoricesc de dincolo de Prut, încercând „înghetarea” ierarhiilor, implicit protejarea puzderiei de „clasici” în viață, împiedicând fireasca *reducere la scară*.

Superlativita continuă a face ravagii. Chiar dacă vizează un nume important în peisajul liric basarabean, un recent articol semnat de Vlad Zbârțioag în *Dacia literară* (nr. 3-4/2012, pp. 103-106) ne-a pus pe gânduri. Aflăm (și ne minunăm!) că Leo Butnaru (căci despre el este vorba) ar fi „urmărit de universalitate”; și că poezia sa (firește, excelentă, inconfundabilă, erudită, reformatoare, raționalistă, intelectualistă, de cert rafinament, făcând „corp comun” cu structurile poetice occidentale) are ca lege fundamentală *originalitatea*. Iar aceasta – raționează fără să clipească dl. Zbârțioag – „presupune numaidecât universalitatea, deoarece, cu cât un lucru este mai original, cu atât este mai universal, orientat de la finit spre infinit” (!) Mă rog, așa o fi la Chișinău! Doar că această „beție de cuvinte” face deservicii chiar poetului glorificat, realmente competitiv, preocupat – zice tot exegetul Vlad Zbârțioag – „de a-și desăvârși propria mitologie”.

Cu o poezie dezinhbată, dezinvoltă, fără complexe, așadar, vine „la balul demascat al lumii” Leo Butnaru, ins prolific, mobil, penetrant, de apreciazabilă detentă culturală, prezență ubicuitară și, în consecință, mare colecționar de premii. S-a născut la 5 ianuarie 1949 la Negureni-Bălți, a debutat – elev fiind – la *Tinerimea Moldovei* (1967), iar în 1972 își lua licența în jurnalistică.

Debutul editorial se consuma în 1976 cu *Aripă în lumină*, după câțiva ani de așteptări și incertitudini când, în fine, „mahării ideologici” au dat undă verde unor versuri precum acestea: „zborul păsării / se vede / jumătate – / o aripă-n lumină, / cealaltă-n obscuritate”. Dar Leo Butnaru a publicat masiv (poezie, proză, eseu, traduceri) dincolo de prestația gazetărească (într-o primă fază) încât cercetându-i palmaresul bibliografic (vreo 60 de cărți) semnalăm doar câteva din zona liricii: *Sâmbătă spre duminică* (1983), *Formula de politețe* (1985), *Duminici lucrătoare* (1988), *Puntea de acces* (1993), *Iluzia necesară* (1993), *Vieți neparalele* (1997), *Gladiatorul de destine* (1998), *Identificare de adresă* (1999), *Lamentația Semiramidei* (2000) ș.a., până la *Altul, același*, antologia din 2003, ultimele titluri indicând, s-a spus, o creștere a temperaturii. Totuși, scriitura sa, de varietate tematică, ispitită de fragmentarism și experimentalism dovedește o combinatorie fantezistă, glacial-intelectualizată, cu definiții lapidare și efecte programate în sfera ludicului semantic. Este, categoric, o aventură intelectuală, veritabil jurnal liric sincopat, impulsivă de voința de originalitate, sceneria, cu accente suprarealiste, cultivând „cu metodă” intertextualitatea (uneori, grație „prinosului de erudiție”, sufocantă, cum nota E. Lungu). E vorba, desigur, de asaltul postmodern, reformulând poetica și sancționând în bălăliile generaționiste, tradiționalismul elegiac, clișeistic. Încât proiecțiile sale mitice, postmodernizate firește, propun mixtura cotidianității cu zațul mitologic conform unui îndemn rostit apăsat: „vei postmoderniza o nostalgie rea”. Va părăsi romantismul dulceag, lirismul serafic de voluptăți agreste devenind și el, *un poet al existenței* (cf. Arcadie Suceveanu), artizanal-livresc, eliberând o imaginație rememorativă, nu „sentimental-aprinsă”; traversând, sub aparențe jucăușe, „pustiuri de tristețe”, împacând inflamatele dorinți cu „recea realitate”, invocând risipa, pierzania, destrămarea ș.c.l. sub stindardul „iluziei necesare”.

Genofag, cu vrerea totalității, intergeneraționist (cum l-a văzut M. Cimpoi), iubind fanatizat *scriscetitul*, muncitor (deși nu e slujbaş), profesionist de cursă lungă, Leo Butnaru e stăpânit de „iluzia de a învinge”. Demonia sa interogativă (cf. Constantin Ciopraga) a hrănit multe alte apariții (interviuri), dezvăluind un „convorbirist” veros, bine ritmat, informat. El rămâne negreșit, în primul rând, un „vâslaș al poeziei”, atacând însă și traductologia (îndeosebi din avangarda rusă, *underground*-iștii moscoviți, cap de listă fiind îndrăgitul Velimir Hlebnikov (intens popularizat), dar și proza (vezi *Copil la ruși*, 2008, reconstituind, într-o veche așezare orheiană, atmosfera basarabeană a anilor '50, cu moldoveni sovietizați într-o „provincie kolhoznică”, supusă „caracatiței rusificării”). Să observăm, alături de Răzvan Voncu, că e vorba de o recuperare postmodernă a copilăriei, nicidecum de o edenizare a ei. Eul „de astăzi” (narratorul deci) acceptă „o sumară identificare” cu protagonistul-copil, în astfel de „tentative de memorii”, provocând jocul ei liber, *aievaimaginația*. Textul memorialistic, mânat de elan teoretizant, nu e scutit de bombasticism și prețiozitate; după cum, o sugestie ionesciană (bănuim) a condus la divulgarea unor „caiete de tinerețe” (vezi *Student pe timpul rinocerilor*, 2000) cu un entuziasm temperat. *A ține un jurnal*, a retrăi „starea de tână” din perspectiva unui *Retro-Leo*, confiscat de „spunerea de sine” (titlul unui volum de dialoguri din 1994, suspectat de a fi un *ego-text*) iscă frisoane de neliniște; chiar spaima ca martorul să se instaleze într-un teribil dezacord dintre trăire și transcrierea ei, compromițând / salvând autenticitatea juvenilă.

Cum spuneam, poetul, activat de resortul vitaminizant al memoriei culturale, manevrând dezinvolt, fantezist-livresc, dar și parabolic-vizionar limbajul cotidian (prozaismul lexicului) este un *anti-sentimental* care rescrie, demitizează, reinterpretează febril: „În hermeneutica poetică / se poate întâmpla orice” – ne previne, binevoitor, Leo Butnaru. Altfel spus, nici scrisul în replică,

ambalat de furii negatoare, nu putea lipsi. O poemă precum *Inutilitatea ochiului al treilea* trimite, nici măcar voalat, la crezul seriei precedente (promoția lui N. Dabija impunând estetizarea), expertizat acum sub arbitrajul postmoderniștilor, cei care vor respinge violent potopul textelor fanate, expediate la tomberoanele literare și stânenitoarele exagerări laudative aplicate barzilor de altădată, înrolați odelismului de partid.

Leo Butnaru și-a câștigat o marcă stilistică. O ironie jucăușă prezidează scrisul său, persiflant-sarcastic uneori, de inventivitate lexicală, lansând „Edgarpoetice jocuri” și calambururi în flux: „handicapitatea politicianilor”, „erata divină” a Lumii, „timpuri fineseculare” etc. sau inteligente parafraze: „niciodată primăvara nu fu mai radioasă” (*Cernobâl*), arta sa combinatorie, asociaționismul folosind ca ingrediente, fără economie, autoironia (poetul vorbind de o „jenă ars poetica”), jovialitatea (în ipostaza de „cavaler al veselei figuri” sau ludismul împins în absurd, rescriind în chip demitizant-burlesc „așa-numita Eternitate”. Sau închinând o *Odă Marelui Cititor*, firește „complicele autorului”, trăind un „transplant” ferice. Impresionantă și obositoare

Leo Butnaru

prin debit, poezia lui Leo Butnaru, de evidentă coerență (stil, limbaj aerisit, viziune reformată, amprenta livrescului) impune, scria Emilian Galaicu-Păun, un „alt tip de poet basarabean”. Implicit, un alt tip de poezie: emancipată prin program, meditativ-existențială fără a cheltui mari combustii pasionale, fără „trăire” (cum i s-a reproșat), artizanal-livrescă, fantezistă, cu pigment ironic; „construită”, irigată de un scepticism hiperlucid, activând intelectualismul combinatoriu (producând jocuri „cu tâlc”) și mânată, totuși, de ambiția de a fixa orgolios „arhitectura de nisip a cuvintelor”, aparținând unui „gladiator” rafinat, exprimând scriptural o singurădată „răbdătoare și lucrătoare”. Evident, Leo Butnaru nu este un „cocon vitreg” al literaturii române...

„Podul de cărți” numit „Mihai Cimpoi”

Dumitru Tiutiua
profesor universitar

De multe ori mă gândesc la Mihai Cimpoi cu reală admirație. Am mereu în memorie mirarea găzdoiului lui G. Călinescu, evocată într-o tabletă, care-l tot întreba pe tânărul absolvent de facultate: „Tot mai citești, maică?!”

În câteva dați l-am întrebat și eu pe Mihai Cimpoi: „Când citești și mai ales când scrieți atâta?” Mi-a răspuns direct, cu râsu-i caracteristic: „Simplu: citesc la biblioteca din Cernăuți și scriu noaptea”.

Într-adevăr, articolele publicate de Mihai Cimpoi, numai în revistele din România (pentru că la fel de multe a scris și în cele din Chișinău ori Cernăuți), sunt impresionante ca număr și ca diversitate.

Iubește cartea ca pe o femeie, știe ce înseamnă ea, ce bucurii poate dăruie, de ce forță persuasivă extraordinară este capabilă.

Îmi povestea ce a simțit când, în peisajul culturii moldovene, au început să apară cărți tipărite în alfabet latin.

A fost un miracol. Îmi zise: „Știu că adunați cărți și le trimiteți în școlile Moldovei. Duceți și în satul meu natal câteva. Acolo sunt doar 2-3 cărți în limba română la bibliotecă și sunt făcute praf. Dacă copiii nu au ce citi, le tot iau pe acelea și le răscitesc până aproape nu rămâne nimic din ele. Merită să le vedeți”.

Am trimis, dar mi se pare că unele le-am văzut pe „piața Gorbaciov” a Galațiului expuse la vânzare! I-am spus și s-a întristat.

Mihai Cimpoi nu este numai un istoric literar, cum zic unii.

E drept că a dat patrimoniului cultural românesc prima sinteză, aproape exhaustivă, a literaturii din Basarabia.

El este și un la fel de profund și subtil critic literar, situat deopotrivă în marginea esteticului și a filosoficului.

Scriitura lui are un farmec inconfundabil.

Mihai Cimpoi are mai multe căi „ontologice” prin care pătrunde și limpezește fenomenul literar. Dacă ar fi să le rezum, le-aș zice: „Mihai Eminescu”.

Cunoaște atâtea despre Eminescu, a citit atâtea cărți despre el și mai ales a scris atâtea cărți și articole despre scriitorul nostru național încât, cred, numai cu paginile lor ar putea clădi cel mai temeinic „pod de cărți” peste Prut, „Podul Eminescu.”

Puțini autori îl pot ajunge. I-am număra poate pe degetele unei mâini.

Și a mai făcut ceva cu și pentru Eminescu.

Mai întâi, l-au făcut atât de cunoscut românilor de pretutindeni, pentru ca aceștia, atât de dezbinați, cum îi știm, să fie determinați să se unească și să se recunoască măcar întru Eminescu. Și, cred, că a reușit.

În al doilea rând, i-a invitat pe eminescologi să se cunoască și mai ales să se recunoască citindu-se între ei.

Nu cred că ați fost prea atenți la această realitate: cei ce scriu despre Eminescu în România nu numai că nu se citează unul pe altul, cum ar fi firesc. Mai la îndemână le e să se respingă, să se conteste. Uitați-vă la indicii de autori ai cărților eminescologilor noștri și vedeți câte nume românești sunt citate?! Aproape niciunul! Citiți-l și pe Mihai Cimpoi!

Mai mult, el a dedicat câteva cărți exemplare dialogului cu cei din România și străinătate care au scris despre Eminescu, dând astfel eminescologilor o lecție înaltă de moralitate științifică, de o deontologie profesională din ce în ce mai rară pentru criticii noștri „post-revoluționari”.

Dar Mihai Cimpoi nu este numai un profund și strălucit om de cultură, un istoric și un critic literar ce s-a impus întregului spațiu românesc; el este și o conștiință românească.

Cunoaștem că după 1990 foarte mulți intelectuali din Moldova, scriitori mai ales, au venit în România, au ajutat la cunoașterea reciprocă a realităților de pe cele două maluri ale Prutului. Unii au făcut-o pe tribunii, au imaginat poduri de flori și de speranțe și așa mai departe.

Numai că „podul de flori” s-a dărâmat, l-a luat apa și sfărâmat, iar unii au venit și nu s-au mai

întors în Moldova. Au rămas aici, în România, în București (majoritatea), încât despre majoritatea nici nu mai aud?

De atunci m-am întrebat deseori dacă locul lor n-ar fi trebuit să fie acolo lângă oamenii unde s-au format și față de care au mari răspunderi.

S-a întâmplat cu ei ce s-a întâmplat și cu mulți studenți veniți cu burse în România și care, în loc să se ducă în satele și orașele lor de baștină, să le fie neamurilor și prietenilor lor apostolii, au rămas în România într-un procent nepermis de mare. Au fost aduși și școliți cu romantism, iar ei au răspuns cu realism și pragmatism.

Nu același lucru s-a întâmplat și cu Mihai Cimpoi. Ar fi putut să rămână și el în București când ar fi dorit, sau oriunde. N-a făcut-o. A înțeles că locul lui era la Chișinău.

Am fost de mai multe ori în capitala Moldovei la Universitate, la Uniunea scriitorilor, la Casa Limbii Române etc. și mereu l-am întâlnit pe Mihai Cimpoi înconjurat de scriitori, artiști, ziariști, oficialități administrative și politice și atunci am înțeles de ce n-a plecat.

Poate nu atât că nu a vrut el, ci că nu l-au lăsat ceilalți, rădăcinile. Chișinăul intelectual fără Cimpoi n-ar exista sau ar exista cu greutate.

L-am citit și auzit cum a fost prezent activ, luând cuvântul la toate manifestațiile importante ale naționalilor. În timp, l-am asemănat cu marele Marin Preda, conștiința intelectualilor români cât a trăit și mai ales de două momente din biografia acestuia. Primul se referă la o ședință, convocată de Ceaușescu, și când el a avut curajul să protesteze la o intenție a acestuia de a introduce „realismul socialist”, zicând: „Dacă reintroduceți realismul socialist, eu mă sinucid”. Al doilea moment privește chiar moartea sa, când întrebarea cu adevărat tragică a scriitorilor români, atunci, (evident, a unora, dar cei mai importanți!) era: „Ce ne facem fără Preda?”

Aceasta-i menirea unui mare scriitor. Același sentiment îl au și prietenii lui Mihai Cimpoi,

scriitorii, care l-au recunoscut Președinte al Uniunii Scriitorilor de la Chișinău mulți ani. Ei au nevoie de Mihai Cimpoi, iar Mihai Cimpoi are nevoie de ei.

Altfel, el este prezent în mai toate orașele României unde are loc vreo întâmplare literară; în orașe mari sau mai mici. Nu contează; eveniment cultural să fie.

Mihai Cimpoi este însă și un prieten de calitate. Am tot repetat-o. După evenimentele din decembrie 1989 cea mai gravă mutație s-a produs în domeniul relațiilor inter-umane. Prietenii, ce păreau de-o viață, s-au spulberat într-o clipă, cu

grave consecințe, nu numai pe planul psiho-afectiv, ci și socio-politic. N-am prea evoluat până astăzi, cum credeam, și datorită acestui fapt. Eu însumi am avut astfel de experiențe, dar toate acestea le-am răzbunat și prin relația cu Mihai Cimpoi. Nu m-am văzut prea des, nici de câte ori aș/am fi dorit, dar l-am simțit tot timpul aproape.

Eram în biroul regretatului prieten comun, Ion Chiric, când își face apariția masiv și exuberant pe ușă Mihai Cimpoi. Cu știutul său râs hâtru, calm, moldovenesc ne-a spus: „Prietenii! Sunt cu câțiva mari artiști de la

Chișinău și murim de foame. Doar nu veți asista indiferenți la o asemenea tragedie!”

„Ne-am îmbrățișat și am benchetuit”, după aceea, la Brăila. Am pus ghilimele pentru că, într-adevăr, orice ospăț cu Mihai Cimpoi este o bucurie spirituală în primul rând. Nu conta ce se mânca, ce se bea etc., mult mai important era ce și cum se discuta: totdeauna cu profunzime, cu degetul pe rană, dar și cu inteligență, adică cu ironia de rigoare. De aceea, oriunde se află, Mihai Cimpoi este la el acasă.

Vreau ca în toamnă să revină la Galați, la prestigioasa instituție de cultură - Biblioteca „V.A. Urechia” - și să-l sărbătorim așa cum se cuvine și merită, alături de mulții lui prieteni scriitori.

La mulți ani Mihai Cimpoi și la încă alte multe „poduri de cărți” care te așteaptă. Doar ai promis!

Mihai Cimpoi

Angela Gheorghiu, o artistă de care Dumnezeu se servește pentru a ne aduce aminte că există

*„Lumea ar fi cu mult mai bună dacă s-ar înfrupta
cât mai mult din darul marilor spirite ale omenirii.”*

Tănase Dănăilă
scriitor

Ziuă în care am întâlnit-o pe strălucitoarea Doamnă a muzicii clasice, marea soprană Angela Gheorghiu, mi-a inundat ființa cu pace și armonie. Purtătoare a unui talent rar întâlnit, cu o forță de expresivitate și plasticitate melodică bine conturate, a devenit una dintre cele mai aclamate voci pe marile scene ale lumii grație vervei, optimismului și emoției pe care le revarsă prin forța sa artistică. O flacără care arde nu doar pentru sine, ci revarsă în ambient raze din lumina sa blândă. Încerc, prin interviul pe care mi l-a acordat cu o nesperată generozitate, să transfer către dv., stimații cititori, incantații din puternica personalitate și copleșitoarea sa forță artistică. Citiți-i confesiunile și veți spori în spirit...

Tănase Dănăilă: Distinsă Doamnă Angela Gheorghiu, prilejul rarism de a interviua o artistă cu rezonanță mondială, de o copleșitoare personalitate cum sunteți, mă onorează și mă obligă la un efort sporit pentru a-mi gestiona emoțiile. Dar, pentru că timpul vă este prețios și minuțios drămuț, mulțumindu-vă pentru generozitatea de a accepta acest dialog, mă pregătesc să consemnez câteva crâmpie ale gândirii și simțirii dv. Muzica, arta, în general, desființează granițele dintre suflete, le aduce la numitorul comun al stării de sublim. Având acest mesaj profund umanist, putem spune că arta autentică nu poate exista în afara sacralității?

Angela Gheorghiu: Absolut, pentru că, pe undeva suntem o părticică din sacralitate. Dumnezeu se servește de noi pentru a ne aduce aminte că există.

Fiecare moment pe care îl aduce un artist în lume este o revărsare din bucuria sufletului său și noi știm foarte bine că este parte din sacralitate. Iar, ca efect, este chiar medicină, un balsam pentru sufletul omului. Și mă refer nu doar la muzică ci la toate formele de expresie artistică, literatură, pictură etc. De altfel, tot ce este redat cu bucurie din sufletul nu doar al artistului, ci al oricărui om, înfrumusețează și purifică ambientul.

T.D.: Conștientizați deci că divinul se manifestă prin creația dv. artistică, prin vocea pe care o aveți?

A.G.: Desigur, sunt conștientă și asta mă obligă la o datorie sporită față de semenii. Dar nu o datorie servilă, forțată, ci o datorie de a da oamenilor partea bună din mine, o parte din bucuriile mele care să

îi îmbogățească spiritual. A-i bucura pe alții, a-i îmbogați spiritual îmi sporesc mie însămi bucuriile, îmi adaug un spor spiritual.

T.D.: Trăiți într-o lume super rafinată, detașată de firescul cotidian...

A.G.: E adevărat, dar nu detașată de firescul cotidian.

T.D.: Deci, nu aveți sentimental că sunteți ostatică a unei lumi care nu participă la frământările și grijile omului comun?

A.G.: Nu, pentru că nu trăiesc într-un perimetru închis, izolat, fără a cunoaște realitățile cotidiene. Și trebuie să recunosc că sunt oameni care au nevoie de ajutorul meu. Mă refer aici la tinerii cu înzestrări speciale, din toate domeniile, dar mai ales în cel artistic, actorii tineri, dirijorii și interpreții vocali sau instrumentali, tinere talente în domeniul artei plastice pe care încerc să îi ajut sub toate formele pentru a putea să se exprime artistic. De altfel, acesta este și motivul prezenței mele la vernisajul de astăzi unde un tânăr artist plastic de autentică valoare, aflat la prima sa expoziție, Eduard Sandu, încearcă să se exprime și să pătrundă în acest spațiu sublim al frumosului. Și, pentru că este un talent real de mare forță artistică, voi folosi toate mijloacele pentru a-l ajuta să se facă cunoscut, să își promoveze arta nu doar în țară, ci și în marile săli de expoziție ale lumii. Am, de asemenea, o școală în orașul meu natal, Adjud, care îmi poartă numele și de care mă simt foarte apropiată. Nu spun toate acestea spre laudă, ci pentru a determina un curent,

a-i provoca și pe alți mari artiști consacrați să ajute și să promoveze prin toate posibilitățile lor tinere talente de certă valoare. Numai astfel vom putea să arătăm lumii trăsăturile noastre de profunzime. Și sunt multe alte forme de a fi în contact cu lumea și a rezona cu problemele ei.

T.D.: *Celebritatea vă relaxează sau o simțiți uneori ca pe un corset, ca pe o povară?*

A.G.: Ei, nu. Nu prea cred în cei care spun că celebritatea este o povară. Celebritatea este o povară dacă vrei să ți-o faci o povară. Eu am trăit tot timpul, de mică, într-un mediu special în care am fost obișnuită cu succesul. Am fost tot timpul conștientă de drumul pe care mi l-am ales și toată viața mea mi-am asumat-o. Toți cei care au vrut să poarte un dialog, să se fotografieze sau pentru un autograf, un bilet la spectacol au găsit toată deschiderea. Pentru că dacă am acceptat condiția celebrității am acceptat și faptul că, într-un fel, când am ieșit pe stradă nu îmi mai aparțin mie, ci aparțin celor care mă îndrăgesc. Și cum aș putea altfel decât să răspund la gesturi de tandrețe, de iubire, tot cu tandrețe și iubire. E un transfer firesc de sentimente.

T.D.: *Arta dv. nu are o revărsare în masele largi de oameni. Poate fi fericit un artist că doar un grup restrâns de inițiați îi oficiază actul artistic?*

A.G.: Nu are revărsare în mase pentru că, din păcate, nu toată lumea gustă ceea ce este frumos. Or, eu prin arta mea nu mă adresez doar unui grup de inițiați, ci mă adresez tuturor celor ce vor să se inițieze și să guste un fapt artistic. Aici este nevoie și de o voință a fiecăruia

pentru că astăzi mijloacele de răspândire a artei, sunt imense, există Internetul și atâtea alte mijloace de răspândire a artei încât oricine, oricând vrea, poate intra în contact cu arta mea. Toată muzica mea, sau, în general, muzica de factură clasică poate fi găsită prin diferite mijloace. Deci, eu nu îmi aleg auditoriul, ci el mă alege pe mine pentru că eu mă adresez tuturor.

T.D.: *Deci, nu puneți bariere?*

A.G.: Nu, nu pun bariere și nici nu am cum și

de ce aș face-o. Și am să vă dau un exemplu. Acum, luna aceasta, sunt invitată de Primăria Bucureștiului să susțin un recital. Sunt invitați toți bucureștenii, poate să vină cine vrea. Se poate spune că mă adresez doar unui anumit segment de public. Da, sunt și oameni melomani veritabili, cu o educație muzicală specială care gustă și trăiesc cele mai subtile nuanțe ale unui moment artistic, care doresc doar teatru pentru ei în marile săli de spectacole ale lumii, dar noi artiștii nu ne adresăm doar lor, ieșim și în afara marilor teatre tocmai pentru a veni în întâmpinarea publicului larg. Deci, fiecare poate beneficia de atâta artă cât este în stare să primească.

T.D.: *Criza de toate felurile, dar mai ales cea morală, libertatea confundată cu libertinajul care a căpătat extensia de masă, vrajba dintre noi, drogurile nu l-au făcut pe om mai puțin sensibil la perceperea mesajului artistic?*

A.G.: Dacă dumneavoastră credeți că a existat vreodată o perioadă istorică fără droguri, fără războaie și fără intrigi eu nu o cunosc.

T.D.: *Vorbeam nu de inexistența lor, ci de extensia pe care le-au căpătat.*

A.G.: Nu, dimpotrivă, la nivel planetar vorbind, astăzi există un oarecare echilibru raportat la problematica lumii. Dacă faceți o incursiune în istorie veți vedea că au existat perioade mult mai dramatice și

războaie mult mai crunte. Nu trebuie să generalizăm. Fiecare crede că durerea lui este cea mai mare. Dar, simt că alunecăm într-o zonă politică și eu sunt de părere că artiștii, medicii și profesorii nu trebuie să aibă nici o tangență cu politica.

T.D.: *Nu, eu vreau să vă atrag într-o zonă umanistă.*

A.G.: Da, dar latura umanistă a avut de regulă și pronunțate accente negativiste. Or, noi trebuie să privim viitorul lumii cu optimism și să sedimentăm

Angela Gheorghiu

Reflecții dialogice • Reflecții dialogice • Reflecții dialogice

în oameni acest sentiment. Adică, partea pozitivă și creativă să capete accente mai puternice, să domine.

T.D.: *Pe dv. personal vă nemulțumește ceva din vremurile pe care le parcurgem? Care dintre păcatele omului vă supără cel mai mult?*

A.G.: Ignoranța. Mă întristez când văd că cei care stau bine sunt indiferenți față de cei aflați în dificultăți, în nevoi. Sau când cei care știu nu au grijă să îi informeze și să le fie îndrumători în bine celor care nu știu.

T.D.: *Andrei Șerban spunea că un artist trebuie să fie într-o permanentă stare de alarmă, să se reexamineze continuu.*

A.G.: Da, așa este.

T.D.: *Dar nu este epuizantă această condiție pentru un artist?*

A.G.: Nu, pentru că totul trebuie să fie natural, să fie tot timpul conștient de menirea sa. Să o simți ca făcând parte din tine, din responsabilitatea ta de artist asupra căruia sunt ațintite privirile. Când toate acestea sunt liber asumate, ca făcând parte din tine, din atitudinea ta, nu au cum să fie epuizante.

T.D.: *Celebrul Sergiu Celibidache, întrebat fiind dacă nu este un păcat să ascuți Mozart în timp ce pe planetă există foamete și griji, a răspuns că tocmai de aceea există foamete și griji, pentru că se ascultă prea puțin Mozart. Subscrieți la acest mesaj?*

A.G.: Subscriu întru totul acestui mesaj pentru că exprimă un adevăr. Nu este deloc ostentativ să ascuți Mozart sau să „consumi” orice altă artă pentru că este aducătoare de echilibru și armonie interioară. Dimpotrivă, lumea ar fi cu mult mai bună dacă s-ar înfrupta cât mai mult din darul marilor spirite ale omenirii. Da, marele Sergiu Celibidache are pe deplin dreptate. Și trebuie să i-o recunosc, chiar dacă, deși nu am avut prilejul de a-l cunoaște personal, am cu el o mică supărare, o luptă așa spune, și asta pentru că, în marea lui dragoste pentru muzica instrumentală, își marca în mod subiectiv acest perimetru, manifestând reticențe uneori chiar ostilitate pentru muzica vocală. Dar acesta este un subiect separat, asupra căruia nu doresc să insistăm.

T.D.: *Supertehnologizarea, ritmul alert de astăzi credeți că îl face pe om mai steril, îl îndepărtează de rostul adânc al vieții?*

A.G.: Câteodată da, câteodată nu. Aici depinde foarte mult de educație, de modul în care omul înțelege să se raporteze la ritmul civilizației. Omul de astăzi are posibilitatea de a se informa despre toate aspectele vieții din lume. Eu cred foarte mult în Internet, în modernitate, dar trebuie ca omul să le domine, nu să fie dominat de ele. Totul depinde de instrucție, de educație, de a ști să selecteze informațiile și a ști să le înțeleagă conexiunile.

Supertehnologizarea trebuie să îl sporească, nu să îl coboare pe om din condiția sa.

T.D.: *Scriitorul tecucean Vasile Ghica spunea că, „din copilărie, ne rămân icoane nu amintiri”.*

A.G.: Frumos spus ca metaforă, dar metafora nu este aceeași cu viața reală.

T.D.: *Vă apucă uneori dorul de a vă plimba pe ulița copilăriei?*

A.G.: Da, dar nu într-atât încât să fiu copleșită, pentru că, dacă vreau, îmi pot domoli acest dor. Știu unde îmi este ulița copilăriei și când simt această chemare mă duc fără nici o reținere. Eu am rămas foarte cu picioarele pe pământ și dacă vreau mă întorc la locurile copilăriei. Dar niciodată nu vom putea avea aceleași legături cu ele ca atunci când eram copii. Întotdeauna omul matur aleargă să regăsească ceea ce a avut când a fost mic, aleargă după vremurile copilăriei. Dar este imposibil, pentru că avem acum în noi o altă structură. Da, întotdeauna suntem într-o goană de a regăsi copilăria, numai că noi ne schimbăm și nu o vom regăsi niciodată. Rămânem cu starea de dor.

T.D.: *Ce mesaj doriți să transmiteți cititorilor revistei noastre care vă iubesc atât de mult pentru emoțiile artistice pe care le oferiți?*

A.G.: Să aibă mai multă curiozitate și dorință de a evolua. Să își umple timpul nu doar cu fotbal și cu cântăreți de muzică pop, să îi intereseze oameni care au ceva esențial de spus despre trecut, prezent și despre totdeauna, să fie buni și să își înfrumusețeze viața.

T.D.: *Ce bucurie mai mare poate fi pentru un popor decât aceea ca unul din semenii săi să nu îi mai aparțină doar lui, ci să aparțină lumii, să devină un bun universal?*

Aș îndrăzni să spun că artistul, în genere, nu-și mai aparține nici sieși, ci aparține oamenilor cărora le înaripează sufletele. Pentru că artistul are un rol sacru în această lume plină de griji și nevoi, și nu de puține ori de răutăți, de a contribui la zidirea unui om armonios din preaplinul său de iubire, de bine și frumos. Mesajul pozitiv emanat din combustia sa lăuntrică, îndrăznim să spunem că este o diluție a sufletului neamului său, prea puțin cunoscut și în consecință prea puțin înțeles.

Singurul mod de a aduce slavă divinității pentru harul cu care v-a înzestrat, distinsă Doamnă a muzicii, este acela de a revărsa, la rândul-i, din el oamenilor.

Pentru aceasta un artist rămâne în timp și dincolo de timp. Fiți în continuare generoasă! Pentru că numai un om generos, poate fi și un om fericit.

Vă mulțumim frumoasă și talentată româncă, ANGELA GHEORGHIU și vă asigurăm că izbânzile dv. artistice vor fi pentru noi reale bucurii!

Părintele Codului lui Oreste la Galați (I)

*„Dacă ești, nu mai mori, dacă ai, ești doar cât ai,
când nu mai ai, nu mai ești!”*

Oreste Teodorescu

Dana Vlad
jurnalist

În ultima parte a anului 2011, Oreste Teodorescu a devenit un apropiat al gălățenilor, fiind invitat împreună cu prieteni de suflet și în același timp oameni de cultură la diferite evenimente prezentate și susținute de instituții, cluburi și organizații din orașul de la Dunăre, care militează pe toate căile pentru o societate mai bună. Dintre evenimentele la care omul de cultură a participat, amintim cea de a IV-a ediție a Conferinței internaționale **„Cultura și presa în spațiul european”**, eveniment organizat de Universitatea „Dunărea de Jos” împreună cu Asociația Română de Istorie a Presei și Biblioteca „V.A. Urechia” cu subiectul **„Mass-media, comunicare și cultură”**, Seminarul cu tema **„Prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor”**, organizat cu ocazia **„Zilei Internaționale pentru combaterea violenței împotriva femeilor”**, lansarea cărții **„La sfârșit va fi începutul”**, semnată de Oreste Teodorescu, dar și numirea președintelui Filialei Moldova „Mahmoud Darwish” cu sediul la Galați, în persoana profesorului Zanfir Ilie, directorul Bibliotecii V.A. Urechia, a **„Clubului de Cultură și Presă Româno-Arab”** al cărui președinte este Oreste Teodorescu, aceste evenimente fiind organizate de Zonta Club Galați, membră a Zonta Internațional, președinte al filialei gălățene fiind avocat Corina Drujescu.

Oreste Teodorescu a fost însoțit de scriitorul și jurnalistul de origine palestiniană, Jaber Ahmed, dar și de alte personalități culturale cum ar fi scriitorul sirian de limbă arabă și română, Mazen Rifai. Fiecare dintre aceștia a participat direct la dezbaterile susținute în cadrul evenimentelor.

„Ne pregătim pentru o lume nouă. Singurul principiu al unei construcții durabile este aducerea ordinii în haos. Prefacerile din jurul nostru s-ar putea să ne sperie, atâta vreme cât nu le înțelegem bine, dar să nu uităm că avem puterea divină în cele trei planuri ale realității: mental-sentimental-fizic sau mai precis spus: spiritual- astral-material.”

(„La sfârșit va fi începutul” – Oreste Teodorescu)

Oreste Teodorescu este un spirit liber. A ales de la început să se exprime în viața asta prin artă. S-a făcut cunoscut de-a lungul timpului ca om și artist în diferite ipostaze, un rol major având televiziunea ca mijloc de exprimare care te poate promova rapid. La un moment dat, a existat o anumită pauză în care omul și-a căutat Calea definitivă. A apărut „Codul lui Oreste” care ne-a arătat o altă fațetă a individului ajuns la o maturitate spirituală care i-a permis să se îndrepte spre mântuire prin iubire. Oreste Teodorescu are multe de spus și de făcut pe Cale.

- Oreste Teodorescu își amintește de una dintre persoanele care i-au marcat viața, Kitty, bunica din partea mamei, despre care spune: „mi-a dat toată căldura, toată prietenia, toată solidaritatea, toată bucuria”;
- „Tatăl meu a fost maestrul meu în sensul uman, a fost un maestru autentic”, mărturisește omul Oreste Teodorescu;
- Lecția de viață pe care a primit-o de la mama sa, profesoară de literatură comparată, a fost: „eu nu trebuie să învăț niciodată pentru alții, să învăț doar pentru mine!”;
- Oreste Teodorescu afirmă: „Pronumele creștinului este NOI! Dă-ne NOUĂ, nu dă-ne MIE!”.

Dana Vlad: *Domnule Oreste Teodorescu, ce răspundeți când erați mic la întrebarea „ce ai să te faci când vei fi mare”, întrebare pe care adulții curioși o adresează inevitabil copiilor?*

Oreste Teodorescu: Răspundeam și eu invariabil: vreau să mă fac actor sau regizor și m-am făcut regizor până la urmă! Noi premeditam în mintea noastră de mici ce o să devenim când vom fi mari. Eu am copilarit în mediul ăsta: tatăl meu a lucrat 30 de ani în cinematografie, maică-mea profesoară de literatură comparată; mi-a plăcut, mi-a plăcut povestea; și am fost în căutarea unui autor încă de mic...

D.V.: *Ați fost legat de cineva din familie, în copilărie, mai mult decât de ceilalți? De bunica, de mama, de tata, de bunicul, de o mătușă, astfel încât relația cu persoana respectivă să vă marcheze existența?*

O.T.: Am avut două personalități în viața mea care m-au marcat atât prin prezența lor, cât și prin absența lor. Este vorba despre bunica mea din partea mamei, Ketty, cum îi spuneam eu când eram mic, ea a fost cea care m-a crescut când eram eu foarte mic și între noi a fost o relație absolut specială. Ea se purta destul de rece și de sobru cu restul familiei, era de tip germanic, avea ceva din rigiditatea nordică, foarte austeră și foarte dură și n-avea origini germanice, dar era fiică de general și i se imprimase o filozofie foarte dură astfel încât nu a fost extrem de caldă cu cei din jurul ei, în schimb cu mine a fost exact invers! Adică mie mi-a dat toată căldura, toată prietenia, toată solidaritatea, toată bucuria! Am iubit-o foarte mult și când a murit, a murit și o bucățică din mine atunci, am simțit că am pierdut ceva din mine... Și cealaltă personalitate, tatăl meu care a fost maestrul meu în sensul uman. A fost un maestru autentic. Nu a intervenit cu absolut nimic asupra personalității mele, m-a lăsat să mă dezvolt așa cum am vrut, mi-a acordat toată libertatea din lume, în schimb a știut să-mi imprime, fără să o facă ostentativ niciodată, un set de valori pe care-l am și acum! De la el, de exemplu, am învățat când eram foarte mititel și țin minte și acum, ca dovadă că mi-a fost un maestru adevărat, ce mi-a răspuns când eu l-am întrebat de ce spune „sărut-mâna“ femeilor

de serviciu? Eu nu înțelegeam, e femeia de serviciu, cum să-i spui sărut-mâna, era o servitoare aceea, în mintea mea de burghez necopt și taică-meu mi-a spus atunci că nu există femei și femei de serviciu, ci există femei și bărbați și dacă un bărbat e într-adevăr un bărbat, trebuie să respecte întotdeauna o femeie! Aveam cinci ani și de atunci întotdeauna am spus „sărut-mâna“ tuturor femeilor de serviciu și, în general, tuturor femeilor. Dacă tatăl meu nu mi-ar fi spus la cinci ani chestia asta, s-ar fi putut să devin un arrogant și un snob.

D.V.: *V-au obligat părinții să învățați o materie anume, să faceți ceva anume? S-au luptat cu dumneavoastră să vă ducă pe un anume drum?*

O.T.: Nu! Maică-mea care a fost o ludică și o simpatică toată viața ei, dacă luam premiul III, îmi cumpăra trei înghețate, dacă luam premiul II, îmi cumpăra două înghețate, iar dacă luam premiul I îmi lua o înghețată și atunci asta era joaca noastră! Maică-mea mi-a spus apropo de o altă lecție învățată, că eu nu trebuie să învăț niciodată pentru alții, nu trebuie să învăț nici pentru notă, nici pentru premiu și dacă voi vrea vreodată să învăț, să învăț doar pentru mine! Și-atunci dacă eu sunt conștient că știu ceea ce știu este suficient, n-am nevoie nici de diplomă, nici de premiu, nici de nimic și asta-i altă lecție pe care am învățat-o de la mama!

Eu am fost unul dintre cei mai mediocri elevi din clasă. Aveam note foarte proaste. Adică, mi-aduc aminte că am terminat clasa a XII-a cu 5,65 și nu am învățat niciodată până la Bac. În schimb, la Bac

am avut o trezire de maturitate, mi-am dat seama cu trei săptămâni înainte să dau Bac-ul că nu știu nimic și am făcut alături de un prieten foarte bun un efort supraomenesc, singurul din viața mea pe care l-am făcut. Am învățat timp de trei săptămâni de dimineața până noaptea, încontinuu, pentru că trebuia să recuperez ce nu învățasem în liceu. Făceam patru meditații pe zi. A fost infernal, e adevărat că am luat o notă mare la Bac față de toți tocolarii care aveau zece pe linie. A fost efortul atât de mare, încât de atunci mi-am spus că trebuie să citesc progresiv, puțin câte puțin, că altfel nu se poate și asta a fost lecția dată de școală!

D.V.: *Ce fel trebuie să fie un om care se îndreaptă spre artă? Ați făcut regie, e artă! Se spune că oamenii care fac artă, au sufletul mai hărțuit decât ceilalți, au mai multe cicatrici, au trecut poate prin mai multe încercări și se îndreaptă spre artă pentru că acolo se pot ascunde sau regăsi ei pe ei!*

O.T.: Da, cred că e corect, pentru că am senzația că plastilina asta pe care noi o utilizăm în artă, fie că e vorba de sculptură, pictură sau de cinematografie sau de orice, plastilina asta are o nostalgie în ea, o tristețe. Este tristețea artistului. Poate cei mai sobri dintre artiști sunt comicii. Și mai teribil de triști sunt clovni. Cei care te fac să râzi în hohote, ca să poată face asta, trebuie mai întâi de toate să fi intrat în sufletul tău și să-ți atingă o coardă sensibilă. De aceea, iată, Florin Piersic e un actor mare, pentru că el te face într-un minut să râzi și să plângi în același timp. Are ambele accese permise. Ca să fii artist, trebuie să iubești în primul rând oamenii. Nu poți să faci artă pentru tine, arta o faci pentru ceilalți!

În legătură cu artistul, o să folosesc o parabolă: ca să poți să-i oferi tu ceva unui artist, asta ar fi însemnat ca înainte să-ți fi dat el totul, pentru că eu cred că artistul are atât de multe în el, încât nu poate să le țină doar pentru sine! El a venit să dea, e un suflet încărcat cu de toate și atunci el poate oferi!

Am cunoscut un actor extraordinar, Vasile Nițulescu, un actor senzațional! A jucat în **Bietul Ioanide**. El nu era în prima linie de actori, a avut și roluri mici, avea un salariu mititel la teatru, dar singura lui bucurie și singura lui înflorire era pe scenă. Nu ar fi putut să facă altceva. Am verificat și eu asta pe pielea mea: aș face oricând cu plăcere un lucru pe gratis, decât să fac pe bani foarte mulți lucruri care nu-mi plac, pentru că mă-mbolnăvesc! Un artist, dacă nu simte bucuria asta energetică a schimbului cu publicul, se-mbolnăvește. Ne mirăm

că mulți dintre actori sunt foarte bețiivi, dacă ar fi fost în viață civilă, fără să fi avut o componentă artistică, făceau ciroza de mult. Faptul că se hrănesc din bucuria actului de creație, boala nu vine din ce băgăm în gură, ci din tristețea pe care nu putem să o înțelegem. Asta înseamnă cancerul! Cancerul e o anomalie informatică! În momentul în care sufletul nostru doar tânjește după bucurie, este întristat, este captiv în tristețea și-n suferința sufletului, nu a trupului, pentru că trupul, mă rog, doare și se vindecă, iar boala vine din suflet, nu vine de la trup!

D.V.: *Ați fost un copil, un tânăr, sunteți un adult „dus la biserică”? Ați fost ateu o perioadă?*

O.T.: Nu! Nu se putea să fiu ateu atât timp cât pe linia paternă până la bunicul tatălui meu, de la 1400 și ceva, toți au fost preoți. Eu vin din neam de preoți, nu am fost niciodată un ateu, dar nu am fost nici bisericos în sensul în care m-aș simți mult mai bine vorbind despre Dumnezeu și Hristos cu oamenii decât în biserică. Nu sunt un bisericos și nici nu cred foarte mult în zorzoanele bisericii moderne. Cred în simplitatea bisericuțelor din lemn, a preoților cu har. Eu sunt ortodox, dar cred că ortodoxia cea adevărată cu care eu vibrez e ortodoxia din lemn, curată, fără zorzoane.

D.V.: *Dar acum mergeți la biserică? Lumea spune ca nu trebuia să alegeți duminică ora 11.00, data și ora pentru lansarea de carte de la Galați, pentru că trebuia să știți că la ora aceea, oamenii sunt la slujbă?*

O.T.: Nu prea merg la biserică. Lumea să se ducă la biserică! Eu nu sunt o biserică! Nu sunt în concurență cu nicio instituție. Oamenii să se ducă unde vor. Mărturisesc că eu am înțeles și prin prisma faptului că voi fi un teolog în curând, că biserica este comuniunea sufletelor care se adună în numele lui Hristos și nu a cărămizilor și a mortarului care înconjoară zidurile.

D.V.: *Credeți că oamenii înțeleg care este rostul credinței în viața lor în acest moment în care a ajuns omenirea?*

O.T.: Mărturisesc sincer că nu cred asta, dar cred că dacă un om s-a trezit, toți oamenii se pot trezi.

D.V.: *Dar ce părere aveți despre cel care cade în păcat de o mie de ori? În același păcat?*

O.T.: Erare humanum est, sed perseverare diabolicum! Dacă perseverezi în aceeași greșeală, înseamnă că ori ești un bou, ori îți place! Dacă-ți place ești demonic, ești diabolic, dacă ești prost, iartă-i Doamne, că nu știu ce fac!

(Va urma)

Liga Culturală la Galați poate și trebuie să fie ceea ce a fost: o pârghie culturală privind românii de pretutindeni

Interviu în exclusivitate cu prof. univ. dr. Victor Crăciun, președintele Ligii Culturale Pentru Unitatea Românilor De Pretutindeni

Pompiliu Comșa
președintele filialei județene
Galați a Ligii Culturale
Pentru Unitatea Românilor de
Pretutindeni

Pompiliu Comșa:
Domnule președinte, v-aș ruga pentru început să ne punctați principalele manifestări și realizări din anul trecut ale Ligii Culturale Pentru Unitatea Românilor de Pretutindeni.

Victor Crăciun:
Anul 2011 a fost unul dintre cei mai bogăți nu numai în acțiuni directe – Congresul

Spiritualității Românești, aniversarea lui Eminescu și a lui Brâncuși, la Paris, a celui de-al doilea Pod de Flori, comemorarea lui Sadoveanu și Blaga la 50 de ani de la moarte, recomandare UNESCO – ci și în lansarea celor două proiecte fundamentale care au început să se deruleze. Încă din noiembrie 2009 a fost lansat amplul program privind bicentenarul raptului Basarabiei prin Tratatul semnat în urma Războiului ruso-turc la 16 mai 1812 – an tragic, în care Țara Moldovei pierdea o jumătate din teritorii și enorm de mari bogății, românitatea fiind decimată. Al doilea program viza comemorarea a 50 de ani de la plecarea din această lume a lui Lucian Blaga și în țările în care a avut misiuni diplomatice, vreme de peste un deceniu: Polonia, Cehoslovacia, Austria, Elveția și Portugalia. În capitalele acestor țări, împreună cu Primăria Municipiului Sebeș, prin primarul Mugurel Sârbu, au fost duse tratative pentru așezarea unor plăci memoriale. Începutul s-a făcut la Viena, sprijiniți de comunitatea românească în frunte cu preotul Nicolae Dura și vicepreședinta noastră, Cornelia Salvan. Vom continua această acțiune în această primăvară. Am tipărit, în acest scop, volumul **Lucian Blaga – diplomatul** și am bătut o medalie.

P.C.: Care sunt proiectele pentru acest an?

V.C.: Proiectele din acest an sunt tot atât de importante și vom aminti în acest context pe cel mai apropiat – Bicentenarul 1812-2012, eveniment care se va desfășura nu numai în România și Republica Moldova, dar și în Turcia, Rusia și alte țări europene. Vom edita o carte-document, o medalie, vom așeza plăci memoriale și vom provoca întruniri academice și guvernamentale.

P.C.: Cum apreciați activitatea Departamentului Moldova al Ligii? Dar a revistei „Realitatea în Diaspora”, ajunsă la peste 62 de ediții, dedicată celor 13 milioane de români din Diaspora și care se distribuie gratuit în 22 de mari comunități ale lumii?

V.C.: Departamentul Moldova al Ligii noastre este evident cel mai activ, înscriindu-se în ampla viziune a lui Nicolae Iorga de unitate spirituală a tuturor românilor. Cu puțin timp în urmă, de altfel, pe clădirea Muzeului Unirii din Iași a fost așezată o **Placă memorială** dedicată Ligii Culturale și savantului Iorga. Au fost apoi permanent organizate manifestări specifice sub autorizata inițiativă și coordonare a președintelui, acad. C. Gh. Marinescu, aflat în fruntea unui comitet destoinic, cu acțiuni memorabile la Iași, Pașcani, Suceava, Botoșani, Târgu Bujor, Galați, ca și în alte locuri. Nu avem decât să le mulțumim conducerilor noastre din aceste orașe cu regretul că nu oferim și numele distinșilor colegi: nu o facem pentru a nu nedreptăți pe cineva. Aprecierii în chip deosebit și **Realitatea în diaspora**, condusă de Pompiliu Comșa, singura publicație clară, care are în vedere viața, activitatea, manifestările românilor aflați în afara granițelor.

P.C.: Ce v-a nemulțumit în relația cu autoritățile momentului? Sunteți sprijinit de acestea? În ce mod?

V.C.: Nu aș vrea să vorbesc despre legăturile cu oficialitățile, întrucât schimbarea de guvern ne oferă noi posibilități în acțiunile pe care le desfășurăm. Accentuăm însă faptul că Departamentul pentru Românii de Pretutindeni condus de secretarul de

stat Eugen Tomac a fost alături de noi în acțiunile desfășurate, mai ales în cadrul Congresului Spiritualității Românești.

P.C.: Ce vă leagă atât pe dumneavoastră, cât și pe distinsa dvs. soție, prof. univ. Cristiana Crăciun, de municipiul Galați?

V.C.: De obicei nu ne place să vorbim despre activitatea desfășurată de soții Cristiana și Victor Crăciun. Credem că este datoria noastră să ne continuăm activitatea cu aceeași susținere. În ce mă privește sunt, după tată, gălățean (tatăl meu s-a născut la Cuza-Vodă, mai apoi a fost funcționar în Basarabia, unde m-am născut), așa fi putut

face mai mult pentru aceste locuri, la Galați fiind refugiat în 1940, la Pechea, unde tatăl meu a fost atunci notar. Dar poate că nu este timpul pierdut spre a mă întoarce la locurile de obârșie, unde am și neamuri și prieteni. Este și mesajul adresat gălățenilor: doresc din inimă să fiu mai aproape.

P.C.: Doriți ca prin intermediul nostru să transmiteți un mesaj gălățenilor?

V.C.: Gândul nostru pentru gălățeni, ca și pentru românii de pretutindeni, este unul plin de speranță, de încredere că vom depăși cu bine această perioadă nu tocmai benefică din viața noastră ca neam și ne vom impune adevăratele valori în lume.

P.C.: Cum apreciați rolul academicianului V.A. Urechia în istoria Ligii Culturale?

V.C.: Fundamental. Este un subiect care trebuie să fie tratat distinct.

P.C.: Dar al altor gălățeni de-a lungul timpului?

V.C.: Gândul mă duce tot la profesorul C. Gh. Marinescu, de prin anii 1963-1964, când era rector la Galați și era pe punctul de a mă numi conferențiar universitar. L-am trădat venind la București, iar astăzi ne continuăm împreună vocația de a-i păstra spiritual împreună pe românii de pretutindeni.

P.C.: Nu este nimic întâmplător că vă solicit acest interviu pentru o prestigioasă revistă a Bibliotecii „V.A. Urechia”, dar nici faptul că directorul acestei instituții de cultură este președintele filialei municipiului Galați a Ligii Culturale. Cum comentați această stare de fapt?

V.C.: Apreciez activitatea Bibliotecii „V.A.

Victor Crăciun

Urechia” și împreună cu președintele nostru și directorul ei, dl. Ilie Zanfir, vom organiza o mare acțiune necesară. Așteptăm momentul potrivit.

P.C.: Aveți între viitoarele dvs. proiecte și unele care implică județul Galați? Pe când o vizită în municipiul și județul nostru?

V.C.: Am elaborat acest interviu în special legat de problemele Ligii Culturale care a avut o activitate extraordinară la Galați, cercetată și comunicată de acad. C.Gh. Marinescu. Consider necesar ca Biblioteca „V.A. Urechia” să elaboreze un studiu întregitor privind activitatea Ligii, de la președintele ei de acum un veac și ceva și până astăzi. Asigur conducerea Bibliotecii că în această primăvară vom organiza o amplă manifestare privind Bicentenarul 1812, Galații având un rol hotărâtor în legăturile românității la încrucișarea Orientului cu Occidentul, cu efecte extraordinare în Răsărit, unde, până dincolo de Bug s-au aflat dintotdeauna numeroși români, iar domnitorii Moldovei, stăpâni și peste Galați, s-au bucurat de recunoștința rușilor, ucrainenilor, cazacilor, tătarilor ș.a.m.d. A așa aceste legături în contextul 1812-2012, inclusiv privind rolul avut de Galați în legăturile basarabenilor cu Orientul și Occidentul, devine o frumoasă datorie care poate evidenția rolul avut de orașul dumneavoastră în această conjunctură. Dar câte alte sugestii nu există?

Liga Culturală la Galați poate și trebuie să fie ceea ce a fost: o pârgie culturală privind românii de pretutindeni.

Craca de sub picioare

Viorel Dinescu
profesor, scriitor

Coana Trănuța, cum îi ziceau elevii, nu fusese privilegiată de la Dumnezeu pentru că nu ieșise nici frumoasă ca Brigitte Bardot, nici deșteaptă ca madam Curie, nici bogată ca Jaqueline Onassis, dimpotrivă, Pronia cerească o dotase cu niște ochi bulbucați, un nas cârn pe care nu ezita să și-l bage unde trebuie și unde nu

trebuie și un portbagaj cam voluminos numit, în termeni de specialitate, tuhăs purtat pe două picioare vâjnoase printre care ar fi putut trece cu ușurință pisica sau un vițeluş ceva de șapte-opt luni înțârcat. Cu toate aceste mici neajunsuri, coana Trănuța nu și spărsese toate oglinzile din casă, dimpotrivă, se considera bună de pus în ramă, din moment ce răstignise în cursul experiențelor sale furtunoase un număr de 47 de personalități fizice bărbătești, iar pe unul dintre ei chiar reușise să-l bage în Primărie cu forța obligându-l să semneze niște documente valabile până ce moartea îl va despărți, ea păstrându-și în continuare libertatea de a promova, dintre fanii săi, pe cei mai folositori ascensiunii sale didactice. Ei, și după ce-și văzu sacii în căruță, să vedem ce facem să ne înălțăm și noi pe scara ierarhică ce i se cuvenea, ca un cadru didactic care nu precupețea nici un efort. Mai întâi, cu ajutorul aceluia inspector drăgălaș, atât de romantic în dialogurile lor purtate în nopți în care numai luna era singura lor indiscretă confidentă, se mută la oraș, mai întâi într-un post mai umil cu anumite sarcini administrative pentru că descoperise că una din colegile ei de catedră avea un comportament dubios pe care în nici un caz nu-l putea suporta inspectorul care o promovase pe ea însăși, blondul acela cu ochi albaștri, cam obraznic și cam tăfălog. După asta, nu puteai să nu te sesizezi văzând că directoarea adjunctă risipește banul instituției într-o manieră cu totul reprobabilă. O scurtă notă informativă reuși să rezolve această situație deplorabilă din punct de vedere economic și în locul personajului compromis veni ea ca să pună lucrurile la punct, fără a renunța însă la procedurile tehnico-administrative pentru care fosta directoară adjunctă fusese dată afară sub amenințarea deschiderii unui proces verbal, dacă nu pune banii la loc.

Totuși, în acest post, coana Trănuța, folosind intens tehnica economică utilizată de vechea directoară, reuși să se pună la punct cu problemele

existențiale, făcându-și o vilă, din păcate cu ultimul etaj încă nefinisat, plătind ultima rată la automobilul pe care-l luase din Italia la second hand și cumpărându-i și lui taicăsu la țară doi cai ca să nu se mai opintească ducând damigenele cu vin la oraș, așa cum îl rugase inspectorul cu ochi albaștri. Mai rămânea un obstacol în calea fericirii sale și acesta era chiar doamna director, o femeie destul de simpatică, cu rude mari împărătești și ea, dar asta nu însemna că este invulnerabilă și că nu ar fi mult mai utilă într-un post de referent stagiar sau principal la Serviciul barometric al orașului. Sigur că directoarea nu era ușă de biserică. Dacă analizăm cu atenție, oricare dintre noi are bube-n cap și așa se face că, în două-trei luni de asiduă confecționare a unei imagini malefice, directoarea se transferă întâi la Suhurlui și apoi în grădina numită cu pioșenie Eternitatea, unde și coana Trănuța îi duse un mare buchet de trandafiri cumpărați la second hand din piața mare a orașului.

Cu sentimentul datoriei împlinite, coana Trănuța reuși să-și promoveze cei doi verișori pe care-i avea, în funcții de mare răspundere intelectuală: primul, Georgică, responsabil cu laptele și cornul și celălalt, Aurel, cu achiziționări de alimente și furaje consumabile, pentru care formalitățile erau cât se poate de clare întrucât nu era nevoie decât de un proces verbal de reformare semnat de doi martori de bună credință care absolviseră liceul în calitate de repetenți a treia oară.

Dar, nu dură mult timp și niște rău-voitori, adevărați inamici ai culturii populare române, îi făcură, ca niște lași, scrisori anonime direct la ministru, fără să mai treacă prin observațiile inspectorului cu ochi albaștri și, în urma unei inspecții vădit tendențioase, coana Trănuța fu dată jos de pe pedestal și obligată să plătească daunele provocate, inclusiv mărcile poștale pe care le decontase în ultimii cinci ani, deși școala nu cumpăraseră nici o marcă poștală în această perioadă.

În prezent, tanti Trănuța nu știe ce să facă. Ar putea să iasă la pensie pe motiv de boală psihiatrică, având deja cunoștințe trei sau patru doctori pe la spitalul adiacent, ori să plece în străinătate unde, cu ajutorul lui Dumnezeu, să-și găsească și ea un post de îngrijitoare la un bătrân vârstnic pe care să-l ajute să părăsească cât mai repede lumea aceasta plină de durere, întristare și suspin. Iar generațiile de elevi și de profesori care au beneficiat de exemplul și învățămintele sale, vor ști în fiecare an s-o aniverseze cu tămâie aducându-i în dar o mare coroană de flori, simbolizând cifra zero ca un semn al întregii sale activități.

Ceașca de lut

Paul Sân-Petru
scriitor

Ba nu. La casa mea, eu „nu am luat-o de la lingură”, eu am luat-o de la ceașcă, așa cum altul ar lua-o de la pahar și ar ciocni singur, cu sticla, semn că de-acum e stăpân sigur pe viciu. Știam că și eu voi bea cafeaua mai ales singur, până una-alta, până noaptea târziu. Dar cine să-

mi vândă mie o singură ceașcă, hai, două, ca să-mi mai rămână săptămâna asta și de tramvai. Am văzut în vitrină ceva deosebit, dar nici nu mi-am mai răcit gura degeaba să cer doar două cești; am pus să-mi ambaleze tot „setul” (ce improprietate etimologică, un barbarism preluat aiurea! Parcă la „duzină” am nimerit-o mai bine) și m-am dus acasă, le-am numărat cu compasiune pe cele proaspăt sparte după ce au sărutat patriotic pământul răzășesc cu polei de sezon, apoi pe cele întregi, de ce n-am luat eu măcar șapte sau zece că sigur mai aveau și ei desperecheate de vreun gură-cască; da, zece, ca poruncile, ca fecioarele jumătate deștepte, jumătate cu un IQ mai discutabil. Oricum, trebuia acum să fiu și eu mai atent la fragilitatea lor, să nu le înmulțesc prin diviziune ca bacilii, ca un împiedicat ce sunt. Le-am acceptat, după negocieri, capriciile de a se culca seara curate, devreme, pe rastel, ca găinile în copaci, cu excepția celei de serviciu, scursă de puteri și de zaț către zori; la trezire o învioram și pe ea cu apă rece, o puneam în rândul celorlalte, trezindu-le una de alta și, de somnoros ce eram, nu vedeam întotdeauna în ce hal am lăsat-o la „spălate”, cu dunga plinului rămasă rotocol unsuros și cu dâra sorbiturilor pe pântec. Avea o toartă masivă, era o ceașcă de lut cenușiu, uite-așa, ca să nu mai insiste vreo femeie să mă descoasă cu ghicitul ei.

În mai puțin de un an, le-am spart aproape pe toate (să fiu sănătos!); pe una am spart-o plină (cioburile poartă noroc, acela că am scăpat de ele ca de niște femei capricioase și posesive); mi-a rămas doar una, cu care devenisem acum foarte atent. Chiar dacă ulterior îmi luasem altele, nu era nici una ca ea, eu tot din ceașca aceea beam, că din prea multă grijă și companie mă îndrăgostisem de ea.

O luam de mijloc și o ridicam la gură și cu greu o mai lăsam în farfuria ei ca pe un soclu de lut. Ea îmi umezea buzele și eu lunecam tandru pe burta ei fierbinte. Odată a sunat telefonul. „Ei, da, am pe cineva, ai dreptate, că așa se cam întâmplă în ultima vreme...”. Mă simțeam parcă jenat de dialogul purtat în prezența ei și atunci mai turnam din ibric, așa ca s-o împac și s-o iau din nou de după mijloc și iar de la capăt, de dragul ei. Pe ea o spălăm și abia apoi mă culcam, dar sigur nu mai puteam să adorm până în zori; o visam odată cu toate iubitele vieții mele, o recunoșteam în vis, era frumoasă și tandră, iar dimineața părea și ea răvășită de vis și parcă avea gura fierbinte când am ridicat-o goală, de nu, se pare că eu dormeam mai departe, că tot îmi spunea să nu mă trezesc, că atât e al nostru. Și nici nu știu când nu o mai vedeam, mă ridicam din pat după ea și abia atunci mă dezmeticeam și o vedeam pe masă.

Bătrânul ceas deșteptător îmi făcea gafe tot mai multe, ceasornicarii îmi spuneau că nici pentru ceasuri Alzheimerul nu este curabil, dar, oricât m-ar fi costat încă o întârziere, tot îmi făceam cafeaua și lăsam loc de tandră ceremonie, apoi plecam, frământându-mi buzele încă umede. Mergeam cu tramvaiul, agățat într-o mână, agățat într-un gând – eu, îndrăgostit de o ceașcă! și asta doar pentru că era o ceașcă de lut, pesemne ea știa mai bine de ce s-a întâmplat așa, dar nu-i arătam că și eu bănuiesc ceva, nimic mai mult decât că lutăria din deal fusese cândva o plantație de cruci sau o încrucișată aducere aminte de frumoase fete și băieți, atunci, la vremea lor, când valul de ciură nu prea ocolea, ci dădea de-a dreptul prin mulțime.

Ceașca de lut a murit la cutremurul din '77, când a căzut peste ea un tablou cu ziduri vechi. Eu i-am strâns cioburile pământești și după trei zile le-am îngropat la rădăcina unui pom din grădina mamei; am rotunjit pe deget o coroniță de miozot și i-am pus-o deasupra.

M-am simțit parcă deodată vădov când am început să-mi beau cafeaua singur. Unii se abțineau să mă-ntrebe, menajându-mi imaginate răni ale afectului, altora le-am spus eu, fără să mai întrebe, că într-adevăr mi-a murit *ceva* aproape cât *cineva*. Nu mi-am luat cești de lut, că n-avea cum să se mai întâmple la fel, ci doar un altfel de la fel. Și nu știu câte luni n-am mai băut nici o cafea.

Surâsuri migdalate (VII)

- aforisme -

Vasile Ghica
profesor, scriitor

Nici arta nu a încheiat
pacea cu morile de
vânt.

În artă e mai greu decât la
spital. Suferi și pentru alții.

Arunci o piatră într-un
câine și lovești un poet.

I-am savurat cartea ca pe o
ciorbă de potroace.

Există și cărți care pun pe fugă Absolutul din noi.

Românii știu să-și pigmenteze estetic chiar și
înjurăturile.

Arta-această sârmă montată în râtul timpului.

Animalele își marchează teritoriul cu urină.
Artiștii, cu orgolii.

Lectura ar trebui să dăuneze grav prostiei.

Picasso picta ca un copil. Unii dintre iluștrii lui
confrați manevrează pensula precum macacii.

Principala misiune a criticului de artă e să citească
prost capodoperele contemporanilor lui.

Cam mulți poeți, totuși, pe metrul pătrat de
literatură.

Încet-încet, artiștii dispar din atenția lumii precum
dinozaurii.

Surogatele culturale sunt asemenea săpunului prost
care spală mâinile, dar îmbolnăvește pielea.

Există o critică literară de profunzime și alta care
pune rahatul pe clanță.

Fără vicii, artiștii par caștrați.

Este cel mai important scriitor de mâna a treia.

Artiștii boemi își beau și banii pentru cimitir, fiind
siguri că primăria nu le va rezema scheletele de
gard.

Marii artiști nu au timp nici să moară. Trec doar
pe la starea civilă, ca să fie transformați în statui.

Citesc unele texte literare de câteva ori și nu înțeleg
nimic. Asta pentru că, ori autorul e genial, iar eu
sunt tont; ori eu sunt normal, iar el nu e.

Nu mai există cenzură. Avem însă foarte multă artă
interzisă de public.

În operele comentate, criticii își spală gândurile.
Uneori chiar și picioarele.

Cărțile proaste nu au nici o șansă de a fi flendurite.

Maestrul este, uneori, un fel de Midas întors. Pe ce
pune el condeiul, se transformă în maculatură.

Încerc să scriu ceva mai clar. Dacă mă citește totuși
cineva.

În artă, pasiunea are stofă de târfă. Întâi te
respinge, apoi nu mai poți scăpa de ea.

Era un pictor excelent. Dar mai Violon d'Ingres
câteodată și cu poezia.

Orice debutant este asemenea unui amărât care
vede în costumul său second-hand irizări de tip
Versace.

Marele poet e stingher pe soclu. Se simțea parcă
mai bine, tot în parc, dar printre boschetari.

Cartea cu cei mai mulți admiratori rămâne tot asul
de pică.

În artă, lamentația și imprecția nu pot înlocui
transpirația.

*

Scriitorul autentic știe că nu poate lăsa
nealimentate coșurile de hârtie. Și nici pe cele de
fum.

*

Unele cărți intră la timp pe mâna completului de
cititori. Altele rămân fete bătrâne.

*

Absența unei cenzuri estetice în artă poate să
provoace grave dizenterii spirituale.

*

Unii artiști rămân dependenți toată viața de
biberonul unui maestru.

*

Virila Coloană a lui Brâncuși
dă impresia că se acuplează cu
cerul.

*

Ațipești dacă te alintă critica și
nu-ți mai aruncă, din când în
când, câte un pumn de piuneze
pe scaun.

*

Orice debutant speră să
găsească un Ioan Botezătorul
care să vestească venirea unui
nou Mesia.

*

Criticii de artă pot fi exigenți și
drepti. Ori banali adulmecători
de colive.

*

Misiunea artei e să mai
rumenească puțin scofâlciții
obraji ai condiției umane.

*

O creație artistică nu devine capodoperă decât
după ce este violentată de multiple conspirații
imbecile.

*

Artiștii lucrează din răsupteri. Unii, ca să devină
foarte mari; alții, ca să nu mai rămână foarte mici.

*

Cititorul poate să treacă de la elogiul la invective și
viceversa, cu orice viteză dorește. Criticul o poate
face, numai dacă este nătărău.

*

Mărtoage în artă avem destule. Nu mai există însă
jăratecul de altădată.

*

Unii artiști par făcuți numai din bătăturei.

*

Opera literară nu poate fi vulgarizată-n școală,
decât dacă autorul are ghinionul să ajungă clasic.

*

Unii au suferit de foame, boală, frig. Noi mai citim
și versuri proaste.

*

Dreptul de a scrie plictisitor se câștigă greu. Și
numai după consacrare.

*

În interiorul poeziei trebuie să se simtă un zvâcnet.
Ca în oul gravid.

*

Multe articole de critică
literară pot ține loc de
necrolog.

*

Vulgar înjurăm toți. Cu
talent, numai unii.

*

S-a lăsat de poezie. Nu l-a
ajutat ficatul.

*

Poetul debutant are aerul
unui călugăr bizantin intrat
într-o discotecă.

*

Vorbea singur pe stradă.
Este deci ori nebun, ori a
citat un volum de poezie
textualistă.

*

După festivitatea
de premiere, unii
scriitori trebuie să
spună mulțumesc; alții,
bogdaproste.

*

De când lumea, scriitorii se scuipe prin reviste, la
Radio, TV etc. Și se sărută ca rușii la bufet.

*

Trăim vremuri când pictura urâțește pereții.

*

Numărul revistelor literare este, cu siguranță, mai
mare decât cel al cititorilor.

*

Există evident și poeți valoroși. Mulți însă par
făcuți în epurată.

Poeme

Iulian Grigoriu
poet, profesor de filosofie

Poem cu Van Gogh

Și ieri m-am întâlnit cu Van Gogh pe Tecuci
urcam dealul printre aburii de cartofi

ducea în mână o paporniță
în spate, înhămat cu o sfoară, o cutie de carton cât
o casă pătrată
din care ieșeau niște rame întărite
cuprinzătoare de gânduri, întâmplări, ploi galbene
precum floarea felinarului ce-i atârna
legănându-ne cu totul pe dalele umede de ceață
pe puntea unei corăbii visând o furtună
nemăturată, plină de coji negre, semințe împrăștiate

ușor amețit l-am oprit măsurându-l din cap până-n
picioare
mai tânăr și mai spilcuit decât în autoportrete –
cu ambele urechi și fără sabotii de lemn sau
încălțările scâlciate
de care vorbește Heidegger sau eu
într-un eseu, dar cărând mai multe verze decapitate
cu satârul

într-un anume fel Frumosul e ubicuu... am vrut să-i
spun, dar mi-a tăiat-o cu un gest
Sunt eu, chiar eu, cel despre care

s-a spus că e nebun
într-un tablou de-al meu – îl fugăresc pe Kurosawa
mă tem că-i printre mâncătorii de cartofi
acum trecînd câmpiile de trestii acum suind colinele
de floare
și se ascunde urmărit de vulpi
printre tulpinile de-un verde imposibil al uriașelor
lalele
adăpostit acum e printre bulbii
din soarele când negru când aprins
neliniștite virgule împrăștiind

îl văd aici cu demonii vorbind – și-mi scoase un
tablou
în care-un drum șerpuitor se înturna până-n adânc
și-acolo se mișca
un punct pe care-l înglodă cu pensula-i arzând
și cu un sunet ascuțit întâi – de lemn pătruns –
tabloul se aprinse

așa că mult n-a fost până în colț – unde depozitul de
lemn era deja în flăcări
și două focuri zdravene de revolver împrăștiară
ciorile din somnul ridicat pe zidurile
din care umezeala curge travestită-n sângele tristeții
iar bufnița și-alese soțul

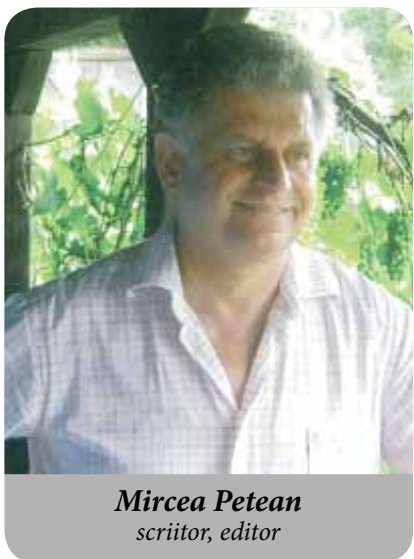
*

Dacă ar avea libertatea de a-și vedea cuvintele
poetii ar fi primii care s-ar pierde de propria alcătuire

dacă li s-ar da puterea de a se transforma în ceea ce
fac
poetii s-ar risipi imediat în neverosimilul ce ar citi
lumea pe dos
lăsându-se în voia părelniciei

Cum ar fi: din coapse și umeri le-ar crește... nu, nu
aripi
Ci însăși Realitatea
cea de care ne este teamă și neștiință să vorbim.

Poeme

Mircea Petean
scriitor, editor

XXX

stau pe scaun prins în ham
 în avionul cu destinația Barcelona
 la geam stau (deși rareori dorm *la perete*
 unde mă simt ca-n cavou)
 motoarele vuiesc asurzitor
 un copil țipă un altul plânge cu sughițuri
 foșnetul conversației deprinderea regulilor
 supunerea la reguli cuminența bine jucată
 atât de bine încât o biată metaforă
 cu totul inofensivă
 ar exploda cu forța unei bombe adevărate
 dar câți Doamne nu aleargă pe zeci de pagini
 dar ce zic - sute mii enșpe mii - pe urmele ei
 înarmați până-n dinți cu haite de câini la-ndemână
 și gonaci tineri ignoranți sangvinari în solda lor
 motoarele vuiesc asurzitor mi-e teamă să nu sară
 de la loc
 toate niturile șandramalei și nouă să ni se desfacă
 toate
 sinapsele
 cad
 cad
 cad
 în abisul tăcerii rostind neîncetat rugăciunea inimii

în liniștea din pântecul păsării de aluminiu
 răcoarea
 fierbinte a rostirii are frăgezimea pâinii calde
 abia scoasă din cuptor
 cei din neamul lui Pită Caldă din Jucu Nobil erau
 blânzi

harnici și discreți
 Margareta din neamul lui Pită Caldă nu era altfel
 ba avea și alte atuuri cum ar fi albeața pielii
 pe umeri pletele-i șatene curgeau râu
 vorbea domol în timp ce râdea cu mărețele
 ochilor
 ar fi putut fi chiar nevasta lui Nicanor
 dacă acela ar fi câștigat pariul cu celălalt
 competitor
 pariul constând în lectura integrală a *Capitalului*
 n-a fost capabil a abandonat după primele rânduri
 dar nici celălalt n-a fost mai breaz așa încât câștigă
 un al treilea
 cum se întâmplă de obicei în astfel de situații
 un coleg de-al ei de la ASE care n-a simțit
 niciodată nevoia
 de a citi *Capitalul* nici măcar ca să-1 poată combate
 convins din start de superioritatea economiei
 socialiste
 ce s-o fi ales de ei în jungla economiei de piață
 în care ne-am trezit cu toții numai Dumnezeu știe

cum va fi reușit să-1 rabde să-și apropie trupul gol
 de pielea lui e o mare minune - vorba mamei -
 care crede că cea mai bună definiție a iubirii
 aceasta e -
 o atingere ca și imposibilă între pielea dumnealui
 și pielea dumneaei

o
 dumnezeiască era aroma pâinii calde abia scoasă
 din cuptor
 și cât de îmbietoare crusta rugoasă și ruginie a
 rusnoiiului

asta e - în vreme ce zeii se nutresc cu lumină și
 ambrozie
 eu trebuie să mă mulțumesc cu sandwichul de plastic
 și berea călăie

la început a fost Cuvântul și Cuvântul era unduire
 de sunete
 și tăceri
 și energia eliberată din ciocnirea lor e la originea
 tuturor
 văzutelor și nevăzutelor
 și la ce bună scrierea dacă nu are ceva din frisonul
 rostirii
 dintâi

Epigrame

Ion Moraru
inginer, scriitor

Lui S. VICOL - fire pesimistă

Plecat de la Țuțcani, de mic,
Din Râpa Zbancului, de jos,
Nu-mi este greu ca să-mi explic
De ce-i așa...prăpăstios!

Lui S. VICOL la lansarea cărții

Acolo, la lansare-n sală,
(Ți-o spun direct, fără ocol),
De vii cumva cu mâna goală
Eu vin ...cu buzunarul gol!

Lui S. VICOL

Din Râpa Zbancului natală,
Că ai plecat, să n-ai emoții...
În criza asta mondială
De râpă am ajuns cu toții!

**S. VICOL lansează azi un
„volum de buzunar”
pe care speră să-l și vândă**

Cerându-mi banii, așadar,
Întreb și eu, așa, ca prostu':
-Volumul tău, „de buzunar”,
Tu-l scoți... pe buzunarul nostru?!

Microromanul lui S. VICOL costă 20 de lei (doi poli)

Mânia-n suflet ne-o răscoli
Căci, să mă ierte Domnul Sfântul,
Valoarea cărții, de doi poli,
Echivalează cu...Pământul?!

Optimism

La anul fi-va rod bogat
Și-or dispărea nevoile
Că-n toamna asta mulți se zbat
Să... aranjeze ploile!

Austeritate

Mi-am găsit din nou beleaua:
Trebuie să strâng cureaua;
Dar n-o am, că-i mare prețul
Și de-aceea strâng... bârnețul!

Sfat părintesc

Aflând c-o duce bine-n pușcărie,
I-a scris, urgent, băiatului aseară:
„Să nu faci, dragul mamei, vreo prostie
Ca să te dea, disciplinar, ... afară!”

Șomaj autumnal

Toamna vine-n trena ei de ceață,
A-nceput să plouă și e frig,
Am îngălbenit cu toți la față
Și-a căzut și bruma... de câștig!

Financiară

La noi plouat-a-n cursul verii
Cum n-a plouat în alte dați...
Să nu mai spună azi bancherii
Că nu avem... „lichidități”!

Epigrame

Ion Grosu
inginer, scriitor

Cine are carte, are parte

Proverbul îl mai țineți minte
Cel care are cinci cuvinte,
Astăzi e profund modificat
Dacă nu ai carte... ești bogat!

Critici ale participanților la Salonul Literar

Salonul este sobru, dur
Chiar PARAPIRU recunoaște,
Dar spune că e totuși pur
Că tot ne-apropiem de... Paște!

Am ocupat locul lui Dan Plăeșu

La masa longitudinală
Uimit am fost ca să constat,
Că neavând nume cu fală
Un loc nu mi s-a... prezervat!

Salonul Literar „Axis Libri” în lipsa lui Ion Grosu

Este un brand ce strălucește
De somități ce-aduc misterul,
Dar unii zic că-i lipsește
Chiar sarea poantei și... piperul!

Lui Max Popescu Vella, când a lansat volumul „A șaptea poartă”

Sunt foarte trist că bunul meu amic
Încearcă soartă după soartă,
S-ajungă-n proză marele bunic
Azi bate la... a șaptea poartă !

Ziariștii

Sunt cerberi tot păzind ce-i drept
Scoțând metafore din dodii,
Pericole luând în piept
Când banii nu îi fac... jigodii!

Unei prezentatoare t.v.

Din zi în zi uimit constat
Că de fapt la știri duci greu,
Și eu mereu ți-am admirat
Vocea... dar și decolteul!

Definiția spitalului

Spitalul este o clădire
O fabrică de sănătate,
De unde ți se dă de știre
Că o să scape... cine poate!

Declarația unu pamfletar

Ieri declara un pamfletar
C-ar vrea să scape de obidă,
Că el e calm, că scrie rar
Însă cerneala e... acidă.

Legea pentru unii români

O barieră mare sau mai mică
Pe sub care trec căței,
Peste care sar dulăii
Și unde proștii stau... pân-se ridică.

Memoria lui Femios

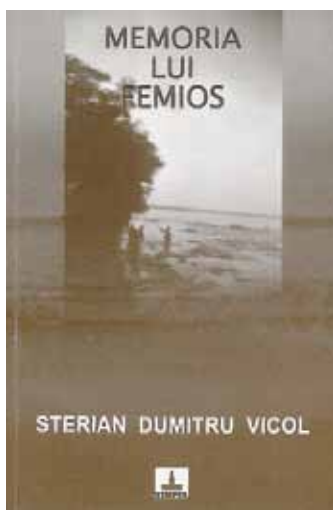

Sterian Vicol
scriitor

Cu o zi înainte de Sfântul Ilie, Terică a fost pe coasta cealaltă a satului, pe drumul ce șerpuieste de la biserică până la vămi său Petrică, coleg de elementară, șofer de meserie, ocupându-se și el cu creșterea tăurașilor ca și bădia Meluță, socrul său. Fata cea mică a Tincăi și a lui Meluță s-a măritat cu Petrică, au trei fete, toate la oraș, toate măritate și cu copii. A nimerit pe seară, când Petrică se-ntorcea cu tăurașii de la păscut. Cu un pahar de vin nobil în față, Terică asculta ce mai povesteau și Tincă, și fata ei, și ginerele, dar el era parcă hipnotizat de o putere nevăzută, de un glas, mare glas pe care nu-l aude oricine. În fața ochilor nu vedea altceva decât tăurașii înfierbântați, sărind rând pe rând, pe vaca roșcată, probabil mama lor, fetele lui Meluță și ale lui Gheban cum priveau și ele tăurașii, cum se excitau și ele și cum se împreunau cu băieții de seama lor, acolo, în lumea fără închidere a tinereții, acolo, pe Râpa Zbancului, unde lumânărica domnului era chiar lumânare, malul râpii altar de mănăstire, trupurile băieților și fetelor plămădind nunțile necesare ale poeziei și ale tinereții fără bătrânețe și ale vieții fără de moarte. Terică a plecat târziu, trecând pe lângă coliba lui Corc, omul singur, venit nimeni nu știe de unde, omul care nu s-a descălțat niciodată de opincile dăruite de un sâtean. Rămas în sat, după cel de-al doilea război, venind de pe frontul de răsărit, fără haine de ostaș, fără număr la gât, fără acte, fără măcar un plic, vreo scrisoare, oamenii au crezut că vrea să aibă un cort și au înțeles greșit, alții că vrea să aibă un porc și, astfel, numele pe care nu-l știa nici el a devenit dintr-odată „corc”, un cuvânt care nu definește chiar nimic. Femeile, trecând spre biserică, sau la întoarcere, îi aduceau de-ale gurii. El stătea de obicei în fundul bordeiului, care avea o ușă direct afară și un geam cât două palme, în mijloc o laviță cu o oliță de lut cu toartă în care se vedea o lumânare. Miliția și primăria l-au cercetat să nu fie cumva spion, un

criminal, un hoț sau câte și mai câte rele poate face un om, dar s-au lămurit că omul e pe jumătate surd și aproape mut. Au concluzionat că e un biet om bătut de soartă, probabil aruncat de vreo bombă sub brazde de pământ, căruia domnul i-a dăruit zile. Într-o zi, povestea mama Caliopia, vecină cu noi, soția lui Ion Bârdan-Verde, mamă a nouă copii, cinci fete și patru băieți, i-a dus lui Corc o oală de lut cu lapte acru. Corc a ieșit în fața bordeiului, purtând pe brațul stâng un șarpe negru de verde ce era, încolăcit inel după inel și a strigat de a răsunat și Valea Gliganului, unde bunica Sanda mă ducea la via cu doi stejari în capăt. A strigat că femeia diavolului i-a adus oala de lapte prins fără smântână. Femeia s-a întors, a îngenunchiat și privindu-l de jos în sus, s-a rugat, doamne Iisuse Hristoase, iartă-mi slăbiciunea omenească, iartă-mă că am păcătuit, aducându-ți oala smântânită de copiii mei cei mulți. În duminicile următoare, nu numai țata Caliopia îi lăsa pe lavița din fața bordeiului câte ceva, dar și mama Ilinca, mama Eleonora, doamna Gherase și nevestele fraților Anton și Miti, femeile tinere ale lui Ionel Iordan și Fănică Vicol, băiatul cel mijlociu al lui moș Haralambie, cel mai laudat vânător din perimetrul raionului. După ani de zile, mergând la via de la Gliganu, cu stejarii seculari, Terică s-a abătut pe la bordeiul lui Corc. Ușa era închisă, chibritele erau pe laviță, lumânarea la locul ei, omul misterios, nicăieri. De aceea, pachetele cu împărțituri de la biserică, lăsate de femei de zile întregi, erau pe lavița de afară, ciugulite doar de coțofene și grauri. Nimeni de atunci nu l-a mai văzut vreodată, țatele susținând că bietul om ar fi fost înghițit de un gol, sub un mal, unde Corc săpa și aducea la bordei lutul galben-roșcat, din care modela figuri de animale și păsări, dar mai ales modela șerpi cu ochi de cărbune. Locul acela cu bordeiul prăvălit există și astăzi. Nici un însurățel nu s-a încumetat să-și facă gospodărie pe pământul care se pare că era blestemat și-n care sălășluiau alde „ucigă-i toaca”. Peste alt timp, un băiat de-al lui moș Costică Racoviță, cu casa pe același drum șerpuint spre biserică, intrând prin tufele de cătină să-și recupereze mingea, a văzut strălucind pe vârful bordeiului, deja intrat în pământ, o fibulă de aur reprezentând un șarpe.

Nota redacției: fragment din romanul cu același titlu apărut la Editura Timpul, Iași, 2011.

Sunt deja EU

Motto: *„Astăzi este o haltă și inima mea pornește în întâmpinarea ei înseși.”*

(Albert Camus, Fața și reversul)

**Alina Beatrice
Chescă**
scriitoare, lector univ.

*Îmi ascut creionul,
îmi pregătesc hârtia
proaspătă, o așez pe mapa de
piele maro, câteva melodii în
surdină (flamenco, Ezanul,
muzică sufită, Cezaria Evora),
ceaiul turcesc de mere. Închid
ochii, inspir, zâmbesc. Încep
lectura și scrisul...*

Trebuie să mărturisesc că am citit manuscrisul domnișoarei Adina Coșeru – „Stângaciul Eu” - cu sentimentul unei întoarceri acasă... Cu sentimentul redescoperirii că timpul este doar un drum spre propria noastră cunoaștere, spre un zâmbet etern, interior și exterior, că FERICIREA, SPERANȚA, ÎNCREDEREA există în toate lumile din noi înșine și din ceilalți...

Da, este un privilegiu să îți începi și să îți sfârșești o zi găsinđ oglindirea propriilor tale trăiri în paginile scrise de un spirit tânăr și liber, cu aripi de cuvinte, de aer și de lumină întinse până la cer. Adina ne oferă „oglinđa” unei vieți până la ultima celulă a ei și ne învață că ea, viața, are culorile pe care NOI dorim să le aibă și că trebuie doar să ne deschidem poarta sufletului, a minții și a fiecărei zile ce ni se dăruiește în față, pentru a înțelege că „dincolo de privirea ta e o lume nebună, însetată de viață, o lume în care visele te reprezintă și tu reprezinți realitatea, o lume în care indiferent cât de multă tristețe ar exista, e important să nu transformi zâmbetul tău într-o umbră, creează dintr-un zâmbet o zi superbă.” (*Iubește-te azi*)

„Stângaciul eu” este o carte confesivă, cu nuanțe reflexive, ce dezvăluie o etapă existențială. Din ea răzbate o emoție empatică într-un univers al unei personalități fascinante, dionisiace și apolinice în același timp. „Nu ezita să fii fericit, nu ezita să lupți cu tine, pentru că viața e o superbă luptă, care merită continuată”, ne spune autoarea, sugerând că actul creator presupune foc și lumină. În fond, „nu există lumină fără flacără”, scria cândva Albert Camus. Eseurile Adinei nu sunt altceva decât un imn adus dragostei de viață și curajului, izvoare nesecate de minuni artistice. Iată o ARS POETICA direct, inteligent și frumos exprimată în *Jucător de cuvinte*: „Dacă m-ai întreba de ce scriu, ți-aș răspunde că prin cuvinte îmi simt sufletul copil. În cuvinte nu știu decât să măsoz gânduri, să mă joc prin litere. Scrisul e un joc în care nu pierzi niciodată, ci doar câștigi. Câștigi rătăcindu-te într-o literă veche, regăsindu-te într-o literă nouă.” Iar în *Sensul existenței mele*, autoarea notează: „Cuvintele au nevoie de litere, iar literele sunt o parte din noi.” Așadar, scrisul e o necesitate aproape vitală, este călătoria spre adevărul eu, EUL DE COPIL, în care viața este eternă, iubirea fără hotare, iar fericirea o certitudine. În eseul *Despre cum să naști fericirea* într-un miez de aer, Adina scrie: „E atât de multă fericire în jur astăzi, încât, oricând de mult m-ar prinde ziua următoare fără zâmbet,

aș ști că ceva, cineva m-ar completa până la finalul ei”. Oricât de îndrăzneță ar fi comparația, regăsim aici nuanțe din nuvelele lui Albert Camus (*Fața și reversul*, *Nunta*, *Vara*) sau din *Frucele pământului*. Noile fructe a lui Andre Gide: o dragoste nesfârșită de viață, elogiul visului și al libertății interioare și exterioare.

Eseurile Adinei Coșeru sunt un spațiu de identificare a unei mitologii personale, o căutare a timpului subiectiv prin abolirea limitelor temporale. Nu întâmplător, multe dintre titlurile eseurilor sale cuprind adverbe de timp: *Pas spre ieri*, *Visul zilei de mâine*, *Curaj către mâine*, *Azi*, *Suflete de ieri*, *Timpul de ieri*, *Timp spre a iubi*, *Tren de ieri*, *Timp*, *Ziua de mâine e jocul zilei de astăzi*. Trebuie menționat și faptul că multe alte titluri cuprind pronume personale, sugerând o raportare la celălalt, fie că este celălalt eu sau un tu – destinat concret sau generic: *Stângaciul eu*, *Mai mult sau mai puțin eu*, *Aceiași noi*, *Începe cu tine*, *Parte din noi*, *Dreptul de a fi tu*, *Sunetul gândurilor tale*, *Atunci când tu*, *Curajul de a fi eu*, *Dincolo de măști suntem noi*, *Eu*, *Sensul existenței mele*, *Eu cu mine*, *Printre noi*.

De fapt, gândirea artistică a Adinei creează un autoportret subtil, un joc de oglinzi înșelător, dar în același timp real (dar ce este realitatea?), eul său intim și artistic oglindindu-se unul în altul într-un dans colorat, profund, continuu... Foarte inspirat, autoarea afirmă că „realitatea pornește de la un vis, visul e doar un plan ciudat de puternic a ceea ce ești, a ceea ce te poate surprinde într-o zi că vei regăsi în tine.” (*Explozia*). Așadar, în viziunea autoarei, realitatea se naște din vis și nu visul este încorporat realității. Într-un mod straniu, acest crez ne duce cu gândul la teoriile despre artă ale lui Oscar Wilde, ce considera că Natura imită Arta și nu invers.

Textele tematizează o viață interioară și au o corporalitate reflexiv-lirică puternică: „Uneori trăiesc momentul unui pictor care are atâtea culori în suflet încât nu știe pe care să o folosească în desenul său. Trăim prin culori (...)” (*Trup sau suflet*). Mentea autoarei iscodește în tainele cuvântului, urmând un drum al căutării geamănului, al sinelui. Eseurile sale au tușe biografice care oferă imaginea unui destin în formare, ca în *Eu*: “Dacă mă întrebi cine sunt ți-aș spune că Eu cred în mine și în ceea ce nu știu că sunt. Nu te-aș putea minți niciodată, mă mint doar pe mine când nu știu cine sunt, pentru că în Mine nu e decât o luptă... eu cu mine. (...) Ți-aș răspunde că sunt un străin, propriul meu necunoscut, o eroare și un adevăr. Știu că sunt Eu, față de ieri, față de azi, dar nu știu dacă mâine voi fi tot Eu.”

Zâmbesc din nou, privesc cu bucurie spre fotografia de pe birou, mai ascult câteva acorduri, vârful creionului s-a tocit...Și mai scriu doar atât:

E o binecuvântare să ai spiritul tânăr, frumos, plin de lumină, poezie și absolut. Viața îți întinde mâna, ADINA... Pășește ușor, timpul este de partea ta. La fel și viața. Nu tu spunea: „sunt deja eu, ce pot să fiu mai mult?”

Parola: „Scarabeul... albastru”

Ilie Tănăsache
scriitor

Alături de criminalistul Alex Bardu, în birou, se mai aflau două persoane: doctorul Mache Tarpan. Halatul alb aproape că plesnea pe umerii lui puternici. Prezentă și doamna Clara. Veterana Laboratorului criminalistic. O femeie potrivit de înaltă, aflată probabil în pragul pensionării. Figură ștearsă, banală. Și totuși, ușor de

reținut. Pentru că la ea îți sărea în ochi coafura nu numai exagerat de bogată, ci și culoarea țipătoare a părului. De un roșu aprins, cum numai la pankiștii, fără leac se mai poate vedea. Doamna Clara nu părea că se sinchisește de nedumerirea ori ironia celor care, nu aveau ceva mai bun de făcut decât să-și întepenească privirile pe podoaba ei capilară. Care i se potrivea ca nuca-n perete. Numai că nu le arunca în obraz celor doi: „Holbați-vă! Zgâți-vă, cât vreți! Că mie nu-mi pasă.” Nu-i păsa nici de intenția doctorului Mache Tarpan, care tocmai deschisese gura să zică ceva, dar i-o luă înainte cu glas, culmea! suav, de domnișoară abia ieșită din pension:

- Scuze, domnule doctor! Am o urgență la Laborator, care nu mai poate să aștepte. Se întoarse spre criminalist:

- Voi spune cât mai concis ceea ce am de zis.

- V-ascult, doamnă Clara.

- Unu: privind culoarea naturală a părului victimei din „Cazul Aluna”. Cu certitudine-neagră.

- Și noi am emis o ipoteză.

- Nu știu nimic de ipoteza în cauză. Suav, suav tonul, dar remarcă nu lipsită de o anume acreală.

- Așadar, păr negru. Deși... Deși, dacă la alde noi, cele mai în vârstă, aș găsi oarecum scuzabilă prosteala asta, de a ne vopsi în fel și chip...

- Chiar că e o prosteală, o aprobă doctorul cu privirea fixă pe podoaba roșcată din fața lui. Doamna Clara îi simți din plin ironia și nu-i rămase datoare:

- Destui dintre bărbați își cănesc și ei părul. Cu asta, suntem chit, doctore. Mai caraghioși sunt, însă, că mulți uită de mustață. Și cu părul negru și mustața ori barba ca zăpada, arată ca dracu.

Caraghioși. Paiate. Mă rog, nu-i cazul tău, doctore Mache „Trepan”. Calviția care a început să-ți acapareze scâfârliă te scutește de inutile cheltuieli...

- Mă bucur să constat că poți fi și amabilă peste măsură, Clara...

- Atâția ani ți-au trebuit pentru a ajunge la această constatare? În sfârșit, să revenim la ale noastre.

- Chiar vă rog, doamnă Clara, o aprobă criminalistul.

- Femeia asta - victima vreau să spun - neîndoios era una destul de tânără. Tânără, dar cu mintea unor neisprăvite eleve de liceu, care se slujesc aiurea. Deși...

- Uite cine vorbește! nu se abținu doctorul. Alex Bardu tăie decis apetitul polemic pe cale să izbucnească din nou:

- Zic să revenim la ale noastre, doamnă Clara.

- Am înțeles mesajul, zise vădit ofuscată. În privința adidasului de la piciorul stâng, cules de la locul faptei acesta nu ne-a oferit nici-un indiciu relevant. Atâta doar că talpa i-a fost sfâșiată de un obiect ascuțit.

- Sunt destule pietre colțuroase acolo.

- Posibil ca una dintre acestea să fi produs ruptura. Am cercetat și briceagul. Nici ruginitura asta nu ne spune nimic. Cine poate ști cum a ajuns în zona cu pricina. Probele de pământ, însă...

- Ce probe? se miră doctorul Mache Tarpan. Se mira pe bună dreptate. Criminalistul nu avusese răgazul să-i spună că adusese la analiză pumnul de pământ din locul unde zăcuse scheletul. Era timpul să afle acum.

- Proba de pământ, argumentă doamna Clara, păstrează cu certitudine urmele unei substanțe toxice. Destul de puternică, după părerea noastră.

- Deci acest lucru ne poate induce și ideea unei posibile otrăviri? remarcă criminalistul.

- N-ar fi exclus. Dar, aici e o treabă ceva mai complicată. Trebuie determinate elementele care compun aceste toxine. Vom analiza și ce mai putem găsi în structura oaselor.

Doamna Clara se ridică de pe scaunul ei. Razele de soare care invadau oblic biroul au învăpăiat și mai strașnic coafura roșcată.

- Cât privește peticul de stofă adus la analiză...

La această probă lucrurile par ceva mai simple.

- Concret.

- Prima coincidență. Dacă o putem numi așa: firele sunt identice cu cele culese din locul unde a zăcut victima. Chiar și așa, deteriorate de pământul umed, s-a determinat asemănarea cu bucăți de stofă culeasă în tufișul de mărăcini, am înțeles.

- Concluzie finală? insistă criminalistul.

- Eșantioanele fac parte, fără dubii, din aceeași stofă.

- Era și o pată roșie pe cârpa cu pricina?

- Vă gândeați, probabil la sânge, nu?

- M-a dus gândul și la așa ceva, recunosc criminalistul Alex Bardu.

Doamna Clara i-o retează cu franchețea ei - moștenire naturală:

- Pistă falsă. Categorie, nu-i pată de sânge.

- Totuși? Doctorul Mache Tarpan? Înțepenit pur și simplu pe scaunul său. Asista cu interes?

Amuzat, la duelul dintre criminalist și ființa din fața lui, parcă dată cu bidineaua de vopsea roșie pe cap. Chipul lui nu lăsa să se întrevadă nimic din sentimentele care-l încercau. Poate din prudență. Poate din motive numai de el știute.

- Ne-am bătut și noi capul cu o grămadă de întrebări. Apropos, în tufișul unde a fost agățată cârpa: era, cumva, vreun pom fructifer? Vreun măceș, de exemplu? Sau măr sălbatic? Arbuști care fac fructe? Bune întrebările doamnei Clara. Criminalistul își aminti că cel care adusesse cârpa, când au „periat” zona, i-a zis de pâlcul de mărăciniș. Între care, deseori, își fac locul și tufele de măceș. Îi relată episodul doamnei Clara. Obrazul cam uscat al acesteia se mai destinse. Pierdu ceva din încrâncenarea cu care dialogase „colegial” cu doctorul. Cu care se cunoșteau, desigur, de ani buni, iar duelul de ani buni intrase pentru amândoi în ritualul cotidian al relațiilor lor.

- Așa stând lucrurile, avem o posibilă explicație. Oricum, în stadiul analizei de laborator de până acum, există unele semne că poate fi vorba despre o substanță vegetală. Care a lăsat pata roșiatică pe cârpă.

- În fond, deschise gura și doctorul Mache Tarpan, ar fi fost de-ajuns două-trei măceșe să putrezească pe bucata de stofă.

Premieră: pentru prima dată doamna Clara nu-l contrazise pe doctor:

- Chiar așa. Rezumă: Cu certitudine - s-au constatat urme de toxine în probele de pământ recoltate de acolo unde a zăcut victima. Al doilea reper, la fel de sigur: firele de stofă găsite în locuri diferite, în zonă, sunt identice. Doar că aici așa pune o întrebare: cum bucata aia de cârpă a ajuns în mărăciniș? Cumva crima - sau mă rog, decesul! - s-a petrecut în altă parte, și victima a fost adusă, târâtă,

în văgăună? Privirile întrebătoare ale doamnei Clara se îndreptară, deopotrivă, spre criminalistul Alex Bardu și doctorul Mache Tarpan. Ei se ocupaseră până acum de „Cazul Aluna”. Ei trebuiau să ofere răspunsuri la asemenea întrebări. Criminalistul zise netulburat. De parcă se aștepta să fie interpelat:

- O ipoteză plauzibilă ar fi că vântul a zburat cârpa cu pricina în tufișurile de mărăciniș.

- Să înțeleg că există și altă, sau alte variante?

„Intuiție de admirat, doamnă Clara”, o lăudă în sinea sa Alex Bardu:

- M-am gândit și la următoarea posibilitate. Corpul victimei a zăcut multă vreme în pustietatea de acolo. Poate că fiarele pădurii, care au devorat trupul, au smuls și o parte din îmbrăcămintă, de a ajuns peticul amintit până la mărăcini. Care, între altele, nu-i nici chiar așa la mare depărtare. În sfârșit, sunt dileme cărora cu siguranță le vom da de capăt.

Doamna Clara era deja cu mâna pe mânerul ușii:

- Scuzați, dar eu vă las cu aceste... dileme. Că le am și eu pe ale mele, care mă așteaptă în Laborator.

În următoarea clipă, dispăru pe ușă. Cărând cu ea caraghioasa podoabă capilară, roșie ca o flacăra. Și trainic înțepenită pe cap de risipa de fixativ. Doctorul și criminalistul, rămași singuri în încăpăre, se priviră lung. Imposibil de descifrat vreun semn pe chipurile lor. Fiecare își ținea în frâu sentimentele care le dădeau târcoale, desigur. Criminalistul fu cel care, până la urmă, rupse tăcerea:

- Doctore, între noi doi, acum!

Acesta zise cu ton prea serios pentru a fi luat în seamă:

- Adică, eu arăt tot atâta de caraghios ca persoana? Și arată spre ușa pe care ieșise doamna Clara.

- Să nu ne împiedicăm de amănunte.

- Dar m-a făcut chelbos!, insistă cu falsă încăpățănare, doctorul.

- A răspuns doar la „amabilitatea” dumitale. Mai bine să trecem în revistă ce avem în „Cazul Aluna”.

Doctorul Mache Tarpan nu mai așteaptă încă o invitație de revenire la analiza informațiilor strânse în cercetările de până acum:

- Măsurătorile de specialitate au stabilit că femeia descoperită în văgăună avea fix un metru și șaptezeci și unu de centimetri.

- Vârsta?

- Cum am estimat și noi: circa 40 de ani. Oricum, nu mai mult decât atât.

- Cum ai estimat dumneata, doctore, îl corectă criminalistul.

- Da? Nu-mi amintesc ca eu... Mă rog, fie, deveni concesiv... În privința incisivului: am luat legătura

cu stomatologi, tehnicieni dentari. Nici-o speranță de informație în plus până nu avem numele persoanei, adresa ei. Deși îmbrăcămintea de aur a incisivului se pare că a fost de curând pusă.

- Cum argumentezi acest lucru?

- Ne-o spune faptul că nu-i cătuși de puțin uzată îmbrăcămintea în cauză. Că și aurul se uzează după anumite perioade. Alex Bardu monitoriza rapid informațiile doctorului. Spuse într-un târziu:

- Nu-mi dau seama cât ne poate ajuta detaliul la care te-ai oprit, cu dintele...

- Cine poate ști? „Da, ai dreptate doctore: cine poate ști? Nici-o piesă din jocul de puzzle, al unei anchete, nu trebuie ignorată. E suficient să lipsească doar una singură ca jocul să nu se poată încheia.”

- Ajungem și la forma capului victimei.

- Exact. Măsurătorile antropologice ne spun că femeia avea un oval al feței, perfect.

Alex Bardu, se ridică intempestiv de la locul lui. Cu siguranță, avea motivele sale. Dacă nu cumva îi înțepenisera oasele pe lemnul dur. Sau îl frământa cine știe ce semn de întrebare. Or, o sumedenie de întrebări. Făcu câțiva pași, prin încăpere, cu gândurile lui. Se așază din nou pe scaun.

Pentru a-l folosi pe doctor pe post de...interogat:

- Deci știm înălțimea victimei?

- Cu exactitate.

- Și vârsta?

- La fel.

- Sexul?

- Cu și mai mare precizie. E, categoric, femeie.

- Părul?

- În clipa sfârșitului, blond. Culoarea naturală, însă – neagră.

- Forma chipului?

- Ovală.

Maiorul criminalist se ridică iarăși de la locul lui. Aceeași pași rari prin cameră. Dus pe gânduri. Muncit de gânduri. Reveni la locul lui:

- Ce crezi doctore că putem face noi cu datele pe care le avem până acum? Cu aceste repere certe?

- Antropologul care a măsurat scheletul a emis o idee care, mie...

- Ascultă mai întâi ideea mea. Se vedea că Alex Bardu era cuprins de o stare aparte. De frenezie, dacă nu cumva e prea mult spus. Cuplat la un gând care-i acaparase toată ființa. Un gând pe care și-l putea argumenta:

- Zic să facem urgent un portret robot.

- Avem toate datele pentru așa ceva.

- Cu siguranță. Portret pe care să-l difuzăm în locurile publice. Prin ziare, televiziune...

- Cam la așa ceva se gândea și antropologul.

- Toate laudele pentru el. Eu însă aş merge și mai departe? Cât de departe? se întreba firesc doctorul Mache Tarpan. Îl vedea pe criminalist cum își ordonează ce avea în minte, planul de bătaie:

- Eu spun că dispunem de tot ce ne trebuie să alcătuim și o...sosie a victimei.

- Adică, un manechin?

- Exact. Cu atât mai ușor cu cât am putea reconstitui și taiorul victimei. Îmbrăcămintea ei probabilă în momentul sfârșitului.

- Uite, la asta nu l-a dus capul pe antropolog.

- Lasă-l în pace, doctore. Omul și-a făcut corect treaba lui. Acum... Ei, bine, acum să găsim pe cineva care să fie în stare să facă acest manechin.

- Nu cred că avem vreo problemă în privința asta.

- Cu atât mai bine...

Criminalistul părea mai despovărat. Încă nu optimist, dar cu siguranță mai despovărat:

- Realizăm repede manechinul. Sigur, nu uităm să facem rost de un sacou portocaliu. Cu dungi subțiri, neapărat bleumarin. Și de o perucă neagră.

- Dar ultima dată era blondă !?...

- Da, ai dreptate, doctore... Dar, cine știe dacă cei mai mulți care au cunoscut-o înainte, n-o văzuseră nevopsită în culoarea blondă? A, și încă ceva: broșa cu insecta aia cât o buburuză...albastră.

- Ce broșă?

Normal ca doctorul Mache Tarpan să fie mirat. Contrariat chiar. Criminalistul își ceru scuze pentru că omisese să-i spună și despre broșa înfipțită în peticul descoperit în tufe de mărăcini.

- Manechinul, astfel dichisit, sosia victimei, îl expunem într-un loc cât se poate de frecventat din orașul ăsta. Eu știi? Poate avem noroc să recunoască cineva persoana pe care o reprezintă.

- Poate...

Brusc, în cadrul ușii își făcu apariția locotenentul Cornelius Costică. La fel de lung cât o prăjină de post. Se pregăti să facă pasul înapoi, cu scuzele de rigoare. Dar nu mai fu nevoie – doctorul Mache Tarpan se și ridicase de la locul lui, înclină capul a salut și plecă.

- Ia loc, locotenente!

Urmă firesc întrebarea criminalistului:

- Vești bune?

- Așa și așa.

Întâlni privirea calmă a criminalistului. Calmă, preocupată. Prinse curaj:

- Știu că sună aiurea, dar asta e.

- Hai să vedem cât de aiurea sună ce ai adunat în tolbă...

Nota redacției: fragment din romanul cu același titlu în curs de apariție.

Pădure de purpură, pădure de amor

Marcela Barbu
eseist

Mașina argintie rula încet pe covorul impecabil de asfalt dorind parcă să zdrobească una câte una frunzele uscate și deformate ca niște palme rugându-se pentru îndurare, pentru încă o clipă de integritate.

Pocneau icnind ușor și se transformau în pulbere fină pentru a fi apoi risipite de vântul blând al sfârșitului de septembrie.

Lângă mine, bărbatul care de doi ani tânjea după mine, un bărbat care simțea că m-a regăsit, deși nu îi aparținusem niciodată. Mâna fermă se muta de pe schimbătorul de viteză, pe coapsa mea stângă, la intervale regulate de timp.

Mă privea în albastrul ochilor prin oglinda retrovizoare fără a disturba nici măcar cu un zâmbet armonia pădurii, deși în el mocnea cu fum de gânduri un foc lăuntric greu de stăvilat. Era calm, aproape hipnotic și de un raționament impecabil, deși totul în el era la limita suportabilității.

Mai senin decât cerul ce se zărea prin bolta de ramuri încă verzi și pline ale stejarilor, mai vulcanic decât Etna, mai vijelios decât Niagara așa învățase să mă iubească în absența mea bărbatul ce tocmai pășește pragul celei de a treia vârstă, vârsta pe care doar cu certificatul de naștere o putea dovedi.

Încercam să îi citesc în ochi gândurile, dar erau bine ferecate tocmai pentru a nu mă potopi pe mine.

Inginerul din el învățase că totul în viață se construiește doar treaptă cu treaptă pentru a fi durabil, că drumul spre inima „reginei mame” cum mă alintă este presărat cu crizanteme violet, cu lotuși roz înconjurați de frunze imense ca niște scuturi de protecție ale iubirii, cu frunze arămii de arțar și cocarde lungi de măceșe (știind că orice ghimpe din hățș îi va aduce apoi moment de satisfacție deplină).

Pădurea ce era castă și frumoasă ca un colț de rai ispita cu roșul ei dezlănțuit, îndemna la pasiuni nestăvilite și totuși te cuprindea o îmbrățișare molatecă izvorâtă din cetina brazilor ce înconjurau cabana noastră, cei trei brazi ce priveau cu nesăț și indiscreție momentele de amor mai furtunoase că oceanul.

Adormeam privindu-i și tot privindu-i mă trezea brațul cald și moale al bărbatului îndrăgostit, bărbatul în care dragostea se așternea precum ninsorile din basm, cu fiecare clipă tot mai multă și mai densă, dragoste pe care își dorea să o sădească și în mine cu speranța de a nu se topi niciodată.

Un Adam în prea lungă așteptare a Evei sale, un Adam care ar fi mușcat din orice fruct pentru a-și păstra Eva, deși cel mai gustos fruct era ea însăși.

Ar fi oprit timpul, ar fi trimis apusul înapoi spre răsărit, ar fi schimbat tot jocul de nuanțe al apusului pe nuanța zâmbetului meu.

Îi simțeam privirea pironită asupra mâinilor mele, asupra buzelor și dinților care mușcau cu tandrețe, dar și sălbăticie felină din bucățele de cașcaval tăiate cu

măiestrie pentru a atrage în mistuirea erosului.

M-a provocat la devorare cu o boabă de strugure mare, verde-auriu ca o lacrimă prelungă de miere curățată tacticos de coajă, de sămburi, tăiată în multe bucățele în timp ce buzele mele se umezeau și sclipeau de dorință.

Buzele mele care în moment de maximă plăcere îl pulverizau în mii de stelute împroșcând universul și îl recontopeau cu un țipăt al plăcerii, un tril de sfârșit și totuși o chemare la un nou prolog.

Și pădurea, doar ea ne scotea din extaz invitându-ne la plimbări lungi pe aleile sale, ne arată un puzzle infinit și disipat de lumină galbenă dansând în ritmul brizei ce venea dinspre lac.

Apoi deveneam copii, unul mare și altul mic, o fetiță firavă și un băiețel uitând că are tâmpile cărunte alergând spre luciul apei, oglindindu-și chipul în el și inimile în inimi.

Așezați pe malul vechi și erodat de piatră ne cufundam picioarele în apa limpede a lacului sprijinind tălpile pe mușchiul catifelat și încercând să vedem dacă și în interiorul cleștarului atingerile sunt la fel de magice ca sub torențele calde și biciuitoare ale dușului.

Mână în mână ne întorceam în micuțul nostru apartament unde ne abandonam nuditățile apei, pasiunii și mesteacănului ce se ramifica la fereastra noastră murmurând din frunzele-i aurii: „predestinați, predestinați...”

Îmi culegea castane de pe ramuri și adesea în loc de un fruct stingher într-o găoace cu miros umed și verde de toamnă și zbateri agonizante descopeream o incredibilă îmbrățișare a două fructe ce din prea multă dragoste nu apucaseră nici să se coloreze.

Pădure de purpură, pădure de amor... vocea ta pădure a devenit vocea lui care m-a scos din pledul moale în care am ațipit sub blândețea soarelui de amiază.

Era deja un apel pierdut și la al doilea vocea care mi-a înmiresmat sufletul întrebându-mă: „Dormei, iubito?”

Nu știam ce să răspund vocii care m-a bucurat mereu. „Ce faci? Ce fac castanele noastre? Ce fac florile noastre? Unde le-ai așezat? Cum? Când le privești nu uita să te gândești la mine!”

Cum să te uit, pădurea mea, când m-ai făcut atât de fericită, chiar dacă destinul va șopti cu glas amar privind către noi: „niciodată!”

Memoria mea aleargă ades spre un moment în care el știind că se apropie clipa despărțirii noastre pe un peron de gară și-a îmbrăcat ochii albaștri ca cerul într-o perdea de lacrimi, a întors spatele sperând că e mai rezistent la durerea sufletească decât chipul și abia în capătul peronului s-a oprit să facă cu mâna.

Ce nu știa era faptul că și eu plângeam. Ce știa e faptul că acum e cu adevărat motivat să lupte pentru a-mi fi alături pe poteca vieții prin cele mai frumoase păduri mână în mână sau în mașina argintie care să ruleze încet și sigur, strivind toate obstacolele din calea fericirii noastre.

Ceea ce nu știm, nici eu și nici el, știe pădurea de purpură, pădurea de amor... și ca să ne aflați secretul sau să trăiți fericirea, mergeți în ea și chiar dacă ați uitat să iubiți, doar acolo veți descoperi un nou început.

Pluta (I)

Grid Modorcea
scriitor

Bădălan, Bădălan,
Bădălan...
Manhattan, Manhattan,
Manhattan...

Viața fiecăruia dintre noi poate fi povestită sau reconstituită dacă ne gândim la obiectele care ne-au marcat-o. La obiectele copilăriei, de pildă.

Țin minte că atunci când mă trezeam dimineața și deschideam ochii, vedeam

pe fereastră turla bisericii Sf. Dumitru. Turla, cu crucea în vârf. Așa că primul obiect care îmi amintește de Bădălan este crucea. Care e un obiect sacru. Un simbol. Simbolul Golgotei. Dar și simbolul Fericirii, al Mântuirii.

De aceste semnificații însă aveam să-mi dau seama mult, mult mai târziu. Atunci, ca prunc, ca ființă dodoloață de câteva luni, de un an sau doi, nu înțelegeam nimic. Mă uitam la cruce ca la sânul mamei. O, da, așa trebuie să fie crucea pentru un credincios, ca o hrană maternă, să-i alăpteze ființa.

Și crucea am luat-o în priviri și în suflet pentru toată viața.

Și aici, în Lumea Nouă, când merg la biserica Santa Monica din Manhattan, tot crucea îmi sare în ochi, marea cruce de marmură de la altar. Altarul însuși este o cruce din mai multe cruci, având în mijloc crucifixul. Așa cum unii văd idei și alții femei, eu văd cruci. Și mereu mă închin. Parcă automat. Am ajuns să am un instinct al crucii.

Al doilea obiect de care îmi aduc amintesc este pluta.

Pluta de la undiță, la care mă uitam de dimineață până seara, când mă duceam în baltă. Iar vara, acolo mi-o petreceam, fie la baltă Zătun, fie la bostana pe care ai mei o aveau peste Dunăre.

Uneori și iarna mergeam la pescuit, pe Lacul Brateș, dădeam la copcă. Dar pescuitul la copcă e ceva orb. Arunci undița cu cârlige și cu limba de pește, ca o linguriță specială, și tragi când simți că se întinde nailonul. Americanii numesc cârligele ăstea „fishing lure”, cum am aflat când am văzut expoziția lui Paul Cowan de la Clifton Benvenuto Gallery, de pe 515 Broadway, unde, pe pânze mari, de culoare

galbenă, albastră sau roșie, artistul a agățat astfel de cârlige. Ziceai că pânzele sunt agățate de cârlige ca o pradă și nu invers. Sugerau foarte bine acest tip de pescuit orb și violent. Peștele este cumplit mințit, nu se alege cu nici o momeală, fiindcă acele lingurițe sunt din metal și arată ca niște peștișori. E un fel de vânatoare, de masacru, ca și atunci când prinzi peștele la plasă, la pripon sau alte scule barbare.

Dar adevăratul pescuit este când undița are plută, iar pluta stă în ochii tăi, o privești cum se mișcă, atunci când peștele trage de cârlig, de momeală. E ca la computer. Ecranul e balta. Și vezi pe el/pe ea mouse-ul cum se mișcă, cum săgeata stă pe loc sau se duce acolo unde creierul îi poruncește.

Da, aici e măiestria, pescuitul la plută, atunci când prinderea unui pește e ceva natural, nu orb, nu barbar. Așa cum fac urșii, când pescuiesc în ape repezi. Peștele e gândul, e creierul, se joacă cu tine și depinde de dexteritatea ta să-l prinzi.

Imaginea asta, eu, în apă până la genunchi, cu traista la gât și cu undița în apă, cu pluta între nuferi, cu ochii fixați pe ea, din zori și până seara, cum este acum viața mea la computer, m-a marcat așa de tare încât, când m-am făcut mai mare, în clasa întâi sau a doua, primul meu desen a fost un pescar, pe malul unei ape, care dă la pește. Cu undița în mână și cu pluta deasupra apei. L-am făcut din memorie, nu după vreun model. Acest desen mi-a reușit așa de bine că unchiul Costică, fratele mamei, l-a luat și l-a dus cu el în Bazin și îl arăta colegilor din echipa lui de spinare, cum se numeau muncitorii de port cu care lucra – cărau scânduri din vapoarele străine și le stivuiam pe mal. Și semnul muncitorului de spinare era o pernă cu un ham, pe care muncitorul și-o lega de spate și mijloc, iar perna și-o puneam pe umărul pe care ducea scândurile. Și unchiul Costică se lăuda, uite, mă, ce nepot am, ce-a făcut, ce desen, e atât de real, parcă e viu!

Și, Pluta a fost Mouse-ul copilăriei mele. Mai târziu, după ce am descoperit opera, obiectul de care m-a legat mulți ani din viață până a apărut scula la care scriu acum, când am schimbat balta cu computerul, a fost discul, placa de patefon, pe care o puneam pe pick-up și ascultam arii din opere cântate de Ion Piso și Ion Buzea, prim soliști la Teatrul Muzical din Galați, unde mi-am petrecut infinit de multe ore din

Cutia de rezonanță • Cutia de rezonanță • Cutia de rezonanță

tinerețea mea. Știam pe de rost opere ca Rigolotto, Traviata, Trubadurul sau Lakmé.

Și copilăria, și adolescența mea pot fi perfect reconstituite prin aceste trei obiecte, crucea, pluta și discul. Bineînțeles, în jurul lor apar și altele, care se mișcă de pe râul Lethe pe râul Mnemosynne, de pe râul uitării pe cel al amintirii.

Apare în primul rând Fortul de la Dunăre, unde ne jucam noi, copiii, de dimineață până seara, uitând să mai trecem pe acasă.

Și mi-aduc bine aminte, de parcă ar fi aieva, șorțul bunicii, care venea la Fort, cu el plin de chiftele, mă chema, mă lua în brațe, între poalele ei, și mă hrănea. Atâta mâncam eu în ziua aceea, ce-mi aducea ea în șorț.

Șorțul, iată un alt obiect de care mi se prinde mintea, ca într-o gridofanie, fiindcă obiectele configurează o rețea. E plasa de păianjen a amintirii, din care e alcătuită viața, mai ales viața trecută.

Dacă nu era șorțul și minunile din el, chiftelele calde, abia scoase din tigaie, crăpam. Așa credeam atunci. Și eram îngrijorat când nu vedeam șorțul bunicii, adică nu o vedeam pe ea venind în grabă, pe ulița bisericii, spre Dunăre, spre Fort, unde ne jucam noi de-a soldații.

În rest, aș fi trăit flămând, fără să știu ce-i foamea, atât de mult iubeam acel loc și nu voiam să pierd bătălia pe care tocmai o imaginam noi, copiii, în joaca noastră, bătălia dintre nemți și ruși. O bătălie infinită, care nu se mai termina, pe care o reluam a doua zi. Și în somn o continuam. Și țin minte că mereu îmi plăcea să fac parte din echipa nemților. Aveam o sensibilitate în această direcție de când mi-a povestit mama că un ofițer german venea la noi și mă plimba pe calul lui. Pe vremea războiului, nemții se instalaseră în clădirea școlii, vecină cu casa noastră. Și acel ofițer venea călare și mă sălta pe calul lui și mă plimba vreo două-trei ture pe străzile Bădălanului. Mă uitam de acolo, de sus, de pe cal, din brațele lui, la pigmeii care treceau pe stradă și se uitau ca proștii la noi.

E colosal să vezi lumea de pe un cal. Cum a văzut-o Barry Lyndon. Cred că și Maurizio Catellan mi-ar da dreptate, fiindcă așa a văzut el istoria în expoziția ALL, de la Guggenheim Museum. Și el vede istoria ca pe o aglomerare de obiecte, iar calul e un laitmotiv, apare pe toate cele șapte trepte ale istoriei, așa cum ar putea fi considerate etajele în spirală ale celebrului muzeu.

Întrebarea pe care mi-am pus-o de multe ori a fost, oare ofițerul german venea pentru mine sau pentru mama mea? Sigur pentru ea, care era o femeie tare frumoasă. Am și acum fotografia ei, în

care apare tânără și distinsă. Și eu eram îndrăgostit de ea. Da, eram mort după mama mea. Și eram gelos pe oricine o privea sau o oprea din drum s-o agațe.

Sigur venea pentru ea, fiindcă dacă ar fi venit pentru mine, atunci când nemții s-au retras, ofițerul acela, dacă ținea cu adevărat la mine, ar fi trebuit să mă ia cu el, să mă răpească. Să profite de faptul că tatăl meu era pe front. De multe ori m-am gândit la această întâmplare ca la un nadir al destinului. Ce destin aș fi avut dacă aș fi ajuns la trei luni în Germania, în familia aceluia ofițer! Și acolo cred că m-aș fi simțit ca la casa cea adevărată, fiindcă bunica mea era nemțoaică, o chema ca fată Mertentz. Dar tanti Ioana, sora mamei, care era șchioapă, când bunica o certa pentru vreo năzbâtie, mereu îi striga:

- Lasă-mă-n pace, jidoafco!

De unde știa ea că bunica era evreică? Nu, absurd. Mertentz e un nume pur nemțesc.

Ciudat, dar zilele trecute, am citit ce-a scris un comentator pe Internet în dreptul unei cărți numite „Dicționarul teologilor români”, unde mă aflu și eu alături de Miron Cristea, Nicolae Steinhardt și alții.

Cică „Nicolae Steinhardt și Grid Modorcea sunt scriitori evrei”. Și acum cred că există acolo acest text, puteți verifica.

Cum, nu s-au uitat că eu sunt din neamul lui Mitică? Adică am fost botezat Dumitru, iar lângă numele meu e trecut în acte și numele familiei bunicilor mei din partea mamei, Puiu!

Sunt nu numai român neaoș, dar și bădălănean get-beget. Și dacă îl adaug și pe tata, care de mic, de la trei ani, m-a luat și m-a crescut în ținutul făgărășean, sunt de două ori român pur, dunărean și muntean, crescut la Dunăre și la Munte, în Munții Făgăraș.

Dar m-am îndepărtat de povestea cu obiectele. De fapt, nu m-am îndepărtat. Fiindcă așa ceva declanșează un obiect. Cum ar fi imaginea lui Amoriță, un vlăjgan care venea printre noi, copiii, venea la Fort să ne strice joaca. Cine e, mă, de partea nemților?, strigă el. Țsta, Țsta și Țsta, i se spunea. Și el ne lua de o parte și ne pălmuia de vedeam stele verzi. Nemții-s dușmanu' nostru, înțelegi, mă? Dușmanu' poporului. Numa' rușii, cu arma-n mână, ne-a salvat, înțelegi, mă, ei e prietenii noștri! Trăiască URSS! Bastion al păcii e!

Un obiect e ca un nod din care se face apoi un ghem. Sau așa cum se naște bulgărele de zăpadă. Și e suficient să spun că primul obiect din viața mea, crucea, mi-a inspirat cartea „Există”. Un lung eseu sau poem religios. Titlul e precum „pur si muove”, adică „Există Dumnezeu”. Și din „Există” s-au tras apoi alte două cărți, „Chilia” și „Sophia”. Ele constituie trilogia mea mistică.

(Va urma)

Siguranța națională

Nicolae Bacalbașa
scriitor, medic

Charles Maurice de Talleyrand – Perigord (1754-1838) este considerat de mulți un prototip al trădării.

Preot, a votat în Adunarea Constituțională naționalizarea bunurilor bisericești. Ministru de externe al lui Napoleon, el determină pe țarul rus (Erfurt, 1808) să îi reziste acestuia.

În 1814, creează un guvern provizoriu și îl demite pe Napoleon.

La Congresul de Pace de la Viena, reușește să îi divizeze pe învingătorii Franței.

A murit putred de bogat după ce a vândut tuturor puterilor informații pe care le deținea în calitățile sale oficiale.

Când lui Talleyrand i s-au reproșat trădările sale succesive, acesta a replicat că pe tot parcursul vieții a fost credincios și nu a trădat niciodată interesul Franței.

Este interesul național și siguranța națională o nălucă ce poate servi ca alibi pentru oricine și orișice sau o realitate, numitorul comun al unei comunități în fapt și în drept (partid vine de la parte) divizate?

În ce măsură un stat ideologic condus, care abdică de la valorile general umane în beneficiul unor valori artificiale, de obicei violent impuse, poate prezerva numitorul comun al națiunii?

Trebuie să fii ușor naiv sau inconștient vorbind despre național ca despre un sumum axiologic în condițiile unei globalizări care impune, conform definiției lui Bismark despre alianță „un cal și un călăreț”, renunțarea la națiune ca nivel de referință.

În ce măsură corectitudinea politică, o nouă paradigmă a botniței neocoloniale, cu o geometrie variabilă care îi va permite să se întindă precum umbra pe câmpia existenței, va tolera în fapt interesul național și siguranța unei națiuni?

Ismelor statale totalitare (comunism, național socialism) cu justificarea represiunilor dure care transcend legalitatea în numele unor interese superioare, uneori explicit - supreme, le iau locul reacții ad libitum împotriva extremismului și a terorismului.

Terorismul poate fi oricând extins la lozinca scrisă pe gard sau bancul spus vecinului.

Acum câteva zile, o doamnă rusoaică a auzit la Berlin, la coada de bilete pentru avionul german ce zbură spre Moscova, cum alți doi ruși (culmea piloți) glumeau că vor deturna aeronava.

Doamna a făcut turnarea și cei doi glumeți (nedovediți pe altă bază, nici măcar ca glumeți) au fost arestați imediat de către nemți.

Culmea – pe baza legislației existente.

Care ar fi nucleul identitar al unei nații și raportul între cei ce ar trebui să vegheze la prezervarea acestuia și atribuțiile ce li se conferă?

Fără îndoială că un element de sudură este limba.

Emil Cioran afirma că locuim într-o limbă.

Acest element identitar a fost, de exemplu, cu grijă stârpit în Rusia Ecaterinei a II-a, o nemțoaică care a căutat să modernizeze și să liberalizeze Imperiul Rus, dar a interzis limba ucrainiană în numele centralizării.

În Basarabia ocupată de sovietici după pactul Ribbentrop-Molotov, populația română a fost ruptă de limba română, creându-se artificial limba moldovenească și stimulând pe toate căile (inclusiv represiune) utilizarea limbii ruse.

Personal, îmi datorez existența lui Petru Groza.

Chemat la Stalin, acestuia i s-a spus că în doi ani toți românii trebuie să vorbească rusește.

Groza a răspuns că singura soluție ar fi utilizarea basarabenilor refugiați în vechiul regat.

Pe această bază, Stalin declarând „harașo”, OK-ul rusc, a încetat vânătoarea și deportarea în regat a basarabenilor refugiați.

Am asistat cu toții în epoca post-totalitară din România la o prezentare minimalizantă a literaturii naționale, propagarea prin manuale școlare „paralele” de false valori, la renunțarea la istorie sau, mai exact, la deznaționalizarea istoriei naționale.

Limba, în momentul actual, este o valoare națională neprotejată, cotropită de slang și anglicisme (cotropire nu numai permisă dar și stimulată).

O altă componentă a naționalului, a nucleului său, este religia. În momentul în care Germania a atacat URSS, țară în care s-a practicat exterminarea cultului și a credincioșilor activi (din 200 de episcopi în 1918 rămăseseră 4, bisericile erau dinamitate sau transformate în grajduri, preoții erau exterminați fizic pe baza indicației clar dovedite a lui Vladimir Lenin – „cu cât omorăm mai mulți preoți cu atât mai bine”) comuniștii au deschis bisericile.

Ortodoxia rusă este astăzi coloana vertebrală comunitară a unei țări ce a fost promotoarea unei politici anticlericale și antireligioase.

Putin și Medvedev sărută crucea cu aceeași râvnă, ca și Ion Iliescu în calitate de președinte al României.

Mișcarea național-creștină susține fuziunea metafizică a celor două noțiuni pentru români. Acest binom a atras elita națiunii pentru o perioadă definită.

Se spera – eternă iluzie – realizarea unui om nou și o Românie „precum soarele pe cer”.

Experimentul nu a durat, represiunile timp de decenii au exterminat pe cei cinstiți și au corupt pe cei rămași.

Azi trăim o practică religioasă de operetă, stimulată și având între actori și Puterea care face ca românul să devină un practicant de rituri și nu un pătruns de har și morală transcendentală.

Catedrala Mântuirii Neamului riscă să fie o imensă formă fără fond. O excepție a reprezentat-o biserica catolică poloneză.

Ce anume reprezintă nucleul naționalului au demonstrat prin activitate practică lucidă și nemiloasă serviciile secrete ale celor doi aliați care au început războiul mondial atacând în tandem Polonia – Rusia comunistă și Germania nazistă.

Katyn (împușcarea a 22.000 intelectuali polonezi, aleși pe sprânceană de către sovietici) a reprezentat doar un aspect punctual, ce a beneficiat de publicitatea realizată de Germania, a unei activități sistematice, exercitată de sovietici și în Basarabia și Bucovina, de exterminare a plusvalorilor intelectuale și morale.

Între cei ce au fost astfel uciși a fost și bunicul meu de pe linie paternă.

Absolut același lucru l-au făcut nemții în Polonia (uciderea de profesori universitari, bunăoară).

Pare nedemocratic, dar corespunde realității: poporul este o masă amorfă sprijinită pe o minoritate structurată de plus valori.

Votul cenșitar o recunoaște (chit că nu se suprapuneau complet cele două fenomene), votul universal ignoră în fapt această realitate.

Marele P.P. Carp, într-o ședință a Parlamentului român, când afară zbierau protestatarii aduși de opoziție, când i s-a spus că „Poporul cere...” a replicat: „Poporul? Poporul suntem noi”, arătând spre sala parlamentului.

Replica lui P.P. Carp a fost confirmată de practica serviciilor secrete vietnameze în timpul războiului cu Franța. Pentru a împiedica evadările prizonierilor francezi erau depistați indivizii-plusvariantă reprezentând 5% (1 din 20). Aceștia fiind neutralizați, evadările dispăreau. Posibil există o suprastructură a acestei structuri.

În SUA, a existat o urmărire intensă, complexă a tuturor personalităților cu potențial impact de masă efectuat de către FBI. Putem spune că a fost o poliție politică?

Franța are un serviciu de „renseignement generales”, informații generale. Cât de generale sunt informațiile generale și cum se încadrează indivizii în aceste generalități?

Securitatea comunistă a înțeles acest fapt și alături de doctrina luptei de clasă (discriminare social-economică pe baza nașterii, absolut superpozabilă rasismului) de care nu s-a renunțat până în 1989 (a fost doar modulată), a introdus ca element identitar al conducerii țării naționalismul.

Colaborarea lui Noica cu naționalismul comunist s-a făcut pe aceste baze. După 1968, cu puseul de naționalism implicit respingerii invadării Cehoslovaciei de către Pactul de la Varșovia, de către conducerea de la București, tatăl meu a intrat în PCR și a fost acceptat, deși era fiu de moșier.

Din păcate, ideologia a fost folosită pentru lichelim și nepotism.

Dacă acest lucru nu s-ar fi produs atunci, posibil Ceaușescu ar fi fost debarcat doar de o invazie străină, nu și de tulburări populare.

Naționalismul nu ar trebui să fie o exaltare organizată a selfului național, ci o dirijare a acestuia de către elite.

Revenim la același P.P. Carp care de la tribuna parlamentului român (al României mici) avertiza împotriva naționalismului prost orientat:

„Vreți să biruiți în lupta cu evreii? Fiți muncitori, cumpătați, economi cum sunt dâșii și n-o să vă temeți de nimic. Soluția chestiunii evreiești este în concurența muncii”.

Deși serviciile de informații ar trebui să apere țara de pericolul extern și teoretic nu fac „politică”, ele ar trebui să monitorizeze aplicarea principiilor lui Thomas Hobbes din *Leviathan* privind contractul între conducători și conduși.

Contractul național implicit, pus în pericol prin nerespectare, pune țara în pericol.

În mod normal, acest echilibru ar trebui să fie realizat de către jocul parlamentar, dar practica a demonstrat ineficiența acestei instituții în reglajul fin și riscul derapajelor majore consecutive.

Peste tot există structuri oculte de veghe și alertare precoce.

Dacă se admite vânzarea de pământ străinilor (Rusia, bunăoară, nu a acceptat acest lucru), trebuie să ai o evidență reală și foarte exactă a stării de fapt. Decentralizarea poate că ar crește eficiența, dar în nici un caz în domeniul informațiilor.

Un risc major este denaturarea instituțiilor, inclusiv a celor de informații. Orice autoritate tinde spre abuz. Francezii au lansat conceptul „Trebuie să ucizi colonelul ce zace în tine”.

În toate țările lumii s-a remarcat evoluția de tip canceros a instituțiilor de informații, de dezvoltare necontrolată, fără feed-backuri de corecție. O bună parte a bolilor umane este reprezentată de devierea mecanismelor biologice de autoprotecție în mecanisme de autoagresiune.

Este greu de spus dacă România modernă este rezultatul unui proces natural, legic sau a unor conjuncturi.

Aleatorul și contextul au jucat un rol major.

Regatul a fost rezultatul activității elitei într-o organizație cel puțin discretă (dacă nu secretă) și transnațională.

Confluente culturale • Confluente culturale • Confluente culturale

Dorința francmasoneriei de a unifica Țările Române cred că exceda sau chiar ignora sentimentul dreptății istorice.

Pe de altă parte, participarea la o asemenea organizație este evident o abdicare de la naționalul îngust, dacă nu, la național în general.

Am avut norocul ca, în persoana lui Carol I, să găsim un obsedat al datoriei și care totodată să realizeze continuitatea influențelor benefice de la Napoleon al III-lea (cu care se înrudea) la Prusia și respectiv Germania după învingerea Franței.

Poziția României în Primul Război Mondial (care l-a făcut pe Clemenceau să declare că român nu e o naționalitate, este o profesie) nu a fost imorală cum au sugerat unii, ci doar strict oportunistă, călcată pe un model general, cu nimic mai generos.

Primul Război Mondial a revelat prin activitatea serviciilor secrete uluitoarea corupție la nivelul aparatului de stat și a armatei, corupție tradusă prin furnizarea contra-cost, din nefericire în masă, de informații militare și economice.

Scandalul a fost oculat, un secret bine păstrat, căci era prea sordid la nivelul întregii nații.

Perioada interbelică a însemnat sub aspectul unității naționale o coaliție economică și de interese de nemărturisit între liberali și capitalul evreiesc (așa-zisul antisemitism român a fost o reacție economică și socială în raport cu excesele acestei coaliții) care a generat mișcarea naționalistă și religioasă bazată pe studențime și intelectualitate sătească, iar, pe de altă parte, PNȚ s-a dovedit a fi incapabil și corupt.

Un imens noroc aparent a permis apariția României Mari cu acces la Președintele american Wilson care a controlat total pacea după Primul Război Mondial și care a dorit state naționale, mici și etnic pure, a făcut două excepții: România și Polonia, state folosite drept cordon sanitar pentru sovietici.

Ambelor state li s-a permis o dimensiune destul de mare, o componentă etnică străină foarte importantă și ieșire la mare (în cazul Poloniei forțând starea de fapt prin absolut straniul culoar de la Danzig).

În calitate de componentă a coridorului sanitar, România s-a dorit a fi în viziunea și cu ajutorul concret al lui Wilson, președintele SUA, o națiune solidă, puternică, înarmată suficient și chiar în exces, cu debușeu maritim și cu mijloace economice suficiente. România și-a triplat întinderea frontierelor. Prin tratatul de la Saint Germain, România a devenit o țară cu minorități naționale depășind 25% din totalul populației (1300000 unguri, 780000 evrei, 723000 nemți transilvăneni, 448000 ucrainieni, 358000 bulgari, 57000 sârbi).

Aceste premise favorabile au fost compromise atât prin conjunctura postbelică, dar și cu ajutorul copios al compatrioților noștri.

Nici un regim politic, nici măcar cel comunist (care a beneficiat ad libitum de metode violente) nu a reușit să

rezolve în România problema țăranimii și a agriculturii. În ciuda a tot ce se spune, intelectualitatea română nu s-a raportat la interesele țării, ci la interese individuale – vezi entuziasmul cu care s-au îngrămădit majoritatea acestora să-l lingușească pe sinistrul Carol al II-lea și apoi să se ralieze comunismului.

Conducătorii de stat ce au avut metode discutabile, dar intenții generoase față de țară au fost uciși, mareșalul Antonescu (executat), Gheorghiu-Dej (iradiat), din perspectivă recentă (după douăzeci de ani care ne-au adus într-un punct mort socio-economic), chiar și Ceaușescu, fără ca poporul să reacționeze.

S-a stimulat din nefericire un consumism economic anticreștin și antinațional. A fi a fost înlocuit cu a avea. A avea cât mai mult, chiar dacă altul crapă de foame.

Dictatorul comunist al Ungariei de după 1956, Ianoș Kadar, întrebat despre politica externă a Ungariei, a răspuns că o țară ce poate fi cazată în New York de la etajul 13 în sus, nu poate avea o politică externă proprie.

România a fost (vorba cronicarului) sub vremi și rămâne. Este greu de spus dacă schimbarea succesivă a stăpânilor (în care opțiunea țării este minimă, așa cum a arătat 1989) conferă siguranță în ansamblu unor structuri mai ample.

Fără îndoială că suntem folosiți și nu ocrotiți.

Fostul șef al Marelui Stat Major al armatei române și fost șef al Serviciului de Informații a acesteia, generalul Chelaru a dezvăluit existența unor planuri de transformări politice teritoriale cu scindarea unor țări europene, planuri anterioare desfacerii Iugoslaviei și Cehoslovaciei. Din acest punct de vedere putem spune că am avut noroc și că suntem în actuala formulă statală teritorială supraviețuitori. Îndepărtarea de Rusia ne-a fragilizat economic, iar sănătatea economică este unul din elementele majore ale securizării.

Actualmente, capitalul intelectual al copiilor din țăranime este neutilizat (doar 3% termină învățământul superior), inflația a destructurat învățământul, armata nu mai este națională și aptă să apere frontierele, fiind strict la mâna altora, situația ecologică este gravă, iar plusvariantele umane ne sunt prelevate prin mijloace economice.

Cum am putea asigura siguranța națională? De la moartea lui Ștefan cel Mare candela de la mormântul acestuia nu s-a stins. Trebuie să aplicăm României principiul lui Shakespeare (sfaturile lui Polonius către fiul său Laertes din Hamlet: „Mai presus de tot fii credincios ție însuți“).

Trebuie reevaluate miturile istoriei naționale și susținute într-o societate nondemagogică. Demagogia distruge România. Te poți baza pe mit, dar numai distrugând minciuna. Prioritățile siguranței naționale nu stau în urmărirea dușmanului extern (noțiune astăzi fluidă și artificială – „ferește-mă, Doamne, de prieteni”, spune românul), cât în coerența internă a societății românești.

„Legenda lui Dracula“ „Legende de Dracula“ / „The legend of Dracula“

Theodor Parapiru
profesor, scriitor

Trei produse literare sunt considerate ca surse ale legendei lui Dracula: *narațiunile germane, povestirile slavone despre Dracula și referirile din cronica lui Anton Bonfini*, cărora se adaugă un fond popular exprimat prin tradiția orală (anecdote, povestiri etc.).

Din *narațiunile germane* transpare o atitudine indiscutabil ostilă, domnitorul Țepeș (1456-1462 și 1475, ianuarie) fiind prezentat drept un tiran suferind de obsesia unei cruzimi al cărei rafinament lasă să se înțeleagă imaginația unei minți bolnave. *Povestirile slavone* avansează portretul unui conducător autoritar, care folosește riguros atribuțiile stăpânitorului, în spiritul vremii, cu un plus de exigență, spre limitele terorii. Anton Bonfini, autor maghiaro-italian (*Rerum hungaricarum decades*), a utilizat, ca și celelalte izvoare, mărturii și anecdote de pe vremea desfășurării evenimentelor, dar a făcut-o de pe o poziție partizană, care urmărea să mascheze renunțarea la îndeplinirea angajamentelor antiotomane, de către Matei Corvin. Interesul regelui Ungariei, de a justifica în fața lumii întemnițarea la Buda a lui Vlad Țepeș, este evident și s-a manifestat prin facilitatea apariției textelor defăimătoare, cărora le-a adăugat relatări orale despre cruzimea de neînchipuit a voievodului față de inamicii care ajungeau prizonierii săi, ori față de cei ce cădeau în dizgrație prin faptele lor: „Pe unii i-a ucis frângându-i sub roțile carelor, pe alții despuiți, jupundu-le pielea până la măruntaie, pe alții așezați în țepe și fripți pe cărbuni încinși puși sub ei, pe alții străpungându-i cu țepe prin cap, prin piept, prin ombilic sau, ceea ce e mai josnic chiar și numai de povestit, prin șezut și prin mijlocul măruntaielor până sus în gură...” (Nicolae de Modrusa, *Historia de bellis Gothorum*).

Pornind de la realități consemnate în legende și anecdote, aceste relatări sufereau amplificări mitomane sub care se mascau aspecte politice meschine. În locul imaginii unui suveran autoritar, în mediile apusene se formează aceea a unui tiran psihopat. Faptele de arme ale voievodului, dorința de a edifica un stat puternic nu transpar decât ulterior, sub forma omagiului pe care sultanul Mahomed

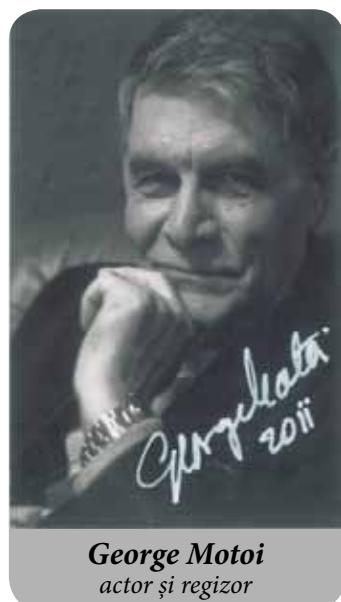
al II-lea îl aduce dușmanului său înverșunat, sau a menționării elogioase a umanistului italian Filippo Buonaccorsi-Callimachus (la curtea lui Cazimir al IV-lea al Poloniei), care îl compară cu marele Scanderbeg al Albaniei, și a impresiilor călătorilor străini care au consemnat opinii despre Țepeș, ca personalitate de luptător antiotoman („bărbat ager și cât se poate de priceput în treburile ostășești”, „prea viteazul... principe Dragula” etc.).

În 1897, Bram Stoker, un obscur scriitor englez, publică romanul „Dracula”, scris în spiritul și stilul senzaționalismului occidental, nepreocupat de surse, nici de rigoare științifică, sau de scrupule, în care domnitorul apare ca un vampir ce își martirizează victimele. Confecția literară iresponsabilă găsește teren fertil în incultura și naivitatea cititorilor, așa că imaginea proliferază ca un cancer, asociind teritoriul Țării Românești cu unul al tenebrei unei fantezii cretine. Identificarea numelui de *Dracul* cu *Diavol* a venit în acest sens. De fapt, Vlad moștenise, o dată cu Radu cel Frumos, numele de la tată (*Dracula* fiind echivalent cu *fiul lui Dracul*). Eroarea a pornit din comoditatea traducătorilor inițiali, încântați de confuzia unui termen care le servea intențiile, astfel, *teama firească de Diavol era transferată în contul lui Dracula*.

Cruzimea domnitorului român a existat în spiritul celei profesate de conducătorii din Evul Mediu. Așa se face că supușii (românii) și dușmanii săi l-au numit pe voievod Țepeș (*Kazacli*, turc.) spre deosebire de occidentali, care au preluat informații contrafăcute. Este deasupra oricăror dubii că, în epocă sau în afara ei, au fost conducători iluștri ale unor popoare cu pretenții civilizatoare, care au săvârșit excese torționare superioare, fără a suferi același tratament deformativ. În cazul domnitorului Țepeș, adeseori, măsurile luate de acesta în spațiul terorii au avut rațiuni politice și de stat.

„*Legenda lui Dracula*” despre prințul-vampir și manifestarea intenției identificatoare arată superficialitate, incultură, prostie exponențială, iresponsabilitate sau numai obsedantă atitudine defăimătoare. Produse literare și cinematografice care cultivă senzaționalul psihopat dovedesc destul de convingător că, indiferent cărei societăți aparține, arta submediocră adoră înlocuitorii, când aceștia răspund unor proiecții interioare proprii.

Nu intelectualismul face deliciul spectatorului obișnuit

George Motoi
actor și regizor

Tendința creatorilor spre intelectualism este bine-cunoscută, devenind azi chiar o manieră, ca și conservatorismul respins cu atâta nesaț de intelectualiști.

De-a lungul timpului, în teatru s-a experimentat cam tot ce era de încercat, inclusiv ce-ar crede încă generațiile mai noi că ar fi propria lor „inventie”. S-a ajuns chiar la un fel de epuizare a

formulelor dramaturgice și regizorale, urmând doar a le perfecționa de acum înainte pe fiecare. Dar în loc să facă aceasta, exponenții noilor generații, cu vădita lor pretenție de a revoluționa cu orice preț arta teatrului din temelii, demolează autori celebri și opere consacrate, denaturându-le sensurile, semnificațiile majore, mesajele statornicite de trecerea timpului, rănindu-le, amputându-le sublima lor perenitate care a învins vicisitudinile atâtor epoci la rând, în zbugiumata Istorie a omenirii. Mulți își permit aceasta, unii chiar cu dezinvoltură, în virtutea libertății generale de creație. Cineva numea dezinvoltură chiar această obrăznicie.

Nu m-aș încumeta să-i numesc chiar așa pe inovatori, tocmai pentru că unii dintre ei cunosc măsura bunului simț și se străduiesc, cu infinit mai bune rezultate, să apropie o operă celebră de nivelul și gustul publicului de azi fără a-i denatura cu brutalitate conținutul. În schimb, „simpaticul” Radu Afrim (ca să dau totuși și un exemplu) ne-a comunicat într-un interviu, nici mai mult nici mai puțin, că, citez: „Lupt pe cont propriu pentru o revoluție teatrală!” (vrând să spună, într-o exprimare corectă, „o revoluție în teatru”, prin revoluție teatrală înțelegându-se mai degrabă o revoluție mimată, jucată, ireală). Dar, trecând peste aceste lacune

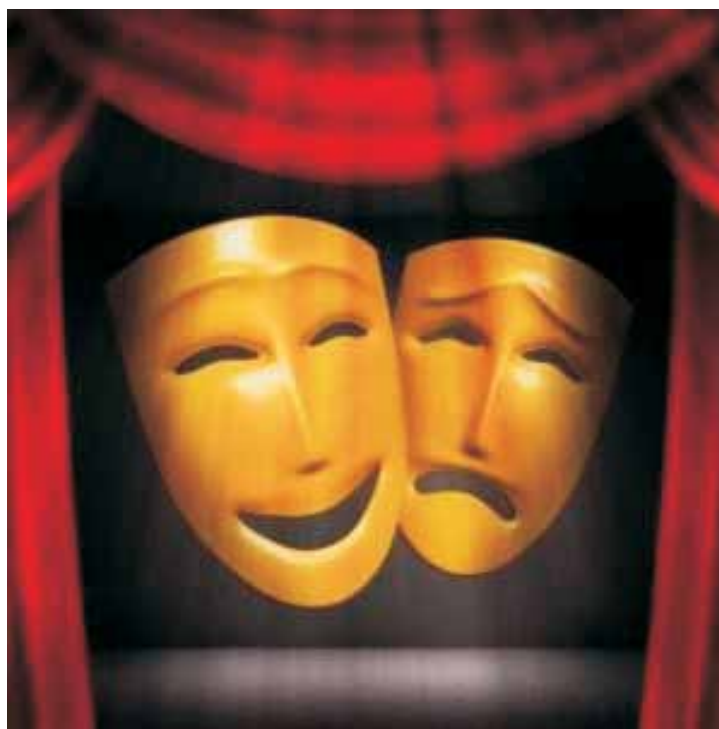
școlărești întârziate, domnia sa mai afirmă, în alt interviu, și că, punând în scenă la Teatrul Național drama „Năpasta”, cu prilejul împlinirii a 100 de ani de la moartea celebrului nostru dramaturg I.L. Caragiale, o face numai pentru că (il citez exact) „am o idee tare, altfel nu m-aș fi apucat de ea!”, mai precizând și că (citez) „voi contraria lumea conservatoare a teatrului românesc” sau că (citez din nou) „actorii care își imaginează că au o idee despre personajele din drama lui Caragiale și că o vor regăsi în spectacolul meu (scenariu free!) pot să uite liniștit tot ce știu!” (adică să-l uite, să-l ignore total pe Caragiale!).

A avea indecența, ca să nu zic chiar tupeul, unor asemenea afirmații sfidătoare, chiar în anul comemorării celebrului dramaturg, nu mai poate însemna altceva decât o regretabilă și impertinentă renegare a operei caragialești, punându-te neapărat pe tine, moț, deasupra celebrului dramaturg comemorat. Asta deja nu mai e revoluție, ci anarhie, căci în anul 2012 noi comemorăm totuși anul morții lui I.L. Caragiale și nicidecum pe cel al unui regizor și autor de scenarii free, pe numele lui, destul de controversat, de Afrim Radu. El însă, tocmai pe aceasta mizează probabil, ignorând absolut totul din jur. E doar un mod de a-și face reclamă, precum „divele” de prin tabloidele de scandal sau din emisiunile unor televiziuni prea disperate de evoluțiile imprevizibile ale ratingului de piață.

E și mai grav însă, atunci când scriitorii, dramaturgii încercați, ajung să alunece chiar și ei în patima intelectualismului steril, refuzând, mai mult din snobism cred, decât din convingeri, rețetele sigure ale succesului de public, cu iluzia deșartă că ar revoluționa astfel scrisul dramatic, povestirile de viață autentică părându-li-se de-acum depășite, refugiindu-se până și în dramatizarea teoriilor proprii cu privire la nașterea unui text, a unui conflict teatral, sau cum anume ar trebui înscenate biografiile unor personaje, cum să cauți un titlu sau cum finalul n-ar mai trebui să aparțină autorului etc., etc., alunecând inconștient într-un soi de didacticism literar-artistic, analitic și critic, care cel

mult ar putea constitui o experiență de laborator de creație cu circuit închis și nicidecum un spectacol pentru publicul care vine la teatru nu ca să ne asculte dezbaterile, teoriile, frământările, căutările, îndoielile noastre, strict profesionale, ci doar ca să fie furat, vrăjit, fascinat, impresionat de povești zguduitoare de viață, în care să-și satisfacă suprema dorință de a se cunoaște sau recunoaște pe sine ori pe semenii săi, râzând sau plângând. Spectatorul nu vine la teatru doar pentru a-și imagina toate acestea, provocat fiind de artiștii de pe scenă. În fotoliul lui de acasă și cu o carte în mână, el poate mult mai comod (și mai ieftin!) să-și exercite jocul imaginației sale. El vine la teatru ca să VADĂ, nu să-și imagineze, să vadă ceva ce nici măcar nu și-ar fi putut imagina! El e pasionat să urmărească pe scenă stări conflictuale, acțiuni neașteptate, reacții umane diversificate, teribile, ale unor tipologii speciale de oameni, în situații fictive, dar credibile și cuceritoare. Doar pentru așa ceva mai vine azi lumea la teatru.

Spaniolul Juan Antonio Mayorga Ruano, de pildă, în una din scenele piesei sale „Băiatul din ultima bancă“, așează pe o canapea două personaje principale (profesorul Germán și elevul său Claudio) doar ca să privească pe o fereastră imaginară spre fereastră luminată, imaginară și ea, a unui presupus apartament din blocul de

vis-à-vis, imaginar și el, în care își închipuie că văd, fără să și audă, cum două femei se ceartă într-una. Publicul, desigur, îi privește doar pe cei doi cum privesc și ei spre ceva nedefinit, în raza vreunui reflector, și cum comentează oarecum ironic, priveliștea lor imaginară, calificând-o ca neinteresantă pentru a mai fi adusă și pe scenă, minimalizând cu dispreț o ceartă banală, care s-ar fi putut isca după părerea profesorului, între două surori care își dispută, eventual, vreo moștenire, iar după părerea elevului, poate între două lesbiene geloase, ei chiar încercând să și imite presupusa ceartă a femeilor în fața publicului din sală. Numai că publicul

nu s-a arătat a fi prea încântat de formulă și nici de comentariile și imitațiile lor puerile, interesându-l cu siguranță povestea aceasta numai dacă ar fi văzut pe scenă chiar pe cele două femei certându-se, în interpretarea a două actrițe potrivite lor.

Ei, și astfel, mai bine de jumătate din piesa domnului Mayorga devine extrem de plicticoasă (am văzut chiar cum câțiva spectatori au și ieșit din sală) prin acest abuz de intelectualism analitic și critic, didacticist prin propuneri de alternative doar enunțate, evocatoare. Abia spre final, când autorul, plictisit și el probabil de propria-i scriere, încearcă și o abordare ceva mai realistă și concretă, a unor scene conflictuale dintre personajele sale, s-a mai înviorat oarecum și atmosfera din sală.

Și, dacă mă gândesc bine, nu avem aici de-a face nici măcar cu vreo noutate, Pirandello, de pildă, reușind formula aceasta cu mult mai mare succes în celebra lui comedie „Astă seară se joacă fără piesă“, decât încearcă, cu atâtea pretenții, să ne ia ochii azi spaniolul Mayorga cu „Băiatul“ lui, pe scena Naționalului bucureștean, într-un spectacol cel mult școlăresc, extrem de dificil, regizat cu aplicație și bunăvoință de Theodor Cristian Popescu.

De aceea, mă și încumet să afirm că refugiul în intelectualismul scenic nu va face niciodată deliciul publicului larg. Și ca să joci teatru pentru cercuri restrânse de intelectualiști incurabili este nu doar un viciu, ci chiar o îndepărtare voită a oamenilor obișnuiți de arta autentică a teatrului. Vorba nepieritorului Shakespeare, arta este puternică doar dacă își păstrează și își dezvoltă caracterul ei popular, misiunea nobilă, morală și socială, spre o cât mai largă accesibilitate publică. Altfel, va rămâne o demonstrație în sine, îngustându-și singură aria utilității culturale (am citat din memorie).

Confesiuni natale

**Irina Sanda
Cajal**
subsecretar de stat,
Ministerul Culturii
și Patrimoniului
Național

Când am plecat din România, am lăsat în urmă tot ce mă lega de o lume bogată în valori culturale, în valori morale și cu oameni de excepție.

Când am plecat din România, în 1986, nu am putut să iau cu mine secole de istorie de familie, iar drama mea era cu atât mai mare cu cât nu speram să regăsesc aceste lucruri vreodată, să pot reveni, să mă pot bucura de tot ce mi-a zidit copilăria, tinerețea, personalitatea, viața de familie, într-un cuvânt, tot ce înseamnă viața mea.

Când am plecat din România, în ziua exploziei de la Cernobil, nu am putut lua cu mine nici străzile cu parfum de secol al XIX-lea, nici templele cu iz de istorie, nici muzeele, nici cimitirele, nici pe cei dragi, însemnând nu doar familia, ci și prietenii și prietenii prietenilor.

Nu cred și nici nu voi crede vreodată în ideea Ubi bene, ibi patria - „Unde-i bine, acolo este patria”.

Nu cred în ciocoism și nici în lichelism. Așa că, în America, în aprilie 1986, m-am apucat vârtos de muncă, astfel încât să îi pot da copilului meu o zestre profesională, iar soțului meu, un sprijin în efortul lui de a se remarca printre fizicienii vestiți ai lumii. Sper că mi-am făcut datoria de mamă și soție și nu mi s-a părut nici greu, nici ușor. Am încetat să îmi fac meseria în mod clasic, dar nu am încetat nici o secundă să aspir să mă întorc la meseria mea, cea de istoric de artă, de etnograf, de antropolog, de om de cultură.

Dorul, acel cuvânt al cărui sens l-a căutat Eminescu și nu l-a putut defini în vorbe, m-a însoțit și pe mine, dar nu mi-a luat plăcerea de a învăța ce înseamnă o viață democratică, ce înseamnă o lume în care să fii stăpân pe tine, înseamnă să te descurci singur, să îți croiești cariera într-un mediu concurențial, să îți construiești o casă pe o piață liberă și dinamică, să îți asiguri vârsta retragerii, să nu uiți să fii cetățean, să nu uiți că omul de lângă tine este la fel de important, indiferent de culoarea pielii sau de numele Dumnezeului căruia i se închină.

Am învățat cu multă bucurie ce înseamnă melting pot, în sensul că am savurat diversitatea și am descoperit universuri culturale diferite despre care, oricât ai citi, nu poți să le înțelegi decât la fața locului.

Am învățat ce important și în același timp, ce greu este să alegi pe proprie răspundere, să decizi pentru tine și copiii tăi, să îți faci cultura civică, cultura urbană, cultura privind managementul.

Toate aceste lecții esențiale de viață le-am primit cu bucuria omului eliberat dintr-o detenție dură.

Nu voi uita aceste lecții și nu voi accepta niciodată condiția de minus omenie.

După evenimentele din 1989, atunci când doream să vorbesc cu părinții nu mai era un risc pentru ei să trimită vești tot mai multe și încurajatoare despre

schimbările din România și despre efortul comun de modernizare a societății românești. Atunci am început să mă gândesc serios că fiecare om este dator față de locul în care s-a născut și că nu doar schimbarea cere efort, ci mai ales reconstituirea înseamnă mult pentru noi toți. Înseamnă să ne regăsim valorile, să reconstruim punțile rupte de decenii între oameni și comunități, între medii profesionale, între academii și școli de știință și cercetare, între culte și chiar religii, între consăteni și de ce nu, între state.

Am încercat să înțeleg mai mult despre munca tatălui meu, care, deși a fost un cunoscut cercetător, om de laborator, a decis la un moment dat să intre în arena publică. Mă uimea și mă durea opinia majorității de la vremea aceea, conform căreia „lumea bună” nu trebuie să se bage în treburile societății, ci să stea deoparte. Nu puțini au fost cei care au privit cu suspiciune implicarea publică a tatălui meu, deși îl cunoșteau de multă vreme ca fiind un om integru și dedicat valorilor autentice. Mi-era greu să le înțeleg suspiciunea și nu știam unde e adevărul.

Cu toate că locuiam în America, eram din ce în ce mai convinsă că am datoria să vin lângă părinții mei, să îi ajut să ducă la îndeplinire ceea ce la o vârstă nu tocmai tânără își asumaseră, și anume să lucreze pentru comunitatea din care proveneau, să îi ajute pe evreii din România să își regăsească identitatea, cultura, viața comunitară.

Într-o bună zi, după ce am obținut cetățenia americană, am decis să încep să vin în România, ca să îmi dau seama dacă mă pot integra în lumea pe care o părăsisem de nevoie și pe care o iubeam, totuși...

La început, m-am temut de această revenire, de ce să nu mărturisesc. Era ca o expediție pe un teren necunoscut.

Încet, încet, dragostea părinților mei, bucuria regăsirii casei părintești, lumina caldă de primăvară, tot mai multe construcții renovate, locuri și prieteni regăsiți, zumzetul comunității, care devenea tot mai mult o instituție culturală românească, m-au făcut să îmi găsesc locul și parcă mai mult decât atât. Am început să lucrez și să descopăr zi de zi societatea românească cu toate fațadele ei, cu bune și cu rele, dar mai ales cu nevoile și vulnerabilitățile sale.

Nu este mai puțin adevărat că, dacă atunci când am plecat în America vedeam lucrurile doar în alb și negru, acum, traiul în cele două sisteme m-a ajutat enorm să fiu de folos celor care au apelat mai apoi la experiența mea.

Cum fiica mea își croise deja drum în viață, iar soțul meu, din păcate, dispăruse, am decis să mă întorc definitiv în România și mi se pare că am găsit un mod fericit de a fi utilă.

Spre norocul meu, am putut să mai petrec pe acest pământ puțin timp alături de părinții mei, chiar dacă a fost un timp al suferinței.

Am regăsit cu multă bucurie dragostea prietenilor, atmosfera Bucureștilor, care devine tot mai mult un oraș European, așa cum a fost înainte de al Doilea Război Mondial.

Am mai descoperit și vocația acestui minunat oraș al lui Mateiu Caragiale și al Sărindarilor, al Gabrovenilor și al Lipscanilor de a fi o lume deschisă pentru inovație și pentru spiritul energic american.

Am făcut tot ce mi-a stat în putință și voi face în continuare, pentru a promova această vocație a deschiderii culturale și a disponibilității pentru alteritate, a naturalei simpatii care există de multă vreme între americani și români.

Am ajuns să cred că prin interesul, respectul și vocația de a-i înțelege pe ceilalți, România și America, alături de Israel, sunt patrii deschise pentru toți cei care, dintr-o cauză generală sau individuală, au nevoie de un loc de refugiu în care să nu își piardă identitatea, ci să își reconstruiască și să-și dezvolte propria viață, propriile aspirații, respectându-l pe cel de alături, pe gazde, pe alții nou veniți.

Acest spirit trebuie făcut cunoscut, pentru că încet-încet, lumea întreagă va dobândi această disponibilitate, de vreme ce statul global în care trăim a devenit atât de mic, iar noi ne clădim cariere și vieți personale care nu mai țin cont de diferențe, ba, dimpotrivă, aceste diferențe sunt sarea și piperul lumii noastre.

Și așa, din vorbă în vorbă, mi-am amintit de povestea atât de cunoscută cu sarea în bucate și mi-am dat seama că noi, evreii, suntem, poate, sarea-n bucate pentru lumea asta, că întoarcerea în România, pentru mine, a fost sarea în bucate, pentru că așa mi-am dat seama că viața este plină de sens, că fiecare dintre noi poate fi util semenilor săi și că eu, Irina Cajal Marin, am rostul meu pe lume și în România. În plus, mi-am dat seama că orice așa face, voi fi mereu fiica lui Nicolae Cajal din București, România, trăitoare, în vremuri de restriște, la Boston, punte între aceste două locuri importante pentru mine și familia mea.

La prima vedere, o judecată normală spune că trebuie să stai alături de copiii tăi, că trebuie să ai grijă în primul rând de familia ta și de descendenții tăi. Nimic mai adevărat!

Se spune, pe drept cuvânt, că ai responsabilități față de copiii tăi și de urmașii urmașilor lor.

E un mare adevăr!

Mult mai rar, însă, se discută ce trebuie să facem pentru urmașii noștri. Doar conserve, murături, cozonaci sau ceva mai mult? Am întrebat-o pe mama mea, l-am întrebat pe tatăl meu, am întrebat mai mulți prieteni și în cele din urmă pe fiica mea. Nu pentru că nu știam răspunsul, ci pentru că, în fond, aveam nevoie de o confirmare, de curaj, ca să mă lansez în a doua aventură de același dramatism ca și prima - mă refer la revenirea în România.

Nu e ușor să te întorci, cum nu e ușor să pleci.

Dacă la plecare, necunoscutul este o mare problemă, la întoarcere, te izbești frontal de vechile îndoieli, cu neîncrederea celor care spun mai pe față, mai pe ocolite: „de ce s-o fi întors?, ce o fi făcut acolo...?” și câte altele...

Dar nici acesta nu este cel mai greu lucru care te așteaptă la reîntoarcere, ci faptul că uneori mi se pare că nu îmi mai găsesc rostul aici, mi se pare că nu știu ce limbă vorbesc, pentru că deși vorbim cu aceleași cuvinte, parcă nu ne înțelegem.

Zicala aceea, „vorbim împreună și ne înțelegem separat”, mi s-a părut un diagnostic extrem de bun.

Nu voi spune, poate niciodată, nimănui câte nopți de nesomn, câte îndoieli, câte lacrimi secrete și câte întrebări mi-am pus referitoare la decizia repatrierii. Oare ne vom găsi unii pe alții din nou? Oare mai am loc

aici? Oare ce trebuie să spun acum? Cum trebuie să mă comport? De câte ori, după ce spusesem un lucru, nu am simțit, oare, că lumea mesteca sticlă pisată. Și la ce bun toate astea?

Pentru un singur motiv. Am crezut, și asta începe să se vadă, că am ceva de spus, de făcut, de dus mai departe - opera civică a familiei mele, așa cum fiica mea duce această tradiție mai departe în domeniul medical. Ce am de făcut? Nu puține lucruri.

În primul rând am de cules, de prin colțuri uitate, obiecte care au aparținut unor familii vechi evreiești, pentru a reconstitui universul acela al casei tradiționale.

În al doilea rând, m-am angajat să le reamintesc celor care au știut și să le povestesc celor care nu știu care a fost drama evreilor și trauma societății românești în perioada Holocaustului, pentru a nu se mai repeta astfel de lucruri și pentru a reconstitui o istorie ale cărei fațete ne sunt și nouă, încă neclare. Consider că și istoria europeană are nevoie de aceste clarificări.

În al treilea rând, trebuie să reconstituim numeroasele momente ale istoriei evreilor din România, nu pentru a ne lăuda, ci pentru a evidenția numeroasele contribuții ale României la patrimoniul cultural universal, la care și reprezentanții acestei comunități au participat. Contribuția medicilor evrei, evidențiată de tatăl meu, e doar un început pe acest drum.

Cred că, nu în ultimul rând, dacă ai o existență onorabilă ca persoană, faci un lucru bun pentru nepoții tăi, care, mai târziu, vor putea spune așa cum spun eu astăzi: „Bunicul meu, bunica mea, tata, mama etc. au făcut, au contribuit, au ajutat și au format”.

Cred că acest lucru dă sens tradiției, dă sens generațiilor și bucuriei de a fi. Sigur, se poate și fără aceste lucruri, dar în acest fel succesiunea generațiilor, moștenirea culturală, identitatea, înseamnă un mod de a trăi pentru ceilalți, înseamnă responsabilitate, contribuție la patrimoniul cultural european, înseamnă conștiință și demnitate.

Dacă aceasta este partea plină a paharului, există și o parte goală...

Doare distanța de cei dragi, doare ruperea de prietenii de acolo, așa cum a durut ruperea de prietenii și de familia de aici.

Toate, dar toate, necesită sacrificii! Toate înseamnă o negociere cu tine însuși, cu lucrurile cele mai delicate din viața unui om. Eu cred însă că lecția cea mai importantă pe care am învățat-o de la pionieratul american a fost curajul de a întreprinde, de a risca, fiindcă fără risc, fără curaj, fără nou nu poți merge mai departe.

Așa cum am mai făcut și până acum, mărturisesc că dorul de România, de profesia mea, de locuri, de mâncarea românească, de farmecul Oborului, de forfota pașnică a Bucureștiului, de străzile studenției și tinereții mele, de râsul copios cu prietenii sau de poezia muzeelor în care am copilărit, dar mai ales dorul de părinți au fost motorul care a făcut să mă întorc și sunt sigură că nu este deloc un caz unic.

În încheiere, aș spune ca în cântecul celebrei Edith Piaff: „nu regret nimic: nici binele, nici răul ce mi s-a făcut”. Totul a trecut, iar eu am învățat că viața este făcută din „capitole”, cum spunea mama. Deschizi un capitol și apoi treci la altul.

Ca o ultimă confesiune, nimic nu îmi dă mai multă energie ca o porție de mici cu muștar și telemea cu ceapă împărțite cu prietenii mei, undeva, în grădinile Bucureștiului.

Basarabia și cinismul imperial (1812–2012)

Theodor Codreanu
profesor, scriitor

Napoleon își afirma astfel cinismul politic al cuceririlor: „Voi cuceri pământuri, că istorici care să dovedească ale cui sunt, avem.” Dar, dacă în cazul său, istoricii măsluitori n-au prea avut de lucru, din pricina efemerității imperiului napoleonian, principiul, chiar neformulat ca atare, a funcționat perfect în cazul cuceririlor rusești, fiind preluat, cu succes, de către Ucraina de după destrămarea Uniunii Sovietice. Ceea ce s-a produs printr-un act fraudulos a devenit garanție a apartenenței „dintotdeauna” a Basarabiei la imperiul rusesc, apoi sovietic. Poate că nu este lipsit de interes să evocăm, pe scurt, povestea răpirii Basarabiei (1), în contextul războiului ruso-turc dintre 1806–1812. Sankt-Petersburgul a ocupat vremelnicele principatele Moldova și Valahia, având „acoperire” în Congresul de la Tilsit, 1807, când Alexandru I se înțelese cu Napoleon I pentru o împărțire a Imperiului Otoman, Rusiei revenindu-i Moldova și Țara Românească. (Nu era o prefigurare a Pactului Molotov-Ribbentrop?) Dar Moscova a renunțat, momentan, la a-și statornici puterea în Principate din pricina pregătirilor lui Napoleon de a ataca Rusia. Într-o carte a lui Leon Casso (2), tradusă în românește abia în 1940 de Șt.Gr. Berechet și folosită de Gh.I. Brătianu în invocata lucrare despre Basarabia, se preciza în legătură cu planurile țarului: „În 1806, am crezut că vom cuceri cele două Principate fără lupte și că vom organiza din ele patru guvernăminte ruse. Împrejurările ne-au silit, până la sfârșit, să ne mulțumim cu un câștig mai modest. Din ceea ce am dobândit, am alcătuit *provincia (oblasti)* Rusiei.”(3) Într-adevăr, la 15 aprilie 1810, Rusia anunța că vrea ambele Principate, Projuranschi

detaliind un proiect administrativ în patru gubernii: Basarabia, Moldova, Oltenia și Muntenia. Când Kutuzov ieșea victorios la Slobozia, 2 octombrie 1811, el iniția tratative cu Poarta la Giurgiu, restrângând dorita graniță de vest a Rusiei pe Siret, apoi, în anul următor, tratativele s-au mutat la București, având loc în Hanul lui Manuc, unde Kutuzov a micșorat pretențiile doar la Basarabia. Amiralul Pavel Vasilevici Cicagov, trimis de țar să încheie pacea cu orice preț, chiar renunțând la orice pretenții teritoriale, a ajuns, se spune, prea târziu, preluând ceea ce realizaseră ceilalți delegați. „Constrângerile” veneau, în speță, de la amenințările invaziei napoleoniene. Rusia, deși gata să renunțe la orice pretenții, s-a folosit, totuși, de presiunile Angliei, care postase în Bosfor o flotă, Poarta fiind silită de a încheia pacea cu Petersburgul. Or tocmai această ciudată Pace de la București va fi folosită de Rusia pentru a recurge la coruperea diplomaților care negociau: între alții, dragomanul Dimitrie Moruzi, Panaiot, fratele său, Manuc-bei (proprietarul celebrului Han), toți în cărdășie cu Capudan pașa Ramiz. Panaiot Moruzi nu a dat Porții o scrisoare de la Napoleon prin care acesta cerea imperativ „să nu facă pace cu nici un preț” (Alexandru Boldur). Estimp, Kutuzov a pus pe masa tratatelor niște hărți măsluite care ar fi venit, chipurile, de la Napoleon. Delegația rusă cumpărase mai demult pe dragomanul Porții, Dimitrie Moruzi. Prețul trădării Marelui Dragoman, în context, a fost promisiunea unei moșii în Basarabia, în valoare de 100000 de lei aur și a unui inel de aur încrustat cu briliante, foarte valoros, de 15000 de piaștri. Delegația, cu toate că avea și din partea sultanului Mahomed II sarcină „să nu accepte cedări teritoriale” (4), tocmai vânzare a făcut. Rareori s-a întâmplat ca o delegație oficială, în tratative de anvergură, să fie cumpărată de adversari „la grămadă”. Diplomația rusă a reușit, fiindcă atât Mustafa al IV-lea, cât și succesorul său Mahmud/Mahomed al II-lea au avut încredere în armeni și greci. Amiralul

Cicagov, devenit conducătorul delegației rusești, a confirmat, ulterior, coruperea lui Dimitrie Moruzi. Manuc-bei (și el armean) era atât de abil, încât, numit de sultan domn al Moldovei, a refuzat în favoarea antecesorului Scarlat Callimachi. Și asta fiindcă juca, simultan, și în favoarea Rusiei în timp ce negocia cu partea rusească, din însărcinarea lui Mustafa Pașa. Nu e de mirare că Alexandru I îl decorase, în 1810, cu ordinul „Sfântul Vladimir”, gradul III.

Cât privește viclenia asimilării părții de sud a celor trei județe cunoscute ca Basarabia, cu întreaga jumătate estică a Moldovei, aceasta a fost ideea lui Gaspard Loius Andrault, conte de Langeron, pus și el în slujba țarului Alexandru I. Dragomanul Moruzi a „confirmat” și validat, contra cost, în documente, minciuna lui Andrault. Încât Poarta s-a văzut de două ori înșelată, iar Moldova grav păgubită. Sultanul s-a indignat, firește, împotriva trădătorilor, atitudinea lui fiind susținută și de diplomații francezi la Istanbul, dar faptele erau consumate.

Prin Tratatul de la București, semnat la 28 mai 1812, se „consfințează” ocuparea Basarabiei, în noua ei înfățișare extinsă abuziv, de către ruși. Dimitrie Moruzi va fi decapitat pentru înaltă trădare lângă Șumula, pe 26 octombrie 1812, iar șase zile mai târziu – Panaiot, fratele său, la Istanbul, urmându-l Capudan pașa Ramiz, la 25 noiembrie 1813, lângă București, la Colentina. În schimb, Manuc-bei, mai prevăzător, a avut noroc, fugind în Transilvania, iar de acolo la Viena, unde a stat până la încheierea Congresului (1814-1815), după care s-a retras la moșia de la Hâncești căzuți sub ruși, bucurându-se de privilegii și onoruri, primind vizite de la înalți demnitari, precum contele Benijsen și prietenii săi Rusievici și Bahmutov. Alexandru Moraru citează din scrisoarea arhiepiscopului armean Grigor Zacarean, din 23 iunie/5 iulie 1817, în care

se evocă moartea lui Manuc-bei, provocată de un infarct, tocmai în timpul vizitei celor amintiți mai sus (20 iunie 1817). Manuc-bei a fost înmormântat la Hâncești. Infarctul se produsese după ce a vrut să arate musafirilor cum se călăresc armăsarii arăbești pe care îi avea, mândrindu-se nevoie mare cu ei.

Astfel, s-a pecetluit vânzarea Basarabiei. Zadarnic au protestat boierii moldoveni (reuniți în Adunarea de pe 26 octombrie 1812) pe lângă domnitorul fanariot Scarlat Callimachi, despre care se spunea că ar fi fost filofrancez. Rușii deja tratau

provincia ca pe o gubernie care li se cuvenea. Se pregătiseră și „spiritualicește”, prin biserică. Încă din 1808, restauraseră dioceza de la Cetatea Albă, impunând la conducere pe viitorul mitropolit Gavril Bănulescu-Bodoni, originar din Transilvania (Bistrița), dar școlit la Kiev. Deși intrat în proiectul rusesc, Gavril Bănulescu-Bodoni va încerca să conserve, o perioadă, spiritualitatea creștină românească a Basarabiei, până în 1821, când a murit.

Note:

1. Vezi G.I. Brătianu, *op. cit.*; Alexandru Boldur, *Istoria Basarabiei*, vol. 1-2, Chișinău, 1938 – 1940; Nicolae Iorga,

Luarea Basarabiei și Moruzeștii, 1910; Ion Nistor, *Istoria Basarabiei*, București, 1922; C.C. Giurescu, *Istoria Românilor*, vol. III etc.

2. Leon Casso, *Rosiia na Dunaie i obrazovanie bessarabscoi oblasti*, Moscova, 1913. Leon Casso a fost un jurist basarabean, profesor de drept la Universitatea din Moscova și ministru al Instrucției publice în două cabinete țariste. Versiunea românească a cărții sale s-a realizat de către Ștefan Berechet sub titlul *Rusia și bazinul dunărean*, Iași, 1940.

3. *Apud* Ion Agrigoroaiei, *Basarabia în acte diplomatice. 1711 – 1947*, Casa Editorială Demiurg, Iași, 2012, p. 37.

4. Vezi și Alexandru Moraru, *Subteranele istoriei. Rolul lui Manuc-bei în vânzarea Basarabiei către Rusia*, www.tribuna-basarabia.ro.

Ruptura de nivel ontologic în hermeneutica fenomenologică eliadescă

Ivan Ivlampie
decan, Universitatea
„Dunărea de Jos”

Conceptul de ruptură de nivel ontologic apare clar definit în *Tratatul de istoria religiilor*, carte publicată de Mircea Eliade în anul 1949.

Acest tratat ilustrează modul cum o metodă filosofică pusă în valoare în acea vreme este aplicată în știința religiilor. Este vorba de metoda husserliană, fenomenologia. Capitolele majore ale cărții sunt

consacrate descrierii modului de revelare a sacrului în cadrul comunităților și culturilor umane, din toate epocile istorice. Or, o descriere comprehensivă a sacrului constituie surprinderea acestui fenomen în esențialitatea sa, adică tocmai ceea ce își impune metoda fenomenologică. Dar pentru a întreprinde un demers descriptiv, Mircea Eliade este nevoit în primul capitol „Aproximări: Structura și morfologia sacrului” să-și prepare conceptele, instrumentele cu care va opera în dezvoltarea simfoniei tratatului de istoria religiilor. De la bun început, filosoful și istoricul religiilor atrage atenția că fenomenul religios este definit în contextul opoziției dintre sacru și profan. Dificultățile intervin atunci când trebuie delimitată doar sfera noțiunii de sacru, dar nu și în cazul definirii vieții laice.

Ce este, așadar, sacrul devine întrebarea fundamentală a lui Mircea Eliade înainte de a opera descrierea modului de manifestare a sacrului în istorie.

Înainte de toate, autorul constată că hierofaniile au cunoscut o proiecție mentală cvasitotală: „În definitiv, noi nu știm dacă există ceva obiect, gest, funcție fiziologică, ființe sau joc etc. care să nu fi fost vreodată transfigurat în hierofanie, undeva, în cursul istoriei umanității” (*Humanitas*, București, 1992, p. 30).

Apoi, el constată mai pronunțat că în cadrul dihotomiei sacru-profana orice aspect profan poate deveni hierofanie. Această virtute a unui obiect de a revela „altceva” decât pe sine are ca rezultat izolarea sa de lumea profană: „o hierofanie scrie Mircea Eliade presupune o alegere, o detașare netă a obiectului hierofanic, în raport cu restul înconjurător” (p. 32).

În concluzie, faptul că un obiect profan revelează „altceva”, trimite la ceva de dincolo de el, ridică întrebarea sensului acestui „expedient”. Cu această întrebare pătrundem în miezul, inima sacrului, în înțelegerea „rupturii de nivel ontologic” și, de asemenea, a demersului metodologic din *Tratat*. Față de lucrurile profane nu putem avea decât o atitudine neutră din punct de vedere religios, le integrăm în universul lor funcțional. În schimb, un „obiect consacrat” devine kratofanie o manifestare a forței, de temut, și în același timp de venerat. Nu ne temem de aspectele profane ale vieții, după cum nici nu le venerăm. Față de obiectul „sacru” manifestăm, însă, și venerație și sacrilegiu (pângărire): „Ceea ce este «pângărit» și deci «consacrat», se deosebește, ca regim ontologic de tot ceea ce aparține sferei profane” (p. 33).

După Mircea Eliade, în sfera experienței religioase intră hierofaniile, kratofaniile, dar și obiectele pângărite.

În acest context, instrumentalizând cuvântul polinezian tabu, care semnifică izolare, „interzicere”, datorate primejdiei contactului cu obiectul în cauză, Mircea Eliade ne conduce în esența înțelesului noțiunii de sacru: „În general, este sau devine tabu orice obiect, acțiune sau persoană care posedă, în virtutea modului său de viață, sau dobândește printr-o ruptură de nivel ontologic, o forță de natură mai mult sau mai puțin incertă” (pp. 33-34).

Mecanismul tabu-ului, hierofania sau kratofania constituie sensul rupturii de nivel ontologic: un lucru, vegetal, animal, o instituție, un act etc, sunt extrase din regimul normal de existență pentru a deveni Hiero/Krato-fanie.

Mircea Eliade nu analizează cauzele acestui salt pe fiecare caz în parte, dar ne indică faptul că această „izolare”, cu sensul de a semnifica „altceva”, e răspunsul comunităților la faptul că lucrul rupt de nivelul lui ontologic a devenit kratofanic: de temut și de venerat, iar spre final pângărit.

Insolitul, extraordinarul, imensitatea cosmică pot fi cauze care scot un lucru din registrul lui ontologic.

O asemenea înțelegere a dialecticii sacrului ca încorporare prin ruptură de nivel ontologic în indefinite obiecte, mituri sau simboluri îi servește lui Mircea Eliade drept instrument metodologic al descrierii hierofaniilor pe diferite categorii și care devin capitole ale *Tratatului*.

Firea românească de la Eminescu la Caragiale

Ionel Necula
profesor, scriitor

Un mare scriitor, un scriitor care se respectă – pe sine, dar și obârșia etnică din care provine – trebuie să instruiască în opera sa și câte ceva din firea neamului din care provine și pe care îl reprezintă. Cine, citind Tolstoi sau Dostoievski, nu rămâne surprins de imaginea mujicului rus, cu tectonica sa vulcanică, sau cu reacțiile lui spontane și imprevizibile? Cine, citind Balzac și savuroasa lui comedie umană, nu-și face o idee despre versatilitatea și frivolitatea societății franceze, formată spiritual în galanteria salonului francez, cu regulile lui exacte și cu haloul unei civilizații teatrale, emblematică? Și la fel putem spune despre literatura plăsmuită în cadrele etniei germane, britanice, sau din țările Americii Latine.

Mutantis-mutandis, dac-ar fi să operăm cu aceleași criterii și asupra literaturii românești, vom vedea că și la noi, marii scriitori – Eminescu Sadoveanu, Caragiale, Rebreanu – răsfrâng în plăsmuirile lor cam toate caracteristicile firii românești. Nu l-am inclus în această enumerare pe Creangă, pentru că ilustrul povestitor humuleștean este el însuși un prototip al eposului românesc.

Dar, vorbind despre firea românească și despre modul de ființare românesc, se poate face o paralelă între Eminescu și Caragiale? De vreme ce subîntind aceeași realitate etnică, e firesc să identificăm în scrierile lor similitudini și nepotriviri. Specificul românesc, același pentru amândoi scriitorii, este abordat nu doar din unghiuri diferite, dar și cu mijloace diferite.

Să ne înțelegem. Toată filosofia românească este marcată de obsesia specificului românesc, dar fenomenul a fost investigat din două perspective atât de diferite că s-au coagulat deja două direcții de abordare antitetice.

Fiecare etnie se caracterizează printr-un buchet de caracteristici și distincții, care îl definește și-i configurează o anumită imagine. Dar tocmai aici este problema. Unii au investigat – cu acribie, cu rigoare și cu obstinație – trăsăturile negative din firea românească, alții, dimpotrivă, s-au aplecat, cu precădere, asupra distincțiilor sale negative. În felul acesta, s-au configurat deja două coloane de gânditori. Din prima linie, să-i zicem a cârcotașilor, fac parte acei gânditori care insistă asupra trăsăturilor negative din firea românească, și includem în această grupare pe Cantemir care nu găsea în ansamblul firii românești decât omenia și religiozitatea, dar și pe Pompiliu Eliade, C. Rădulescu-Motru și Cioran, iar din seria celor ce accentuează asupra particularităților pozitive îi putem indica pe Eminescu, Blaga și Noica.

Nu-i greu de observat că oricât de cuprinzătoare ni s-ar părea această distincție, nu cuprinde întreaga realitate românească. Rămân neîncadrați, deci în afara dihotomiei propuse, o întreagă tipologie care nu se regăsește în cele două direcții antitetice propuse. Românul nu se caracterizează numai prin vicii și virtuți, el mai poate fi: hâtru, pehlivan, balivernic, bășcălios, pezevenchi, zeflemist – pentru care modalitatea ironiei, a persiflării, a satirei este mult mai potrivită pentru descifrarea specificului românesc, așa cum s-a coagulat de la Cantemir și până în zilele noastre. Logic vorbind, terțiul în cazul acesta nu mai este exclus, ci inclus.

Pe acest loc rămas neîmplinit de alți scriitori, printre care Alecsandri cu vodevilurile sale, s-a pliat zeflemeaua lui Caragiale. N-a făcut teorie și nici declarații mărturisitoare, dar imaginea românului, așa cum rezultă din scrierile sale, este total diferită de cea asumată de Eminescu. De unde autorul Luceafărului furnizează o imagine hiperionică a românului, Caragiale îl integrează în tagma Miticilor și-l plasează pe traseul dintre berărie și Union. Nu ne-am propus să reiterăm demersul lui Laurențiu Ulici, dar subliniem apăsător că imaginea eminesciană a românului, cu calitățile

Confluente culturale • Confluente culturale • Confluente culturale

lui admirabile, nu se regăsește în întruchipările lui Caragiale. *Iubesc acest popor*, scria Eminescu într-o notație din vremea studiilor universitare, *bun, blând, omenos, pe spatele căruia diplomații croiesc harte și rezbele, zugrăvesc împărății despre care lui nici prin gând nu-i trece, iubesc acest popor, care nu servește decât de catalice tuturor acelor care geme sub măreția tuturor palatelor de gheață ce i le așezăm pe umeri.* (*Fragmentarium* p.137).

Conservă piesele, momentele și schițele lui Caragiale, cu Farfurizii, Brânzovenestii și Cațavencii lor, ceva din aceste caracteristici care-l încântau pe Eminescu? Conservă, bineînțeles, conservă mai ales ideea că românul servește de *catalige* tuturor celor

ce vor să exercite actul guvernării. De unde Eminescu privea realitatea românească de jos în sus și se interesa de fundamentele care certifică România profundă, esența ei nesupusă vremuirii și determinațiilor, Caragiale se interesa de manifestările ei reale, de hic et nuc–ul întruchipărilor ipostaziate și de înfățișările acestor întruchipări. Privit în esență, scos adică de sub acreea faptului concret și-a împrejurărilor exacte, românul are, sau poate avea caracteristicile menționate de Eminescu, dar readus într-un cadru de viață exact, sub acțiunea determinațiilor inexorabile, sempregnează de caracteristici negative, devine coțcar, versatil (cameleonic), impostor, pișicher, balivernic, zeflemistic și labil, că e greu să-i găsești un cadru care să-l cuprindă exact, fără rest și fără restanțe neîncadrabile.

De departe, pare o ciudățenie. Privit în abstract, în esență, în afara cauzalității și a oricăror determinații, românul optimizează un buchet de calități admirabile, care l-au și entuziasmat pe Eminescu și pe alți analiști ai specificului românesc, dar privit în concret, în real, în complexul determinațiilor spațio-temporale se viciază, se degradează, iar calitățile se preschimbă-n defecte.

Sigur, Caragiale nu face exegeză, nu sondează cu pikamerul în tectonica modului românesc de ființare și nu face considerații metafizice, dar observă metehnele, defectele și chiar dacă nu le expune într-o dioramă gravă, sobră și chiar dacă

nu duce totul într-o partitură disperată, precum Pompiliu Eliade sau Cioran, le extrage pigmentul caustic și le supune unui tratament hazos, ironic, zeflemitor. Dramaturgul nu face speculație, dar dispunerile sale epice sau dramatice oferă material concludent celor amatori de exegeze metafizice. Oricum, e sigur că dramaturgul a observat bine firea românească în manifestările ei ocazionale, c-a extras din aceste manifestări caracteristici tipice și că românul se recunoaște în opera și în tipologia personajelor sale.

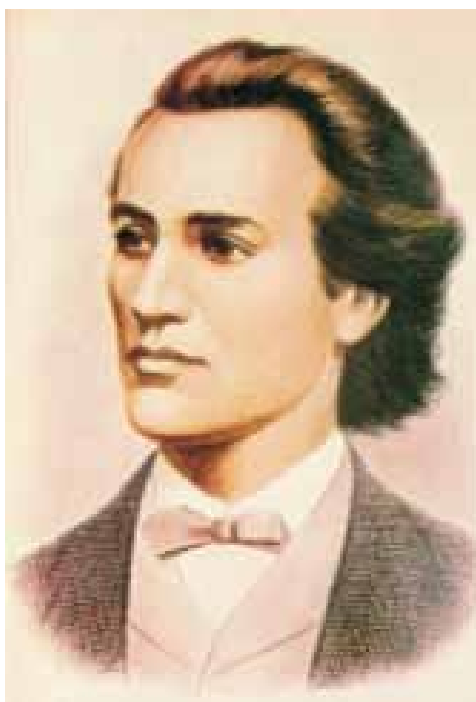
Deși circumscriu și supun observației aceeași realitate endemică – firea românească în manifestările ei ocazionale, sau în ceea ce are specific și esențial

– deosebiri dintre Eminescu și Caragiale sunt așa de radicale de parc-ar răsfrânge realități etnice total diferite. Cel puțin la prima vedere, specificul românesc rezonat de Eminescu este, sau pare a fi, cu totul altul decât cel proiectat de Caragiale. Există vreo explicație pentru această înfățișare, complet diferită, a specificului firii românești, așa cum rezultă din proiecțiile celor doi scriitori? *De când este suflet de român pe fața pământului*, spunea Eminescu într-o notație din vremea studiilor universitare, *românul a fost mândru de a fi român și chiar atunci când lumea îl privea cu dispreț, el își cânta doina și în conștiința puterilor pe*

care le purta în sine, privea mândru împrejurul său. (*Opera politică*. Vol. 1. București: Cugetarea, 1941, p. 305).

Ce s-a întâmplat cu *conștiința puterilor pe care le purta în sine* firea românească, de n-o mai regăsim în perorațiile Cațavencilor și ale conului Leonida? Cum de s-a diluat până la dispariție și nu se mai manifestă la fel de tulburător și în lucrările lui Caragiale?

Să reținem, totuși, că decalajul cronologic dintre Eminescu și Caragiale a fost unul relativ, deci nu se poate invoca un decalaj de evoluție, de etape diferite în degradarea firii românești. Deși dramaturgul va supraviețui poetului cca trei decenii, cei doi au fost în mare parte contemporani și și-au paralelizat productiv, complementar și o vreme chiar

conlucrativ vocația publicistică și scriitoricească. Deosebirea dintre ei nu este una cronologică, ci provine din unghiul din care este privită realitatea românească și din diferența de accent cu care operează cei doi. În timp ce Eminescu se pliază pe arheitatea românească și caută ființa etnică în sâmburul ei, în esența de dincolo de spațiu și timp, dincolo de orice determinații, Caragiale își culege pretextele din manifestările concrete ale românului și din reacțiile existenței românești la provocările realului. *Sămânța din care-a răsărit acest popor*, mai spunea Eminescu, *e nobilă și poporul nu va pieri decât atunci când românii vor uita noblețea seminției lor* (*Opera politică. Vol. 1. București: Cugetarea, 1941, p.305*). Regăsim această noblețe la personajele lui Caragiale? Ce se întâmplă cu această noblețe când purtătorul ei este transplantat dintr-un absolut inoxidabil în situații și împrejurări concrete? O mai regăsim, la fel de auroral cum o certificase poetul?

Nu, n-o mai regăsim și explicația e simplă. Personajele omului de la Haimanale sunt în general ființe obișnuite, gregare, care populează medii sociale periferiale și se caracterizează printr-o anumită mediocritate neproductivă în plan comportamental. Inapți pentru lucrul înalt și adânc, Miticii lui Caragiale se împregnează de aluviunile contextului, a împrejurărilor, a conjuncturilor își pierd arheitatea și devin adaptabili, facili, farsori, șmecheri și șarlatani pentru a trece peste dificultățile întâmpinate. În contrast cu dramaturgul, Eminescu pune atâta fervoare și patimă, că-n mărinimia sa, nu făcea nici o economie de elogi când vorbea despre poporul român. *Viteaz în războaie, muncitor și liniștit în timp de pace, apărător de adevăr, glumeț și senin, drept și bun la inimă ca un copil, poporul român nu e capabil nici de trădare, nici de infamie* (*Fragmentarium, p. 563*).

Se vede bine că toate aceste calități nu erau extrase din reacțiile românului la provocările lumii reale, opulente și constrângătoare, ci din proiectarea lui într-o ipostază arheică, absolută, nebântuită de precaritățile empiriei. Eminescu însuși recunoaște că referințele sale vizează nu firea românească în fenomenalitatea actelor sale, ci ființa etnică în esența ei, proiectată adică într-un orizont unde, vorba lui Platon, nu ajunge nici o săgeată din lumea reală. Altfel, sigur, admite și el că integrat în lume, în vulnerabilitățile ei ipsative, *autorul Noptii furtunoase ar fi singurul care să îmbogățească specia Rică Venturiano*. Si mai spune

ceva, tot în acel articol consacrat lui Fr. Dame: *Dumnezeu umple lumea cu ce poate și n-avem ceartă cu cerul. Dar pe terenul vieții publice credem din contra că orice mediocritate trebuie descurajată din capul locului și în tot felul, pentru ca nici să cuteze a căuta pe seama noastră, a tuturor o importanță ce nu i se cuvine* (*Opere, vol. X, p. 217*).

De fapt, prin aceste rânduri marginale Eminescu indică singur liniile de distincție ce-l diferențiază de vremelnicul său coleg de la redacția ziarului *Timpul*. Nu era nici el străin de defectele firii românești, iar articolele sale din *Curierul de Iași* și din *Timpul* înfierează cu toată vigoarea sperjurul, bonjurismul, slugărnicia, ignoranța, ba chiar sugerează și o explicație a fenomenelor. Cel mai adesea sunt asociate cu ignoranța, cu lipsa de cultură, cu mediocritatea (*buruiana cea rea*), goana după profituri mari și fără muncă și lipsa de merite, de calități a celor urcați în ierarhiile vieții publice. *Cauza proprie a relelor noastre e lipsa de cultură adevărată, și sub cultura adevărată înțelegem pe cea productivă*, spune Eminescu într-un articol publicat în *Timpul* din 9 decembrie 1978 (*Opere, vol. X, p. 155*).

Mai mult, Eminescu legitimează și tratamentul caragialian al metehnelor firii românești. În condițiile când *toți oamenii sunt egali, deci toți cată să aibă o egală înrâurire în viața statului, atunci ajungem* (la concluzia, ad.n.) *că cei mulți cari nu-și cunosc interesele, alege pe cei ce-i amăgesc mai bine, iar aceștia odată (ajunși ad.n.) sus se dușmănesc ei în de ei, se batjocoresc ei în de ei încât ajungem că râde om de om – și dracul de toți* (*Opere, vol. X, p. 169*).

De toți? Nu și de Caragiale care a găsit și pentru talpa iadului o rețetă infailibilă de neutralizare.

Oricum, în depozițiile sale teoretice, diseminate izomorfic prin articolele din *Timpul*, regăsim și câte ceva din tezele tradiționalismului european, cultivat de viconte de Bonald și Joseph de Maistre. Împărtășește ideea monarhului absolut, a regelui cu dragoste de supuși și toate valorile tradiționale, cele verificate în timp, în cadrul evoluției generale – istoria, religia, datina și tradiția străbună, cultul muncii, cultura, naționalitatea – toate trebuiesc conservate ca făcând parte din patrimoniul de suflet moștenit din moși-strămoși. Că tradiționalismul său se conjuga cu romantismul, cu cel german, în special, e un alt aspect pe care nu-l dezvoltăm în aceste rânduri.

Dan Plăeșu: *Vinovatele meandre*

Violeta Ionescu
prozatoare, publicistă,
ziaristă

Noul roman semnat de Dan Plăeșu, carte apărută la editura „Junimea”, Iași, în 2011, împletește și despletește o poveste despre dragoste și moarte, despre vinovăție și inocență, despre robie și dorința vagă de libertate (cu care nu știi totuși ce să faci), despre umilință, răbdare, împăcare și despăcare cu soarta, despre răzvrătirea lăuntrică și despre sinele neadaptat la niciuna din lumile posibile. Este o carte „de sertar”, concepută pe vremea când benzina se vindea

în bidoane de plastic (mai țineți minte asta?) și publicată acum, când se vinde oriunde, la discreție, dacă ai bani s-o cumperi... Diferența este enormă, vă dați seama...

Adrian, personajul-cheie al acestei inedite povești de viață, a lucrat la tineret, iar în prezentul acțiunii din carte este un inginer navalist competent profesional și politic, om de nădejde, în plină ascensiune – pe linie sau, cum s-ar zice, pe val, echilibrat, serios, cu o viață de familie exemplară – înșurat cu acte în regulă. Nu-și neagă tinerețea – când în virtutea sarcinilor de serviciu de atunci, a participat la diferite acțiuni, inaugurarea unui furnal, de pildă, care s-a amânat după miezul nopții; sau, altădată, pe câmp, la evaluarea recoltei de grâu. Acest personaj supus până la anihilarea propriei personalități, celor din jurul lui (părinților, când și-a părăsit, la ofițerul stării civile, o posibilă consoartă numai fiindcă ei nu au vrut-o; nevastei – o femeie cu multă personalitate căreia îi îndeplinește orice dorință, inclusiv aceea de a da mită, pentru ocuparea unui post în capitală, încălcându-și astfel propriile principii; șefilor, pe care îi ascultă disciplinat) este convins că, îndeplinindu-și toate sarcinile, nu-și face decât datoria...

Ei bine, acest personaj atât de docil, care acceptă fără comentarii regulile sistemului în care este angrenat, în momentul în care îi este amenințată libertatea, se trezește. Sau, mă rog, deschide ochii. Privește în jur și ce vede? Vede că toți aracii pe care se sprijinea sunt smulși și îi fuge pământul de sub picioare. Nu mai are onoare, nu mai are nici dragoste, nu mai are stabilitate, nu mai are viitor. Nicio speranță, de nicăieri. Vede că renunțarea la sine l-a dus dreptat la secătuirea de sine. Și, în sfârșit, ia o hotărâre înțeleaptă: pleacă. Găsește un pretext (tot profesional) și părăsește orașul – nu fără a păstra tot timpul legătura cu cei de acasă, asta din același simț al datoriei. Nu fuge, nu este laș, nu pleacă pentru totdeauna, nu se eschivează, nu se abandonează nici măcar visului că ar putea să scape nepedepsit. Vrea doar să schimbe, să uite, să fie singur, să reflecteze în liniște, să-și reîntâlnească sinele pierdut... Și primul semn al desprinderii, chiar temporare, de vechea identitate este când își privește detașat numele de pe tăblița prinsă de ușa apartamentului său. „Acela” rămâne acolo, pe când el...

Peripețiile acestui drum cu mașina proprie sunt, de fapt, noua sa viață spre care pornește și în care ar vrea să trăiască, dar nu prea știe cum. A trăit în minciună. Acum întâlnește adevărul și nu-l recunoaște. A crezut că iubește. Acum dă iubirea adevărată peste el – sub chipul autostopistei Maria, o femeie minunată, enigmatică, puternică – și fuge de dragoste, ca de un nou sentiment străin și neavenit. E ca-n „peștera lui Platon”: a trăit bine mersi în întuneric, acum iese la lumină și lumina îl orbește.

Asemănările cu scenariul filmului „Gară pentru doi gară” sunt evidente, până la o limită, le recunoaște și eroul romanului, Adrian. Dar în carte vraja se sparge când nici nu te aștepti, prin apariția intempestivă a soției legitime care vrea să recupereze totul pentru ea. Realul năvălește cu brutalitate și rupe pânza de păianjen abia țesută.

Acestei realități Adrian nu-i poate face față. E ca și cum ar fi trăit în imersie un timp, ar fi scos capul din apă un alt timp și ar fi văzut cum se respiră, apoi ar fi fost din nou băgat cu capul la fund, unde ființa lui n-ar fi putut sau n-ar mai fi vrut să uzeze de branhii.

Nu am de gând să povestesc nimic, după cum vedeți. Cartea aceasta trebuie citită.

Am remarcat umorul de mare calitate al unor scene episodice. Ironia autorului nu are limite când este vorba să folosească absurdul. De altfel, lumea pe care o descrie este o lume în care absurdul, luat drept normal, se află la loc de mare cinste.

Am vorbit aici numai despre El, Adrian, personajul principal, dar nu pot s-o exclud pe Ea, Livia, o regizoare de talent, femeia din spatele lui, predestinată să conducă și în viață, nu numai pe scenă, ea este cea care a conturat cel mai bine destinul acestui om până la final, i-a dat forță, acolo unde el nu o avea, în bine ca și în rău. Deși răul imediat a fost generat chiar de dorința ei nestăpânită de ascensiune cu orice preț. Ea este cea care susține și motivează conflictul cărții până la sfârșit.

Incontestabil, „Vinovatele meandre” este o carte de dragoste. Este felul cum dragostea dă lumină și sens unei vieți care părea că se petrece, ireal, în spatele unei cortine. Este povestea unui om care a crezut și a sperat că a găsit în viață, prin dragoste, tot ce și-a dorit. Dar este și drama unuia care, tot din dragoste, a reușit să se servească greșit de sine însuși.

Dan Plăeșu rămâne pe baricade cu opera sa. Suișul lui nu s-a încheiat încă, are multe cărți care să-l ajungă din urmă, scrise, nescrise, publicate sau încă nu. Și este capabil încă de multe surprize. Fiindcă „Vinovatele meandre” surprind, într-adevăr, prin nebănuită sensibilitate. L-am descoperit îndrăgostit de sălciile Dunării care plâng „cu lacrimi lungi, vegetale”, sălciile „atât de umane” care „plâng din dragoste pentru oameni”, care „stau în genunchi în fața apei și își fac ritualul. În tăcere”. Le iubește și le umanizează: „salcia e ca omul”...

Iar surprinderea mea cea mai mare este că, fascinat de Minotaur, a scris această carte ca dintr-un Labirint...

Aleksandr Soljenițin și cenzura comunistă

Ermil Achim
profesor

În existența fiecăruia dintre noi se află lecturi hotărâtoare. Ele ne marchează definitiv. Trăim și scriem sub steaua lor. E greu de spus cum am fi fost dacă la un moment dat o anumită carte nu ar fi pus sub semnul întrebării tot ceea ce am crezut noi că știm despre literatură. Pentru un astfel de șoc a fost opera scrisă de Aleksandr Soljenițin.

Soljenițin s-a născut pe 11 decembrie 1918 la Kislovadzsk, în sudul Rusiei, la poalele vârfului Elbrus, locul imaginat de Lermontov ca decor pentru poemul său „Un erou al timpului nostru”. S-a născut în familia Taisiei și a lui Isaaki Soljenițin. În 1924 Taisia împreună cu Aleksandr s-au mutat la Rostov pe Don. În 1941 a absolvit Universitatea de Stat – Facultatea de matematică – fizică din Rostov și prin corespondențe absolvă Institutul de Filosofie – Literatură și Istorie din Moscova. Imediat după absolvire a fost mobilizat și apoi trimis la școala de ofițeri din Kostroma. În 1942 a primit gradul de locotenent și a fost numit comandantul unei unități de cercetare.

În 1945 a fost arestat în urma interceptării corespondenței pe care o purta cu prietenul său din copilărie K. Vietevici (pentru observații critice formulate la adresa lui Stalin, poreclit de ei „Vătaful”, și a lui Lenin, numit „Vovka” și condamnat la 8 ani de lagăr de reeducare prin muncă. După ispășirea pedepsei, în 1952 A. Soljenițin a fost exilat în Kazahstan, fiind reabilitat abia în 1956, când se va stabili în Riazan.

În 1959, în doar trei săptămâni, a scris povestirea „O zi din viața lui Ivan Denisovici”, care va fi publicată, cu aprobarea lui N. Hrușciov, abia în 1962, făcând în scurt timp înconjurul lumii.

Din anul 1957 lucrează la romanul „În primul cerc”, scrie poezii și poeme în proză intitulate „Liniaturi”, povestiri, piese și scenarii, lucrează concomitent la romanele „Arhipelagul GULAG” și „Roata roșie”. În 1956 îi apare romanul „Pavilionul canceroșilor” – este cea de a doua carte (după „O zi din viața lui Ivan Denisovici”), publicată în Rusia, celelalte vor vedea lumina tiparului în străinătate („În primul cerc”, „Arhipelagul”, „August 1914” etc.). Deși netipărite în țară, scrierile lui Soljenițin au circulat dactilografiate, xerografiate sau copiate chiar de mână.

În 1976 A. Soljenițin s-a adresat cu o scrisoare deschisă delegațiilor Congresului Scriitorilor din URSS, demascând cenzura, fapt ce a dus la excluderea lui, în 1969, din Uniunea Scriitorilor.

La propunerea lui François Mauriac, în 1970 i se decernează Premiul Nobel pentru literatură, dar refuză să meargă la Stockholm să-l primească, de teamă că nu va mai fi primit în țară.

În 1973 la Paris a apărut primul volum din „Arhipelagul GULAG”. În 1974 a fost arestat din nou și trimis la închisoare, ridicându-i-se cetățenia sovietică și

fiind apoi expulzat din țară. Se stabilește împreună cu familia în Elveția, apoi din 1976 în Vermont (SUA).

În revista „Secolul XX și lumea” a fost publicat, în 1989, articolul „Să nu trăim în minciună”.

În 1990 printr-un decret prezidențial al președintelui M. Gorbaciov, lui Soljenițin și soției sale li se redă cetățenia sovietică și apare articolul „Cum să reorganizăm Rusia”.

În 1994 A. Soljenițin, la venirea în țară, a călătorit prin Rusia, oprindu-se la Vladivostok și Magadam, cu destinația Moskova. În 1994, pe 28 octombrie a rostit un discurs în Duma de Stat. Este anul când îi apare studiul „Chestiunea rusă la sfârșit de secol XX”. În anul 1997 a fost ales membru al Academiei de Științe din Rusia. Din anul 1998, în Rusia se acordă anual Premiul Soljenițin în valoare de 25000 dolari SUA, oferit de fundația scriitorului. Pe 3 august 2008 Soljenițin moare.

În România, primele referiri la A. Soljenițin și la operele sale au apărut în anul 1968 în cartea Tatianei Niculescu „Prozatori sovietici contemporani” în care autoarea îl menționa pe Soljenițin printre scriitorii anilor 1960, care resping orice compromis pentru relatarea adevărului. În ceea ce privește tălmăcirile românești ale povestirii „O zi din viața lui Ivan Denisovici”, acestea circulau încă din anii 1962-1963, dar nu într-o ediție tipărită.

Revoluția din decembrie 1989 a făcut posibilă și apariția unor prezentări mai ample despre viața și opera lui A. Soljenițin, cunoscut până atunci în România doar în cercuri restrânse. La începutul anului 1990 au fost publicate fragmente din opera scriitorului în mai multe reviste și ziare din țară: „Timpul” din Iași, „Orizont” din Timișoara, „Argeș” din Pitești, săptămânalul „Adevărul literar și artistic”. Prima versiune românească a unei cărți de Soljenițin a fost „O zi din viața lui Ivan Denisovici”, apărută în traducerea lui Sergiu Adam și Tiberiu Ionescu.

„În sfârșit avem în limba română marea carte, care a explodat ca o bombă atomică a construcției morale și civile cu efect planetar” - scria Al. Paleologu în 1997 în postfața traducerii cărții „Arhipelagul GULAG”, traducere făcută de N. Iliescu și Ion Covaci. Tot în anul 1997 apare traducerea romanului „Pavilionul canceroșilor” realizată de Maria Dinescu și Eugen Uricariu.

În „Adevărul literar și artistic” din 28 iunie 1998 este semnalată apariția în Rusia a cărții „Rusia pe marginea prăpastiei”, iar în „Aldine” din 1 august 1998 este publicat un fragment din cartea „Rusia sub avalanșă” tradusă de Lidia Caraciuc.

Editura „Humanitas” din București a pus la dispoziția cititorului român trei cărți ale lui Soljenițin: în anul 2000 cea de a doua versiune românească a povestirii „O zi din Viața lui Ivan Denisovici” și „Rusia sub avalanșă” traduse de Inna Cristea, iar în 2002 lucrarea memorialistică „Vițelul și stejarul” tradusă de Maria și Ion Nastasia. În „Adevărul” din 17 septembrie 2002, Ion Ianoși semnalează apariția la Moscova a cărții lui Soljenițin „Două sute de ani împreună”, iar Gheorghe Barbă, în săptămânalul „Luceafărul” nr. 15 și 16 din 2002, face o prezentare a cărții și traduce interviul oferit de Soljenițin despre această carte redactorului șef al săptămânalului „Moskovskie novosti” Victor Lușak în nr. 25 din 19-20 iunie 2002.

20 de ani de călătorii în lumea artei satirice europene Episodul Casa Umorului și Satirei Gabrovo

Florian Doru
Crihană
caricaturist

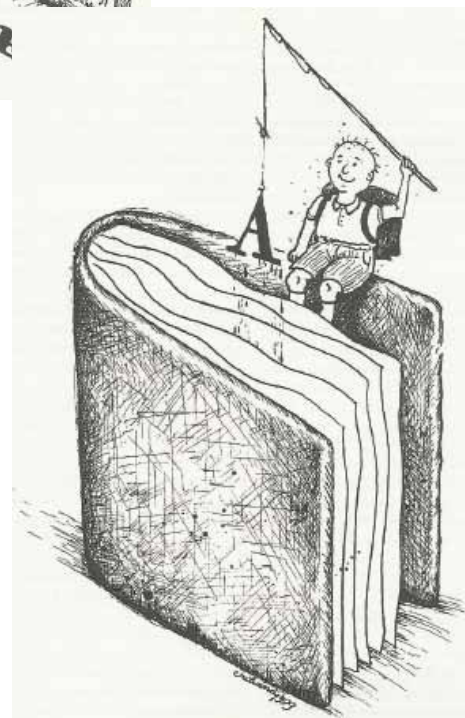
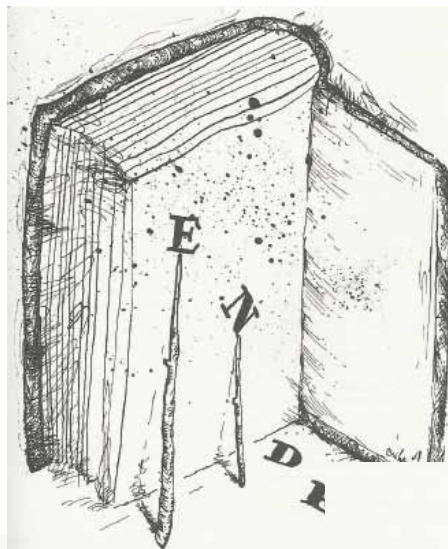
La numai câteva sute de kilometri de Galați, se află cel mai mare muzeu de artă umoristică din lume. Este un avantaj pentru noi, creatorii din România, pe care l-am folosit din plin de-a lungul anilor. Mai mulți autori români au fost acolo și au susținut reprezentații artistice. Îi amintesc aici pe Ion Barbu din Petrila, cunoscutul caricaturist de la ziarul „Ziua” și „Academia Cațavencu” și pe Cristian Topan, Președintele Uniunii Caricaturiștilor din România, cunoscut autor de caricatură de presă. Eu am avut privilegiul de a merge la Gabrovo de trei ori, pentru prima dată în calitate de câștigător al unui premiu la Bienala Artei Satirice și Umorului în 1997. Dar cea mai importantă deplasare am făcut-o în anul 2004, când am reușit să ocup cu lucrările mele și lucrări din

Colecție un etaj al clădirii. A fost o lungă dispunere de lucrări originale aparținând artiștilor: Grebu, Marcu, Crăiță, Covaci, Vlăhi, Chiril, Botezatu, Porumbiță, Lengher, Alex, Ignat, Furnea, Baci, Pim, Dragoș, Ciosu, Turculeț, Pena, Pavel, Leonte, Rusu. A mai fost o mini-expoziție de afișe realizate la festivaluri și expoziții personale, precum și exemplare ale multor reviste de umor românești din trecut până în prezent. Eu am avut privilegiul de a

prezenta o expoziție personală. Casa Umorului este realizată într-o fostă sală de sport și ne putem imagina ușor cât este de încăpătoare. În 1997, am avut cea mai mare și complexă expoziție românească de satiră dispusă vreodată în străinătate. La deschidere, a participat și un reprezentant al Ambasadei României la Sofia. Aș dori să remarc relația specială de prietenie pe care oamenii de acolo, în special doamna directoare Tatyana Tsankova, o au cu artiștii români. Ei sunt mereu atenți la fenomenul cultural românesc. De la înființarea muzeului, acum 40 de ani, autorii români au fost mereu onorați în evenimente. I-am găsit în cataloage vechi la loc de cinste pe Constantin Ciosu și pe Nicolae Claudiu. Aceștia erau cu 30 de ani în urmă deja între artiștii care au adus contribuții importante la fenomenul caricaturii moderne contemporane.

prezenta o expoziție personală. Casa Umorului este realizată într-o fostă sală de sport și ne putem imagina ușor cât este de încăpătoare. În 1997, am avut cea mai mare și complexă expoziție românească de satiră dispusă vreodată în străinătate. La deschidere, a participat și un reprezentant al Ambasadei României la Sofia. Aș dori să remarc relația specială de prietenie pe care oamenii de acolo, în special doamna directoare Tatyana Tsankova, o au cu artiștii români. Ei sunt mereu atenți la fenomenul cultural românesc. De la înființarea muzeului, acum

40 de ani, autorii români au fost mereu onorați în evenimente. I-am găsit în cataloage vechi la loc de cinste pe Constantin Ciosu și pe Nicolae Claudiu. Aceștia erau cu 30 de ani în urmă deja între artiștii care au adus contribuții importante la fenomenul caricaturii moderne contemporane.

Caracteristicile infracțiunilor de fals

Laurențiu Onoșă
avocat, Baroul Galați

Infracțiunile de fals, privite în general, se referă la o deformare, o denaturare a unei realități.

Prin „fals”, în sens larg, înțelegem orice alterare a adevărului, iar aceste fapte de alterare sunt dintre cele mai numeroase și cele mai variate. Legiuitorul a înțeles să incrimineze acele fapte antisociale care aduc atingere valorilor ocrotite de lege, fapte care prezintă gradul de pericol social al unei infracțiuni, iar în funcție de aceste criterii

legiuitorul a dozat și limitele pedepselor aplicate, ca urmare a nerespectării de către cetățeni a unei conduite normale de conviețuire socială. Din punct de vedere al valorilor sociale ocrotite de lege, unele dintre faptele de fals au fost incluse în categoria de infracțiuni contra patrimoniului (înșelăciunea) sau în categoria infracțiunilor contra persoanei (calomnia, seducția), altele în categoria infracțiunilor care împiedică înfăptuirea justiției (denunțarea calomnioasă, mărturia mincinoasă) sau în categoria infracțiunilor care privesc anumite activități economice (înșelăciunea la măsurătoare, înșelăciunea cu privire la calitatea mărfurilor).

Sub denumirea generică de fals, legiuitorul a creat în cuprinsul Codului penal o categorie distinctă de infracțiuni care se manifestă printr-o alterare a adevărului cu privire la anumite valori sociale protejate de lege: emisiuni monetare, timbre sau alte valori, instrumente de autentificare sau de marcă, înscrisuri care au ca scop constatarea și dovedirea adevărului, indiferent dacă aceste înscrisuri sunt autentice sau sub semnătură privată.

De-a lungul timpului, acest gen de infracțiuni a cunoscut o evoluție sinuoasă: în antichitate și evul mediu era suficient ca o anumită persoană cu o poziție însemnată în societate să facă o afirmație de fals împotriva unei alte persoane, afirmație care nu era necesar și suficient să fie probată, întrucât „nu se pune la îndoială” credibilitatea celor afirmate. Poziția de forță manifestată de cel care afirma săvârșirea unei infracțiuni de fals era dintre cele mai diverse: magistratul în perioada Romei antice, preotul în perioada medievală, mai ales a închiziției etc. Odată cu evoluția tehnico-științifică a societății, acest gen de infracțiuni a fost combătut de ceea ce specialiștii numesc dovada contrarie.

Azi constatăm că acest gen de infracțiuni este dedicat, în special, unor anumite categorii sociale: a semenilor noștri care au urmat cursurile mai multor instituții de învățământ. Această categorie de infractori școliți se deosebește clar de cea a infractorilor neșcoliți prin faptul că primii, din punct de vedere psihologic, se caracterizează prin perspicacitate, imaginație, viclenie, perfidie, ipocrizie, aspecte care îi conferă o inteligență delictuală.

În anul 1939 criminologul american Edwin Sutherland atribuie acestei categorii de infractori

denumirea de „criminalitatea gulerelor albe”. Potrivit studiilor autorului, această categorie de infractori este alcătuită din persoane respectabile, cu statut social înalt. Infractorul își alege victima cu mare atenție, efectuând studii amănunțite și notându-și toate particularitățile din activitatea victimei. Relațiile sociale care se bazează pe încredere sunt grav vătămate în acest sens, iar primele victime sunt persoane juridice, întrucât ele dau populației o garanție a valorilor sociale; ca exemplu ne referim la infracțiuni de falsificare de monedă, timbre sau alte valori, bilete de transport, acte oficiale etc.

Tarele epocii închinată Zeului BAN, coroborate cu frustrarea unuia sau a mai multor angajați ai unei instituții prin alocarea unei retribuții mai puțin avantajoase, condițiile economico-sociale care impun anumite privațiuni financiare, precum și sistemul de încredere pe care îl manifestă societatea ca urmare a garanției corectitudinii actelor oficiale emise în timp de instituția în sine, creează premisele unei propice cariere infracționale.

În acest caz, prin alterarea conținutului unor înscrisuri oficiale care produc anumite consecințe juridice (alterarea înscrisului fiind totală sau parțială), infractorul urmărește o creștere a patrimoniului său prin diminuarea patrimoniului instituției respective, patrimoniu care este constituit din fonduri publice. Falsificarea înscrisurilor oficiale, privită ca *modus operandi*, este mijlocul (scopul) prin care individul sau indivizii își duc la îndeplinire „planul de compensare” al privațiunilor financiare, „plan” care atestă o profundă frustrare socială și o inadaptare la cerințele comunității cu privire la o dezvoltare normală a relațiilor sociale. În această situație putem discuta despre o singură persoană care își planifică întreaga activitate cu o precizie demnă de invidiat, sau despre un grup de persoane (participația penală fiind posibilă sub forma coautoratului, a instigării sau complicității), grup în care una dintre ele este „creierul”, calculând cu precizie de ceas elvețian orice activitate a grupului, precum și a fiecărui membru din grup, stabilind cât se poate de clar ce activități efectuează fiecare membru al grupului, dar și activitățile conjugate.

„Creierul” grupului privit separat este un geniu în activitatea sa care însă își manifestă întreaga inteligență în scop distructiv al relațiilor sociale, destabilizând factorul de încredere socială.

Latura subiectivă a acestui gen de infracțiuni este dată de atitudinea autorului (autorilor), prin aceea că faptele se săvârșesc numai cu intenție directă sau indirectă, iar activitatea infracțională este susceptibilă de desfășurare în timp. Actele premergătoare de procurare de date și informații necesare săvârșirii actelor materiale îmbracă forma tentativei care este sancționată de lege.

Cunoașterea acestui gen de acțiuni și manifestări, fie sub aspect general, fie sub aspect particular-profesional, constituie un mijloc de combatere și de descurajare a acestui flagel social, tocmai pentru ca relațiile sociale bazate pe încredere și respect să își continue traseul de normalitate, iar aceste fapte să nu constituie un *modus vivendi*, ci să fie fapte cu caracter izolat.

Gânduri la aniversare

Colegiul Național „C. Negri” - 135 de ani

Vasile Leonte
profesor

Grav și condescendent, boierul Costache Negre (după numele cel întâiu din familie) pri/veghează la pogoanele de învățătură rânduite în spatele său de statuie. Pe averea, împrăștiată cu frenezie în celălalt mileniu, gălățenii au durat, într-un timp incredibil de scurt, școală de învățători, spre îndestularea, cu prioritate, a satelor moldovenești. 2012 ne invită la o dublă lectură pe blazonul său: 200 de ani de trecere prin istoria modernă a

feciorului agăi Petrache Negre și al Smarandei Donici, dumnealui boierul Costache Negri, precum și 135 de ani de existență a Colegiului Național, purtând numele celui pomenit anterior. Să facem loc câtorva notații aniversare.

Niciunde nu există contabilizat cu fermitate numărul absolvenților de la Școala Normală, învățători și educatoare, oameni conduși spre toate satele, toate formele de instrucție ale țării. Garantat este că, ajunși acolo unde nici gândul nu se simte în siguranță, absolvenții Pedagogicului și-au imaginat că și-au luat modelele de pe strada Brăilei și au reconfigurat dimensiunile instituției de unde au plecat, deschizând o școală, întregind efectivul unei clase, pregătind unui tânăr aripile pentru un zbor propriu. Așezate în timp, generațiile au vorbit despre strălucirii lor dascăli, anulând ceea ce este vremelnic și lesne de uitat în slăbiciunile omeniești. Ranchiuna și desconsiderarea s-au puit mult mai târziu decât au trăit acei oameni. Bine conturate, încastrate în duritatea betonului, două litere, IS. Încerc să decriptez, dar nu găsesc vreun sens coerent. Mă ajută un coleg din școală, cam de vârsta școlii(!): Învățămant Sătesc. S-au fost modelate simbolurile la începutul veacului trecut. Cum, în ce termeni sau simboluri gândește prezentul la lumea satului contemporan?

Am răsfoit confesiuni, judecăți, însăilări de memorii, venite, firește, din trecut. Toate s-adună sub același stindard: sărăcia generalizată, lipsurile inimaginabile, neajunsurile materiale incalculabile. Oameni maturi, așezați temeinic în șaua vieții nu pot uita diminețile colorate în magiunul sălcii, mesele de prânz primejdios de sintetice; din cină răzbate aroma vreunui ceai contrafăcut să ajungă și pentru a doua cană (în cazul celor cutezători). Povestește cineva - fără să acuze, căci timpul s-a dovedit iertător - alcătuirea unui meniu pe vreme de criză: carne de oaie sleită (liceul avea fermă

proprie, susținută de domnia viitori învățători), înecată în seu consistent, însoțită de prune dulci uscate în podul școalei și păzită de un dumaticat imens de mămligă rece. Puterea de a reacționa este minimă în asemenea circumstanțe fiindcă de acasă scrisorile rare, scoase din creionul chimic, anunță lipsuri și mai mari pe acolo prin fundul județului/regiunii.

Pedagogi capabili să înfrunte orice ierarhie, primejduindu-și în chipul acesta liniștea lăuntrică, luau apărarea fiilor de țărani, a copiilor nevoiași care, pentru greșeli de iertat ale vârstei sau pentru imaginare pricinii, puteau fi exmatriculați de onoratul corp profesoral între două sunări ale clopotului. Citesc cu îndârjire un soi de gând poetic al unei Doamne Profesoare care se fixase în memoria tinerilor, în viață fiind și le promitea ajutorul și de dincolo de existența terestră. Dacă cineva îmi dezaprobă gestul de a perpetua gândul Doamnei Profesoare înseamnă că viața aceluia i-a fost excelent de senină (poate leșioasă) și n-a avut nicicând trebuința unui braț ferm. Citez fragmentar și mă înfior la ideea că frânturi de mesaj mi s-ar putea adresa și mie: „La început de fiecare an / Pasul meu greoi / Alături de voi / De tinerețea voastră//Se făcea mai ușor / Ca frunza de castan / Ruginind la fereastră.(...) / Acum mă aflu tot de voi aproape / Dar sunt numai un abur peste ape / Nu-i nimeni să mă audă, să mă vadă, / N-aveți din parte-mi cât de cât un semn... / Și tare-aș vrea din nou să vă îndemn //Să puneți pomi în fiecă livadă”. Semnatară

se numea Nicolina Mereuță, profesor pensionar, iar frunțile luminate de prezența dumisale vor tresălta, îmi place să cred.

De la 14-16 ani bățăturile crescute în palmă se memorează mai ușor și atârână mai greu pe creier. N-am stat de vorbă cu cineva care să ponegrească munca, sensul ei formativ, finalitatea ei socială. Transcriu gânduri care ar putea fi și ale mele, căci și eu vin din alt secol: „Pe vremea aceea nu existau activități extracurriculare

în calendarul fiecărui colectiv - ele veneau din suflet. Astăzi există hârtii cu care vrem să demonstrăm că ele se fac... Activitățile obștești? Pe vremea aceea, 1972-1977, știam să trasăm poteci prin zăpadă până la Casa Sindicatelor; am împădurit cu puieti toată coasta de la Turnul de televiziune. Participam la practica agricolă: cu un colț de pâine, cu gem ori pate, cu apa clocotită din cisterne. Se mai răsturnau remorcile cu noi prin râpile județului. Ni se părea minunat: sortam cartofi, scoteam sfecla, culegeam porumb, eram frânți de oboseală, arși de soare, flămânzi, murdari de colbul câmpului, dar fericiți că veneam în slujba comunității. Așa înțelegeam ceea ce ni se spunea public „Poți să condamni asemenea oameni că au încă memoria propriilor fapte? Ce vor „raporta” tinerii de astăzi?”

Biblioteca Școlii Gimnaziale Nr. 28 „Mihai Eminescu”, la ceas aniversar

Victorița Tănase
bibliotecar,
Șc. Gimnazială nr. 28

Pentru Școala Gimnazială Nr. 28 „Mihai Eminescu” din Galați, anul care vine, anul 2013, va fi un an jubiliar. La 15 septembrie se vor împlini 50 de ani de existență.

Rezultatele frumoase, remarcabile, obținute de-a lungul timpului prin elevii și cadrele didactice din fiecare generație, au ridicat școala la rang de prestigiu în planul învățământului gălățean.

Biblioteca este un partener de bază în înfăptuirea procesului de învățământ educativ.

Încă de la deschidere, din anul 1963, Școala 28 a beneficiat de existența bibliotecii. De atunci,

mulți pași de cititori i-au trecut pragul, satisfăcându-și nevoia de informare, documentare sau de lectură de plăcere. Mulți ani însă, aceasta a fost lipsită de un spațiu corespunzător.

În anul 2008, biblioteca a renăscut odată cu școala care a trecut printr-un amplu proces de amenajare și modernizare.

Primind un alt spațiu, mai larg, mai potrivit, dotat cu mobilier nou și frumos, ea și-a reintrat în drepturile unei adevărate biblioteci școlare.

An de an, fondul de carte a fost dezvoltat prin achiziții noi sau prin primirea unor donații, ajungând în prezent la 14.500 de unități de bibliotecă, cărți și CD-uri. Acestea sunt distribuite în cele două încăperi: sala de împrumut, unde cititorii au acces liber la raft și sala destinată depozitului.

Prima încăpere oferă utilizatorilor săi și un spațiu cu 30 de locuri, special amenajat pentru lectura la sală.

Disponerea conform Clasificării Zecimale Universale, favorizează orientarea în spațiul bibliotecii, ușurând regăsirea cărților în funcție de domeniul aparținător.

Un alt element de informare și orientare a cititorului asupra fondului de carte existent, este așezarea în ordine alfabetică în cadrul fiecărui domeniu în parte.

Cărțile de povești, basme și diversele enciclopedii frumos ilustrate, constituie una din strategiile de atragere la bibliotecă și de cultivare a bunului obicei al lecturii, încă de la cele mai mici vârste, ale școlăreilor de clasa I.

Pentru micii cititori, biblioteca a inițiat în colaborare cu învățătorii, Proiectul PRIMII PAȘI ÎN LECTURĂ. Aceștia asaltează zilnic biblioteca, spațiul ei devenind neîncăpător de multe ori.

Grație unui management de calitate și a interesului permanent și deosebit al doamnei director, prof. Camelia Bucșă, biblioteca dispune de o dotare tehnică de ultimă generație: videoproiector, calculator conectat la rețea de internet, o tablă interactivă, imprimantă, ceea ce dezvoltă posibilitățile și calitatea actului educativ, atât pentru elevi cât și pentru cadrele didactice ale școlii.

Funcționând zilnic conform unui program bine stabilit, activitatea bibliotecii nu se rezumă numai la împrumutul la domiciliu și la sala de lectură.

Profesionalismul unui bibliotecar școlar trebuie să cuprindă multă inventivitate și creativitate pentru a-i face pe elevi să îndrăgească lectura, să o descopere, să o valorifice.

De aceea, în planificarea anuală sunt cuprinse multe activități cu teme diferite de interes, în realizarea cărora sunt implicate atât cadrele didactice, cât și copiii, dar și invitați deosebiți în persoana unor scriitori gălățeni și nu numai.

În biblioteca școlii copiii vin cu plăcere găsind în permanentă o ambianță plăcută și posibilitatea de a discuta despre lecturile preferate sau despre noi lecturi potrivite vârstei. Permanent fondul de carte este promovat prin realizarea unor expoziții omagiale sau evocatoare pentru anumite evenimente. Având în prim plan cartea, urmărind calendarul aniversar, biblioteca este inițiatora unor activități prin care sunt promovați marii scriitori ai literaturii române și ai literaturii universale, cititorii având prilejul să se remarce în concursuri de recitări sau de recunoaștere a operelor literare.

În intenția de a deschide cât mai mult orizontul cunoașterii și al valorificării potențialului elevilor școlii noastre, biblioteca, implicit școala, au dezvoltat diferite proiecte și parteneriate cu alte instituții școlare, dar și cu instituții de cultură gălățene.

Printre acestea din urmă se numără Teatrul Dramatic „Fani Tardini”, Teatrul Muzical „Nae Leonard” și Biblioteca Publică Județeană „V.A. Urechia” Galați.

Despre relația cu Biblioteca „V.A. Urechia” putem spune că este una de colaborare permanentă care ne onorează și care generează un aport de experiență și profesionalism aparte. Astfel, am devenit parteneri permanenți în Proiectul ”Să ne întoarcem la lectură”, inițiat de dna Sava Târâlă Maricica, șefa Secției de Copii, în cadrul Festivalului Național de Carte „Axis Libri”, organizat anual de Biblioteca Publică Județeană. Feed-backul copiilor la această activitate s-a manifestat prin dorința de a continua campania de lectură și în timpul vacanței de vară. Așa s-a constituit „Clubul curioșilor”, club de vară, care a devenit deja tradițional la Biblioteca „V.A. Urechia”, dar și pentru școala noastră. Parteneriatul nostru se regăsește și în Proiectul Educațional Interjudețean „Lecturiada Cuvinte împărtășite. Basmul Arhetipul ființei”, proiect inițiat de Școala Gimnazială Nr. 28 „Mihai Eminescu” prin intermediul bibliotecii. Etapa finală de evaluare a acestui proiect va fi susținută în cadrul Bibliotecii „V.A. Urechia”.

Biblioteca școlii acordă o atenție deosebită activităților dedicate anual poetului Mihai Eminescu, organizate în școală și de Biblioteca Publică Județeană.

Astfel, anul acesta școlar, în ziua de 16 octombrie 2011, am fost prezenți la unicul eveniment prin care s-a sărbătorit împlinirea a 100 de ani de la dezvelirea statuii marelui poet național, situată în parcul care-i poartă numele. Tot cu această ocazie, elevii s-au bucurat de prilejul de a vedea inedite expoziții de medalistică și de a participa la lansările de carte organizate.

Relația cu instituția bibliotecii publice prilejuiește elevilor, cadrelor didactice și bibliotecarului școlii, participarea la diferitele lansări de carte din cadrul Salonului Literar „Axis Libri”, pășind astfel pe tărâmul literaturii contemporane, cunoscându-i autorii și alte personalități de marcă din lumea culturii. Aș menționa aici câteva dintre numele cadrelor didactice prezente la aceste activități: înv. Stan Andrei, prof. dr. Gabriela Ciubotaru, prof. Stana Costianu.

Ca bibliotecar, despre prezența la activitățile Salonului „Axis Libri”, pot spune că reprezintă o importantă experiență profesională și un prilej chiar, de dezvoltare a unor relații cu diferite personalități, pentru bibliotecă și implicit pentru școală.

Mai mult decât atât, relația cu Biblioteca „V.A. Urechia”, reprezintă o importantă posibilitate de a cunoaște noutățile în plan bibliotecar care țin de aspectul dezvoltării, modernizării și alinării la conduita marilor biblioteci, a bibliotecarilor profesioniști, dar și la noile cerințe ale utilizatorilor și la modalitățile de satisfacere a acestora.

Biblioteca s-a născut odată cu cartea. De aceea sufletul unei biblioteci îl constituie cartea și va dăinui veșnic, indiferent de evoluția tehnicii.

94 de ani de la Unirea Basarabiei cu România 1918-2012

Dafinoiu Spiridon
șef serviciu Resurse
umane, asistență de
specialitate, organizarea
muncii, Biblioteca
„V.A. Urechia”

Marți, 27 martie a.c., volumul „Istoria Basarabiei. Note de curs” de Ștefan Purici – profesor universitar dr. la Facultatea de Istorie a Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava, a fost lansat la Galați în Sala „Mihai Eminescu” a Bibliotecii „V.A. Urechia, de către Institutul „Eudoxiu Humuzachi” pentru „Românii de Pretutindeni” al cărui director este domnul Cristinel Dumitru, în parteneriat cu Clubul Studenților Basarabeni și Bucovineni „Ștefan cel Mare și Sfânt” din cadrul Ligii Studenților din Universitatea

„Dunărea de Jos”.

În fiecare an, la 27 martie, românii, toți românii, de pe ambele maluri ale Prutului sărbătoresc unirea Basarabiei cu România, reprezentând poate cea mai sensibilă sărbătoare din istoria Basarabiei. Anul acesta se împlinesc 94 de ani de la unirea Basarabiei cu Patria mamă, România, Basarabia fiind prima provincie care s-a reîntregit în hotarele românești. Unirea a survenit pe fondul dezmembrării Imperiului Rus, odată cu proclamarea principiului autodeterminării, până la despărțirea de imperiul multinațional în care provincia românească a fost înglobată forțat în 1812.

La 27 martie 1918, Sfatul Țării, care cuprindea reprezentanți ai tuturor naționalităților, a votat în favoarea Unirii Republicii Democratice Moldovenești (Basarabiei) cu România, declarând: *Republica Democratică Moldovenească (Basarabia) în hotarele ei dintre Prut, Nistru, Dunăre, Marea Neagră și vechile granițe cu Austria, ruptă de Rusia acum o sută și mai bine de ani, din trupul vechii Moldove, în puterea dreptului istoric și dreptului de neam, pe baza principiului ca noroadele singure să-și hotărască soarta*

lor de azi înainte și pentru totdeauna se unește cu mama ei România.

Acest eveniment mareț înscris în istoria României, l-a făcut pe Regele Ferdinand să-l aprecieze ca pe „*un vis frumos*” ce s-a îndeplinit. Acest precedent fericit al istoriei noastre a favorizat procesul lărgirii granițelor României, așa că la 28 noiembrie 1918, Congresul General al Bucovinei a hotărât unirea cu România.

După o lungă și complicată tergiversare, unirea Basarabiei cu România a fost recunoscută de jure prin Tratatul semnat la Paris, în octombrie 1920, între Franța, Marea Britanie, Italia și Japonia pe de o parte și România, pe de altă parte. Acordul stipula, în primul articol, că „Înaltele Părți Contractante declară că recunosc suveranitatea României asupra teritoriului Basarabiei, cuprins între frontiera actuală a României, Marea Neagră, cursul Nistrului de la gura sa până la punctul unde este tăiat de vechiul hotar dintre Bucovina și Basarabia, și acest vechi hotar”.

Pentru a comemora acest eveniment, Biblioteca „V.A. Urechia” a mai organizat, în aceeași zi, în colaborare cu Clubul studenților Basarabeni și Bucovineni „Ștefan cel Mare și Sfânt” din cadrul Ligii studenților din Galați de la Universitatea „Dunărea de Jos” mai multe manifestări culturale dedicate marelui eveniment istoric.

La eveniment au mai participat alături de organizatori și invitații speciali, precum, doamna Gențiana Șerbu, consulul general al misiunii României la Cahul și primarii de pe ambele maluri ale Prutului. Lansarea volumului menționat a făcut

parte din programul Festivalului studentesc „Zilele Basarabiei”, ediția a XI-a, desfășurat la Galați, în perioada 21-29 martie a.c. Scopul declarat al activităților din program a fost acela de a cultiva în rândul tinerilor gălățeni spiritul de unitate națională din perspectiva evenimentelor din martie 1918.

Istoria Basarabiei în notele de curs ale lui Ștefan Purici

Camelia Bejenaru
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

Lucrarea domnului prof. Univ. dr. Ștefan Purici apărută sub egida Institutului „Eudoxiu Hurmuzachi” pentru Românii de Pretutindeni, este concepută ca o prezentare sistemică a istoriei Basarabiei din perioada războiului ruso-turc (1806-1812) până la Marea Unire din 1918.

Cartea este structurată în paisprezece capitole, fiecare tratează aspectele politice, sociale, administrative și culturale cele mai importante și relevante ale unui secol și mai bine de istorie.

În primul capitol al lucrării autorul prezintă evenimentele principale care au dus la anexarea teritoriului dintre Prut și Nistru, Imperiului Rus și atitudinea românilor față de acest rapt teritorial.

Pentru o anumită perioadă de timp vechile drepturi și privilegii ale populației au fost conservate cu scopul de a calma spiritele locale și de a evita o opoziție deschisă față de integrarea provinciei în cadrul Rusiei. S-a menținut în linii mari vechea organizare teritorială. Această etapă de început din istoria provinciei ia sfârșit la începutul domniei țarului Nicolae I, în 1928, când autonomia provinciei este anulată.

Capitole substanțiale sunt dedicate evoluției etno-demografice și sociale, evoluției economice și culturale ale provinciei basarabene.

În capitolul „Identitatea națională românească : 1812-1860” autorul arată că „printre principalele obiective ale politicii țariste în Basarabia s-a numărat cel referitor la anihilarea identităților originare a provinciei dintre Prut și Nistru. Autoritățile rusești au fost nevoite să constate, spre surprinderea lor, că anexarea unei părți a Moldovei a provocat opoziția nu numai a boierimii și a clerului, ci și a țărănimii, speriată de posibilitatea înrăutățirii statutului său social-economic”.

S-a dus o luptă continuă a tuturor categoriilor sociale pentru păstrarea identității naționale.

În ciuda eforturilor autorităților țariste de a anihila influența cultural-politică a Principatelor Române asupra locuitorilor Basarabiei, acest obiectiv nu a fost atins în totalitate niciodată. În pofida desființării, la 1828, a autonomiei provinciei, legăturile cu centrul imperiului, ce se intensificau treptat, nu erau încă prea strânse. „Ținutul își trăia propria lui viață, conservându-și pentru câteva decenii o pronunțată identitate românească”.

După desființarea autonomiei provinciei, plecând de la realitatea că majoritatea locuitorilor ținutului nu cunoștea limba rusă s-a stabilit că pentru a nu provoca un nou conflict, populația să aibă dreptul de a prezenta instituțiilor de stat cereri, acte și explicații în limba română. În anul 1836, a apărut legea „Despre înlesniri țariste pentru locuitorii Basarabiei, care nu știu limba rusă”, prin care se institua o perioadă de tranziție de șapte ani pentru trecerea completă la limba rusă. Totuși, această politică nu a dat roade îndeosebi printre țărani care au rămas indiferenți față de limba și cultura rusă.

Anexarea Basarabiei la Rusia în pofida faptului că Imperiul Țarist era foarte slab dezvoltat, a contribuit la o anumită învioreare a economiei provinciei mai întâi prin faptul că ea ieșise de sub monopolul comercial turcesc și apoi mărfurile basarabene puteau pătrunde pe piața largă a imperiului. Înfrângerea în Războiul Crimeii a provocat Rusiei pierderi foarte mari, atât de ordin material, cât mai ales prin reducerea poziției sale strategice în Europa de Est și Sud-Est. Conștientizând că principala cauză a înfrângerii fusese înapoierea țării, elita politică a Imperiului a consimțit să realizeze o serie de reforme care să lichideze decalajul economic și tehnic dintre Rusia și țările occidentale.

Reforma agrară, reforma administrativă, judecătorească, orășenească, reformele în domeniul bisericesc, în învățământ, toate au fost inițiate de țarul Alexandru al II-lea supranumit „reformatorul”, pentru reșezarea imperiului pe baze moderne.

După reformele din anii '60-70 Basarabia a evoluat contradictoriu, în contextul ascensiunii tot mai puternice a intereselor imperiale ale Rusiei. Pe de o parte, au loc anumite schimbări pozitive în economie și în climatul cultural al provinciei, pe de altă parte stăpânirea țaristă instaurează un regim de control polițienesc, preîntâmpinând orice manifestare de nesupunere în fața autorităților.

Prima, în seria actelor de desăvârșire a unității naționale, în cursul anului 1918, a fost Unirea Basarabiei cu România. Aflată treptat sub o administrație străină din ce în ce mai apăsătoare, de-a lungul a mai bine de un secol aici nu se putea afirma o mișcare de eliberare națională compatibilă cu aceea din celelalte provincii românești aflate sub stăpânire străină. Autorul subliniază faptul că ținând seama de caracterul despotice al regimului țarist, în Basarabia mișcarea de rezistență națională se manifesta în plan cultural și religios, fără a se evidenția în cadrul luptei politice, menținând totuși vie conștiința națională. Și revenirea unei părți a provinciei în cadrul statului român în perioada 1856-1878, fusese de natură să întrețină vie conștiința națională. Odată cu revolta din 1905-1907 care a zdruncinat societatea rusă apar semnele unui oarecare reviriment în afirmarea mișcării naționale, apoi mult mai intens prin înființarea Partidului Național Moldovenesc.

Congresul ostașilor moldoveni ținut la Chișinău, la 20 octombrie 1917, a adoptat principiul autonomiei teritoriale și politice a Basarabiei constituindu-se la această dată ca organ de conducere a mișcării de eliberare națională, Sfatul Țării.

Printre cele mai importante documente adoptate de Sfatul Țării s-au numărat Declarația de la 2 decembrie 1917 privind formarea Republicii Democratice Moldovenești, cea din 24 ianuarie 1918 privind proclamarea independenței Republicii Democratice Moldovenești, cea din 27 martie 1918 cu privire la Unirea condiționată cu România, și cea din 27 noiembrie 1918 privind Unirea necondiționată cu România.

În concluzie, se poate spune că autorul aduce informații relevante, sistematizate și concludente pentru înțelegerea evoluției teritoriului dintre Prut și Nistru din perioada 1812 - 1918.

Deschiderea oficială a Bibliotecii Naționale a României București, 23–24 aprilie 2012

Timp de cinci zile (23-27 aprilie a.c.) la București a avut loc cel mai important eveniment cultural al anului – inaugurarea noului sediu al Bibliotecii Naționale a României.

Manifestarea culturală s-a derulat sub însemnul tematic: „O perspectivă asupra culturii - Biblioteca Națională a României“, în care s-a prezentat numerosului public misiunea și specificul Bibliotecii Naționale a României în cadrul familiei europene de biblioteci naționale, zonele de interferență între biblioteca națională și celelalte tipuri de biblioteci (publice, de învățământ și specializate), între biblioteca națională și alte instituții culturale și info-documentare, din țară și din străinătate.

Cu acest prilej, Directorul Bibliotecii Județene „V.A. Urechia“ din Galați, prof. **Zanfir ILIE**, a rostit următoarea alocuțiune:

Onorată asistentă,

Deși a trecut o zi de la deschiderea oficială, vă încredințez că pentru mine și colegii mei de la Biblioteca Județeană „V.A. Urechia“ din Galați este un prilej unic și un privilegiu de a fi părtași la cel mai important eveniment din viața culturală a țării – inaugurarea noului sediu al Bibliotecii Naționale a României. Dincolo de orice festivitate și solemnitate, amplificate de grandiozitatea mărețului edificiu, dar și de simbolistica acestui miez de primăvară cu Sărbătorile pascale, Sfânta zi a Marelui Mucenic Gheorghe, Purtătorul de biruință, „Ziua mondială a cărții și a dreptului de autor“ și „Ziua Bibliotecarului din România“, rămâne bucuria prezenței și participării la un act irepetabil – un nou început pentru încercatul colectiv profesionist, de nobili slujitori ai cărții din cea mai prestigioasă catedrală a lecturii.

Adresez, în numele bibliotecarilor gălățeni, sincere felicitări, nu înainte de a aprecia eforturile remarcabile ale Guvernului României pentru sprijinul și susținerea finalizării acestei impunătoare clădiri destinate funcționării Bibliotecii Naționale a României.

Este o mare satisfacție să constatați înaltul profesionalism și dăruirea personalului sub bagheta de profesionist/specialist a unui manager tânăr, competent și sufletist în pregătirea și organizarea întregului program al evenimentului.

Astăzi, când instituțiile de cultură, asemenea tuturor organizațiilor, acced la standarde europene, conform obligațiilor angajate, Bibliotecii Naționale îi revin responsabilități sporite, așa cum de altfel dobândirea unui spațiu atât de generos obligă la redimensionarea activităților, serviciilor și facilităților pe care le poate oferi

cercetătorilor, specialiștilor și cititorilor obișnuiți.

Este un adevăr de netăgăduit că, între valorile formative autohtone, Biblioteca Națională ocupă un loc distinct. O carte este o lume, o bibliotecă este un UNIVERS, un cosmos spiritual în care valorile se presupun și se condiționează reciproc, fiindcă așa cum afirmă marele cărturar, V.A. Urechia, fondatorul bibliotecii pe care o reprezintă: „La lumina și învățătura cărții, se deșteaptă conștiința națională, iar deșteptarea conștiinței naționale este singura cetate pe care nu o răpune dușmanul“.

În spiritul bunelor tradiții avem și întreținem o colaborare și conlucrare armonioasă și, sper eu, benefică de ambele părți cu Biblioteca Națională, fapt ce ne îndreptățește să aspirăm la cele mai bune condiții și logistică pentru ca, în calitate de bibliotecă publică să ne îndeplinim statutul de Agora, de spațiu formativ și informativ al societății secolului XXI, la înălțimea misiunii atribuite de UNESCO.

Biblioteca Județeană „V.A. Urechia“ a pregătit pentru această mult așteptată întâlnire a breslei noastre, din dorința împărtășirii bunelor practici, un program care va cuprinde un Portret al instituției desfășurat pe mai multe planuri:

- expunere monografică în PP. Sub genericul: „Axis Libri“ - brand cultural gălățean;

- expoziție: virtuală - Galați - interferențe culturale; de carte - Editura Axis Libri - o reflectare valorică a culturii gălățene, care expune cele 50 de produse ale editurii „Axis Libri“;

- Salonul literar „Axis Libri“, ediția acestei săptămâni, cu

următoarele componente: moment dedicat „Anului Caragiale“ susținut de actorii Teatrului Dramatic „Fani Tardini“ Galați; lansare de carte - Editura „Axis Libri“ cu volumul Dicționar enciclopedic de expresii celebre, semnat de profesorul scriitor Theodor Parapîru; lansare de carte - Editura Eikon Cluj-Napoca - cu 3 (trei) noutăți editoriale.

Vă invităm cu mare drag să ne fiți alături la ceea ce bibliotecarii „urechiști“ au pregătit pentru acest moment cultural și profesional.

Încheind aceste gânduri, vă rog să-mi permiteți să vă adresez respectuoasele mele simțăminte pentru această sărbătoare a culturii românești, să-mi exprim gratitudinea și respectul pentru cei care au făcut posibil acest eveniment și să transmit celor care sunt astăzi continuatori ai bunelor tradiții biblioteconomice românești, sănătate, rezultate de valoare și dorința îndeplinirii cu succes a misiunii Bibliotecii Naționale.

La Mulți Ani colegi de breaslă bibliotecari!

La Mulți Ani Bibliotecii și Culturii Naționale!

Redacția AXIS LIBRI

Un regal biblioteconomic

Mircea Regneală
președinte, Asociația
Bibliotecarilor din
România

Nu știu dacă cineva a folosit vreodată această sintagmă. Eu însă o utilizez fiindcă ceea ce s-a petrecut la Biblioteca Națională a României merită într-adevăr să fie numit astfel, întrecând orice așteptări.

Niciodată - și asta vă asigură cineva cu state vechi în sistem - nu au mai avut loc asemenea manifestări în România în jurul conceptelor de carte, cultură, educație, bibliotecă. Cei care nu ați fost acolo, măcar în una din zile, vă asigur că ați pierdut mult.

Nu mi-am putut imagina că într-un timp atât de scurt - ca acela care s-a scurs de la încheierea lucrărilor la clădire - colegii de la Biblioteca Națională se pot mobiliza într-o așa măsură realizând o manifestare de o asemenea amploare. Și aceasta vă spune un om în cunoștință de cauză care știe câtă trudă și eforturi presupun o astfel de activitate.

O săptămână de festin cu activități culturale și biblioteconomice extrem de diverse și programe maraton de 10 ore pe zi - iată cu ce s-a prezentat Biblioteca Națională la deschiderea sa pentru cititori. Aceste programe au fost adresate deopotrivă oamenilor iubitori de cultură și lectură, de lucruri frumoase, cititorilor de bibliotecă - unii profitând de ocazie s-au așezat disciplinați în rând, care nu s-a micșorat în

întreaga săptămână, pentru a obține permis de lectură în noua bibliotecă -, dar și bibliotecarilor din toate tipurile de biblioteci: publice, universitare, specializate și școlare.

Priviți din nou programul acelor zile și îmi veți da dreptate.

Implicarea unor importanți oameni de cultură în activitățile organizate, oameni al căror cuvânt este ascultat în societatea românească, dar și a viitoarelor elite bibliotecare din generația care s-a maturizat după 1989, formată din oameni de carte bine școliți, mulți cu titluri academice importante obținute în țară și străinătate și cu o altă viziune asupra rolului bibliotecilor în epoca digitală, toate acestea vor face să crească interesul societății românești pentru biblioteci.

Iată deci că bibliotecile - dacă se vrea - pot ieși din imobilismul funciar și provincialismul cultural în care se află de foarte multă vreme la noi, se pot deschide spre lume prezentându-se ca importante foruri informaționale și culturale. Biblioteca Națională a României a demonstrat-o cu prisosință acum grație unui management de calitate care a știut să potențeze energiile latente ale bibliotecarilor de la această prestigioasă instituție. Trebuie să precizez că tânăra generație de bibliotecari din această instituție, formată în bună parte din absolvenți de biblioteconomie, a avut o contribuție majoră la reușita manifestărilor.

Închei prin a felicita din toată inima pe colegii din BNR pentru aceste manifestări prilejuite de deschiderea pentru public a bibliotecii noastre naționale urându-le succese în continuare.

Comunicat pentru organizarea Conferinței ABR

Asociația Bibliotecarilor din România (ABR) împreună cu Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” și Universitatea „Dunărea de Jos” organizează la Galați, în perioada **29-31 august 2012**, a XXIII-a CONFERINȚĂ NAȚIONALĂ, cu tema: „BIBLIOTECA - TRADIȚIE ȘI INOVARE”.

La evenimentul profesional care se desfășoară anual, urmează să participe reprezentanți ai Ministerului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, ai Ministerului Culturii și Patrimoniului Național, ai autorităților centrale și locale, ai altor asociații profesionale, precum și bibliotecari din țară și străinătate.

Lucrările prezentate vor fi studii ale diverselor aspecte biblioteconomice bazate pe investigație și cercetare din perspectiva binomului bibliotecă - societatea cunoașterii, pornind de la tradiție și inovare.

Cu această ocazie, vă invităm să participați cu propuneri și proiecte în beneficiul democratizării societății informaționale.

Programul Conferinței va fi disponibil la adresa: www.bvau.ro.

ro precum și pe site-ul Asociației Bibliotecarilor din România <http://www.abr.org.ro/>.

Salonul Internațional de Carte pentru Copii și Tineret

Ediția a XVI-a, Chișinău, 21 - 25 aprilie 2012

În perioada 26-29 aprilie a.c. a avut loc unul dintre cele mai importante evenimente culturale ce se desfășoară în Republica Moldova, Salonul Internațional de Carte pentru Copii și Tineret desfășurat sub patronajul Parlamentului Republicii Moldova.

Deschiderea manifestării a fost găzduită de Centrul Internațional de Expoziții Moldexpo, Pavilionul 3, în prezența invitaților ce au reprezentat Parlamentul Republicii Moldova, Ambasadele: Regatului Unit al Marii Britanii, Belarusiei, Chinei, Franței, Germaniei, Poloniei, României, Rusiei, Suediei, Turciei și Irlandei de Nord, Alianța Franceză din Moldova, Biblioteca de literatură și cultură poloneză „A. Mickiewicz”, Institutul Cultural Român „Mihai Eminescu”, Asociația Bibliotecarilor din România, Asociația Bibliotecarilor din Moldova, Centrul Rus de Știință și Cultură și un public extrem de numeros format, în special, din copii.

Programul a acoperit toate palierele unui eveniment de o asemenea anvergură: expoziție de carte; expoziție de ilustrații de carte în original; clubul „MeșteRIȘI”: master class pentru copii pasionați de lectură, arte aplicate și handmade; „Știe cel care citește” - concurs de lectură; „Scriitorul din coliba albastră a copilăriei” - medalion literar consacrat scriitorului Spiridon Vangheli; „Cartea - cetate de lumină” - program radiofonic interactiv la „Ora copiilor”; lansări de carte; simpozion „Marketingul serviciilor de bibliotecă pentru copii: strategii și tehnici moderne”; Conferința video Moldova-

Rusia „Preferințele de lectură ale adolescenților”; Forumul Copiilor - laureați ai Concursului republican de promovare a lecturii „Călătorie imaginară în lumea cărților”; decernarea premiilor salonului.

La eveniment au participat 166 edituri din 11 țări, au fost expuse 15000 titluri și lansate 89 de cărți. S-a oferit copiilor, gratuit, o carte-surpriză: Cartea Anului la ediția anterioară a Salonului, „Marele Ciulică”, scrisă de Nicolae Popa.

După cuvântul de deschidere rostit de doamna Claudia Balaban, președinte al Secției Naționale din Republica Moldova a Consiliului Internațional al Cărții pentru Copii și Tineret și mesajele de salut ale domnului Marian Lupu - președinte al Parlamentului Republicii Moldova, Boris Focșa - ministrul culturii, Mihail Șleahțișchi - ministrul Educației, Ion Cebanu, ministru al Tineretului și Sportului, Dorin Chirtoacă, primar general al Municipiului Chișinău, au urmat prezentări ale editurilor, lansări de de carte și diferite acțiuni culturale având ca destinatari copiii.

La Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă” din incinta Teatrului „Licurici”, în cadrul lucrărilor simpozionului „Marketingul serviciilor de bibliotecă pentru copii: strategii și tehnici moderne” au fost susținute o serie de lucrări cu tematică biblioteconomică care au suscitât interesul auditoriului. De o binemeritată atenție s-a bucurat intervenția domnului profesor Zanfir Ilie, director al Bibliotecii, care a susținut lucrarea: *Comunicarea interbibliotecară în spațiul public realizată de Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” Galați.*

Congresul Internațional de Istoria Presei, ediția a V-a

Chișinău, 26-28 aprilie 2012

În perioada 26-28 aprilie a.c., s-a desfășurat la Chișinău, în incinta Universității de Stat din Moldova, lucrările Congresului Internațional de Istorie a Presei cu titlul *Mass-media, între document și interpretare.*

Comitetul de organizare al Congresului a avut următoarea componență: conf. univ. dr. Silvia Grossu, președinte al filialei Basarabia a Asociației Române de Istorie a Presei, prof. Ion Negrei, cercetător la Institutul de Istorie, Stat și Drept al AȘM, vicepreședinte al Asociației Istoricilor din Republica Moldova, conf. univ. dr. Maria Danilov, Departamentul Istorie Modernă, Muzeul Național de Arheologie și Istorie a Moldovei, conf. univ. dr. Ion Varta, Institutul de Istorie, Stat și Drept al AȘM.

Joi, 26 aprilie, a avut loc Simpozionul studenților Facultății de Jurnalism și Științe ale Comunicării, ediția a XIII-a, având ca temă *Presa națională – promotoare a revirimentului cultural din Basarabia*, precum și alte activități cu participarea studenților.

Vineri, 27 aprilie, festivitatea de deschidere a lucrărilor Congresului ARIP a fost întâmpinată de mesajele de salut rostite de prof. univ. dr. hab. Mihai Revenco, vicerector al USM, prof. univ. dr. Ilie Rad, președintele ARIP, Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca, dr. Petre Guran, directorul Institutului Cultural Român „Mihai Eminescu” din Chișinău, conf.

univ. dr. Gheorghe Cojocaru, directorul IISD al AȘM, Corina Cepoi, directorul Centrului pentru Jurnalism Independent și conf. univ. dr. Mihai Guzun, decanul Facultății de Jurnalism și Științe ale Comunicării (USM).

În cadrul aceluiași forum academicianul Mihai Cimpoi a susținut conferința *Anul 1812 în proiecțiile vizionare eminesciene*, iar poetul și publicistul Nicolae Dabija, membru de onoare al Academiei Române a rostit *Alocuțiuni în dezbatere.*

Lucrările Congresului s-au desfășurat pe șase secțiuni: *Mass-media: metodologia cercetării; Mass-media și solidaritatea națională prin presă, în situații de criză; Presa din Basarabia și identitatea națională; Presa între realitate istorică și discurs politic; Prezențe basarabene în presa din România și Mass-media între peniță și noile tehnologii.*

În cadrul celei de-a V-a secțiuni, directorul Bibliotecii Județene „V.A. Urechia” Galați, prof. Zanfir Ilie a prezentat lucrarea „V.A. Urechia – publicist” făcând cunoscute informații inedite, referitoare la subiectul propus.

Sâmbătă, 28 aprilie, organizatorii au prezentat volumul cu lucrările participanților, Revista Română de Istorie a Presei, nr. 1/2012, precum și alte apariții editoriale ale membrilor săi.

Redacția AXIS LIBRI

Conferința ANBPR *BiblioPublica*, Târgu-Mureș, 26-28 aprilie 2012

La Biblioteca Județeană Târgu-Mureș, în perioada 26-28 aprilie 2012, a avut loc Conferința anuală ANBPR cu tema „Impactul transformator al bibliotecii publice în comunitate”, care a oferit participanților posibilitatea de a demonstra cum, într-o societate în permanentă schimbare și diversificare a cerințelor de informare, biblioteca publică reușește să țină pasul cu așteptările publicului modern și cu schimbările produse în ultimii ani prin progresul tehnologiei. Programul Conferinței a inclus: lucrări în plen, lucrări pe secțiuni, workshopuri, decernarea premiilor ANBPR pentru anul 2011 și vizite la obiective culturale din județul Mureș. La eveniment au participat peste 120 de delegați din întreaga țară, directori de biblioteci și bibliotecari care au adus în prim plan rolul și funcțiile bibliotecii publice în dezvoltarea durabilă a comunității. Din partea Bibliotecii „V.A. Urechia” Galați, a participat o delegație formată din Letiția Buruiană, Geta Eftimie, Maricica Tărâlă-Sava, Sorina Radu și Titina-Maricica Dediu.

În prima zi, la Palatul Culturii, Sala Mare, a avut loc deschiderea oficială a Conferinței, condusă de Doina Popa, Președinte ANBPR și Dr. Monica Avram, Director Biblioteca Județeană Mureș. Au luat cuvântul: Paul Baran, directorul Programului Biblionet; conf. univ. dr. Lidia Kulikovski, director general, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” Chișinău; Ludmila Corghenci, director adjunct, Universitatea Liberă Internațională Moldova; Antonina Ivanitska, director, Biblioteca Științifică Regională „M.Ivasiuk” Moldova; lect. univ. dr. Mihaela Kardoș, Universitatea „Petru Maior” Târgu-Mureș; lect. univ. dr. Tamara Petrova, Universitatea de Vest, Timișoara; Angela Pop, șef secție, Muzeul Județean Mureș, Cristian Greșanu, directorul Grupului editorial Corint etc.

În paralel, s-au desfășurat lucrări pe secțiuni: secțiunea tinerilor bibliotecari - TIBRO, participanți la Școala de Vară: „Sunt tânăr, deci mă implic!”; secțiunea centrelor American Corner: „Bibliotecile azi: centre de resurse și informare” și workshopurile: „Cursurile pentru comunitate-serviciu al bibliotecii publice”; „Biblioteca multiculturală - strategii și perspective IFLA”; „Resurse de învățare - experimentați, creați și partajați!”.

Decernarea premiilor ANBPR 2011 a avut loc în cea de-a doua zi, Biblioteca „V.A. Urechia” Galați fiind prezentă, și de această dată, cu 3 (trei) nominalizări: la categoria „Cea mai bună lucrare de specialitate - ghid de bibliotecă” cu lucrarea „Ghidul Bibliotecii municipale „Ștefan Petică”, la categoria „Cea mai bună lucrare de specialitate - bibliografii, biobibliografii, dicționare”, lucrarea „Oameni în memoria Galațiului - aniversări 2010”; la categoria „Cea mai bună publicație serială de specialitate, publicație nou apărută în ultimii trei ani”, lucrarea „Anuarul evenimentelor culturale 2011”.

Deși Biblioteca „V.A. Urechia” Galați a obținut premiul pentru Anuarul evenimentelor culturale 2011, ne încercăm un gust amar pentru că lucrarea „Oameni în memoria Galațiului: aniversări 2010” a trecut neobservată de valorosul și exigentul juriu format din membrii Consiliului de Conducere al ANBPR. Ne întrebăm retoric: „Când vor dispărea interesele de grup și când vor fi prețuite obiectiv activitatea și valoarea în cadrul unei organizații profesionale ca ANBPR?”

Poate (sic!) o dată cu noua conducere a ANBPR!!!

Redacția AXIS LIBRI

Târgul/Festivalul Național de Carte „AXIS LIBRI“ Galați, 23-27 mai 2012

Manifestarea culturală - Târgul Național de Carte „AXIS LIBRI“ - a cărui primă ediție a avut loc în iunie 2009, a atins, încă de atunci, dimensiunea de Festival al Cărții prin anvergura și diversitatea activităților desfășurate.

În acest sens, ediția a III-a de anul trecut, a fost organizată sub patronajul Ministerului Culturii și Patrimoniului Național, care a recunoscut valoarea acestui eveniment, dar și cu sprijinul nemijlocit al autorităților locale: Consiliul Județului și cel Local Municipal, Primăria Galați, păstrând parteneriatul cu Universitatea „Dunărea de Jos“, Inspectoratul Școlar, Palatul Copiilor și Editura Eikon. Trebuie menționat faptul că reușita manifestării culturale a fost garantată de colaborarea cu toate instituțiile publice de cultură și educație din județul Galați (Centrul Cultural „Dunărea de Jos“, Teatrul Muzical „Nae Leonard“, Teatrul Dramatic „Fani Tardini“, Muzeele de Istorie și Artă Vizuală, Teatrul de Păpuși „Gulliver“, Muzeul de Științele Naturii, Casa de Cultură a Sindicatelor etc.).

Anual, Biblioteca Județeană „V.A. Urechia“, dăruiește timp de cinci zile un adevărat spectacol intelectual, unde se petrec manifestări de înaltă ținută artistică, desfășurate într-un cadru natural deosebit, sub mireasma florilor de tei – într-un spațiu neconvențional: Esplanada pietonală dintre „P“-uri spre Faleză, toate activitățile fiind posibile datorită prezenței unor mari personalități românești și străine din toate domeniile cunoașterii.

Apreciam că, cea de-a IV-a ediție a Festivalului Național al Cărții „AXIS LIBRI“, din acest an (23-27 mai) va aduce pentru gălățeni o ofertă diversă și numeroasă de carte cât și produse multimedia de la aproximativ 180-200 edituri din țară și străinătate cu cel puțin 5500-6000 de titluri.

Gălățeni, vizitatori ai urbei, iubitori de carte și frumos, vă așteptăm cu mare drag la Festivalul Cărții!

Conducerea Bibliotecii „V.A. Urechia“ din Galați

Redacția AXIS LIBRI

„*DESCRIPTIO MOLDAVIAE*” La 295 de ani de la apariție (V)

Radu Moțoc
inginer și istoric local

Structura „*Descrierii Moldovei*”

Aceasta cuprinde trei părți:

- descrierea geografică a Moldovei care dezvoltă istoria ținutului, frontierele, apele, munții, cereale cultivate și păduri;
- organizarea statală, în care se prezintă modul de alegere a domnului, datini și obiceiuri, ranguri boierești, armată, legi și judecată;

- partea consacrată religiei moldovenilor, limba vorbită și scrisă, o pledoarie pentru latinitate.

Cu siguranță D. Cantemir a avut ca model cronicile scrise de Nicolae și Miron Costin, Urechea în Moldova și a stolnicului Cantacuzino, unchiul soției sale, care desenase o hartă a Țării Românești.

Izvoarele lui Cantemir erau numeroase și variate datorită erudiției sale. În Rusia avea la îndemână bibliotecile imperiale din care consulta cărți, precum *Sinopsisul istoriilor rusești de la Kiev* (1674). Dar sursele citate de D. Cantemir sunt mulți scriitori din antichitate, cei bizantini și occidentali, însă nu toți demni de încredere.

Istoricul P.P. Panaitescu, referindu-se la valoarea *Descrierii Moldovei*, care oglindește cu exactitate epoca autorului, consideră că D. Cantemir „nu cunoștea organizația veche a Moldovei, din veacurile precedente și afirmațiile acestuia despre acele vremuri sunt în general aproape toate greșite. Totuși *Descrierea Moldovei* rămâne un moment în istoria culturii noastre, o carte de vaste concepții științifice, o operă geografică pentru vremea ei, dar nu un izvor istoric pentru istoria Moldovei în secolele dinainte de D. Cantemir”. (1)

Soarta manuscriselor și edițiilor publicate ale „*Descrierii Moldovei*”

Dintre românii care s-au aplecat asupra acestui subiect voi pomeni pe cei dintâi: mitropolitul Veniamin Costache, Vasile Vârnăv, C. Negruzzi, T. Boldour-Lătescu, Al. Papiu Ilarian, Iosif Hodoș, Grigore Tocilescu, Ion Minea, George Pascu, Gheorghe Adamescu, I.D. Lăudat, Nicolae Iorga, Al. Piru, D.M. Pippide, Ion Rotaru, Andrei și Valentina Eșanu, Victor Cirimpeim, Haralambie Corbu, Dumitru Grama etc.

Cel care a evocat primul împrejurările întocmirii și publicării *Descrierii Moldovei* în România și străinătate până la 1872 a fost Al. Papiu Ilarian. Societatea Academică Română îl desemnează pe acesta să îngrijească și să publice pe socoteala ei, Operele Principelui Demetriu Cantemiru. Primul tom cuprinde *Descriptio Moldaviae* cu harta Moldovei și apare la Typographia Curtții în anul 1872. Tomul II apare după trei ani, dar cuprinde și versiunea românească începută de Al. Papiu Ilarian și finalizată de Iosif Hodoș, sub titlul: *Descrierea Moldovei, tradusă din textului originale latinescu, aflatu în Museulu Asiaticu alu Academiei Imper. Scientifice de la St. Petropole*, conține 171 de pagini, o hartă și facsimil. (2)

În „Prefațiunea” ediției bilingve, Al. Papiu Ilarian combate cu argumente serioase presupunerea făcută în ediția germană apărută în anul 1771, precum *Descrierea Moldovei* ar fi fost scrisă în perioada 1712-1713. El propune anul 1717 ca finalizare a lucrării, dată susținută și de Nicolae Iorga care extinde data de 1718 și asupra *Hronicului*. (3)

Și Ion Minea susține această dată de finalizare a *Descrierii Moldovei*, 1716, venind cu următorul citat din Cantemir datat la 11 dec 1718: „*Cu doi ani mai înainte, toată hotărârea țării Moldovei, cu tabla geografică, cu câtă osârdie și trudă s-au putut, deplin precum ni se pare, s-au șiruit*”. (4)

Descrierea Moldovei nu a fost publicată în timpul vieții autorului, poate și din simplu motiv că autorul nu o considera terminată. D. Cantemir intenționa să o revadă întrucât constatase multe lacune pe care intenționa să le completeze mai târziu, precum semnaleză la pagina 92, o schemă grafică a unui alai la Constantinopol, care lipsește.

N. Iorga, care consacră 150 de pagini lucrărilor lui D. Cantemir în *Istoria literaturii românești*, scoate în evidență lipsurile, greșelile și abordările diferite ale evenimentelor istorice, în cele două lucrări *Descrierea Moldovei* și *Hronicul*.

Note:

1. P.P. Panaitescu, lucrare citată, pag. 158.
2. D.M. Pippidi, Notă la *Descrierea Moldovei*, Ed. Academiei, Buc. 1973, pag. 39.
3. Nicolae Iorga, *Istoria literaturii românești*, Vol. II, Ed. Pavel Suru, Buc. 1926, pag. 426, 456.
4. Ion Minea, *Despre Dimitrie Cantemir, Omul, scriitorul, domnitorul*, Ed. Viața Românească, Iași, 1926, pag. 79.

(Va urma)

Thomas Enger: Ars

Thomas Enger
scriitor

Ars (2010), primul roman al norvegianului Thomas Enger (născut la Oslo în 1973), s-a vândut în aproape 20 de țări, devenind imediat bestseller în Danemarca, Germania și Islanda; casa de filme 4 ½ din Norvegia a cumpărat drepturile de ecranizare a cărții, plus drepturile asupra următoarelor cinci romane care îl vor avea ca protagonist pe același jurnalist de investigații Henning Juul.

Acțiunea din Ars începe la doi ani după ce Juul și-a pierdut fiul, pe Jonas, într-un incendiu care i-a mistuit apartamentul și i-a produs arsuri grave. Reproșându-și moartea fiului, părăsit de soție, cu o mamă alcoolică și o soră care i-a întors spatele, Juul revine la ziar cu speranța că munca îl va face să treacă peste necazuri.

Cazul pe care trebuie să-l investigheze este inedit pentru Norvegia: cineva descoperă într-un cort cadavrul unei tinere lapidate, pe jumătate îngropată în pământ. Crima pare să fi fost comisă după un ritual musulman, impus de legile sharia. Dar tânăra, Henriette Hagerup, e norvegiancă, doar prietenul ei, Marhoni, e musulman.

Ajutat de un misterios informator din cadrul poliției, Juul află că Henriette lucra, împreună cu prietena ei, Anette, la un film numit O castă sharia. După ce citește scenariul, jurnalistul își dă seama de complexitatea cazului și începe cercetările pe cont propriu, o inițiativă care îl aduce din ce în ce mai aproape de adevăr, dar îi și pune viața în pericol.

Personalitatea contradictorie a lui Henning Juul, ciudățeniile lui, vulnerabilitatea suplinită de experiența și flerul de jurnalist, pe de o parte, intriga ingenioasă, multidimensională, ritmul alert, trimiterile la problemele acute ale societății norvegiene, ca și finalul neconvențional, pe de altă parte, fac din Ars un roman polițist fascinant, care rivalizează cu cele mai bune scrieri ale lui Stieg Larsson, maestrul incontestabil al prozei detectiviste scandinave.

Inspectorul Brogeland își scoate haina și o agață într-un cuier din biroul lui. Iese pe coridor și bate la ușa sergentului Sandland. Sperând să o surprindă într-o fantezie erotică despre el, nu așteaptă invitația și deschide ușa. Din păcate, până acum femeia nu a răspuns numeroaselor lui avansuri nici măcar cu o privire. Poate că am fost prea direct. Sau poate fiindcă sunt însurat, gândește Brogeland și intră.

Sandland e în fața computerului, scrie ceva. Nu ridică privirea la apariția lui Brogeland.

- Ești gata? întrebă el.

Femeia ridică un deget, apoi își reia cursa pe tastatură cu o viteză care ar impresiona-o până și pe o maseuză tailandeză.

Brogeland privește în jur. Un birou tipic feminin, gândește el. Curat și ordonat, documentele grupate, un suport de creioane, cu un creion albastru și unul roșu, un capsator și un perforator, file postit, o agendă deschisă la ziua de azi, dar fără nici o însemnare, clasoare cu inele – toate negre – pe rafturile din spatele mesei, publicații ale poliției și cărți documentare pe un singur raft. Pe podea e un palmier pitic, verde. Trandafirii din glastra de pe masă au tulpinile lungi și proaspete, într-un bol de lemn sunt mere și pere – perfect coapte, desigur - lângă un cactus, fără un fir de praf.

Ești țâfnoasă, Sandland, gândește Brogeland, în timp ce-i privește fața concentrată. Ești țâfnoasă mereu, dar asta te face și mai ispititoare. Încearcă să-i inhaleze mirosul fără ca ea să bage de seamă. Nu se dă cu parfum. Sau poate că se dă, caz în care e foarte discret.

Multe dintre femeile cu care s-a culcat aveau un miros atât de dulceag, atât de scârbos, încât după aceea trebuia să stea ore în șir sub duș. Dorința lui de a le

regula din nou se evaporă în clipa în care își amintește de parfumul lor.

Cu Sandland sigur n-ar fi la fel. O, nu! Și-o imaginează întinsă alături, transpirată, iar el epuizat dar fericit, după o partidă prelungită de sex dur și senzual. Nici urmă de starea de inconfort postcoitum și de nerăbdarea cu care așteaptă ca taxiul să-l ia de acolo.

Probabil că e lesbiană, conchide el, dacă nu vrea să și-o pună cu mine.

Sandland apasă pe „enter” puțin mai mult decât e nevoie și din imprimantă încep să țâșnească mai multe foi de hârtie. Se ridică, se apropie de imprimantă și adună foile.

- Gata, spune ea fără să zâmbească.

La naiba!

Brogeland îi deschide ușa. Sandland iese și amândoi se îndreaptă spre sala de interogatoriu unde îi așteaptă Mahmoud Marhoni și avocatul lui.

Prea mult kebab și prea puțină mișcare e prima impresie a lui Brogeland când îl privește mai bine pe Mahmoud Marhoni. A mai pus ceva pe el de când l-a văzut ultima oară, dar tot poartă un tricou strâmt. În jurul taliei are un colăcel de grăsime de care s-ar putea lipsi. Dacă aș vrea vreodată să pun femeile pe fugă, gândește Brogeland, exact așa aș face și eu.

Marhoni are fața rotundă. Brogeland estimează că are barba de o săptămână, Marhoni însă s-a ras sub bărbie în unghi ascuțit. Are pielea cafenie. Nu depășește 1,70 m dar întreaga lui atitudine arată că nu-i pasă nici că e scund, nici că are prea multe kilograme.

Avocatul lui Marhoni, Lars Indrehaug, este un ticălos care a apărat drojdia societății toată viața.

Procurorilor le e greață de el și îl consideră un șacal care se folosește de toate lacunele legii ca să trimită din nou pe stradă violatorii, traficantii de droguri și alte scursori. E slab și deșirat. Părul îi cade în ochi. Și-l dă deoparte cu degetele.

Brogeland și Sandland se așază în fața lui Indrehaug și a clientului acestuia. Brogeland vorbește primul, trece prin formalitățile de rigoare și își fixează privirea pe Marhoni.

- De ce-ați fugit când am venit să vorbim cu dvs.?

Marhoni ridică din umeri. Dă-i înainte tot așa și-ai să vezi tu, gândește Brogeland și continuă:

- De ce v-ați aruncat laptopul în foc?

Aceeași reacție.

- Ce-aveați pe el?

Tot niciun răspuns.

- Știți doar că, mai curând sau mai târziu, tot vom afla. Vă puteți ușura situația dacă ne spuneți.

Marhoni îi aruncă lui Brogeland o privire plină de dispreț. Brogeland oftează.

- Ce ne puteți spune despre relația dvs. cu Henriette Hagerup?

Marhoni de-abia ridică ochii. Indrehaug se apleacă spre el, șoptește ceva în așa fel încât să nu-l audă nici Brogeland, nici Sandland, și își îndreaptă din nou spinarea.

- Era prietena mea, răspunde Marhoni într-o norvegiană stricată.

- Cât timp ați fost împreună?

- Cam un an.

- Cum ați făcut cunoștință?

- La un concert.

- Ce fel de concert?

- Nu sunt foarte sigur că natura concertului e relevantă pentru anchetă, intervine Indrehaug.

Brogeland se încruntă la Indrehaug care se arată indignat în numele clientului.

- Încercăm să stabilim ce fel de relație a avut clientul dvs. cu victima, intervine și Sandland tăios.

De data aceasta Brogeland se hotărăște să n-o privească. Îl străpunge pe Indrehaug cu ochii, dar Indrehaug nu se arată deloc impresionat.

- Ce fel de concert era? repetă Brogeland.

- Noori.

- Noori?

- La Festivalul Mela.

- Noori e o trupă rock pakistaneză destul de cunoscută, spune Sandland.

Acum Brogeland se uită la ea, dar încearcă să ascundă cât de impresionat e, fiindcă îl și deranjează intervenția ei.

- E alcătuită din doi frați din ...

- Da, am înțeles.

Pentru prima dată în cursul interogatoriului altceva decât dispreț se citește în ochii lui Marhoni. O privește pe Sandland, parcă mai vigilent. Brogeland sesizează

schimbarea și dă de înțeles că vrea să preia inițiativa. Sandland se dă mai aproape de masă.

- Când ați văzut-o ultima oară pe Henriette?

Marhoni se gândește.

- Ieri după-amiază.

- Puteți spune mai precis?

- A stat la mine până s-a terminat *Hotel Caesar*.

- V-ați uitat la *Hotel Caesar*?

- Chiar trebuie ...

Obrajii lui Indrehaug sunt sângerii, ceea ce vorbește despre preferința lui pentru vinul roșu. Sandland ridică mâinile în semn de scuză.

- Despre ce-ați vorbit?

- Despre tot felul de nimicuri.

- Cum ar fi?

Din nou Indrehaug se apleacă spre Marhoni.

- Nu e treaba dvs.

Sandland zâmbeste. Se apleacă spre Brogeland,

imitându-l pe Indrehaug, dar Brogeland nu mai ascultă din clipa în care își dă seama că femeia nu spune „vino acasă la mine când se termină interogatoriul ăsta absurd” – cuvinte la care visează de-atâta vreme ca să le audă din gura ei.

- Unde vroia să se ducă după ce s-a terminat *Hotel Caesar*?

- Nu știu.

- Nu știți? N-ați întrebat?

- Nu.

- Uneori rămânea la dvs. peste noapte?

- Da, uneori.

- Dar n-ați întrebat-o de ce n-a rămas și ieri?

- Nu.

Sandland oftează. Masca de dur a lui Marhoni rămâne intactă.

- Ați auzit de Izlazul Ekeberg? întreabă ea.

- Nu.

- Ați fost vreodată acolo?

- Nu-mi amintesc.

- N-ați fost acolo la Cupa Norvegiei?

- Nu-mi place fotbalul.

- N-aveți frați sau nepoți care să joace fotbal? N-ați fost ca să-i susțineți când joacă acolo?

Marhoni clatină din cap și o privește arogant.

- Ați jucat vreodată cricket acolo?

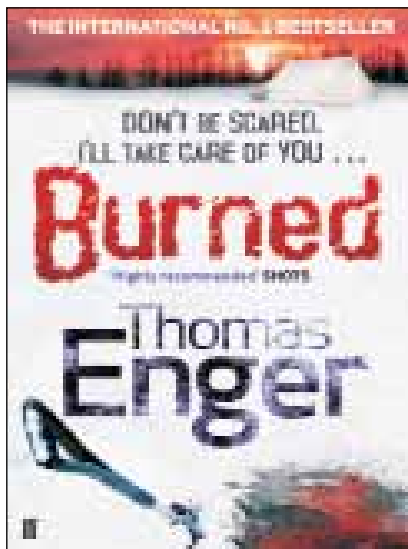
Marhoni e cât pe aci să spună „nu” pe autopilot, dar ezită cu o jumătate de secundă prea mult. Brogeland notează: „a fost pe Ekeberg, dar minte că n-a fost”. Sandland citește și continuă:

- Domnule Marhoni, aveți un pistol Taser?

Reacția lui sugerează că femeia i-a pus cea mai stupidă întrebare din lume.

- Un ce?

- Nu mă luați cu de-astea. Știți ce e un pistol Taser. Nu mergeți la cinema? Nu vă uitați la filme polițiste?

Semnale editoriale • Semnale editoriale • Semnale editoriale • Semnale editoriale

Marhoni clatină iar din cap și adaugă un zâmbet superior.

- Nu-mi plac polițiștii.
- Domnule inspector, ce rost au întrebările acestea?
- Ajungem imediat și la fondul problemei, domnule Indrehaug, spune Brogeland silindu-se să-și țină vocea sub control.

Sandland se pregătește de atac. Scoate o fotografie.

- Pe gâtul victimei s-au găsit niște urme suspecte. Se potrivesc cu cele provocate de un pistol Taser. Cunoscut și sub numele de armă cu electroșocuri, dacă știți ce înseamnă asta.

Sandland împinge fotografia pe masă și o întoarce cu fața în sus ca s-o poată vedea și ceilalți. În ea apare gâtul victimei. Două arsuri ruginii, neregulate, foarte clare. Indrehaug ia fotografia și o studiază.

- Sunt mai multe modele. Pistolul Taser e folosit atunci când vrei mai degrabă să-ți paralizezi victima decât s-o rănești. Ca să nu mai poată face nimic. Ca s-o arunci într-o groapă și s-o astupi cu pământ.

Sandland îl privește pe Marhoni dar acesta rămâne impasibil, nederanjat de întrebările ei.

- Pentru un om a cărui prietenă tocmai a fost ucisă în mod brutal nu pareți foarte trist sau afectat, continuă ea.

E mai degrabă o întrebare decât o afirmație. Marhoni iar ridică din umeri.

- Ați ținut la ea?

Fața lui Marhoni se contractă ușor.

- N-ați iubit-o?

Marhoni se înroșește abia vizibil.

- A venit ieri la dvs. ca să pună capăt relației? De aia ați omorât-o?

Marhoni se înfurie.

- Avea pe altcineva? Se săturase de dvs.?

Marhoni dă să se ridice în picioare. Indrehaug îl apucă de braț.

- Domnișoară sergent ...

- De aia ați omorât-o?

Marhoni o privește lung pe Sandland, de parcă ar vrea s-o rupă în bucăți.

- Așa v-ați uitat și la Henriette când ați luat piatra și i-ați zdrobit capul?

- Domnișoară sergent, mergeți prea departe!

- Spuneți-i clientului dvs. să răspundă la întrebare!

Brogeland tușește și îi face semn lui Sandland să se calmeze. În sală se face liniște. Brogeland vede cum bate pulsul pe gâtul lui Marhoni. Se hotărăște și el să bată fierul cât e cald.

- Domnule Marhoni, cercetările preliminare efectuate la locul faptei și asupra victimei arată că a fost agresată sexual nu cu mult timp înainte de a fi ucisă. Știți ceva despre asta? Ne puteți spune ceva?

Marhoni se uită urât la Sandland, fulgerând-o din ochi, apoi se întoarce încet spre Brogeland. Nu spune nimic.

- Chiar dacă nu vă uitați la filme polițiste, știți probabil că sperma e unul dintre cele mai interesante urme pe care le poate lăsa un ucigaș. Pentru poliție, bineînțeles. ADN. Ați auzit de asta?

Aceeași tăcere. Își ține firea, nemernicul, gândește Brogeland.

- Aseară, la ora 21:17, ați primit un SMS de la Henriette Hagerup.

Pupilele lui Marhoni se contractă ușor. Brogeland sesizează reacția.

- Vă amintiți cum suna?

Brogeland vede că Marhoni se gândește. Brogeland se uită la foaia de hârtie pe care i-o arată Sandland. Duce pumnul la gură și tușește din nou.

- *Îmi pare rău. Nu înseamnă nimic. El nu înseamnă nimic. Tu ești cel pe care-l iubesc. Putem discuta despre asta? Te rog.*

Brogeland se uită la Marhoni și la Indrehaug, pe rând. Se gândește la implicațiile mesajului și apoi continuă.

- Vreți să vă citec SMS-ul următor pe care vi l-a trimis?

Marhoni se uită la avocat. Pentru prima dată de când a început interogatoriul, suprafața tare ca piatra începe să se crape.

- Se pare că Henriette a fost ucisă undeva între miezul nopții și ora 2 a.m., adică la doar câteva ore după ce v-a trimis trei SMS-uri. Dacă aș fi în locul dvs., aș începe să vorbesc despre ce s-a întâmplat între dvs. și victimă noaptea trecută.

Marhoni nu arată în niciun fel că ar vrea să vorbească. Brogeland oftează și privește foaia de hârtie din nou.

- *Promit să mă revanșez față de tine. Mai dă-mi o șansă, te rog.*

Marhoni clatină din cap.

- Domnule inspector, cred că ...

- I-ați telefonat după al doilea SMS, dar n-ați primit niciun răspuns. E corect?

Tăcerea ticălosului din fața lui începe să-l enerveze pe Brogeland.

- *Răspunde-mi, te rog! Te rog! N-am să mai fac asta niciodată. Promit! Acesta a fost al treilea SMS, trimis zece minute mai târziu.*

Marhoni privește în podea.

- Ce v-a promis să nu mai facă niciodată, domnule Marhoni? Ce făcuse ea atât de rău ca să nu mă puteți privi în ochi și să nu-mi răspundeți la întrebări?

Nicio schimbare.

- Cine este „el”?

Marhoni ridică ochii, dar nu la Brogeland.

- Cine este „el” care nu înseamnă nimic pentru ea?

Marhoni își țuguie buzele. Brogeland oftează.

- OK. Nu depinde de mine, dar vă garantez că veți apărea în fața unui judecător și că veți rămâne în arest. Dacă aș fi avocatul dvs., aș începe să vă pregătesc pentru o ședere de 15-20 de ani în dosul grațiilor.

- N-am omorât-o eu.

Marhoni are vocea pierită, dar Brogeland s-a ridicat deja de pe scaun. Se apleacă peste masă și apasă pe un buton.

- Interogatoriu terminat la ora 15:21.

Nota redacției: romanul este în curs de apariție la Editura Litera Internațional.

Prezentare și traducere **Petru Iamandi**

Crezul lui Caragiale

Vasile Gogea
scriitor

Una din amintirile puternice, pe cari le păstrez despre părintele meu – notează Luca Ion Caragiale, fiul mai mic al lui Nenea Iancu, în Amintiri despre Caragiale (Idea europeană, ianuarie 1920) – e aceea când i-am dus întâiul jurnal nemțesc care amintea revolta țaranilor din 1907. În omul acela, care persiflase veșnic avânturile patriotice, o groaznică suferință a început să clocotească. A stat zile întregi nemișcat, cu capul sprijinit în mâini.

Emoționantă mărturie: să se fi simțit Nenea Iancu în vreun fel vinovat, răspunzător? El, care făcuse din moft conceptul central al filosofiei de viață a românilor? Sigur este că un resort ce părea a sta dintotdeauna încordat în ființa lui s-a declanșat cu o forță teribilă. A scris – după mărturia lui Luca – într-o singură noapte 1907, din primăvară până-n toamnă. Apărută, în același an la București, în 13.000 de exemplare, broșura a avut „darul” de a inflama întreaga clasă politică dâmbovițeană. Aceasta însă pare să nu-i fi fost de ajuns lui Nenea Iancu. Iată ce-i scrie acesta, la 27 octombrie 1907, amicului său Alceu Urechia:

„Ceea ce crez am spus și am să mai spun – asta e numai capitolul prim al unei serii mari – ori la ce pagube m-aș expune. Intrarea în viața publică mi-a fost până acum închisă de boierii și de ciocii noștri, pe simpla bănuială, instinctivă, că n-aș fi amantul destul de fidel al sacrei noastre Constituțiuni.” (Aluzie la „republica” de la Ploiești.) „De ce adică astăzi, la bătrânețe, să nu fiu leal, să nu le dau dreptate oamenilor, arătând pe față de ce sentimente sunt animat față de actuala organizare de stat? De ce să nu arăt lumii cum am văzut eu împrejurările sociale și politice la care am asistat și ca istoric, nu numai ca simplu comediant?” Drept pentru care se și înscrie în partidul conservator-democrat, la 56 de ani, și revine în țară cu un acut

sentiment al urgenței, sprijinind campania acestui partid din prima jumătate a anului 1908. Personal, neprimind însă să candideze.

Oare câți dintre „actorii” (și „regizorii”) Revoluției române din Decembrie 1989 au „lealitatea” (în primul rând față de ei înșiși) de a spune oamenilor cinstit de ce “sentimente sunt animați față cu actuala organizare de stat”, fără a le fi teamă că-și vor pierde privilegiile obținute? Sau și Revoluția română din Decembrie 1989 a fost un... moft?!

Nota redacției: Extras din volumul Vasile Gogea, Oftalmoftologia sau ochelarii lui Nenea Iancu, Editura Grinta, 2002.

*Imagine din galeria virtuală dedicată lui I.L. Caragiale de Nicolae Ioniță
<http://www.personality.com.ro/caragiale.htm>*

Editura „AXIS LIBRI”

a Bibliotecii Județene „V.A. Urechia” Galați
semnalează următoarele apariții:

2010

Omul tranziției / Ivan Ivlampie
Totalitarism și victimizare / Viviana Ivlampie
Ghidul turistic al Galațiului / Zanfîr Ilie, Pompiliu Comșa
Dialoguri socratice / Viorel Dinescu
Dicționar enciclopedic de expresii celebre / Theodor Parapiru
Trandafirul galben / Nicolae-Paul Mihail
Am fost cândva OM / Marius Cioarec
Catrafuse / Victor Cilincă
Povestiri despre demonul politic / Ion Cordoneanu
Indexarea publicațiilor de drept / Dorina Bălan
Biblioteca Publică „V.A. Urechia” Galați : monografie (Vol. 1 și 2) / Nedelcu Oprea
Oameni în memoria Galațiului 2009
GHIDUL Bibliotecii „V.A. Urechia” 2010
Anuarul evenimentelor culturale 2010 (Anul I, Nr. 1)
Buletinul Fundației Urechia (Anul 8, Nr. 11)
Revista AXIS LIBRI (Anul III, nr. 6, 7, 8, 9)
Revista Asociația - trimestrial

2011

Puzzle cu Vasile / Katia Nanu
Domnul Darwin de Veneția / Theodor Parapiru
Corupție de majori / Theodor Parapiru
Arhipelag stelar / Viorel Dinescu
Limbaje de indexare: structură, compatibilitate, multilingvism - Indexing languages: structure, compatibility, multilingualism / Victoria Frâncu
Galați : ghid turistic / Zanfîr Ilie, Pompiliu Comșa
Spectacolul liric la Galați / Laura Sava
Mozart și Brahms în paginile muzicale dedicate clarinetului. Corespondențe spirituale / Florin Melinte
În ghearele râsului / Vasile Ghica
Rezervație gri / Vasile Ghica
Căderea în gol / ALDYN
Fiarele / Virgil Tănase
Filmul american / Grid Modorcea
Remember... / Ioan Acterian
Moartea dinaintea morții / Mihai Vișoiu
A fost odată... un arbitru român / Nicolae Rainea

2012

Ion Ionescu's Story / Ion Manea
A șaptea poartă / Maximilian Popescu-Vella
Animale politice / Ilie Z. Pleșcan
Visuri ilegale / Ilie Z. Pleșcan
Valori din două veacuri / Theodor Codreanu
Între Dionys și Afrodita / Rareș Strat
The American Film / Grid Modorcea

SUMAR

ION LUCA CARAGIALE - 100 de ani de la moarte; 2012 - Anul Caragiale	Coperta II
ZANFIR ILIE - Despre lectură sau cum să ajungi la izvoare	1
BIBLIO-BREVIAR	
ALEXE RĂU - Valorile bibliofile și condiția noastră de neam (I)	2
VALENTINA ONEȚ - Vechi reprezentări iconografice ale Galațiului (1826-1856)	4
MIA BĂRARU - Aspecte ale analizei documentelor în procesul indexării	6
CORNELIA SPIRIDONESCU - Constrângeri și obstacole în politica de distribuție a serviciilor de bibliotecă	8
VIOLETA MORARU - Modelele conceptuale în catalogare : Familia FR	10
TITINA DEDIU - Businessmanul din noi - proiect câștigător la Concursul „Instruiește-ți comunitatea”	12
SALONUL LITERAR AXIS LIBRI	
SILVIA MATEI - Salonul literar „Axis Libri”	13
LETTIȚIA BURUIANĂ - Eminescu în captivitatea „nebulniei”, de Theodor Codreanu	16
DORINA BĂLAN - Operele scriitorilor gălățeni în viziunea lui Constantin Trandafir	18
TITELA TRIF - Trandafir, Constantin. <i>Cititul prozei: de la 1960 până azi</i>	19
LEONICA ROMAN - Velea, Andrei. <i>Hotel în Atlantida</i>	20
MIHAELA BUTE - Almășanu, Ana Călin. <i>Procuror în provincie</i>	21
IULIA BĂNCILĂ - Codreanu, Theodor. <i>În oglinzile lui Victor Teleucă</i>	21
SIMONA FELEA - Necula, Ionel. <i>Eminescu în tentații metafizice</i>	22
CAMELIA GĂVĂNESCU - Vicol, Sterian. <i>Memoria lui Femios</i>	23
SIMONA MILICA - Manea, Ion. <i>Ion Ionescu's Story</i>	24
DANIELA PRUTEANU - Gălățeni despre Nae Leonard și Teatrul Muzical de la Dunăre	25
FLORICA ȘERBAN - Mihai Androne. <i>Jean Calvin: Providența, predestinarea și estetica simbolului religios</i>	26
ANDREI PARAPIRU - Contribuția științifică a lui Mihai Androne referitoare la reforma lui Jean Calvin	27
LOCALIA	
IOANA CHICU - Galațiul la începutul veacului al XX-lea - fragmente din impresiile unei străine (II)	28
EUGEN DRĂGOI - Cea mai veche biserică din Frumușița	30
PERSONALIA	
CORNELIU STOICA - Teodor Vișan - acuarelist	32
ADRIAN DINU RACHIERU - Un genofag: Leo Butnaru	34
DUMITRU TIUTIUCA - Podul de cărți numit „Mihai Cimpoi”	36
REFLECȚII DIALOGICE	
TĂNASE DĂNĂILĂ - Angela Gheorghiu o artistă de care Dumnezeu se servește pentru a ne aduce aminte că există	38
DANA VLAD - Părintele <i>Codului lui Oreste</i> la Galați (I)	41
POMPILIU COMȘA - Liga Culturală la Galați poate și trebuie să fie ceea ce a fost: o părghie culturală privind românii de pretutindeni	44
CUTIA DE REZONANȚĂ	
VIOREL DINESCU - Craca de sub picioare	46
PAUL SĂN-PETRU - Ceașca de lut	47
VASILE GHICA - Surăsuri migdalate (VII)	48
IULIAN GRIGORIU - Poeme	50
MIRCEA PETEAN - Poeme	51
ION MORARU - Epigrame	52
ION GROSU - Epigrame	53
STERIAN VICOL - Memoria lui Femios	54
ALINA BEATRICE CHEȘCĂ - Sunt deja EU	55
ILIE TĂNĂSACHE - Parola: „Scarabelul... albastru”	56
MARCELA BARBU - Pădure de purpură, pădure de amor	59
GRID MODORCEA - Pluta (I)	60
CONFLUENȚE CULTURALE	
NICOLAE BACALBAȘA - Siguranța națională	62
THEODOR PARAPIRU - Expresii celebre „Legenda lui Dracula”	65
GEORGE MOTOI - Nu intelectualismul face deliciul spectatorului obișnuit	66
SANDA CAJAL - Confesiuni natale	68
THEODOR CODREANU - Basarabia și cinismul imperial (1812-2012)	70
IVAN IVLAMPPIE - Ruptura de nivel ontologic în hermeneutica fenomenologică eliadescă	72
IONEL NECULA - Fiecare românească de la Eminescu la Caragiale	73
VIOLETA IONESCU - Dan Plăeșu: <i>Vinovatele meandre</i>	76
ERMIL ACHIM - Aleksandr Soljenitin și cenzura comunistă	77
FLORIAN DORU CRIHANĂ - 20 de ani de călătorii în lumea artei satirice europene	78
CURIER JURIDIC	
LAURENȚIU ONOȘĂ - Caracteristicile infracțiunilor de fals	79
EVENIMENT	
VASILE LEONTE - Colegiul Național „C. Negri” - 135 de ani	80
VICTORIȚA TĂNASE - Biblioteca Școlii Gimnaziale nr. 28 „Mihai Eminescu”, la ceas aniversar	81
DAFINOIU SPIRIDON - 94 de ani de la Unirea Basarabiei cu România (1918-2012)	82
CAMELIA BEJENARU - Istoria Basarabiei în notele de curs ale lui Ștefan Purici	83
Deschiderea oficială a Bibliotecii Naționale a României, București, 23-24 aprilie 2012	84
MIRCEA REGNEALĂ - Un regal bibliotecomic	85
Comunicat pentru organizarea Conferinței ABR	85
Salonul Internațional de Carte pentru Copii și Tineret, Ediția a XVI-a Chișinău, 25-29 aprilie 2012	86
Congresul Internațional de Istoria a Presei Chișinău, 27-28 aprilie 2012	86
Conferința ANBPR <i>BiblioPublica</i> , Tg-Mureș, 26-28 aprilie 2012	87
Târgul/Festivalul de carte „Axis Libri” Galați, 23 - 27 mai 2012	88
RADU MOȚOC - Descriptio Moldaviae (V)	89
SEMNALE EDITORIALE	
PETRU IAMANDI - Thomas Enger: Ars	90
2012 - ANUL CARAGIALE	
VASILE GOGEA - Crezul lui Caragiale	93

Notă: În numărul următor, *AXIS LIBRI* va prezenta documente din Colecțiile speciale ale Bibliotecii, aspecte din activitatea de specialitate a Bibliotecii, de la Salonul Literar *Axis Libri*, Consfătuirea anuală a bibliotecarilor din județ, Festivalul Național de Carte *AXIS LIBRI*, ed. a IV-a, și creații ale autorilor gălățeni și nu numai.

Director: ZANFIR ILIE

Redactor-Șef: Letiția Buruiiană

Redactor-Șef adj.: Mia Băraru

Secretar general de redacție: Dorina Bălan

Redactori: Silvia Matei, Camelia Toporaș, Leonica Roman

Tehnoredactare: Cătălina Ciomaga, Adina Vasiliță, Sorina Radu

Ilustrația revistei a fost realizată după colecțiile

Bibliotecii Județene „V.A Urechia” Galați.

Adresa: Galați, Str. Mihai Bravu, nr. 16.

Tel: 0236/411037, Fax: 0236/311060

E-mail: axislibri@gmail.com; axislibri@bvau.ro

Web: <http://www.bvau.ro/axislibri>

ISSN: 1844-9603

Revista *Axis Libri* este membră **APLER** (Asociația Publicațiilor Literare și a Editurilor din România) și **ARPE** (Asociația Revistelor și Publicațiilor din Europa).

